

22.202

~~28.1.~~

GÜNTHER

A szent meg a
rajongója

I

N. M.

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár

100
1000
10000

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

24.613

28

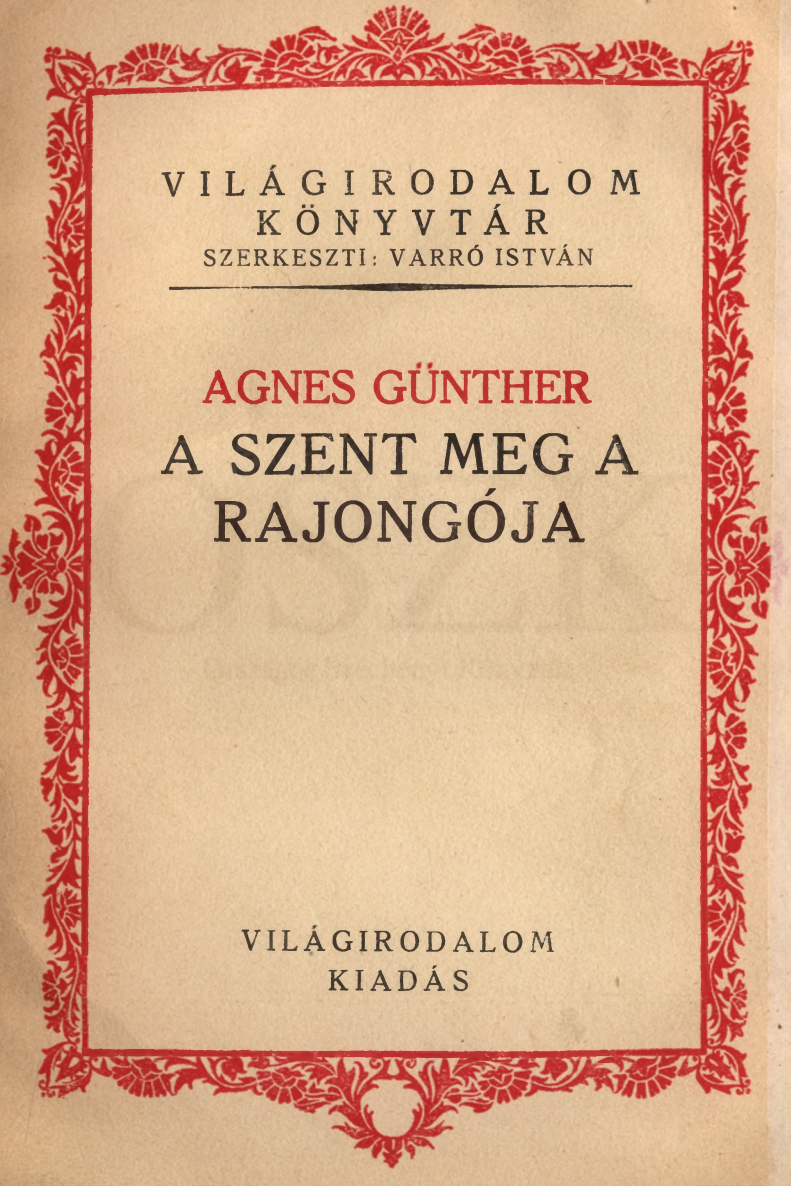
AGNES GÜNTHER

613/28

A SZENT MEG A
RAJONGÓJA

VILÁGIRODALOM

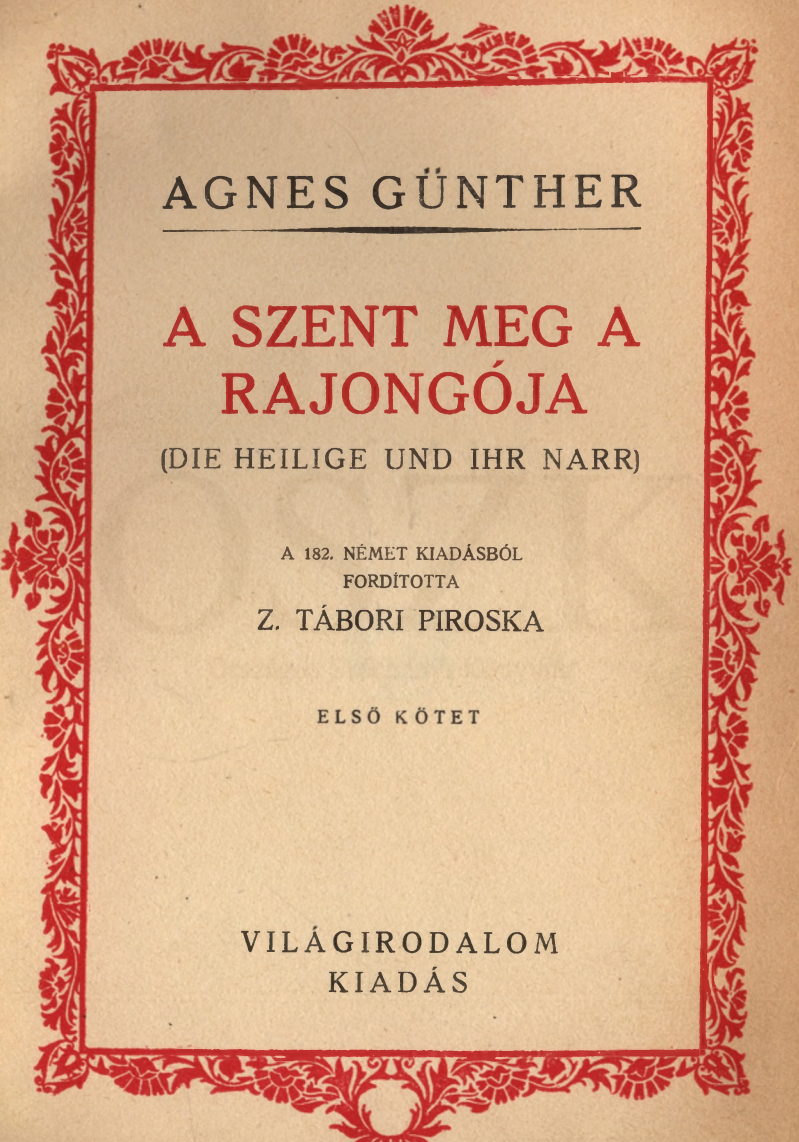

VILÁGIRODALOM
KÖNYVTÁR
SZERKESZTI: VARRÓ ISTVÁN

AGNES GÜNTHER
A SZENT MEG A
RAJONGÓJA

VILÁGIRODALOM
KIADÁS

AGNES GÜNTHER

A SZENT MEG A
RAJONGÓJA

(DIE HEILIGE UND IHR NARR)

A 182. NÉMET KIADÁSBÓL
FORDÍTOTTA

Z. TÁBORI PIROSKA

ELSŐ KÖTET

VILÁGIRODALOM
KIADÁS

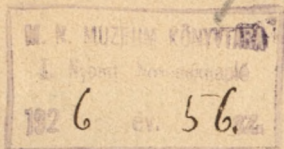
g. eleg. g.
558 ma
1

Egyedül jogositott teljes magyar kiadás

22.202/28.1

~~24.643/28~~

Ujságüzem Könyvkiadó és Nyomda Részvénytársaság

KARÁCSONY AZ ERDŐN.

Három napig sűrű ködfátyol borult erdőre, mezőre, azután metsző hideg lett s az erdő szépséges karácsonyi díszbe öltözött. Mint sokágú ünnepi gyertyatartók állanak az óriás öreg fenyők fönn a tetőn, csak hogy gyertyadíszük lefelé csüng. Nehéz terhüktől földig hajolnak az ágak, mintha alattuk fázó tapsifüles vagy őzike rejtőznék. A nyírfán ezer meg ezer kristálygyöngyszem csillog, ágait, tavaszváró rügyeit finom zuzmara födi, mintha a télben májusünnepet ülne, de ezüstöset. Az útszéli apró moha, a túskebokor, melynek kristályos ág-boga közül még piros bogyo ragyog, mind pompázatos ünnepi díszbe öltözött. Milyen bájos és finom a bogács kis ezüstkoronája s a törpe kökénybokor egy ötvösművész ezüstös remeke! Csönd van, csak néha csendül meg halkan az erdő, halk sóhajtás kél, mikor valamelyik ág lerázza terhét. A bükkfák vastagon rakva hóval, fehér, ezüst kristálykupolaként borulnak össze az út fölött, mely a felhőfoszlányos, halványszürke s mégis a nap aranyát sejtető ég fényét esodálatosan megtompítva ereszti át. A mogyoróbokor ágait csavarodó ezüstszalag fonja össze-vissza. Pók-hálók ezek, de hogy bámulna szorgalmas pókanyó, mely mint halott levélke csüng még alvó kiesinyei mellett, ha most láthatná hálóját. Ha madár rebben föl, ezüstös csillagpor száll utána, fölékesítve a máskor csupasz, barna ösvényt.

A tetőt díszítő fenyők közül, a hófehér kupola alatt, magas férfi jön, az erdőhöz illő daróczubbonyban, göndör, barna fején kopott zöld kalap. Az öreg kalap alatt acélkék szem nézi ragyogva az erdő pompáját s bár a férfin szokatlan magassága és széles válla a legfeltűnőbb, mégis a szeme mond legtöbbet. Igazi látó szemek. Mintha fölinnák az erdő képét, a bükkfák ezüsttel hintett oszlopsorát, melyen messziről átvilágít az ég tompa opálszíne. „Szemek, ti fénylő

ablakok... Igyátok, ó szemek, amit a világ aranyló áradatából elbírtok!" Ezúttal ezüst az áradat.

Ott áll az óriás bükk törzsénél, körülfonja a hallgatás, az ünnepi csend, mintha a fák és bokrok is léleketüket visszafojtva várnának. Valami közeleg, valami csodás, titokzatos, ami a hétköznapok egyformaságát megszakítja. Közel és távol halk csendülés, sóhajlás a csöndben, mintha az erdő szíve dobogna.

Talán egy percre szétszakad a fátyol, mely az embert a körülötte lévőkől elválasztja, a fátyol, melyet csak akkor érezünk, ha körülölel a csend! Az a csend, mely a csillagos égről vagy apáink szentelt helyén, az istenek ősi tanyáján, az erdőben ereszkedik reánk. Igazán olyan balgák voltak ők, a régiek? — Ó, mitől rebtentél meg, te finom, kedves őzike? Milyen külön világ a teremtés minden gyermeke; milyen egyedül, milyen végtelen magányosságban él az emberszív. Alát, növény nem ismer, fél tőled, pedig ugyanaz a meleg, piros élet hullámszik át szíveden, mint amott az állatén. S hogy szereted a százados, vad viharoktól tépett, villámsujtotta tölgyet! Gyermekkori barátod, akit sötét őszi estéken félénk csodálattal bámultál, apád mögött lépegetve. Ha egy reggel kidöntve találnád, meggyászolnád, mint régi jó barátod. S mégis, mit tud rólad? Magányosan vándorol az ember földi testvérei között, kik körülötte születnek és meghalnak, ujjonganak a tavaszban s ezüstös álmodat álmodnak a télben.

A férfi az utat nézi, az út végét, melyet a nyírfák illatos fátyla takar, mintha onnan várna égő, magányosság-szülte vággyal valamit; de csak pöttön lányka tipeg ott, kopott, barna kendőbe burkolva, melynek lecsüngő vége mindenféle erdei lomot, tüskét, fagyott avart vonszol magával. Nagyon siet a kicsike s most eltűnik a mogyoróbokrok mögött. De ott meredek a lejtő és jeges, sikos.

A férfi néhány ugrással a bokor mögött terem.

— Megállj! Ott nem mehetsz le!

Ropogás, halk gyermeksikoltás, mely furesán töri meg a csendet.

— Fogózz meg! Fogózz egy ágba, mingyárt felhozlak!

Félig csúszva, félig mászva lejut s egy lomb-

halmazon összehúzódva barna gombolyag fekszik. S amint félkézzel egy ágba kapaszkodva feléje nyúl, falfehér, ijedt arcocska mered feléje.

— Fogd meg a kezem, hiszen nem bántalak! Ne félj hát. Megütötted magad?

— Nem — hangzik nagyon ijedten és panaszosan.

— Akkor add a kezed.

A kicsi fejét rázza.

— Hová akarsz menni?

Beburkolt fejceskjével a másik hegyoldal felé mutat, hol a halott pompájú erdő meredőken emelkedik.

— Ott nincsen út. Honnan jössz?

Nem felel.

— Berklingenből való vagy?

— Nem.

Hát idegen gyermek. Úgy látszik, eltévedt. Mert egyetlen favágó sincs már az erdőn, mind hazament apró, hegyestetejű házába, ahol a gyermekek repeső örömmel várják, hogy apa meggyujtsa az apró, színes karácsonyfagyertyákat.

— Apádhoz indultál?

Erélyesen int nemet.

— Hát nem oda — dörmögi a férfi. Elereszi az ágot, melybe kapaszkodott s csúsza, botorkálva eljut a kis fészekhez, hol a gyermek meglapult, mintha menekülni szeretne s csak a beléjekapaszkodó szederindák nem engedik. Hirtelen felugrik, a kendő vége az egész indauszályal leszakad. De az erős kéz már elérte, bár-hogy vergődik, ellenkezik, nagynehezen fölviszi s most ott áll remegve, falfehéren az úton. A férfi zsebébe nyúl, nagy, pirosképű almát vesz elő s biztató mosolygással, békezálogul nyújtja feléje.

— Nesze, és mondd meg, hová igyekszel, hadd mutassam meg az utat, te csodálatos kis rongydáma.

Mert a barna kendőt alaposan megtépték a tüskék. De az almát nem akarja s az visszavándorol a zsebbe. Hanem az alma, vagy egy pillantás a kék szembe, hidat vert.

— Nézd csak, milyen finom orrocska! S mit vétett a ballábacskád, hogy csak a jobbnak van kamásnija?

— Nem tudtam begombolni. És nincs is hideg.

Ez az első szava. S nem beszéli a vidék tájszólását.

— S hová mész?

— Sehova!

— Úgy, sehova. Tudniilik én is odamegyek, hát egy útunk van.

Biztatva bólint feléje, zsebretett kézzel lépeget mellette s óvatosan szemmel tartja a kis alakot, nehogy elillanjon. A csöppség vonakodva követi, mintha mégis jó volna Sehovaországba egy útitárs. Csodálatos kis alak a megtépett kendőben; cipőjén egész szárig fagyos, sáros út nyoma, jobblábán rosszul gombolt kamásni, a balon csak harisnya, azon is jókora lyuk táng, hogy fehér térde kivillog. S a kendőből határozott szegényszag árad, ritkán szellőztetett szobák, a kis kályhán főzött savanyúkáposzta s ezer más meghatározhatatlan dolog szaga. De arcéle nagyon finom, csaknem büszke, szeme nagy, hosszú pillákkal s a szemhéj oly gyöngéd, hogy átcsillog a szemgolyó.

— Hát megszöktél!

Összerezzen s arcoeskáján világosan ott az igen!

A férfi jóságosan nevet.

— Ha az emberek Sehovaországba indulnak, rendszerint olyan helyről jönnek, ahol nem jól érezték magukat.

— És nem is megyek vissza többé.

— Olyan rosszak voltak hozzád?

— Nem, nem rosszak. Tudod, azt nem mondhatom.

Ilyen bizalmas lett már. És együtt ballagnak az elvárásolt erdőben, a férfi szótlanul vár, mert finom ösztöne megérzi, hogy a gyermeklelket váratlan kérdésekkel megzavarnia nem szabad, kitérül az magától is. A lányka egyre lassabban lépeget s mert az úton éppen ott domborodik egy jégruhás hangyaboly, letelepszik rá s illedelmesen, mint jólnevelt gyermekhez illik, mondja:

— Nagyon köszönöm, ittmaradok.

— Elfáradtál?

Maga is leül egy kőrakásra, s hosszú lábait keresztbe rakja.

— Most talán jól esnék az alma, kis kisasszony?

A gyermekszem fölragyog, apró kéz nyúlik ki a rojtok közül az alma felé, s az öröm gyengéd pirosságot fest arcára.

— Nagyon jó!

S most mesélni kezd.

— A Varrórózsától is kaptam egyszer egyet, eldugtam az ágyamba, s éjjel ettem meg, mikor senki sem látta. Úgy-e, kedves volt a Varrórózsától? Vörös haja van, s ott lakik a kis házban, amelyik előtt nyáron magas, piros virágoszlopok állanak és kilenc testvére van és mikor este hazamegy, még azoknak varr ruhát.

— Nagyszerű egy Varrórózsa! S hol van a ház, amelyik előtt nyáron a virágoszlopok — bizonyosan mályvák — állanak?

— Először egy zöld mező jön, ha a nap jókedvű, fehér csillagok és sárga koronácskák nyílnak rajta, azután a merev fákhöz ér az ember, amelyek fölfelé bámulnak és sóhajtoznak.

— Legjobb volna hát, ha most szépen útnak indulnánk, s elmennénk a Varrórózsához. Neki bizonyosan van még almája, mert nekem nincsen több. Ez kicsit hideg ülőhely, s a lábacska megfázik.

Megint csak fejét rázza.

— Itt maradok. Hiszen akkor hiába jártam meg az egész hosszú utat!

A föltekintő szelíd szemben ott a teljes, édes gyermeki bizodalom. — Vissza sem megyek többé és várok, míg éjszaka lesz és már nem is vagyok éhes, mert nekem adtad az almát.

— Itt akarsz maradni éjszaka és nem félsz! Valami jót vársz. Hát nem tudod, hogy az emberek, mikor jön a nagy hideg, elalusznek és többé föl sem ébrednek?

— Én nem alszom el. Hiszen várok! Nézd csak a fákat itt az úton és a fehér kardocskákat, meg a koronácskákat és ezüst rojtokat, a gyöngyfüzéreket és szalagokat! Miért öltöztek ilyen díszbe? Ők is várnak, s mindnyájan tudják, hogy valami jön. Az előbb erre ment egy őzike, rámnézett és az is tudta.

— Hát te is érzed, te? Te Lélekke! Hogy is hívnak?

— Sok nevem van, de egyik sem az igazi. S éjszaka néha mintha tudnám az igazit, de reggelre elfelejtem! Apa azt mondja „szegény kicsike“. De nem akarom, hogy úgy hívjanak. És el is jöttem. De, hogy ez az igazi karácsonyi erdő, csak akkor láttam, mikor már benne jártam.

A férfi lehajlik, s nem törődve a kendő rossz szagával, térdére emeli a gyermeket, s zubbonyával be-

takarja a hideg lábacsát, melyen a lyukas harisnya ékeskedik. A lányka cseppet sem fél már, a szarvas-ganacs-gombokkal babrál.

— Tudod, az a dolog a Jézuskáról, aki a szép dolgokat hozza, minden csak hazugság. Minden benne van a katalógusban. Babák és kocsik és katonák és minden. S ha az igazi Jézuska volna, az tudná, hogy nekem nem kellene új babák, akik semmit sem tudnak rólam és nem is ismernek.

— Hát a régiek ismertek?

— Hiszen minden este ágyba fektetem őket és sohasem hagyom a széken heverni! De karácsony előtt a régi babák mindig eltűnnek és a rossz gyermekek kapják és ha aztán újra látom őket, már piszkos a ruhájuk és a Lillának, amelyiknek olyan szép göndör haja volt, csak egy szeme volt már, s egyik karja lógott. És most már nem is játszom babákkal.

— Úgy megutáltatták veled, szegény Lélekke!

A gyermek tovább fonja finom fonalát.

— És az igazi Jézuska, aki tudja, hogy minek örülnék, úgysem jön el hozzám. Azért jöttem én el. Hallgasd csak, hogy sóhajt a fa. S ha igazán van Jézuska, ide bizonyosan eljön. És ha elaludnék és soha többé vissza nem kellene menni, hogy kinevessenek, amiért olyan ostoba vagyok és sohasem találom meg az igazi szavakat, amiket pedig a többi gyerekek mingyárt tudnak és erre jönne a Jézuska és olyan szépen csengetne kis csengőjével . . . Nem hallod? Mióta az erdőben járok, egyre hallom, s utána is mentem, olyan messze, olyan nagyon messze, hogy nem is találok többé vissza, olyan nagyon-nagyon messze van. S ha elaludnék, előjönne édesanyám, s magával vinne, ott fekszik ezüstkoporsóban, s karján tartja kis öcsémet, És öcsike mindig mellette feküdhethet, mikor nékem tanulni kell és mikor egyedül fekszem az ágyamban, s csak halkán sirdogálok, hogy senki meg ne hallja. És akkor talán engem meg a másik karjára venne. Szívesen maradnék vele az ezüst koporsóban. Akkor nevezhetnének! Nem hallanám, mert vastag vasajtó van az ezüstkoporsó fölött, azon meg nagy pecsét és senkinek sem szabad bemenni.

— És fáj, ha kinevetnek, szegény Lélekke, mikor nem találod meg a helyes szavakat?

— Hát nem tudod? Hiszen téged is mind kinevetnek!

— Engem! Hát ismeresz engem?

— Te vagy a romok grófja. És mondd csak, miért nem adsz a kedves kis egereknek, akik éppen úgy tudnak ülni és a kezeckéből enni, mint az emberek, miért nem adsz nekik semmit? Hiszen nekem mingyárt ideadtad az almát?

— Úgy, hát a romok grófjának neveznek! Nem rossz, s jó, ha az ember ismeri a nevét — dörmög a férfi. — A romok grófja! S milyen csodálatos dolgokat tudsz te! Anyád ezüstkoporsóban fekszik, te szegényke! S hová való vagy? S miért nem adok én az egereknek semmit?

— Néha hallom, amit a varrósobában beszélnek, az a hársfabástyára nyílik s oda lépcső vezet fel. S a Margit, aki nagyon kövér és kis bajusza van, mint az úraknak, azt mondja, nagy szégyen, hogy abban az öduban lakol s olyan szegény vagy, hogy az egerek kisírt szemmel szaladnak az ember elé, aki falaid közelében jár.

A férfi nagyot kacag, hatalmas mellkasából mennydörögve robban ki a hang, ösgermán hang, mely fölveri a meseerdő csöndjét. Léleкке csaknem megijed, azután megzendül finom csengő kacagása, mintha madárszárny simogatna hárfahúrokat.

— No, ezek ugyancsak megmondták — hanem az egerekre vigyázok majd, hogy megkapják, ami jár nekik.

— Azután láttalak, mikor a szolgáloddal mentél, aki éppen olyan, mint a kalibán a vörös könyvben s olyan nagyon sajnáltalak, amiért olyan szegény vagy s olyan nagy, mint senki más s még a kis egerek sem lakhatnak jól nálad! De hát nem is igaz! Azok sokszor hazudnak.

Ki lehet a gyermek, akinek édesanyja ezüstkoporsóban fekszik? Nem a kis városkába való. Olyan nagy utat nem tehetett meg. Beszéde idegenszerű s néha akadozik, mintha nem a német nyelv volna az, melyen állandóan beszélni szokott. A sors milyen hulláma dobta szegény Lélekkét az erdőbe? Az erdő lakói vándoremberek. Nincs az ősi, erdőövezte városkának, hazai falucskáknak egyetlen háza sem, melynek vala-

melyik lakója ne vándorolt volna messze, túl a tengeren. Sokat átélnek ezek az erdőlakók, pénzt, dicsőséget szereznek s el is vesztik mindkettőt hamarosan. De ez a gyermek nem abból az emberfajtából származik. Most kivallathatná, hová való, de olyan jól esik a meseerdőben a finom, mesélő hangocskát hallani. S mintha ismerné ezeket a finom vonásokat, hosszú szempillákat. Mintha minden pillanatban eszébe akarna jutni a megfejtés. S mindenképpen haza fogja vinni. Tán nem is árt az övéinek, akik olyan kevésbé ismerik, szegény kis szívét, ha kicsit megkínozza őket az aggodalom. Lelkében valami gyöngye, halvány reménység csirázik. Tán szegény elhagyott gyermek, ki idegenek között tengődik. De belátja, hogy ez ostoba álmodozás. A gyermek, aki minden karácsonyra új babákat kap — a katalógusból — nem szegény emberek gyermeke.

Bebürkolt fejecskéjét most éppen mellére hajtja: fáradt a lányka s olyan boldog, mintha a beszéd könnyített volna nehéz szívén. Biztonságban érzi magát, mintha az ünnepélyesen hallgató fák fehér gyűrűje örökre, örökre körülzárná s talán mégis eljön a Jézuska!

A fák hófehér ága-boga mögött, melyek olyan szorosán, titokzatosan fonódnak egybe s fehér fénnel árasztják el az erdőt, lassan megszínesedik a halvány-szürke ég. Előbb sápadt rózsaszínt ölt. Milyen csodaszép a rózsaszín lepel előtt a fehér pehelyből és kristályból szőtt függöny! És egyre pirosabb, pompásabb lesz a bíborfal, csodálatos kék, lila, szürke árnyalatok emelkednek a fehérből. Szótlanul állanak ketten a mennyei szépség között. Léleкке léleketét is visszartartja, mert most kell jönnie. Azt is tudja, merről. Ott, hol az út kanyarodik, éppen a bíborfal előtt, ezüst terhétől roskadozó bükkfácska, mint ragyogó boltív hajlik az út fölé. Alatta kell jönnie. Ó, hogy világít a szürke szemben az olthatatlan gyermeki hit! A csengés-bongás is közeledik! Ezüst csillagocskák borítják a barna kendőt, mintha Hamupipőke tündéradta ruhája volna. Tágranyilt szemmel kúszik le, megfogja a férfi kezét s magával vonja. Ott, a lecsüngő fenyőágak alatt, aranyfényű tűz, mint óriási, lobogó lángkapu. Az ég kapuja! Tárva áll s a gótikus ezüstcsarnok, a világ legszebb, legpompásabb díszútja éppen feléje vezet. Most már bizonyos, erre vártak mind, a

fák, az ezüstkoszorúval ékes bokrok, az őzike, az előtte repkedő vörösbóbitás kismadár! Egymáshoz simulva állanak, a gyermek átöleli a férfi lecsüngő karját.

S finom, aranyos szalag fonódik lassan a két szív köré, szalag, mely az ég aranyából szövődött. A férfi kezére, melyhez a gyermek feje símul, lágy, simogató hajhullám borul. Az aranyos fénytől kicsit elvakult szemét a gyermek felé fordítja. A kendő leesett s a boldog várakozástól és félénk elragadtatástól ragyogó arc körül sápadt aranyfényű hajerdő hullámszik. Az ég bíborfénye ott ragyog a kis fej körül, s a férfi szíve megremeg, mintha égi kéz érintette volna.

Azután eltűnik a kapu, utolsót lobban az égi tűz, ezer meg ezer bíborszín rózsával hintve be az erdőt, szürke árnyékok kelnek, a fák kísértetekké válnak s mintha a tölgyfa, amott, kígyókarjait nyujtogatná. Az óra, az egyetlen, oda van, örökre.

De mégsem! Mert a lányka, aki aranyos hajpalástjában olyan, mint a gubóból kiröppent pille, ünnepélyes, ezüstös hangján mondja:

— Ó, úgy-e, nagyon boldog vagy, hogy minden igaz! S hogy láttuk a Jézuskát!

— Láttad? — kérdi a férfi csaknem félénken.

— Kapuját láttam és az eget s azután mindenütt piros rózsakoszorúk csüngtek. Az angyalok dobálták le az égből. Nem láttad a szépséges, lángoló rózsakoszorúkat? Ott csüngtek a fákon s amott a bokron hét aranyos korona tündöklött.

— Láttam s neked is volt koronád, Léleкке.

— Nekem is volt! Megvan még?

— Már eltűnt.

— Nézd, milyen szürkék a fák, fátylákba burkolóznak, mert aludni akarnak. Olyan fáradt vagyok. Mingyárt sírok, olyan fáradt vagyok. Te, beteg vagyok az örömtől!

— Beteg vagy?

— Tudod, ha az ember túlságosan örül, az már fáj is.

— Léleкке, jöjj, sietnünk kell, majd én viszlek.

Leveti vadászzubbonyát, hogy fehér ingüjiban áll ott, belesavarja a gyermeket s erős karjára veszi.

— Nem maradhatnék nálad a romok között, igazán

nem eszem sokat. De ne engedj be senkit, nehogy meg-lássanak, mert akkor elvisznek. Mert szükségük van rám, ha csak lány vagyok is és nagy baj, hogy édes-anyám nem engem vitt magával öcsike helyett.

— Szükségük van rád! — A fehér arcácskát nézi, mely aranyos hajkeretben vállán pihen. Az orr finom vonala, a kicsit túl nagy szem, a nemes arcél... a braunecki...

— Hercegnő! Az Istenért! Mióta van távol! De hát nem keresi senki?

— Miért magázol most egyszerre? Akkor nekem is magáznom kell. Senkinek sem mondhatom te, senkinek, ha apa nincs itthon!

Szegény kis hercegnő, szegény magányos Lélekke, akit vissza kell vinnie a kalitkába. Olyan bizalommal fonja át karocskáival nyakát, míg hosszú lépésekkel siet odébb. Igaz, tudta, hogy a régi várkastélyban, mely vastag tornyaival a legszebb völgyre néz alá, a herceg egyetlen leánykája lakik, a hercegé, ki csak ünnepnapokon és vadászni jár haza ősi várába. De a gyermekről mindig olyan válvonogatva beszéltek, hogy való-sággal gyöngelméjünek képzelte, aki a legnagyobb csalódást okozta születésével az ősi háznak. A hercegné és két fiacskája tíz év előtt egymásután haltak meg dif-teritiszben. A herceg mostanáig nem házasodott meg újra, pedig meg kell tennie, hiszen utolsó sarja család-jának. De hát miért nem hangos az erdő a vadászok és nyomot kereső kutyák lármájától, miért nem kong a falvakban a vészjelző harang, mint mikor valamelyik gyermek, aki ételt vitt apjának a vágásba, nem tért idejére vissza! Lélekke, miért nem keresnek! Persze, három órányi utat tett meg s ezt senki sem tételezné föl róla. S rémülten gondol arra, mi lett volna, ha nem húzza valami az erdőbe, hogy a természet pompája feledtesse vele magányos szíve elhagyatottságát!

— Lélekke, alszol?

— Nem, olyan jó, hogy viszel s úgy-e, a romváradba megyünk! Mint a Hófehérkét a hét hegyen át. Igaz, hogy te nem vagy törpe, inkább óriás és mindenkire lenézel és ilyen nagy akarok lenni én is. És erős vagy és nem félsz a sötétben.

— Talán mégis félek.

— Most?

— Nem, mōst nem. De hát apádnak ne legyen egy gyermeke sem?

— Neked sincsen.

— Minden gyermek az édesapjánál marad.

— Akkor hát vissza kell mennem! Ó, ne mondd. Nem akarok. Inkább itt maradok, akármilyen ijesztőek a fák fehér köntösükben. Ilyenek lehetnek a halottak, ilyen merevek, fehér lepelben. Ó, bizonyosan erről fogok álmodni! De itt maradok. Most mindenik haragszik, mind egyszerre beszélnek, a hangjuk recseg s nem foghatom be a fületem. S a kendőt is széttéptem!

— Hogy tudsz beszélni, Lélekke, s azt mondd, nem találod a helyes szavakat! Miért nem mondd meg mindezt apádnak, édes, jó apádnak?

— Mikor? Ha itt van, mindig nagyon illedelmesnek kell lennem. S nem tudod, hogy nem illik Miss Whartra panaszolkodni?

— Lélekke, úgy-e, az egyikkel angolul s a másik-
kal franciául beszélsz?

— Mademoiselle a szünidőben Anversben van, Miss Whartnak a feje fáj és Braun kisasszony... de ez nagy titok s neked is csak azért mondom el, mert nem pletykázod el... a kisasszony Károlyhoz ment.

— Úgy, Károlyhoz.

— Az majd elveszi feleségül s akkor vehet magának plüsspamlagot. Hogy ne kelljen szégyenkeznie, ha a többi asszony látogatóba jön hozzá. Mert olyan minden tisztességes embernek van.

De ijedten hallgat el, mert bizonyos, hogy a férfinak nincs plüsspamlaga. S talán megbántotta. Hamar megcsókolja hát a fülét, mert az van hozzá legközelebb s nem is olyan szőrös.

— Persze, csak az asszonyokra értettem!

— Hagyd, Lélekke — mondja csaknem szigorúan —, s mondd el, hogyan szöktél meg; csak nem vitt téged is magával a Károlyhoz?

Lám, haragszik, mert bizonyosan nincsen plüsspamlaga.

— Nem — mesél tovább megfélemlítve —, a Babettenek kellett volna velem játszani, de eljött az anyja, aki nagyon messze lakik és az sírt és sok mindent mesélt és egy tehénről és zsidóról is mondott valamit. Nem nagyon jól értem az emberek beszédét. S Braun kisasz-

szony azt mondja, hogy nem is szabad megtanulnom, mert az közönséges.

A férfi valami olyasfélét dörmög: „ostoba liba“!

— No, tovább!

— Akkor a Babette elment, hogy elhozzon valamit, ami egy könyvbe van s pénzt lehet érte kapni s nagyon örült. Nem a Babette, hanem az édesanyja. És az anyja elment, de a kendőjét otthagya. És akkor mintha valami odahúzott volna a kendőhöz. És beleburkolóztam, ahogy a mosónők szoktak, mikor esőben jönnek. Csak egyik kamásnimat tudtam fölhúzni, félni kezdtem s hamar leszaladtam a cselédlépcsőn. És nem találkoztam senkivel. Azután keresztülmentem a parkon, egy kertész utánam kiáltotta: „madárijesztő“, azután átjöttem a Wach-on. De nem volt ott híd, hát a jégen jöttem át.

— A Wachon át!

— Nagyon szép volt. Lent futott a víz és csobogott és valaki titokban kacagott odalent és egy hal surrant el és egy nagy nyílás is volt, azt megkerültem...

Úgy, most már tudja, miért nem keresik erre a gyermeket. A Wach egészen vékonyan van csak befagyva, helyenként földalatti források bugyognak elő a földből, mely a legkeményebb télben sem fagy be. S úgy érzi, hogy angyal vezette a gyermeket a veszedelmes úton. Maga előtt látja az erdők és rétek között kanyargó folyócskát, csalóka jégpáncéljával s a sok embert, akik most fáklyával, rudakkal egy félig megfagyott testecskét keresnek. S ma este érkezik a herceg. A nyolcórai vonattal. S a rettenetes hírrel fogadják. Mit szenvedhet a férfi, aki már annyit elveszített, ezen a rettenetes szentestén. Leghosszabb lépéseivel siet odébb. De a ködben jó óra a romokig, pedig csak onnan küldhet üzenetet. A gyöngye gyermeknek mielőbb föld alá kell jutni. S a herceg is szívesebben látja majd, mintha egy parasztházból kellene elhoznia a leányát. A lélkész nőlen, külön és emberkerülő, szentbeszédét tanulmányozza s azt sem tudná, mit kezdjen az égből pottyant vendéggel. A köd egyre sűrűbb. Ha nem ismerne minden lépést, tán sohasem érnének haza. Keserű szemrehányásokat tesz magának, hogy nem indult azonnal.

De a gyermek most sok-sok mindent akar tudni

róla. A gyermek biztos ösztönével érzi, hogy barátot talált.

— Miért lakol romok között, miért vagy olyan szegény? Te is a Jézuskát akartad megkeresni?

S míg hazafelé lépked, mesél a gyermeknek magáról. Előbb akadozva, mert elszokott attól, hogy önmagáról beszéljen, azután is inkább magának mesél, mint a nagyon magányos emberek, ha egyszer megnyílik a lelkük. Mesél a nagy tűzvészről, mely az ősi kastélyt, melyet apja egy gazdag, vadászatot szerető úrnak adott bérbe, egy éjszaka elpusztította.

Hogy apja is, ő is katonatisztek voltak, ugyanabban az ezredben. S hogy az öreg ezredes sohasem tudta kiheverni s örök szemrehányásokat tett magának, amiért a kastélyt bérbeadta, hogy fia Berlinben élhessen. S hogy egyikük sem volt elég erőszívű ahhoz, hogy őseik lakóhelyének omladékát viszontlássa. Azután atyja meghalt s ő egészen magára maradt; kis északi határvároskában állomásozott, hol a felhők egészen alacsonyan járnak s a diót déligyümölcsnek tekintik. S hogyan kezdett festeni. Előbb az északi síkság fölött kavargó szürke felhőket, azután, emlékezetből, az elvesztett szülői házat. S hogyan változott minden, a festéket és vásznat kivéve, keserű nyomorúsággá, száműzetéssé s hogyan emésztette a vágyakozás az erdő után. A honvágy, mely a hazai kövek után sikolt s csaknem szétveti az idegen falakat. Amely a léleknek egyre az ismerős képeket mutogatja. Hogy hogyan is volt, az első meleg áprilisi napon, mikor a kökény keserű-édes illata szállt a hegyoldalra. Hogyan zúgott a kastély kútja, mely a madárdalt s az istállófiúk vasárnapi harmonikaszavát csodálatos visszhanggal verte vissza, hogy ilyen zengő kút több nincs is a világon! Hogy tündöklött a lenyugvó nap a régi falakon s valamennyi ablak aranyszemmel nézte az erdős tájat. Míg a lélek már csak az illatból, színből, hangból szőtt képet látja s nem tudja többé elviselni a kaszányaudvar falait, a szürke síkságot, viharfelhőket, a hideg nappalok részvételen napfényét, mely minden vonalat megmerevít s kegyetlenül megvilágít minden kopárságot. S hogyan vetett véget mindennek. Mert, de nem, azt mégsem mondja el a gyermeknek, hogy készen feküdt a kis revolver s csak a hűséges szolga keze akadályozta

meg, hogy pontot tegyen a történet végére. S hogyan ment Berlinbe, az Akadémiára, és festett.

Hogy miből élt, maga sem tudja. A vadászterület jövedelméből, melyet bérbeadott a hercegnek. Abból, amit időnként az erdő adott. És (ha ezt édesapja tudná!) tapétaminták rajzolásából. S hogy minden megalázatásból bőségesen kijutott. Hosszúsága, grófi és hadnagyi címe, egyéni festési módja, pompás céltáblája volt hosszúfürtű művésztársai gúnyjának. S nem is hagyták békében, míg a legléhábbat, legszemtelenebbet gallérjánál fogva ki nem tartotta a nyitott ablakon a zuhogó esőre, akárhogy rugdalózott is. Hogyan lakott olcsó, külvárosi szállásokon, s gyötrődött rettentő magányában, mely sehohsem olyan kínzó és borzalmas, mint a nagyvárosban.

Már régen elfeledte, hogy valaki hallgatja. A gyermek bizonyára elaludt, nem mozdul. De tévedés! A gyermek ébren figyel, minden szót gyöngéd szívébe zár, sohasem felejtí el s ha üt az órája, föltámad onnét, mindenki nagy bámulatára. Az élénkképzéletű fejecské képeket rajzol hozzá, melyek cseppet sem hasonlítanak a valósághoz s mégis igazak, a dolgok belső igazsága él bennük.

S a művészet szigorú úrnő. Csak ritkán élvezheti a sikerülés üdvösségét. S hogy egy fojtó nyári estén, mikor a levegő a hátsó udvarban forró, rosszillatú páráként szállt föl, s rikácsoló asszonyi hangok, rekedt ének, egy elhagyott gyermek keserves sírása muzsikált, ellenállhatatlan erővel tört reá. Csak egyszer érezhesse még a széna illatát, amint az esti szél könnyű szárnyon röpítí föl a völgyből a várhegyre! „Hát ide vagyok láncolva, emberi élet ez vagy pokoli kalitka, melybe össze vagyunk zárva?“ Még akkor éjjel, azzal, amije volt, odébbállott. Würzburgtól úgy utazik, mint egy mesterlegény. S ezt úgy meséli, ahogy elődei, akik Frigyes császárral a sivatag tüzében éheztek és izzadtak, vagy a spanyol szabadságharcban a németalföldiekkel az elárasztott országban békákként éltek, hazatérésük után figyelő asszonyoknak és gyermekeknek a házitűzhely körül mesélhettek.

— S azután a boldogság! Esős napon értem haza. A fákról a fejemre csepeg a víz, susog, zúg s az öreg felhőasszonyok uszálya végigseper a völgy felett.

Hogy illatozik a hárs! Örültem, hogy az esőfátyol kicsit eltakarja az üres helyet, hol a fák között egykor a meredek tető kandikált elő. Beesteledett s azt gondoltam: most bejárom az omladékot, hogy reggel ne lásd olyan ijesztőnek. A kapuk még állottak, elkértem hát a kulcsot az erdésztől. A jó ember nagyon örül s igen titokzatos. A régi kapu recseg, ahogy álmomban annyiszor hallottam, mint régen. Egy percre behúnyom a szemem s összeszorítom a fogam, félek, most már a kastély falát látnám, apám botja kopogna s a két kutya rontana elő. De mikor fölnézek, mégis más, mint amit vártam. Az erdő kicsit már elfoglalta a helyet, a fal mellett sértetlenül zeng a kút, elkésett madárdal visszhangzik benne és cseng és zeng. Vadrózsaág hajlik a kút fölé, egyik öreg hárs is él még, igaz, nincsen koronája s egyik oldala csupasz, de a másikra ezer sárga kis bokrétát aggatott a derék, hűséges jószág. Mindennek hazai illata van. Az erdész, a kősáncon át, melyet ő maga hányt rakásra, továbbvezet, oda, hol a lezuhant, félig megszenesedett gerendák földélként borulnak egymásra. Nyers deszkafal, mögötte ajtó. Megnyílik az udvarterem. Ott ültek régen a szolgák, az egész, nagy helyiség, négy mély ablakfülkéjével, sértetlen. Persze, az ablakot faltörmelék takarja. Ott áll a zöld cserépkályha, az asztal, a hosszú padok, régi cünnedények. Mellette kamra, melyben az a szolga tartózkodott, kinek örködni kellett. Benne régi, régi ágy, zöldmázos mosdótál. Először is azt foglaltam le, megtöltöttem a zengő kút vízből, s nagyon, nagyon sokat lemostam a szívemről vele. S bár az erdész, aki mindezt utolsó télen, egy róka nyomát követve fedezte föl, nem akarta engedni, ott is maradtam éjszakára.

— Ó, hogy szeretném hallani a zengő kutat! Vigyél magaddal!

— Hátha már mindezt hallottad, Lélekke, akkor hallgasd meg a titkomat is. Azt hittem, alszol. Ha az emberek hallanák, hogy kinevetnék a romok bolond grófját. Már az első éjjel, amint feküdtem a szolgálágyon, tudtam. Akinek ilyen otthona van, mint nekem, mely valamikor annyi élő, dobogó szívnek volt mindene, melyért csatákban véreztek, melyben békeidőben gyermekeik játszottak, melynek árnyékában tértek örök pihenőre, az nem hagyhatja el, nem lehet hűtelen

hozzá, azon kell dolgoznia minden erejéből, hogy utódainak is rész jusson a drága kincsből, melyet ősei hagytak reá. Annak a Thorsteinnek sem volt könnyű dolga, aki nyolcszáz éve parasztjaival összehordta az erős ház köveit. Ha tán könnyebb is, mint az utolsónak, aki most itt fekszik a szolgálgyon. Talán. S ha most kemény, barna arcával, vassisakjában belépne, nem szeretnék szégyenkezni előtte. S ettől kezdve pernyi nyugtom sem volt, míg a csókák és hollók szétrombolt fészük felett kóvályognak. Apáim hívtak, nem hagytak pihenni, értem jöttek lovuk hátán a síkságra, hol a felhők olyan alacsonyan szállnak. S mikor a külvárosi vonatok lámpái s Berlin északi részének szegény hontalanjai között bolyongtam, szívenfogtak, hogy megértsem, miért olyan nyugtalanok, keserűek, állhatatlank és megbízhatatlanok azok az emberek. Mert a német szív otthont akar! Ha elvesztette azt, mely a régiek szokásait, tetteinek, szenvedéseinek emlékét őrzi, keresnie kell örökké s hiába próbálja pótolni bármivel, nyugalmat nem talál, sem kielégülést.

És én újra fölépítem az otthonomat! Sok küzdelmem volt miatta az öregúrral. Mert először azt akartam, olyan legyen, mint volt, tornyaival, sáncaival, a régi sarkokkal, zugokkal. De a vassisakos öregúr haragosan nevet. A millióról, ami ehez kellene s amit talán tapétatervezéssel akarok megkeresni, nem is beszél. Hát erődítmény kell neked? Ne gondold, hogy minden tervezgetéssel meg tudod csinálni, amit mi tudtunk. Mi nem építhettünk másképpen. S ki ellen akarsz sáncaidon lőrésekkel védekezni? — A szép álmom szétfoszlott s úgy megsirattam, mint egy gyermek. Most csak jó, erős ház lesz. Nem bánom, ha egész életemben szolgálgyon is fekszem érte. Előbb a magam két kezével fogtam hozzá s közben alaposan kiizzadtam a berlini nyomorúságot. Thorstein első ura is bizonyosan nekivetette a vállát, ha különösen nehéz követ kellett a várhegyen fölhengeríteni. Különben mitől volna az enyém ilyen széles? S ma, amikor a gyermekek körutazási jeggyel jönnek a világra, kell olyan embereknek is lenni, akik tudják, hol a helyük, miért élnek és halnak.

— De te föl is építed a házat oda, ahol olyan üresség van a nagy fák között, hogy megint oda tudj nézni, — suttogja egy álmodozó hangoeska.

A férfi csaknem megijed, olyan jól figyelt a gyermek. No, holnapig majd elfelejti.

Hirtelen aranyos fény csillan egy bodzabokor hófehér ágaboga között. A hosszú Thorstein bezörget egy ablakon, asszonyfej hajlik ki. Olyan nagy ujságot tud a jámbor, hogy el kell hamar mondania, mielőtt tudná, hogy a vendég mit is akar.

— Gróf úr, hallotta már, a hercegnő, szegény, akinek nincs rendben az esze, belefulladt a Wachba? Négy óra óta keresik fáklyákkal és rúdakkal.

— Ostobaság, Scheiterleinné, hamar rakja bele Péterke harisnyáját és vasárnapi cipőjét egy kosárba s jöjjön át hozzám, de azonnal!

Hosszú lábával már ođébsiet. Magas fák sora, azután kapu. S most jön! A gyermeknek, aki az asszony hangjára elrejtözött a kendőbe, erősen ver a szíve. Mert recseg, dörmög, nyög a kapu.

— A zengő kúthoz!

De az most alszik. Apró láng világít szürke kövek közül, magas, tágas terem nyílik, melyből jóleső meleg és pompás illat árad. Mohával fedett kőrakásból pompás, nagy fenyő emelkedik, alatta valami csodaszép dolog, amitől a gyermek szíve még jobban ver.

Leteszi a gyermeket. Hosszú kalibán áll ura előtt, mint hűséges kutya, aki gazdája minden mozdulatát előre megérzi. A ház ura hamar teleír két papirost.

— Ha csak tudod, még nyolc előtt, Märt!

A legény elsiet, csak beereszti előbb Scheiterleinnét, aki Péterke harisnyáit hozza.

— No, Scheiterleinné, hogy érzi magát, mint dame d'honneur?

Az asszony vadul hadonászik s a gyermeket sok, számára érthetetlen szóval a szalónba viszi, mely bőségesen elfér egyik ablakmélyedésben. Ott lábára húzzák Péterke harisnyáját, amit csak nehezen enged, mert „nagyon szúrósak“. A háziúr azalatt a másik szobában öltözik át, amitől cseppet sem lesz elegánsabb. Péterke cipői szűkek, nem is húzza fel, a harisnyák lábára simulnak.

S most jön a súlyos kérdés:

— Scheiterleinné, mit tud főzni?

Gyufa lobban s a teáskanna alatt kék lángoeska táncol. Scheiterleinné sok mindent tud főzni, fánkot,

tojásos morzsát; de mindenkor legjobbnak tartja, úgy az egyszerű, mint magas uraságok számára, a jó sűrű kását. A „magas“-nál meghajlik. Azután kimegy s nemsokára tűz ropogása hallatszik.

A barna kendőből, melyet kiküldenek szellőzni, vékony, nagyon vékony lányka bontakozik ki, kék-bársony köntöskében, finom nyaka körül régi csipkével. De akármit viselne is, az ember csak a sápadt aranyhullámok tengerét látja, melyek arcát körülveszik s vállára hullanak.

— Lélekke, ha olyan kövér leszel, mint a hajad, akkor jó lesz. Most nemsokára kapsz teát.

De nem akar. Sápadt arcoeskáján piros foltok égnek, szeme vágyakozástól ragyog. Ó, most az igazi Jézuska birodalmába jutott, valami olyan hihetetlenül szép van ott a fa alatt! Vastag, szürke harisnyáiban odaszökdel. A férfi megállítja.

— Egy pillanatra, Lélekke, húnyd be a szemed jól!

Ott áll a gyermek, szegény kis életében talán először, boldog várakozással. Pedig a fejlett német gyermekjátékipar minden áldása hullott rá eddig is. Szívében karácsonyi harangok zúgnak, görcsösen behúnyja szemét, olyan erősen, hogy kis keze is ökölboszorul. Gyufa serceg, finom viasz illata érzik. Föl a szemet! Ott áll a fa tíz gyertya fényében, mert más dísz nincsen rajta. Salatta szelid piros fényben ragyog a remekmű. Jászol, de nem istálló, hanem szürke kőből rakott rombarlang, kőlap a fedele is, a hasadékokat moha tölti ki. A kövek közé illesztett piros üvegdarabon át enyhe, rózsás fény árad a szent alakokra. A legszerencsésebb művészkéz formálta őket viaszból. Elragadtatott sóhajtás!

— A Jézuska! Öcsikém is így fekszik édesanya karján az ezüstkoporsóban?

Mert a rózsás fényben olyan kedvesen, szeliden fekszik finom pehelyágyában Mária, karján gyermekével. Alszik, a kerek fejecske keblén pihen s egyik kezével, mint a legpompásabb függönyt, lágy, szőke haját tartja alvó gyermeke fölé. A boldog szeretet és hűség gondosság kifejezésével hajlik fölējük szent József. A kis ösvényen, mely a moha és szürke kő között fölvezet, egy fiú s egy rongyos leányka lépeget. Szürke

viaszesacsi s kövér, barna tehén bámulnak be a jászolba.

A gyermek letérdel és néz, csak néz. S mögötte a hosszú Thorsteiner éppen olyan gyermeki örömmel nézi művét.

— Angyalsereg is kellett volna hozzá, de sehogysem boldogulok a szárnyas néppel. Vajjon honnan nő ki a szárnyuk?

— Te csináltad?

— Látod, persze, nagy időpazarlás volt. De valami csak kell az embernek karácsonyra. Az utolsó években semmim sem volt s olyan nyomorultnak éreztem magam karácsonykor, hogy azt a legnagyobb vászonra sem lehetne lefesteni. Most már háziúr vagyok s nem maradhatok szegényben. Lásd, ez jól esett, olyan, mint Dürernél, ott is romok között fekszik az Isten fia.

A teafőző énekel.

— Ó, hadd maradjak itt, egyre a Máriát kell néz-nem — suttogja a gyermek s egy régi gyapjúszőnyegen kuporogva, a legszebb karácsonyt ünnepli. A háziúr teljes hosszúságában végignyúlt a földön, mellette gőzölgő teáscésze, a kényelem megtestesülése. Amint a gyermek így összekuporodva ül, ragyogó haja földig ér, térdére könyököl és néz, néz, a teáról is megfélelkezik.

Egyhangú életében ilyen napja még sohasem volt, ilyen csodaszép és hosszú, mintha sohasem lenne vége. Még csak hét óra s a házigazda, óráját nézve számíthatja, vajjon sikerül-e a jó hírrel megelőzni a rosszat. Aligha.

— Te, Harró, kinek csináltad ezt?

— Hát magamnak és a gyerekeimnek.

— Nincs neked és nem is kell.

— Úgy, nem kell?

— Nézd a szép Máriát. Ha a gyerekek jönnek, lár-máznak és összefogdossák. Mire elmennek, a szép tehénnek csak három lába marad.

— Azt hiszed, nem tudnék rendet tartani köztük? — s kinyújtja hosszú, tekintélyt parancsoló karját.

— Nem kell gyerek, itt vagyok neked én. — Félénken, dacosan mondja.

— Te már csak egy óráig vagy nálam, Lélekke.

Árny borult a karácsonyi boldogságra.

— Még egy óra s remélem, hogy akkorra itt lesz édesapád, kedves jó apád.

Összerezzen s finom, mély ránc vésődik homlokára.

— Érte küldtél!

— Aggódnak miattad.

— Ó, haragudni fog, mint még soha! S azt mondja majd, amit mindig: „A szegény kicsike mindig csak gondot és bajt csinált!”

— Most nem mondja! Örülni fog neked, Léleкке! Hiszen megtaláltad a helyes szavakat.

— Igazán?

— Az igazi szavakat, amelyekkel mindent meg lehet mondani, amit az ember érez.

— Talán azért, mert te is eltaláltad az igazi nevet? Ó, mondd meg, hogy Léleкке a nevem, de akkor kell megmondanod, ha én nem vagyok ott. Te okosabb vagy mint a többiek mind. Mondd csak, tudja a Mária, mikor kicsi gyermekét így karjában tartja és hajával takargatja . . . Ha nekem gyermekem lesz, én is így teszek, hogy a rossz emberek ne is láthassák . . . Mondd, tudja, mi lesz a gyermekkel?

— Nem, azt egy anya sem tudja.

— Én sem hiszem, különben engem is magával vitt volna. Azután megnő s az emberek bántják. És igaz, hogy ott kellett állani és nézni, hogyan ölik meg?

— Léleкке, jöjj, ne sírj! Nagyon sokat éltél ma át.

Szelíd szeme csodálkozva néz rá, keskeny arcán könnyek peregnek.

— Hát te nem sírsz, ha eszedbe jut?

Csönd van a nagy szobában, csak a fenyő serceg, lehull egy gyertya s valamennyi hajladozik már. A gyermek nem vár feleletet. A rózsaszín fényt nézi, az alvó Máriát és félve takargatott gyermekét. Az a csend ez, mely rohanó, siető, jóval és rosszal teli világunkban olyan ritka. A csend, mely az örökkévalóság dalát játssza szívünkön. S a kristályerdő égi kapujának aranszála egyre szorosabbra fonódik. S mert a férfi művész, aki képekben, hangokban gondolkodik, megint látja az égi kapuhoz vezető ezüstutat és Léleкке rózsakoszorús fejjel megy előtte, az aranyos fényben tündöklő mennyei otthon felé, melyet olyannak képzel, mint elvesztett szülőházát. S előtte a legcsodásabb kép, melyet a Fiú festett nekünk az Isten szeretetéről,

az atya, aki a vándorlásban elfáradt, bűnétől roskadozó, honvágytól beteg, elveszett fiát várja. Mélységes sóhajtás emeli a széles mellett, visszatér, de lelkében ott marad az örök célt sóvárgó vágy szikrája.

Belép Scheiterleinné, tarka üvegtálban hozza a gőzölgő kását. Léleke csak pár kanállal kóstol belőle. Kis szíve ma túlságosan sokat élt át.

— Végy a karodra, a jászolt akarom nézni.

A nagy szürke szem kicsit még nézi a kihúnyó fényt, azután lecsukódik s tarka álomköpeny borul Lélekkére.

Tarka képei között messziről hallja a jól ismert hangot:

— Kicsikém, szegény kicsikém, ki hitte volna róla!

— Apa — suttogja... azután továbbsiklik az álomcsónak Lélekkével, sok furesa part mentén, míg kiköt a szürke reggel-parton.

A BECSÜLETSZÓ.

A gyapjúzubonyos kalibán előtt, aki a hólapáttal éppen utat kotor a kaputól a Romvárig, csokoládészínű lakáj áll, kezében levélkével s kerepel:

— Azonnal átadni.

A kalibán óriási markába veszi a levélkét s bemegy a thorsteini kastélyba. A ház és kastély űra színes krétával dolgozik festőállványánál, nagy, szürke papíron. Ahogy a levelet elolvassa, mély ránc vésődik homlokára. A legszeretetreméltóbb meghívás a mai karácsonyi ajándékosztáshoz... „Kicsikém nagyon várja jövetelét.“ A hosszú Thorsteiner bosszús zavarral forgatja a meghívást.

— A mennykőbe... a zöldesfekete kabátom amott!

Rövid, göndör, barna haját markolássa. „U. i. Az ajándékosztás után egészen magunk között leszünk...“ S a sorok közül kérő szem tekint reá.

— Nincs mit tenni — dörmögi —, a zöldesfekete ellenére.

A leghosszabb lépéseivel siet ki az udvarra, ahol a csokoládészínű a megvetésnek és leereszkedésnek ennél az emberfajnál szokásos keverékével próbál elbeszélgetni a kalibánnal. A gróf magas alakja láttára azonnal megmerevedik.

— Jelentse őfenségének, hogy eljövök.

Mert a Thorsteiner csak akkor vesz tollat a kezébe, ha muszáj. Ahogy a csokoládészínű eltűnt, mennydörgő hangon kiáltja:

— Märt, a 4 + 6-os ládát! — Ami a zengő kútban helyeslő mormogást okoz. Mert a kalibán nagyot hall.

Régen, mikor még jobban hallott, a gróf apjának volt a tisztiszolgája, azután parasztoknál szolgált s bár óriási ereje és hűsége miatt gazdái sokra becsülték is, rosszabbodó hallása miatt egyre nehezebben tudott társaival megférti. Csúfolták, vagy csak úgy gondolta, Egy kis vörösbóbitás Minnácska csak gúnyt űzött félénk szerelméből, s mert rettentő ereje és hirtelen haragja veszedelmessé tették, még valami bajba keveredett volna.

Egy este, amint a homályos csűrben az utolsó, még le nem rakott szénásszekér mellett üldögélt, s egyre rosszabbodó fülébe csak tompán szűrődött az enyelgő, nevetgélő szolgák és cselédlányok hangja, egyszercsak megismerte a vörös Minnácska magas és a szép Pék-karcsi recsegő hangját, amint az ő nevét emlegetik. Magányos, tompa fájdalommal dühös, heves haraggá változott.

Akkor este nem ment közéjük vacsorázni s éjjel rettentő álma volt. A gyöpün, az öreg tölgytőkék között, ott hevert egy ember, arccal a földre borulva, óriási, vörös tócsában, mellette állott Märt édesanyja, fekete fátyolával, kezében nagy, ezüstveretes zsoldároskönyvével, ahogy ma is mindig maga előtt látja s rémülten emelte föl kezét.

Másnap olyan vadul hadonászva mondott föl gazdájának, hogy az ijedten engedte szélnek a félelmetes embert, bár éppen munkaidő volt. Märt hazament falujába, ahol öreg édesanyját már csak a feketekeresztes dombocskánál látogathatta meg s napszámból élt. Komor, megközelíthetetlen fickó lett, akit a gyermekek is félénken elkerülték.

Egy nap aztán a vágásban találkozott régi gazdája fiával, aki az egyik rétet festette. Ráismert és barátságosan megszólította. Hangja a legszebb emlékeket ébresztette a legényben, katonakorából, mikor még egész ember, nagyszerű katona volt. Néhány nap múlva aztán csak megjelent a Romvárban s nekilátott a kövek összehordásának, törmelékek eltakarításának. Mikor a

gróf kijött, katonásan köszöntötte s tovább dolgozott, míg besötétedett. Fizetést nem fogadott el, mert hiszen munkaidő után csinálta. Jó ideig járt oda, anélkül, hogy falat kenyérenél, korty italnál egyebet elfogadott volna. Kielégítette, hogy olyan ember közelében lehet, aki azelőtt, élete jobb idejében ismerte.

No és aztán néhány szerencsésen, jól eladott vázlat olyan vagyonossá tette az urat, hogy maga is tarthatott napszámot. Mártt összeszedett néhány ép gerendát, melyet a romok között talált s a törmelékhalomtól föl, az örtorony falnyílásáig, melyet kitágított, hogy nagynehezen keresztülbujhasson rajta, merész, kanyargó lépcsőt épített. Odabent még épen állott a csigalépcső, mely egy kis szobácskába vezetett. Ott ütött tanyát egy fehér galambpárral, melyet nagyon szeretett. Ebben a szellős fészekben lakott s vasárnaponként egyre javíttatta, kopácsolt, építgetett rajta. A galambok pompás helyet kaptak, valamikor galambdúc volt a toronyban. Az ablakokat a részben még épen talált ólomkeretes üvegdarabokkal üvegezte be. Azután nyaktörő erőgyakorlattal fölszállította az ágyát, fiókos szekrényét s egy nagy, berámázott képet. A kép őt magát ábrázolta, kivont karddal, merész tartásban, pompás lova hátán. Ez a kép volt legnagyobb kincse, az édesanyja ezüstveretes zsolttárkönyvén kívül, melyet zsebkendőbe takargatva tartogatott ládájában. Nagynehezen fölszegezte a vakolatlan falra, ágyát, fiókszekrényét fölállította s nagyjából készen volt a berendezés. A gróf persze figyelmeztette, hogy innen nagyon messze esik munkahelyétől, de Mártt azt felelte, ezentúl csak télen, ha a Romvárbán nincs dolga, megy föl a vágásba dolgozni, többi idejében itt marad, hogy megdolgozzék ingyenlakásáért.

A Thorsteiner kicsit aggódott, hogyan fog két embert eltartani, de valami csodálatos erő lehet a szülőföldben; míg Berlinben egymaga alig tudott megélni, most valahogy két embernek is jutott s még bért is fizetett szolgájának.

Már a második telet töltötték együtt. Az egyetlen galambpár egész csapattá szaporodott, könnyű szárnyon keringtek a szürke falak és sötét erdők felett. De Mártt csak a fehéreket tűrte meg, minden tarka állatka irgalom nélkül a fazékba vándorolt. Mártt főzte meg a két

kastélylakó spártai ételét is. Akadt tennivalója bőven s a favágás estére maradt, amiben ura is segített neki eleinte. Az udvarszoba melletti, félig bedőlt, óriási kemencéből konyhát építettek, a meglévő istállót kijavították. Ott lakott most a derék Zelma tehén, s mellette a kis őzgida, melyet Märt a romok között, a hegyoldalon talált és tejen nevelt föl. Az árokban, hegyoldalon legelésztek, hol Märt és gazdája szénát és sarjút gyűjtött. Mióta a jó Zelma tejével pótolja Märt főzési tudományának hiányait, a gazda és szolgálja sokkal jobb színben vannak. A süket Märt arca is földerült. Urával szemben úgy viselkedett, mint egy tisztiszolga s csak akkor hagyta el a Romvárat, ha föltétlenül el kellett valamit intézni. Vasárnap délutánonként lakását szépítette. Még mindig a kanyargó lépcső vezetett föl, melyet csak szédülést nem ismerő ember mászhatott meg, de az egyik falnyíláson vaseső kandikál ki, melyből téli vasárnapokon kékes füst kanyarog. Ilyenkor a magas, fehérre meszelt szobában kis vaskályha izzik, a galambok búgnak és turbékolnak s a pipázó Märt valamit pepecsel, mintha a régi idők elégedett toronyőre volna.

Most előhozta Märt a ládát, mely még a régi idők katonai jelzését viselte s kivette belőle a gróf egyetlen valamirevaló polgári ruháját. Nagy művészettel kikefélté s a Thorsteiner sóhajtvá erőszakolta magára a szokatlan ruhadarabot. — De megálljunk csak! — Eszébe jutottak Léleкке babakeservei. — Mi lenne, ha kárpótolná a szegény, póruljárt Lilláért?

Hanem akkor már most be kell sietnie a városba, talán még nyitva találja valamelyik üzletet. Viaszmaradékot, miegymást csomagolt egy ládikába, pompája fölé nagy gallért dobott s a bámuló Märtre bízta kastélyát.

Az erdön át, le a jeges hegyoldalon, mint tegnap Märt, nem mehetett, olyan utat kellett választani, mely jó két óráig tartott. Egy órai út után feltűnik előtte a hosszú hegyhát, tetején a várkastéllyal. Havas, sötét park takarja a várhegyet. Két komor, kerek torony között finom reneszánszorom tekint a völgyre. Kisebb-nagyobb tetők, melyeket századokon keresztül, hol szükségből, hol a fészek iránti szeretetből építettek, barátságossá, elevenné teszik az egykor bizonyára komor

képet. Most zuzmara takar minden tetőt, tornyot és kiugrót. A szürke ég alatt, melyből lágy pihék ereszkednek alá, olyan távoli, meseszerű a várkastély, mintha csupa aranyhajú hercegnő, hűséges és balga királyfi, komor király, okos királyné, akik nemcsak földi dolgokhoz értenek, laknék benne, akárcsak Grimm meséiben. Művészszeretettel simogatja a nemes formákat, melyekre minden kor rányomta ízlésének bélyegét. A legújabb időből, persze, csak a csúf kis saroktorony származik, melyen a herceg ittléte tiszteletére, a fehér-kék zászló leng.

Vajjon hol van Léleкке birodalma? Milyen jól illik ide az öreg törzs utolsó, finom, ó, túlságosan is finom virága! Vajjon megtalálta-e ma az igazi szavakat? Nem büntették meg, ellenkezőleg, a herceg csodálkozva örvendett kicsinye csinyjének, a megfontoltságnak és mérészségnek, mellyel tervét végrehajtotta. Ki hitte volna róla? Persze, Märt híradása megelőzőtt minden rosszat.

Az út most régi kapaszkodón kanyargott fölfelé, melyen mindig bámulva emlékezünk azoknak az embereknek és lovaknak az idegeire, akik állandóan ezen jártak. Behavazott kertek, csöndes út, melyet keskeny, hegyestetejű házak szegélyeznek, ősrégi, tornyos kapu, melyhez barokkházacskát ragasztottak. Itt ülhetett száz évvel ezelőtt az egykori fenséges úr unatkozó öre. Keskeny ucca. S ott, szemben, Häring Georg üzlete, a braunecki fiatalság öröme, melyben még most is egy sereg ólomkatona, egy paprikajancsi, apró hintó vár eladásra. A hosszú Thorsteiner csak mélyen meghajolva juthat be, a barátságos asszony csodálkozva fogadja.

— Babát.

— Igen ám, de a felöltöztetettek mind elfogytak, a többi pedig nem uraságoknak való.

— Volna még egy, de azzal baj történt — s elővesz egy babaszépséget, melynek be van törve az orra. Harro örvendezik.

— Pompás! Megveszem... Persze, az ingecskéje nagyon csúf. Így nem mehetsz az udvarhoz, te orrotlanka!

Eszébe jut a Varrórózsa, akinek annyi a testvérkéje. Hóna alatt ládikájával, fölsétál a lejtős uccán, arrafelé, hol a kőlépcső felett különös jel függ, egy ökör, melynek szájalomraméltó fejében már ott a

tagló. Szerencsére ott talál fűtött zugot, a postamesterné saját szobáját, melyet átenged neki. Az asszony most úgylis lent sűrög-forog a konyhában, egy rakás lábas és fazék között.

— Ugy-e, velünk tart, gróf úr?

— Kérem, küldjön inkább föl valamit!

Semmi kedve az úgynevezett „jobb társaság“-hoz, mely a postakezelőből, jegyző úrból, bíró úrból áll, akik mindennap összeülnek unatkozni. A postamesterné savanyúan mosolyog, de a legjobbat ígéri. Jó, hogy Léleкке nem láthatja, amit most csinál. Harro zseb-késével összetöri az ostobán mosolygó babaarcot. A két kis szemgolyó kiesik. Fekete kabátja útjában van, nem jó volna, ha közelebbi ismeretségbe kerülne a ládika tartalmával, leveti hát s fehér ingujjban szorgalmasan faragesál egy bambuszdarabkát. Félóra mulva ott áll az óriás a megdöbönt postamesterné előtt, kezében kis lábaskával, hogy enyvét a piruló liba mellett megmelegítse.

— Nos, postamesterné, mit szól a főzési tudományunkhoz, egyszerű ugy-e? Szerencse, hogy itt van maga, a liba nagyszerűen illatozik.

Az izgatott postamester — egész sereg ember érkezik ma valami nagy temetésre — kirántja az ajtót, meglátja az ingujjas embert a konyhagőzben s bekiabál:

— A Márton mégegyszer haza akar ma menni. Hallja, vigye föl maga ezt a táskát, a tizenhetesbe. A konyhában nem lehet ácsorogni.

— Igenis, postamester úr. Postamesterné kérem vigyázzon, hogy az enyv ki ne fusson, sajnos, nem jó illatú.

A szájtató cselédek között a Thorsteiner vállára kapja a Lohrmann úr, Majna-menti, offenbachi tézstaneműgyáros táskáját, fölviszi a tizenhetesbe s barátságos mosollyal teszi le a gyáros elé. Az dörmög:

— Borravalót csak akkor adok, ha elmegyek! — de a Thorsteiner már lent áll a konyhában, enyvesbögréjénél, mely elég meleg lett, el is tűnik vele a szobában.

Most addig mesterkedik, míg a faragott fadarabot a lenszöke fűrtök közé illeszti, míg a szem kinyílik és lecsukódik, azután kezdődik az igazi munka.

A meleg viaszt a faragott fára önti. S hosszú

művészujaival, melyeknek mintha külön értelmi képességük lenne, megmintázza. A halvány körvonalakból egy-kettőre gyermekarc alakul, finom orrocska, kerek arcocska, gyöngéden mosolygó száj, a merev szemre szemhéj ereszkedik. Az üveges kékbe sötét árnyalatot lopott, mely különös elevenséget ad a szemnek. Közben zavartan jön egy lányceseléd, félig hideg levest hoz. — Olyan zűrzavar van odalenn... — Kész a munka.

A világos hajfürtök alatt Léleke finom, csak kicsit kövérebb és fiatalabb képmása mosolyog s hiányzik szája körül a fájdalmas vonás, melyet tegnap a gyermekén megfigyelt, s mely emlékezetébe vésődött.

Hamar bekapja kihült ebédjét, még fel kell keresnie a Varrórózsát, aki a merev fáknál lakik. Gyorsan ki a városka elé... Gyermekkel találkozik, akik új fejkötőjüket és muffocskájukat sétáltatják s mindenik valami jó falatot majszol. Köztük megtalálja a Varrórózsa egyik vöröshajú testvérkéjét.

Varrórózsa kicsit csodálkozik ezen a karácsonyi látogatón. Eppen ajándékai között olvasott s barátságos mosollyal fogadja vendégét. A kis remekművet elragadtatva nézi.

— Milyen aranyos! Azt hinné az ember, hogy a kis hercegnőnk, csak az nem ilyen rózsásképű és vidám. Finom ruhára nem telik, de fehér köntöséhez valóm akad.

Mindenfélét kotor elő egy fiókos szekrényből, közben óva inti a köréje tóduló kicsinyeket, nehogy „összefogdossák“ a hercegnőt! És mesél:

— A kis hercegnőnek mindenki szívesen megtesz bármit. Mindig kedves és szelid s nincs valami jó dolga. Az utóbbi időben le is fogyott nagyon. A missek és mamzellek sem mindig jók hozzá.

Harro letelepedett s hosszú lábait keresztbetéve, ölébe vette a legfiatalabb vöröshajú gyermeket s lovgoltatja. Azért is olyan beszédes a Varrórózsa.

— Még a Braun kisasszonyt szereti legjobban, az legalább vele kacag s nem bánja, ha néha azt csinálja, amit akar. Hanem könnyelmű teremtés. Tegnap is ő volt a hibás, hogy a kis hercegnő megszökött. A miss mellett nem merte volna megtenni. Az egy szörnyeteg! Azt mondja, a németek disznók és a hercegnő is disznó

akar lenni! Ez azért van, mert nem akar reggelenként fürdeni. Messziről hallani sikoltását és nyöszörgését. Pedig nem bosszantásul csinálja, nincs abban semmi rosszindulat. Ki tudja, nem a fürdés miatt szökött-e meg.

— Ki fürösztö a kicsikét? — Varrórózsa ijedten tekint föl, a romok grófja nagyon haragosnak látszik. Te jó Isten, még bajt csinál a fecsegésével!

— Braun kisasszony — feleli félénken —, az már most is nagy bajban van. Tegnap egészen magánkívül volt. A herceg tegnap nem akarta kutatni, ki a bűnös. De bizonyos, hogy a miss Braun kisasszonyra fogja, az pedig a szegény Babettere.

Közben szorgalmasan dolgozik s valószínű, hogy a babagyermek estére megjelenhetik az udvarnál.

*

A nagy folyosón, mely a herceg szobája előtt a háromgalériás pompás lovaglódudvarra nyílik, s melyen a híres agancsgyűjtemény függ, ott sétál a herceg uradalmi tanácsosával, egy apró, mozgékony, izgatott úrral. A hó derengő világosságot áraszt az udvar felőli üvegablakokon át. Egyik sarokból kitömött vadmacska sárga üvegszeme villog s könnyű szellő mozgatja a tetőn csüngő halászkócsag kiterjesztett ezüstszürke szárnyát.

— S most, tanácsos úr, segítsen választani. Csak, azt Istenért, semmi banálisat. A dolognak legyen valami személyi vonatkozása.

— Fähr és Brendel nagy választékot küldtek, miután fenséged még az udvari tanácsos úrnak akart ajándékot — talán akad ott valami.

— Ó, az mindig ugyanaz. S a „jelentőségteljes” dolgok a legborzasztóbbak. Meg is sértődhetne a Thorsteiner: apja a legkellemesebb szomszéd volt. Kár, hogy a fiú így elrontotta az életét.

Az uradalmi tanácsos vállat von, nem tartja időszerűnek, hogy egyéni véleményt nyilvánítson.

— Tán keressünk valami régi dolgot? Úgy tudom, a művészek szeretik a régiségeket.

A két úr lemegy a csigalépcsőn, mely az alsó folyosóra vezet, az nyitott s fagyos levegő árad feléjük. A folyosó végéről keskeny, komor terem nyílik, a falak mentén beépített vasszekrények. A tanácsos a

kulcsokért megy, a herceg pedig a rácsos ablakfülkében áll. Künn egyre sűrűbben kavarnak a pelyhek, alig látszik már a túlsó hegyoldalt borító erdő. A herceg álmódóva néz ki, tekintete elveszti merevségét. Haja és szakálla még szép sötétbarna, keskeny, nemesvonalú arca s kicsit kiálló szeme a sápadt hófényben árnyékszerű, mintha régi festmény volna. Kifejezése fáradt, ősi nemzetségek fáradtsága rajta, melyek a viharos és sokszor szenvedéssel teli német életet századokon keresztül nem tétlenül, mint a fészükben összebújó völgyi falvak népe, hanem tevékenyen és véle szenvedve éltek. Most az utolsó szem pereg le a homokórán, nemsokára örök pihenőre tér az ősi nemzetség. Oda, ahol már olyan sokan pihennek s alusznak sápadtfényű címerekkel, jelmondásokkal ékes cinkkoporsóikban, faragatlan, sötét ládákban; olyan sokan, hogy már csak egy koporsó számára van hely az ezüstveretű koporsó mellett, mely a herceg fiatal boldogságát fogadta be. Miért szállnak ma gondolatai hosszú gyászmenetben ezekre a helyekre alá? A hó fénye okozza, vagy a komor terem, melyben annyi rejtett kincs hever? Arany és drágakövek, melyek egykor fiatal, hófehér keblen ragyogtak és remegtek, finom homlokot öveztek, mely megsápadt s kezét ékesítették, mely régen halottá dermedt.

Ott hevernek a smaragdok is, melyeket fiatal felesége viselt ragyogó udvari ünnepeken. Ott hevernek most... A tanácsos elhozta a kulcsot és a nagy könyvet s kinyitotta a szekrényt. Fehér bársonyon itt a karkötő — zöld köve épúgy villog, mint azelőtt —, mely a fehér kart ékesítette, a finom kart, mely egykor nyakára símult. A herceg kiveszi s megsimogatja a köveket.

— Ez a lányomé lesz. Zárja el, a régebbi dolgokat gondoltam.

Az uradalmi tanácsos nem szívesen nyitja ki, tulajdonképpen csak ő meg a nagy könyve és csendes gyűjtőszenvédélye tudják, mi van benne. Ezek a holmik, mindeniknek megvan a maga története! Van köztük olyan is, melyről ma azt sem tudjuk, mire való — ott egy csaknem barbár rubin-ékszer ragyog, ezüstfoglalatú barokkmunka. Az ember azt hihetné, hogy csupa lecsöppenő vércsepp. Különösen díszít-

hette a nőt, aki hordta. A herceg a kezébe veszi a nyakéket, nincs a zárján évszám, mint a többin, kis papírcímer függ rajta, azon merev írással: Brauneck grófnő ékszere, a Thorsteinié. † 1678.

— A Thorsteini! Csakugyan! — mondja a herceg —. Eszébe jut, hallotta már, hogy valami régi rokonság van köztük! A nyakék persze nem felel meg, de tán akad még valami a thorsteini címerrel.

— A tizenhetedik század vége, fenség, — mondja a tanácsos — szegényes idő volt, csoda, hogy még ennyi is van belőle.

— Hogy hívták a Thorsteini urát?

— Heinrich Friedrichnek, fenség, s itt a gyűrűje; úgy látszik, az ékszerhez tartozott. Ez is rubin, hasonló munka, csak aranyba foglalva.

A gyűrűn ugyanaz a címerke, de rajta más írás, ügyetlen, inkább fegyverforgatáshoz szokott kéztől s csak egy szó, mely kegyetlen rövidségével régi fájdalomról beszél: „Fiam †“.

— A fiú előbb halt meg, mint az apa; volt ennek a Heinrich Friedrichnek valami szerepe a család történetében?

— Semmi, fenség, hacsak az nem, hogy ő volt az első herceg apja.

A rubin alatt, az aranylapocskán a thorsteini címer s egy jelmondat.

— Ki tudja betűzni?

— Az áll itt: „Isten akarja, úgy legyen!“

A herceg sóhajtott:

— Isten akarja, úgy legyen; erős szívük lehetett a régieknek. Ez az egyetlen darab, mely a címert viseli?

— Csak egy homlokkötő van még, ősrégi, karolingi munka, aranyból, ez a thorsteini grófné örökös volt. Heinrich Friedrich gróf egész csomó ékszert viselt. A tizenhetedik században divatkirály-féle lehetett, csatok, láncok, sarkantyúk, forgók, úgy látszik, utána senki sem hordta őket, mindeniken ott a jelzés: Fiam †.

A herceg elgondolkozva forgatta a gyűrűt:

— Jobb szerettem volna valami egyebet, mint éppen egy gyűrűt. Nos, ennek a Heinrich Friedrichnek semmi különös jelentősége sem volt.

— Fiatalon halt meg, az egyetlen fiú.

A herceg a táblácskára nézett.

— Az egyetlen; keserves dolog lehetett, de hát ott volt az unokája. Zárja be a szekrényeket, mindig valami régi bánat árad ezekből a holmikból. Vezesse be a könyvbe s tegye melléje a táblácskát, mégis örülök, hogy találtam valamit.

Magában azt gondolta:

— Ez olyan ajándék, a saját címerével, hogy igazán nem gondolhatja, mintha elrontott életét akarnám vele éreztetni. A legnagyobb szolgálatot tette nekem. Ha portrékat fest, megrendelem nála a kicsike arcképét, ha nagyon rossz, nem muszáj fölakasztani. De most mingyárt, mintegy elismerésül, nem tudom megtenni. Nagyon is hangsúlyozná mostani helyzetét. Igaz, hogy maga választotta, de szeretetreméltó dolog, ha nem veszem tudomásul. Vajjon nem kényszerítették mégis a kilépésre? Hiszen ha nem csinált megbocsáthatatlan dolgot, díszül használhatták volna! Milyen pompás alak! Még a tisztelgésnél is! Nem nagyon kellemes, ha ki-nyújtott nyakkal kell beszélnem valakivel.

A herceg, kezében a gyűrűvel, az úgynevezett hercegnők folyosójára ment, melynek magas felső ablakai az udvarra nyíltak. Itt is függött néhány agancs, melyet valami más helyiségből hoztak ide, azonkívül rakva a fal képekkel, csupa tizenhatedik századbéli puderes szépség. Egy kövér, vörösorrú úr, barackszínű kabátban, kancsal szemet meresztgetve, bizonyosan jó néhány nemzedéken át volt a hercegi leánykák mumusa. Most már nem olyan félelmes, arcát hatalmas szakadás éktele-
leníti; Hack kocsisnak nevezik, a teherhordó-szekerek kocsisáról, akinek uborkaorra van s ezért nem lehet belőle soha urasági kocsis. A herceg kis előcsarnokba lépett, mikor az ajtó hirtelen kitárult s kislánya futott eléje. Éppen most szökött meg Braun kisasszonytól, már ünnepi ruhájában, csupa fehér csipke és selyem, ezüstösen csillogó atlaszövvel. De arcoskája halvány árnyék a sok pompa között, csak nagy szeme ragyog örömteli várakozással.

— Apa, hallottam, hogy jössz s elibéd akartam sietni — kiáltja —, de Braun kisasszony még nem volt készen az övemmel. Mindig hallom, ha a folyosón jársz s akkor is hallom a lépteidet, ha nem vagy itt.

Az apa arca elsötétedik s kicsit oktató hangon mondja:

— Távollevők lépteit nem lehet hallani.

Bemegy a gyermekkel a barátságos, de nagyon egyszerű szobába és leül vele a kerek asztal mellé. Félrehúzza a zöld terítőt, hogy előtűnjék a régi tölgyfa-lap. Nagyt nevet:

— Kicsike, ez a te birodalmad, azelőtt az enyém volt, még itt kell lenni az irkafirkámnak. Gyűlöltük a terítőt, mindig ott hevert összegyűrve a sarokban. Nézd csak! Ezt az agancsot egy meleg nyári napon, görög óra alatt rajzoltam. És most, kicsim, örülsz a mai estének?

Lélekke hozzásímul s elgondolkozva mondja:

— Még nem tudom.

— Nem tudod? Mi mindig egész határozottan tudtuk. Helén néninek, Fedonak s nekem volt egy közös naptárunk, mindennap letéptünk egy lapot róla. Fedo pompás fickót rajzolt, kicsit hasonlított az öreg úrhoz odakünn.

— A Hack kocsist gondolod?

A herceg hangosan föl kacag:

— Most így hívják? Nem is rossz. Annak a fickónak a szájából cédula lógott s megette az órákat. Ez volt a naptár. Nem valami finom volt, de szép. S te nem is tudod, hogy örülj-e!

Sóhajt. A sóhajtástól megremeg a gyermek, mintha valami fájna neki.

— Nektek is volt becsületszavatok, apa? Úgy értem, mikor még kicsik voltatok és jókedvűek és a naptárembert csináltátok?

— Kicsi, hogy jut ilyen az eszedbe! Nem hiszem, hogy akkoriban ilyen nagy szavakkal dobálóztunk volna. Mit tudsz te erről?

— Sokat tudok s te magad mondtad, mikor nyáron Fedo bácsival itt voltál.

— Én beszéltem volna veled ilyesmiről?

— Fedo bácsival beszélteél egy férfiről és egy becsületszóról s azt kérdeztem tőled, hogy a nagyteremben azoknak a copfos és páncélos embereknek volt-e? S te azt mondtad: „Igen és megtartották, különben nem függnének ott“.

Most már a herceg is emlékszik valami ilyesfélére.

— Csodálatos vagy ide-odaugráló gondolataiddal s egészen mostanáig megjegyezted... de mi közöd neked hozzá?

Ha az apa a lámpa felé fordítaná az aranyhajú fejcskét, láthatná a szelíd, szürke szemek mélyén a könnyeket. De türelmetlenül csak annyit mond:

— Hiszen nem is tudod, mit beszélsz.

Mellényzsebéből előveszi a gyűrűt.

— Kicsi, ezt a gyűrűt majd a karácsonyfa alatt odaadod tegnapi hosszú barátodnak. De ne mingyárt, előbb a magad holmiját nézd meg, pompás dolgokat láttam! Majd csak akkor, ha szólok. Tetszik a gyűrű?

A kicsike fehér kezébe veszi a gyűrűt és bólint:

— Már sokszor láttam!

— A tanácsos úr mutatta meg?

— Nem, nem ő. Hiszen egy szép fiatalúr van itt, az viseli, aki olyan szépen tud nevetni. Senki sem nevet olyan szépen. Tudod, néha este fölszalad a csigalépcsőn, sok szalag leng rajta s mindenféle csillogó holmit visel. Legszebb az emberek között, hosszú, fekete fürtei vannak s olyan szép a szeme, mint neked, ha édesanyára gondolsz.

— Kicsi, mikor láttál valakit hosszú hajjal?

— Tegnapelőtt este, mikor Braun kisasszonnyal fölmentem a vörösszobába.

— Kicsi — mondja szigorúan —, ha olyan sokat tudsz a becsületszóról, — a hazugság nem fér össze vele!

Egy percreg mintha sírni akarna, de azután, mint ahogy a felhőske elszáll a nap elől, mosolyog:

— És Harro biztosan eljön ma s neki adhatom a gyűrűt?

Az apa bámulva nézi a ragyogást. Milyen érthetetlen, rejtélyes ez a gyerek, ugrándozó gondolataival! Eszébe jut a testvére, aki a nyáron kurta-furcsa módorában azt mondta:

— A kicsikéd bolond, mint egy márciusi nyúl. Rá kell valakire bíznod, aki kurtára fogja, s a nagyvilág számára idomítja. Így nem mutathatod később.

* * *

A nagy előesarnokban, a falbaillesztett tükör előtt, mely egész alakját visszatükrözi, ott áll Harro. A Romvár tükrei csak nagyon korlátolt áttekintést nyújtanak.

— A felismerhetetlenségig előkelően... — dörmögi s odaint egy lakájt: — Oda tudja ezt még helyezni a hercegnő ajándékai közé?

A lakáj megígéri s eltűnik a becsomagolt baba-
gyermekkel. Alig tűnt el, már jön a herceg, kezén ve-
zetve leánykáját s nagyon szeretetreméltóan üdvözlí a
grófot.

— Milyen öröm, hogy segít eltölteni a mai estét.
Mindketten kicsit remeték vagyunk s meg kell eléged-
nünk ezzel az egyetlen kis hölgyel.

De ahogy Harro Lélekkére néz, megijed. Milyen a
gyermek! Mintha csak nehezen tudná magát egyenesen
tartani s mégis, mintha valami emésztő láng égne
benne, úgy ragyog a szürke szeme. Legszívesebben kar-
jára venné, hogy megkérdezze: „Mi bajod, Léleкке?”
De ma semmi joga a gyermekhez. S most a terem
hosszú során keresztül bemennek a nagyterembe, ahol
már égnék a karácsonyfagyertyák.

A nagy boltíves terem oszlopain címerállatok kupo-
rognak s különös árnyékot vetnek a karácsonyfa-
gyertyák fényében. Más nem világít. Unnepélyes, me-
rev alakok, csaknem mind életnagyságúak, néznek alá
a falakról s a gyertyák fénye ott táncol festett sze-
mükben. A háttérben különféle nőszemélyek állanak,
köztük félreismerhetetlenül egy angol, akit Harro
szívbőlfakadó undorral néz. Az a csinos, rózsásképű,
fekete selyembulúzbán s aranyos övvel, bizonyára
Braun kisasszony. Hatalmas ajándékasztal áll két
óriási fenyő között; a legnagyobb, legszebb fa magá-
ban áll, éppen egy erőteljes, merésztekintetű, sötét-
hajú középkorú férfi képe előtt. Az egész képtár leg-
elevenebb képe, katonafej, széles mellét bőrvért fedi,
kezében hosszú kard, melyről látszik, hogy használ-
ták. Ez alatt a fa alatt vannak Léleкке ajándékai
föhalmozva, mindaz, ami egy előkelő játékkészletben
csak kapható, három selyembe-bársonyba burkolt
baba, kocsik, vasutak, egy igazi szőrű lovacska. Ez
Helén néni ajándéka. A kísérőlevélben ez áll: „Ha a
kicsikének egyszer elég bátorsága lesz, hogy felüljön
erre a Nórára, sürgönyözd meg“. Léleкке egyetlen félénk
pillantást vet a sok gyönyörűségre, még mindig édes-
apja kezét fogja. Azután miss Wharthez s a többiekhez
megy s félszegen próbálja őket ajándékaikhoz vezetni.

De a miss megfogja a kezét és valamit súg neki. A herceg vállat von s azt mondja:

— Igazán meg kell lenni, miss Whart? Akkor, Kicsike, bátran neki!

Ott áll Léleкке a ragyogó fák alatt, olyan kicsi és gyöngéd, hogy a hosszú Thorsteiner égő szánakozást érez, mintha egy hófehér, védtelen galambocskát bántanának! Valamit föl kell mondania a kicsinek! Megcsendül az ezüstharangocska s mintha valamennyi festett szem, melyekben ma olyan eleven élet ég, a gyermeket nézné s a viaszgyertyák halkán sercegnek hozzá. Szánalmasan, bemagolva hangzik az angol zsoltár... Most megakad. Miss Whart szorgalmasan súg... még néhány akadozó szó... a herceg homlokát ráncolja, a keskeny arcocskán piros foltok égnek... aggódó szem keresi a jóbarátot... most hirtelen hátraveti aranyos fürteit s tekintetét barátjára függesztve, újra kezdi:

— Pásztorok voltak a mezőn s ott volt náluk az égi csapatok serege, azok Istent dicsérték és azt mondták: Dicsőség legyen Istennek a magasban s béke a földön s az embereknek öröm.

— Jöjj, kicsi — kiáltja a herceg örömmel —, először sikerült valami!

De mégsem mehetett egészen programszerűen, mert miss Whart bosszúsnak látszik.

Most megnézik a sok szép holmit, a hölgyeket, lányokat megajándékozzák s azok hálás bókkal vonulnak el kincseikkel. Csak a miss és Braun kisasszony maradnak, azok vezetik a kis hercegnőt ajándékaihoz.

— Így volt ez nálunk mindig — magyarázza a herceg —, előbb másokat ajándékoztunk meg, csak azután következünk mi magunk.

Most a herceg is asztalához megy, hogy lássa, mit keresett ki neki eredeti testvére s megmutatja a Thorsteinernek is. Majd Harro karjára teszi kezét:

— Nézzen csak oda, nem nyomoruság? Akármit adunk neki, sohasem az igazi.

A gyermek ott áll hátratett kézzel. Miss Whart rózsaszínruhás babát tart eléje, Braun kisasszony éppen egy táncoló párocskát húzott föl, mely vékony keringőhangokra körben forog. A kis alak hirtelen megelevenedik, erélyesen félretolja a rózsaszín bábút s hangosan fölujjong:

— Apa, Harro, nézzétek, egy babagyermek, mosolyog... Ó, az enyém lehet, örökre, örökre?

— Végre valami megtetszett, Kicsi? Ez aztán szerencse!

Lélekke egy percig Thorsteinre néz, azután átöleli édesapját.

— Az enyém lehet?

— Kis bolondom! Hiszen minden a tied. Hadd lássam, minek örülsz úgy. No, ez szép is. Kicsi, az ember azt hinné, hogy hasonlít hozzád. Ha neked is ilyen rózsás képed lenne valamikor!

Lélekke gyöngéden öleli a babát.

— Mi a neve, Harro?

Különös, azonnal tudta, honnan jön az ajándék, de finom tapintata tiltotta, hogy megrontsa édesapja örömet. Harro örült, hogy a gyermek ilyen szépen tud hallgatni, mert kicsit aggódott, hogy ajándékával idegen jogokba avatkozott. A herceg miss Wharttal beszélt, Harro és Lélekke pedig megegyeztek a Hófehérke névben. Azután az angol nő és az aranyöv visszavonultak. A herceg ajándékai közül egy tokot vesz elő s megmutatja Harronak.

— Az édesanyja... Testvérem csináltatta útitás-kámba. Sajnos, ezekben a másolatokban mindig van valami idegen vonás.

Szép, fiatal, kedves arc, barna szemmel, szőke hajjal, a szem gyermeki tekintetű.

— Ön sem talál hasonlóságot?

— Nem, Fenség, de meglehet, hogy a másolás eltörült néhány jellemző vonást.

Tulajdonképpen szörnyűségesnek találja a síma udvaronc-festést s nem érti a herceg meghatottságát, amellyel a tarka porcellánbábut nézte. De hát talán egy halványuló emléket erősít. A herceg a fenyő mögé vonja a kicsit s ott valamit súg neki. Míg Harro tekintete a miniatúrról a falon függő erőteljes harcosfejhez vándorol, látja, hogy az apa valamit odaad a gyermeknek.

Minden vére a fejébe tódul. Ha megajándékozzák! A Thorsteiner azok közé tartozik, akik szívesen adnak, de semmit sem fogadnak el. Hogy erre nem gondolt! Hat ökörrrel sem hozták volna ide! Hogy ő is hozott ajándékot, már elfelejtette. Az ajtókat nézi, hogy nem

futhatna-e el valami ürüggyel. Hát lakáj ő, akit bor-
ravalóval fizetnek ki! Az emberek, akiket természetes
légkörükből kiragadott a sors, mindig túlérzékenyek.
A Thorsteiner bolondot akar csinálni, nem az elsőt
életében...

Leteszi a miniatúrt, ott közeledik már a fenyők
alatt könnyű, lebegő lépéseivel, apró atlaszcipőiben
Léleкке, a nagy, ragyogó, szürke szem őt nézi, sápadt
kezében ünnepélyesen hoz egy gyűrűt, melyből vörös
fény sugárzik. Mint a villám, hallatlan erővel vág lel-
kébe az érzés: Ezt már átélted egyszer! Ezt már láttad
valamikor... Az ünnepélyes termet, talapzataikon gug-
goló aranyos állataival, a sápadt tündérkét, kezében a
vérszín gyűrűvel, a falakat, melyekből a vörös fény-
ben festett szemek néznek alá. Haragja eltűnt, ünnepi
ézés borul a lelkére. A gyermek megfogja a kezét s
ujjára húzza a gyűrűt.

— Lélekkédtől. És szeress mindig.

Könny szökik a szemébe.

— Köszönöm, Léleкке. — És sikerült a hercegnek
is őszinte, szívből jövő köszönetet mondania. Aki a
Thorsteinert ismeri, nagyot nézne. S mikor a herceg
megmagyarázza neki az ékszer jelentőségét, kicsit szé-
gyenli magát. Hiszen olyan finoman, gyöngéden van
kigondolva s nem a mostani szakadékot, hanem a régi
összetartozást hangsúlyozza.

— S most vacsorázzunk, Thorstein gróf, s te, Ki-
csike, velünk vacsorázzol és Hófehérkéd is ott lesz. Hogy
örülök, hogy végre eltaláltam kívánságodat!

— Apa — kéri Léleкке —, előbb még valami mást...
De ne nézzetek ide...

Eltűnik a fák mögött, magával viszi a herceg új
brokättakaróját. Jó darabig hallják motoszkálni. A
herceg arca ragyog.

— Tegnap kalandja jót tett neki, ilyen élénknek
még sohasem láttam. Szívettpő volt az utóbbi kará-
csonyestéken, olyan csendesesen gunnyasztott. Csak azt
nem tudhatja az ember, mi sül ki a meglepetéseiből.
Minden gyermek ilyen titokzatos?

— Mindig csak valami finom és kedves dolog lesz
belőle — feleli Harro —, csak talán tőle kell magyará-
zatot kérni. Az elgondolástól a kivitelig nagy út van
a gyermeknél.

— Most! — hangzik a fa mögül. A fenyő ágai nagyon mélyen lecsüngenek, alattuk félig elrejtve, a földön, gyöngéd, vézna tagjai körül a brokättakaróval, ott fekszik Lélekke, csak csodaszép, fehér, meztelen lábacs-kája kandikál ki a ráncok közül. Karjában ott a baba-gyermek, aranyhaját bölesőfüggönyül tartja eléje. Szemét behúnyta, kis szája mosolyog. Azt suttogja:

— Harro, állj mögém és légy a József.

Nem is kellett a magyarázat, olyan híven utánozta a jászolbeli Madonnáját, tartásban, arckifejezésben, még a ruha redői is ugyanazok. Bámulva nézi.

— Nagyon szépen csináltad, Mária a gyermekkel.

A herceg kicsit zavart.

— Kicsi, igazán le kellett ehez vetned a cipődet és harisnyádat? Szerencse, hogy Miss Whart nem látja.

A kicsi fölemeli a fejét.

— Harro, miért nem akarsz József lenni? Kérlek, légy! Vedd onnét miss Whart utazótakaróját, az a dákó jó lesz botnak.

— Lélekke, csak nem nyúlhatok Miss Whart hol-mijához!

— Vesd le a kabátod, Harro...

Az a föltevés, hogy ebben a környezetben ingujj-ban álljon, nagyon kimeríti. Az ebédhez hívó gong megváltja.

— Jöjjön, Harro, a kis hölgyünk majd utánunk jön, ha megint illedelmes lesz.

Lélekke látja, hogy szép gondolata nem jól hatott. Igaz, apa nem is látta a jászolt. S szeretné helyrehozni a dolgot.

— Apa, fölülök a Nórára, hogy sürgönyözhes Helén néninek, — kiáltja s finom, meztelen tündérlábaeszkáin tova-fut a csillogó padlón.

A falon függő festett szemeknek ma sok látnivaló-juk akad... A gyertyák kialvó fényében, melyek apránként rózsaszín végekké égnek, különös élet ragyog bennük. Harro odasiet, hogy Lélekkét a nyeregbe emelje. A gyermek hirtelen elsápad, fönn ül, de elnyuj-tott lábbal, halálsápadtan s fájdalomtól vonagló szájjal. A herceg kiált:

— Emelje le gyorsan, elájul. — Maga elsiet, hogy szolgát küldjön Braun kisasszonyért, Harro karjára veszi a gyermeket s a divánra fekteti.

— Lélekke, fájdalmat okoztam neked?

— Nem, Harro — suttogja —, te nem, ó, nem te.

— Lélekke, mondd, mi bajod... miért nem akarsz fürödni?

— Hallottad, hogy kiabáltam? — kérdi.

— Hamar, Lélekke, mondd el nekem...

— Nem tehetem. Soha. Látod, hogy néz az az úr a karddal! Nem vagyok igazi, ha elmondom. Olyan akarok lenni, mint a többi!

— Lélekke... félrebeszélsz... az öreg úr nem is néz ide... mondd meg nekem!

Már jön a herceg. — Seholy sem találom Braun kisasszonyt. Legalább tudom, ki volt tegnap a hibás.

Harro félrevonja. — A hercegnőnek valami titka van, ami bántja; azt hiszem, megsérült valahol. Nem volna jó mingyárt orvosért küldeni?

— Az ma reggel látta s örült, hogy olyan jól bírta a tegnapi kirándulást. Megsérült? Lehetetlen. Tán tegnap?

— Nem, úgy látszik, régebbi dolog.

A herceg sebesen, haragosan beszél:

— Nem hagyhatná ott a Whart az ebédjét, ha már a Braunt nem lehet megtalálni? Sajnos, nem lehet mindent elhinni a kicsinek, nagyon is gazdag képzelete van.

— Fenség, — mondja most Harro olyan sürgető hangon, hogy a herceg bámulva és idegenkedve néz rá — a gyermeket valami bántja... Valami titok!

— Ugyan mi lehetne? Soha sem örülhetek neki negyedóránál tovább. — Csakhogy itt van végre, Braun kisasszony, fektesse le a gyermeket s azonnal küldjön az udvari tanácsos úrért! Jöjjön velem Thorstein gróf. Majd jelentést tétetünk... Feküdj le szépen, Kicsi, majd bemegyek még hozzád, jó éjszakát mondani.

A sötét faburkolatú ebédlőben, melynek falát számos arckép ékesíti, a velencei csillárok aranyos fényt árasztanak a vörös szegfűkkel és pálmalevéllal díszített asztalra. A beszélgetés helyi dolgok körül forog, a herceg vadászati ügyeiről, hiszen Harro vadászterületét is ő bérli. Időnként kifelé figyel... Mikor a csemegénél magukra maradnak, hirtelen azt mondja:

— Ma mélyen belepillanthattott gondjaimba... Ön, mint kinsman-em, ahogy az angol mondja, úgysem fog visszaélni velem. Kicsikém évről-évre több gondot okoz

nekem. Nagyon korán vesztette el az édesanyját... Ez vet sötét árnyékot az életére, gyakran beteg is... de ez még nem minden, úgy látszik, a lelki élete is megzavarodott.

— Úgy látom — kezdi Harro szerényen —, hogy a gyermekben nagyon erős a költői hajlandóság. Mindent megelevenít s a legtalálóbb kifejezéseket találja meg. A nyárfákat merev fáknak mondja, melyek sóhajtoznak... Finom megfigyelés. A szél leginkább az öreg nyárfába kapaszkodik... A gyermek nagyon gyöngédlékű, minden erősen hat reá. Milyen szép s mennyire érzi az ember, hogy az arcát örökölte valakitől. De hiába keresek hasonló arcot.

— Szépnek találja kicsikémet? Ezt még senki sem mondta. De a művészuraknak egyéni ízlésük van. Én nem találom, hiszen olyan nyomorúságos színben van mindig.

— Pár év múlva, — veti közbe Harro.

— Ó, az évek, mindég azzal vigasztaltak, de semmi jót sem hoztak.

— A hercegnő is tudja, hogy gondot okoz fenségednek s nagyon szenved emiatt.

— A Kicsi tudná? — mondja a herceg csodálkozva — pedig napjában számtalanszor nevezi „élete gondjának... — Hogy lehet az, hogy önhöz ilyen bizalmas volt, máskor úgy fél az idegenektől.

— A szokatlan környezet tette, merész vállalkozása megerősítette önbizalmát.

A herceg türelmetlenül ugrik föl: — Hát sohasem kerül már elő az az udvari tanácsos?...

Valószínű, hogy egész idő alatt figyelte... Éppen jön a tanácsos, nagyon méltóságteljes és izgatott.

— Fenség, a hercegnő rettenetesen izgatott, sürgősen keres valakit, akit Harronak hívnak. Lehetetlen megvizsgálni... görcsöktől félek. Úgy látom, hogy a hölgyek egyike tette elfogulttá velem szemben.

Harro, aki hátrább áll a teremben, hallja:

— Nem lehetne ezt a Harrot megtalálni?

— Ez a Harro Thorstein gróf. Csak nem tehetem...

Harro arcába vérhullám szökik. Mit nem tehet? Hát még ebben az esetben sem lehet néki elfeledni, hogy kitört a megszokott keretek közül s maga mert valamit akarni?

Már jön feléje a herceg, nagy zavarban:

— Megint csak önhöz kell folyamodnunk segítségért. Ha a gyermekek valamit a fejükbe vesznek. Nincs nagyobb zsarnok a gyermekeknél!

Thorsteiner olyan izgatott hangon, hogy a herceg megdöbbenve nézi, mondja:

— Nagyon hálás vagyok fenségednek, értek a betegekhez, valamikor egy barátomat ápoltam. S most évek óta olyan egyedül vagyok...

Forrón árad a lelkéből.

— Nem okozhatni sem bánatot, sem örömet senkinek... rettentő érzés... És a kicsike... a csodálatos szív, úgy nyílt meg előttem a téli éjszakában, mint szépséges virág... S most úgy viselkedem, mint egy bolond és... Mit gondolhat rólam, fenség... A magányosság, a kitagadottság. S ma ez a jóság, a váratlan, melyet érzek...

Megint elakadt. A herceg kezét nyujtotta. Öt is megindította a másik meghatottsága. Csak azt találta furcsának, hogy a hosszú Thorsteinert a gyermekszoba gondjaival terhelje.

Léleke ott feküdt kagylóformájú ágyában, mely egyik falmélyedésben állott s láztól remegő kezeckéjével álláig húzta föl a takarót.

— Itt van Harro barátod, mit akarsz tőle?

— Védjen meg és ne engedje, hogy lehúzzák a takarómat!

A herceg tehetetlenül vont vállat.

— És csavarjon a takarómba és vegyen a karjára, mint tegnap és meséljen a házáról.

A tanácsos azt mondja a grófnak:

— Tegye meg, amit a kicsike akar, az a fontos, hogy mennél előbb megnyugodjék s próbálja rábeszélni, hogy engedje magát megvizsgálni.

Maga is segít a bepakkolásnál s Harro olyan ügyesen veszi föl, mintha életében sem csinált volna egyebet. Azután hosszú, óvatos léptekkel sétál ide-oda, az aranyhaj karjára omlik, a fejecske mellén pihen.

A herceg a szomszéd szobában a régi asztal mellé telepedett s türelmetlenül dobol. Lehetetlen helyzet! A ház tele asszonynéppel s ezt a még tegnap idegen embert kell fárasztania. Még három nőszemélyt fogadhatnék s éppen így állana a dolog...

A miss pár percre megjelent, érdeklődött s eltűnt. Csak nevelőnőnek szerződötték. Braun kisasszony egészen elvesztette a fejét, mindig mást hozott a tanácsosnak, mint amit az kért s már harmadszor kérdezi, hogy lefekhetnek-e, tegnap egész éjjel virrasztott. S itt van még a Babette is.

A tanácsos ridegen felel:

— Itt marad, míg elbocsátom.

Mire csinos selyemblúzával a sarokba telepedett s adja a sértődöttet.

Harro az ablaknál áll, behallatszik egy nagy fa zúgása, Zelma tehénről s arról, hogy Léleкке gyógyuljon meg mielőbb, hogy láthassa és hallhassa a zengő kutat. De ehhez az kell, hogy Léleкке engedje magát szépen megvizsgálni. Erre megremeg...

— Azt nem tehetem, Harro... Ó, Harro, nem tehetem, gondolj a becsületszóra... Ha nem tartom meg, akkor egyik sem fog rámnézni többé, a legszebb nem és a kardos úr sem.

— A becsületszó... Léleкке, az olyan nagy szó, nagyobb, mint te magad. Te még kicsi vagy ahoz, a régi Braunecek sem kívánhatják tőled.

Harro az ablaknál áll, behallatszik egy nagy fa zúgása, melynek ágai csaknem érintik az ablakot.

— Hallod, hogy zúg a hársfa, valaki lakik benne. Ha te tudnád! De csak azt mondják „hazugság“, mindig csak „hazugság“. Apa is. Pedig megmondtam neki, hogy van becsületszavam.

— Léleкке, persze, ha neked mégis van becsületszavad, bár még ilyen kicsi vagy, az más! Használtad már, vagy még egészen új?

— Már használtam. Nagyon nehéz dolog, ha az ember kicsi még és már szenvedni kell.

— Szegény Léleкке — mondja szeliden. Nem szabad gondolatmenetét megzavarnia. S nagy igazságtalanság volna, ha ezt a szegény, remegő, apró kis emberséget nem venné halálosan komolyan.

— A becsületszót, később, ha a föltételek megváltoztak, vissza is lehet vonni! — mondja.

Nagyon nevetségesnek érzi magát ennél a megjegyzésnél.

— Semmiféle föltételről sem tudok, Harro, — mondja a gyermek panaszosan.

— Elég, ha én tudom. Kinek adtad a becsületszavadat?

Feleletet nem kap, de ahogy megfordul, látja, hogy a rózsaszín blúz elillan.

— Lélekke, lefektetlek az ágyadba, s visszakérem a becsületszavadat.

— Ó Harro, — a kis karok szorosán fonódnak nyakára.

Kimegy, találomra végigrohan egy folyosón, föl a csigalépcsőn, négy fokot ugrik egyszerre, valakit csak talál majd. Hát látja, hogy fönn, a kanyarulatnál most tűnik el a rózsaszínű blúz . . . Még egy ugrás, s megragadja a megrémült Braun kisasszonyt:

— Hallja, maga, hová siet, elengedte a tanácsos úr?

A kisasszony valamit dadog, azután sírva fakad, ahogy ésinos lányok szoktak sírni egy fiatal férfi előtt . . . De ezt ugyan nem hatja meg. Szörnyen nevetségesnek találja becsületügyi tárgyalását itt a lépcsőn, pedig talán egy emberélet függ tőle.

— Olyan galádul visszaélt helyzetével, hogy a hercegnőnek becsületszavát vette?

A kisasszony zokog, ő nem tud semmiről. A hercegnő azt sem tudja, mit beszél, ha mindent elhinne neki az ember! Nem is normális.

— Normálisabb, mint maga, semmirevaló személy — recseg Harro —, megsérült a hercegnő, vagy nem?

— Azt ő maga csinálta, s most másra akarja fogni. Engedjen el, gróf úr, olyan szegény, védtelen vagyok. Nem is lehet a gróf úr ilyen. A gyermek nem normális, halottakat lát, mikor nincsenek is kísértetek, s aki hisz bennük, az igazán műveletlen.

— Akkor hát magammal viszem a vizsgálóbíróhoz, annak van szobája, műveltek és műveletlenek számára, ott ülhet majd rózsaszín blúzában, míg az urak mindent kiderítenek. Legyen nyugodt, nem történik igazságtalanság, mindent kiderítenek az urak. — Vagy pedig azonnal mondja utánam: „Elismerem, hogy a hercegnőnek becsületszavát vettem, s most visszaadom“.

— Ó Istenem, Istenem, hogy egészen ártatlanul ilyen dologba keveredem, utána mondom, gróf úr, csak engedjen el —, de már egyedül is áll a csigalépcsőn.

— Tanácsos úr, kérem, legyen szíves, vizsgálja

meg a hercegnőt, a lány van mellette . . . Braun kisasszony használhatatlan, ágyba küldtem.

Azután ott ül a két úr az emlékekben gazdag, kerek asztal mellett, s belülről nyöszörgés, fájdalmas gyermeki sikoltás hallatszik egyre. A herceg arca egészen sűrű.

— Ez rettenetes, Thorstein, ugye, itt marad, itt alszik. Elárultak, kijátszottak. Ez az angol nő, erényeinek a fele elég volna egy egész leányárvaháznak.

A tanácsos kijön, nagyon piros arccal, s int a Thorsteinernek.

— Kérem, menjen be, a gyermek még nagyon izgatott.

S mialatt Harro ott ül a gyermek ágya mellett Babette-tel, az udvari tanácsos kénytelen az ijedt apának jelentést tenni. Elég kínos dolog. Az utolsó időben egyik erdei falucskában sarlachjárvány volt, azzal volt elfoglalva, s mert nem hívták, nem is nézett a kastélyba. Ma reggel csak egy percre látta a kicsikét . . .

Most már Lélekke is beszélni akar, hiszen elég sokáig hallgatott, s a szívdobogástól el-elesukló hangon meséli barátjának:

— Borogatásokat kell csinálni, ha nem tudok aludni és Braun kisasszony hozzám ért és én kiáltottam „nagyon forró!” De mert mindig úgy kiabálok, nem vette le. Olyan volt, mintha egy forró golyó lett volna rajtam és nagyon sírtam és Braun kisasszony is, tudod, a Károly miatt. Mert, ha megmondja, elküldik és a Károly nem veszi el. És soha, sohasem kap férjet és nem lesz plüsspamlagja, míg egészen öreg és ráncos lesz. És idegen gyermekeknél marad és tűrnie kell a missek és mamzelek bosszantását. És ha a Károly nem veszi el, egyszerűen meghal vagy a vízbe ugrik, s mikor kihúzzák, el kell törni a csontjait, mert nem fér a koporsóba, mint a lakatos Fritz. Ó Harro, ha én lennék az oka, hogy szegény Braun kisasszonynak eltörik a csontjait! Akkor azt mondtam: „nem mondom el soha”. De nem hitte el. Akkor a becsületszavamat adtam. Nekünk, Brauneceknek akkor is van már becsületszavunk, ha még kicsik vagyunk és nem bérmálkoztunk. Akkor örült és én is és azt mondta: „Nemsokára meggyógyul”. De miss Whart megtudta, hogy nem fűrésztött meg, s akkor meg kellett tennie

és akkor nem gyógyult meg. S az udvari tanácsos úrnak legkevésbé mondhattam meg és hazudnom kellett. Ez már velejárt a becsületszóval. S úgy-e, Harró, Braun kisasszonynak nem kell a vízbe ugrani!

— Soha, a rózsaszín blúz száraz marad, megígérem Lélekke és megtartottad a szavadat és igazi vagy. S ha a kardos úr látna, tisztelegne előtted, olyan igazi vagy. S most aludj egyet rá.

— És apának mondd meg, hogy sohasem hazudom, csak ha igazán muszáj!

Valaki megérintette a vállát. A herceg ott áll a kagylóágynál, melyben sápadt, aranyhajú gyermeke fekszik, mellette viaszmasa.

— Jöjjön csak, Thorstein gróf! Mit szól ehhez a dologhoz? Nem szivettépő, hogy ezek a pokoli nők hogy becsaptak? Nem csoda, hogy meg akart szökni ezektől a boszorkányoktól. S még nekem sem mondta el.

— Fenség, nekem sem mondta el. A becsületszó!

— Összefüggne ezzel a dologgal?

— Igen és mindennap szenvedett érte.

És azután elmondja a figyelő apának Lélekke történetét, úgy véli . . ., úgy látja . . ., de mégis olyan képet fest a gyerekekről, hogy az apa tekintete ellágyul és fölragyog.

— Hát ilyenek látja kicsikémet, szegény kicsikémet. De ön nem tud mindent.

— Hogy tudhatnék! Úgy látszik, Lélekkének még több titka is van.

— Mindig ilyen gyermekbarát?

— Jobban megértem a kicsi uraságokat, mint a nagyokat. És kivételes órában is találkoztunk, mikor mindketten a karácsonyt kerestük. Az utóbbi években kicsit elszakadtam a lelkeimtől. És a gyermek . . . az a légkör veszi körül, talán mert olyan kicsi, olyan gyöngéd és olyan magányos . . . az a légkör onnan való, hol a nagy titkok élnek.

Künn, a téli éjszakában, suttog, zúg a hárs . . . ott ül Harro, magába mélyedve, világról megfeledkezve, látó szeme kifelé néz, a sötétbe. A herceg megragadja kezét: — Ó, segítsen szegény, elhagyott kicsikémen, míg talállok neki édesanyát.

ÁZ ŐSÖK TÉRME.

Másnap nagy csomagolás volt a kastélyban s bár miss Whart „őfelsége nagykövetéről“ szónokolt is, a tízórai vonathoz két jól megrakott kocsit hajtott ki s a kicsi ágya mellett Varrórózsa ül. Harro visszatért Romvárába s ott is marad, míg hívják. Mert a reggel más, mint az éjszaka s nem szeretné, ha azt hinnék, hogy nélkülözhetetlennek tartja magát. És dolga is van. Valamennyi tapétatekeres, vázlat, eltűnt. Ott áll vászna előtt s ha véletlenül kezére pillant, szemébe villan a vörös fénysugár. Ha az ember nem szokott gyűrűt viselni — apja pecsétgyűrűjét, mint életviszonyaihoz nem illőt, még Berlinben letette — s ha az ember a kezével dolgozik, szokatlan érzés. Elnézi s elgondolkozik a régi mondáson. A férfi; aki a gyűrűt hordta, ennyire leszámolt már az étellel? A vörös fény zavarja munkájában, a tapétáktól már elkergette. Olyan ünnepélyes, az pedig hétköznapi munka. S eszébe jut, hogy ő is megérdemel egy ünnepnapot, akár a többi ember. A tekercsek, amint a sarokba dobja őket, rosszkedvűen ropognak: „Nem készülünk el...“ De ez sem segít rajtuk, ott hevernek szürkén, csunyán. Harro már régóta nem festett, utolsó képét a képzőművészeti társulat nem fogadta el, becsomagolva hever a ládában. A fenyő takarja el a bosszantó látványt.

És a mindennapi kenyérért kellett dolgoznia. Kezestének felét a feneketlen lyuk, az építkezés nyeli el. Sohasem pihen. Még vasárnap délutánonként is alig engedélyez magának egy kis gondolkozást szivarfüst mellett, vagy előveszi egy-egy régi barátját a könyvespolcra.

Ő, nagyon ritkán jutalmazza siker odaadó fáradtságát! Színei szárazak, alakjain nagyon is meglátszik a model hiánya. Jó model csak a nagyvárosban akad, az erdő világában senki sem vállalkozik arra. Párizs... Róma... de ez mind lehetetlen dolog. — Kétkelkű vagy, — szidja magát —. Az ember egyet akarjon, akkor sikerül. De te megbabonázva bámulsz egy rakás régi követ s nehezen megszolgált garasaidat a Danaidák hordójába dobálsz. Azzal, amit az utolsó negyedévben mézsre és napszámra költöttél, hat hetet tölthetnél volna Párizsban. Olyan fickó, mint te, aki

egész nap dolgozik s kásán és szilván megél! De persze, neked minden kéne s azért nem sikerül semmi!

A töprengés napjain, mikor kétféle akarata egymásnak támadt, sehogy sem ment a munka s Harro nyögve korholja apja fiát: — Még a tapétákat is elrontod! Mert a sötét fenyők alatt táncoló holdtündéren és a vízből fölbukkanó asszonyon jár az eszed. Tán vízkarikákat akarnak az emberek a tapétákon látni? Neked tán kéne? Akkor másnak se kívánd. Hiszen megbolondulnak, ha soká nézik a gyűrűket... Az ördög vigye valamennyi tapétát... a házban tudom, nem lesz, csak faburkolat és kárpit.

— És ezüst meg gyöngyházberakás s egy kevés aranymozaik, vén bolond és álmodozó, — gúnyolódik a másik Harro.

De ma békében megfér a két Harro s lelkének ura ott áll a nagy vászon előtt, melyet maga ácsolt össze s feszített ki. Krétával dolgozik s mennél több vonás élénkíti az alapot, annál élénkebb tűz lángol szemében. Nem, most nem engedi haszontalanul elhamvadni az isteni tüzet. A rövid téli nap már alkonyodik, vörös lángköpeny borul az őrtoronyra s csak szürke derengés hatol be a mélyenfekvő ablakon.

Lódobogás hangzik, a kalibán kitárja a kaput, a herceg lovagol be s könnyedén ugrik le aranybarna lováról. Harronak alig van ideje kibujni vászonköpenyéből s hamar eltakarja a képet. Még maga sem nézte meg hidegvérrel, addig idegen szemnek sem szabad látni.

— Nem zavarom, Thorstein gróf, úgy-e... Csak nem dolgozhat mindig, mindig.

— Éppen abbahagytam, fenség. A szolgálom öreg huszár, rábízhatjuk a lovat.

— Van elég helye, tarthatna ön is lovat.

— Ha üres festéktubusokból és eltépett boritékokból megélne, — sóhajt Harro.

— Mért nem néz kicsikém felé, sokkal jobban van és nagyon vágyik ön után.

— Nagyon sok a dolgom, — kérem, fenség, itt a szalón.

A legnagyobb, legkomorabb fülkébe lépnek, melyben bőségesen elfér a szalón. Hatalmas hímzett amerikai karosszék áll benne, előtte pirosbársony terítős

asztalka. Harro vendégét kínálja a székkal. Az asztalkán ott áll a Thorsteini kastély díszje, a szegény ember báránycája, egy szép ezüst teáskészlet. A régi otthonból. Sohasem vált meg tőle. A régi ezüst az előkelő kényelem utolsó parányát őrzi. A fülke egyik falán sötétkeretes kép. A thorsteini őrtorony, amint túl-emelkedik a csúcsokon, körötte egy csapat fehér galamb kereng, az alkonypír meleg fénnel árasztja el, mellette a palota meredek, sötét teteje már árnyékban van.

— Ez szép, — mondja a herceg —. Tájképeket fest?

— Ahogy jön.

— Arcképeket?

— Eddig még senki sem bízott bennem; a fizetett modellek kénytelenek tűrni.

Nem nagyon biztatóan hangzik, gondolja a herceg. Azután azt mondja: — Gondoskodnom kell kicsikémről. Most nagyon jókedvű a Varrórózsájával és a csodababával, melyhez senkinek sem szabad hozzányúlni. Egyre ezen töröm a fejemet. Ha arra gondolok, milyen ajánlásokkal kerültek hozzám ezek az angyali lények — s most tudom, hogy ki van nekik szolgáltatva a gyermek! Csak próbált volna valaki Helén testvéremmel így bánni, nem tudom, ki húzta volna a rövidebbet!

Harro megjegyzi: — Talán egy hölgy, akinek magának is voltak gyermekei . . .

A herceg cigarettára gyűjtött.

— Igen, egy hölgy... Nem nagyon fiatal, kicsit nagymama... társaságbeli, barátságos, fekete selyemruhában és főkötőben, akinek megvolt a maga története s alkonyatkor halottairól mesél. Milyen jól illenék régimódi kicsikémhez, aki olyan ünnepélyesen őrizz egy-egy fölkapott szót.

Harro elpirul.

— Amit a felnőtt emberben, aki az adott szóért szenved, a legszebb erénynek tekintünk, a gyermekben is tisztelni kell.

— Persze, de mondja csak meg ön maga —, hogy akar a kicsike boldogulni, ha mindenki, aki ravasz és lelkiismeretlen, kihasználhatja? Elég ember kapaszkodik belénk, aki hasznot akar.

Harro halkán mondja: — Aki finom, nemes, gyöngéd, az kicsit mindig védtelen.

— Nem tudna valami öreg hölgyet?... Persze, az ember kötelezettségeket vállal vele. Megszabadulni nehéz.

Harro habozva mondja: — Volna egy kedves barátnőm, de a kép nem egészen találó, nem olyan öreg még. De megszabadulni könnyű volna, csak néhány évre kapható.

— Ó, az nagyon megfelelne... Ki az?

— Jó családból való katonatiszt özvegye. A fia bajtársam volt, lezuhant a lóról s sok szenvedés után meghalt. Derék ember, aranyszív, örökre kár érte. Az édesanyja ápolta, mindene volt. Most magára maradt. A lánya a gyarmatokon van férjnél, néhány évre, azután majd együtt élnek. Persze, nem tudom, elfogadna-e egy ilyen állást, de sokszor írta, hogy nem bírja az egyedülétet. Azt kérdezte, nincs-e szükségem úrnőre a házban. Sajnos, azt kellett válaszolnom, hogy házam nem alkalmas hölgyeknek.

— Hallom, építeni akar, Thorstein gróf. Ha segítségére lehetnék...

Harro megint elpirul: — Köszönöm, fenség, nincs szükségem segítségre... nem sietős, még a tervem sem kész.

— Ha elkészült, tudassa velem, — erőszakoskodik a herceg. — És az a hölgy? Angol nevelőnő azért kelene, hogy a kicsi el ne feledje a nyelvet. De barátnője kordában tarthatja.

— Barátnőm nagyon tevékeny, nem tudom, hogy ez a mellékhivatás, két másik mellett, kielégítené-e.

— No, majd meglátjuk. Ebédeljen holnap velünk Thorstein gróf s kérdezősködjék óvatosan.

— Sajnálom, fenség, de dolgoznom kell, hanem majd átmegek egyszer a hercegnő hogyléte iránt érdeklődni.

— Harro gróf, mindig ilyen rideg? —

Mikor magára marad, hamar léghuzatot csinál, hogy a cigarettafüstöt kiszellőztesse, nagyon is emlékezteti a fölajánlott kölcsönre. Nem, inkább egész életében oduban lakik, minthogy elfogadja a segítséget. — S baj az, ha az öreg falak egy szép napon összedül-

nek s te többé nem kerülsz elő? A világnak semmi szüksége rád.

De a komor téli estén, mikor csak a szél süvít panaszosan, mégis szomorú gondolat. A lámpa is csak egyetlen darabját világítja meg a magas, komor teremnek. Szó sincs róla, hogy vázlatán tovább dolgozhassék, dér hullott derült hangulatára. A lángok kilobbantak; azt is érzi, hogy nem ebédelt. S Märt vásárolni ment. Teára vágyik. Alig gyújtja meg a kék lángocskát, megszólal künn a csengő. A vár ura maga megy kaput nyitni, a postás jött, ma ajánlott levelet is hozott. A falüregben aggodalmasan pislogó lámpácska fénye mellett aláírja, azután becsapódik a kapu, a lámpa kialszik. Harro sötétben tapogatózik, vissza, közben mindennek nekimegy. Dühösen ér be a szobába, a kék lángocska is kialudt. Bosszankodva ül le, s kezében a póstával, dünnyögi: — Rémes... milyen hideget csináltam... s még mindig érezni a cigarettát... Azután fölbontja póstáját.

— Egyetlen bankó egész csomó tervért? Kedvem volna visszakérni a dolgaimat. Éhbér. Viaszbabákat csinálni jövedelmezőbb volna... — Ujság, egy életbiztosítótársaság ajánlata, melyet vad kacagással hajít a sarokba s egy vastag levél, ügyetlen gyermekírás...

Kedves Harrom!

Irok neked, hogy tudjad, jól vagyok. Varrórózsa ezüstös ruhát varr a Hófehérkédek. Jobban szerettem volna ezüstruhát, de olyan nincsen. Vagy talán csak Párizsban. A Hófehérkét nagyon szeretem. Mingyárt láttam, hogy te csináltad, majdnem olyan szép, mint a Máriád. Ha te lettél volna József, apa is meg lett volna elégedve. Mindenki elment, miss Whart, Braun kisaszszony, Babette a varrószobában van. Ha meggyógyultam, elmegyek hozzád és hallani akarom a zengő kuta-dat és megsimogatom az őzikét. Nekünk nincs zengő kútunk és nincs jászolunk, de van hársfánk. Hallottad, mikor beteg voltam? Ha haragszik, apró ágaival ablakomat veri és zúg és zúg. Azután elalszik. Tavasszal fölbred. Ezer meg ezer szíve van, lágyak, zöldek, s föl-alá táncolnak, ha jön a szél. És aranyoszöld házacskájában egy napsugár lakik benne. És aztán sárga bokré-tácskái vannak, azok integetnek és mindenki látogatóba

jön. Egész nap lakodalom van, a bokréták integetnek, a szívek táncolnak és hegedül és orgonázik és még a hangyák is fehér szárnyakat kapnak, hogy ne kelljen mindig csak dolgozniok és táncolnak. Mikor aztán nap-sugárka zöld házacskájában elaludt, jön a hold, de olyankor nem szabad kimenni, meg van tiltva. De egyszer mégis megtettem. És mit láttam? Az egész lakodalom aludt, az orgona hallgatott és a hegedű és a fuvalák és mit gondolsz, mit csinált a hársfa? Sírt! Valamennyi szívecskéjével és bokrétájával és a hold minden könnyeseppet megvilágított s akkor ezüst lett belőle. S azt hiszed, most már mindent tudsz a hársfáról? Még mindig nem tudsz s azért írok neked. Varrórózsa megígérte, hogy nem néz bele. S azért mondom el neked, mert te nem mondod: hazugság. Azért is vagy a barátom. Kedves Harro, van ezüstruha és van aranycipő. A hársfa is tudja s talán azért sír éjszaka, mikor egyedül van a holdfényben. Ez a dolgozat a hársfáról.

A te Lélekkéd.

Elröppent a rosszkedv; a nagy szoba nem komor már, a cigarettafüst nem kellemetlen. A nyári éjszakában suttog a hársfa, finom karocska öleli az egyik ágat. „Miért sírsz, hársfa?“ kérdi az ezüsthangoeska... A Thorsteiner hosszú lépésekkel jár föl s alá, Märt jól megrakta a cserépkályhát, jóleső meleg árad szét, künn jajgat a szélmenyasszony s a fenyőfákon hárfázik, a lámpa barátságos fényt vet az asztalon heverő rajzeszközökre, a sarokból az őz szelíd, barna szeme fénylik, bejött Märttel s finom orrát mozgatja és a teáskanna zümmög, énekel.

Harro megbabonázva áll meg a hosszú, sötét szekrény előtt... mintha eltűnne a sötét ajtó, képet lát. A képet, mely egész lelkét fogva tartja, melyet ma egyre keresett. Az ősök nagy terme, fehér oszlopaival, melyeken ismeretlen, aranyos állatok gunnyasztanak, karuk között elmosódott címerek. Ünnepeélyes falain hosszú alakok állanak, lovagok és dámák, árnyszerűek, haloványak, csak a szemük él. S a teremben, messzi fényforrástól megvilágítva, tágranyilt, álmodószerű gyermek halad. Aranyos hajfelhő lebeg arca és válla körül. Meztelen, halvány lábacskáin tipeg, kinyujtott keze kérve, vágyakozva tart egy idegenszerű ékszert, mely

vörös fénnel ragyog. Mély sóhajtás, a kép eltűnt, — előtte megint a régi szekrény áll.

Harro behúnyt szemmel, tapogatódzva megy az arnyas szoba legsötétebb zugába. Fejét karjára fekteti, egész szíve egyetlen égő vágyakozás és akarát. Ha sikerülne! Ha volna Isten, aki meghallgat. De a világ hatalmas Istenének mit jelenthet temérdek napja és földje között egy parányi, földi féreg! Magános és tehetetlen a szív, ha elhagyja a vad hullámozás, a teremőerejű, melyben a nagy gondolatok születnek. Nyög. Ha elérhetném!... Lelke vágyakozva tárul ki, a sötétbe. Valahová, valahová messze... azután fölriad. Bolond vagyok... Mintha jöhetne felelet. S mit is akarok. Most szorítsd össze fogad, te kétlelkű ember, és romok grófja. Hagyd a köveket ordítani. Az ajándékot... ki ajándékozta neked? — ragadd meg. Tüzesen hullámozik benne. Ha sikerülne. — Az örömtől megszakadna a szívem. Katolikussá lennék, hogy gyertyát áldozhassak valamilyik szentnek... Valakinek meg kell köszönnöm. Vagy neked áldoznám, Lélekke!

AZ OSZLOPTEREM.

A mélyenjáró, nehéz felhők alatt vastag hótakarójába burkolózik kastély és város. A kezdődő alkonyatban egymásután ragyognak föl a magas kastélyablakok. S ma néhány új ablakszemben is kigyúl a fény, Hardensteinné, a hercegnő új nevelőnője, megérkezett s türelemmel várja szobájában a Thorsteinert. Nem egészen az a feketeruhás dáma, akit a herceg elképzelt. Még nagyon is üde, rózsásarcú és erélyes ahoz. Az első pillantásra nem is látni rajta, milyen pusztítást végzett virágos kertjében a nagy kasza. Csak kék szemében van valami, ami azt mutatja, hogy valamikor nagy borzalomba nézett már; de ez a kifejezés jön s aztán megint eltűnik.

Már nagy örömmel köszöntötték egymást és Harro körül néz a nagy teremben, melynek mély ablakfülkéi s meghitt zugai vannak. A régi stukkos mennyezetet homokkőoszlopok tartják. Az oszlopokat mindenféle olcsó szövetlepel fűdi, ami furesán illik rájuk.

— Hogy tetszik a birodalma, néném?

— Tetszik, nagyon tetszik, csak meg kell szoknom az oszlopokat; mikor fölbredek, mindig megijedek, hogy ágyastól egy templomba kerültem. Ott alszom a zöld függöny mögött. A hálószobámban is áll egy oszlop s olyan szigorúan néz le rám, hogy inkább azt a fülkét választottam.

— Nem lehetne eltávolítani az oszlopokról a bűgyógókat? — kérdi Harro. — Olyan nevetségesek. Igaz, hogy akkor az oszlopok templomszerűbbek.

— Ennek a szobának valami különös rendeltetése lehetett régebben, a fal elvágja a mennyezet díszítését.

— Még egy negyedik oszlop is kellene. El kell viselni őket.

— S még sok egyebet is!

Hardensteinné nevet.

— Tehát ott találtam a herceget Würzbürgban, az elsőosztályú váróteremben. Jó félórát töltöttünk együtt. Nagyon szeretetreméltó volt s elhalmozott tanáccsal, figyelmeztetéssel, kéréssel, intéssel és közben úgy megnézett, mintha attól félne, hogy mégis tör van a ruhámba rejtve. Szívesen megszöktem volna, de — azért ne bizakodjék el — ha csak próbaidő is, hat hetet tölthetek az ön közelében és sokszor, sokszor láthatom, ezt meg kell ígélnie.

— Ó, bőségesen lesz része bennem és meg is látogatnak Lélekkével a Romvárbán, alig várja már s apa megengedte.

— Kedves Harro, maga csak mindig megtalálja a nyomorultakat. Csak az a csodálatos, hogy most nem púpos muzsikus, nem fájdalomtól félőrült anya, hanem egy elátkozott kis hercegnő.

Harro hevesen kiáltja:

— Ez az igazi szó, el van átkozva a kicsike! De, ami Hans Friedrich barátomat illeti, téved. Ő segített rajtam, nem én őrajta.

— Harro, nem élete veszélyeztetésével mentette meg a friedenai réten a négy csavargótól?

Harro hangosan kacag.

— Életveszély! Gyenge, satnya, berlini rongy nép-ség, ha rájuk fúj az ember, fölfordulnak.

— De nem lehetett volna revolverük?

— A revolver csak a regényben talál, az ember ki-üti a kezükből. Nem. Életem legrosszabb idejében barátom csodálatos zenéje tartotta bennem a lelket; csak

akkor törtem meg, mikor elment. De néném csodálatos szót talált — az elátkozott hercegnőről. Mintha a gyermek igazi lényét csakugyan valami tarka, szomorú bohócruha takarná, mint a kis királyleányt a mesében. Egyszer csak leveti s valami olyan bűbajos áll előttünk, hogy a nap és hold is elbámulnak.

— Ej, Harro, s ön akarja megváltani?

— Ha tudnám! Hogy kínozták és félreértették szegény Lélekkét, nem csoda, ha édesapja a ruhába rejtett törtől remeg.

— És később, Harro?

— A mór megtette kötelességét, a mór mehet.

— Bizonyos, holtbizonyos, hogy egy szép napon tudára adják ezt. Mennél jobban sikerül a varázst megtörnie, annál biztosabban.

— Azt hiszi, néném, hogy megvárom, míg tudtomra adják? És mégis, olyan szép dolog, amíg lehet. Ha az ember olyan üresen szaladgál, barlangi medve, az egész vidék multságának a tárgya s egy ilyen Százsorszép virágoeskát talál az útjában s még hozzá bajban! A kicsivel van tele a fejem. Hiszen festem. Láta már a lábacskaít? Kérem, gondoskodják arról, hogy ne rontsák el rossz cipővel a formáját. Csodálatos, hogy eddig is megmaradt.

— Igazán csak a festő érdeklődése ez? — gondolja a néni.

— Hát nem szép? — sürgeti Harro.

— Kedves Harro, azt önnek kell tudni. A haja nagyon szép s a szemét valaki mástól kapta. Nagyon erősen változik, s mikor egészen megsötétedik, egyenesen félelmes. De ön azt mondja, hogy minden különösségét csak költői hajlandósága és túlságosan élénk képzelete okozza.

— Úgy van s azután megbántották és képzeleti képeit hazugságnak bélyegezték s így mesterségesen növelték az ellentétet.

— No, majd meglátjuk; s most meséljen magáról. Mit csinálnak a haragos, öreg nénik, még mindig haragusznak?

Harro mosolyog.

— Ó, Marga néném már megint harisnyákat köt nekem. És mert mindig hosszú harisnyát és térdnadrágot viselek s a lábaim jó hosszúak, s Marga néném valószí-

nüleg azt hiszi, hogy még növök is, kénytelen a kötését kis vászonzacskóba varrni, hogy a többi alapítványi hölgy ne gúnyolhassa! Úgy-e, kedves? Ulrike néni is meglágyult már annyira, hogy testvére levelébe kérdőjeleket tesz s egyet-mást aláhúz s alul a levél szélére tekintélyes U betűt illeszt.

A herceg megbízta Harrot, hogy fesse le a hercegnőt, aminek az nagyon örül. Sohasem csinálhat nagy képéhez elég tanulmányt. A tanulószobában ott áll már a letakart festőállvány és Lélekke mindent karácsonyi szemmel néz. Az ecseteket, üvegcséket, a hosszú vászonkabátot, milyen furesa lesz benne! Hardenstein néni nagy gombolyag ezüstszürke pamutot készített, azt mind föl akarja kötni a festés közben. A gombolyag szép kövér, így jó sokáig tarthat a dolog, ami boldogító gondolat. Lélekke szobájában minden szép ruhácskáját kitergették, hogy a művész válasszon közülök. Lélekke fölmászik a fiókosszekrényre, hol a nagy tükör függ s vizsgálódva nézi magát. De ami onnan visszanez reá, azt már sokszor látta. Hallja, hogy barátja jön s kicsit szégyenkezve mászik le.

— És most, Lélekke, hadd lássam tarka tollaidat. Tarka tollak, én örömem.

Lélekke kezébe kapaszkodik s megcsókolja a kabátujját, akárhogy tiltakozik Harro. De Harro nem tud a pompából választani.

— Neked melyik tetszik a legjobban, Lélekke?

— A régi szürkém, Harro, de az nincs is itt, mert már félretették az elajándékoznivalókhoz. Rózsa, hozza be. — Egyszerű szürke köntöskét hoznak be, csodaszép bársonyból, mely egyre szebb lesz, lágy reflexeivel. Lélekke próbaképpen ráteszi egyik aranyos hajfürtjét.

— Pompás — kiáltja Harro lelkesülten —, hamar vedd föl és jöjj be.

— Mondd csak, Lélekke — kérdi, mikor már ott ül előtte, fehérre lakkozott kis széken, faközöld selyempárnán —, hogy jutott éppen ez a ruha eszedbe?

— Nem is mondhatnám, hogy helyeslem — mondja Hardenstein néni —, a gyermekek legszebbek friss fehér ruhában, tarka övvel. Válassza a fehéret a piros övvel, Julianna.

Harro csodálkozva néz föl:

— Hát így hívnak, Lélekke?

— Nem, Julianna Sarolta Rózalia Mária a nevem és egyik sem az igazi és Miss Whart Julietnek híyott és mademoiselle Julynek, ami igazán nem vagyok.

— A herceg Kicsinek hívja.

— Szegény Kicsikének, — javítja ki a gyermek.

— Egyik név sem illik hozzád. Miért nem adtak neked valami szép ó-német nevet, egy Hohenstaufen-nevet, hiszen tőlük származol, aranyhajad is rájuk emlékeztet. Igaz, régen volt, de nem lehetetlen. Egy barátom mesélte, hogy a Szentföldön, Akkon környékén, a tengerparti városokban, amerre a keresztes hadak jártak, ma is sok szőke arab gyermek születik. Az még sokkal csodálatosabb. Grizeldisznak vagy Gerhildisznak vagy Vindemutnak, vagy Gizellának kellett volna téged elnevezni. De mi bajod, Lélekke?

— A szívembe nyilalt, mikor a Gizellát mondtad.

— Te, csodálatos, egészen belesápadtál.

— Ne is mondd többet ezt a nevet, — rendelkezik. Hardensteinné föláll kényelmes, sűrű gombolyagja mellől s figyelmeztetve néz a Thorsteinerre.

— Lélekke, helyezkedj el jó kényelmesen s mikor azt mondóm: most, akkor maradj kicsit nyugodtan. De nem kell hallgatnod, mesélj valamit. A hársfádról. Mi szép van még rajta?

Lélekke készségesen kezd magas, ünnepélyes hangocsáján mesélni:

— A hársfabástyát azért hívják így, mert régen, mikor még a hársfa nem is állott, bástya volt ott.

Harro nevet:

— Be szép mondat!

— Ó, az elejét mindig a kántor úr csinálja, mert elkezdeni nem tudom a dolgozatokat. Pedig dolgozatot mesélek neked, a levelem is dolgozat volt.

— Az eleje hát megvan s most mehet tovább.

Lélekke föl húzza térdét, fejcskóját kicsit oldalt hajtotta s föl néz barátjára. Harro már szólni akar, „most“, de meggondolja, csak csinálja, amíg egészen megfelelkezik magáról. Művészszeeme ragyog.

— Egy kövér torony is van a hársfabástyán, arról nem tudsz valamit, Lélekke?

Lassan kezdi. — A torony, az vörös. Ott áll benne hosszú fapalcokon a sok vendégágy. Ha egyszer egy

király vagy vezénylő generális jönne látogatóba, a legszébb, kékselyem ágyat kapná. Az ablakok rácsosak, a torony kalapja mellé sűrű bokrot tűzött. Az nyáron zöld, szép piros bogyókkal. Minden madár eszik belőle s a torony egyetlen szeme nevet örömeiben. Mikor Berger kisasszony az ágyakat rendezgeti, kis, piros fény ragyog a torony fejében s akkor igazán vidám. Van a toronyban egy szoba, boszorkányszobának hívják, s hiába csukják be az ajtaját, éjszaka mindig kinyílik. A boszorkány miatt. De az már régen meghalt s az egész csak régi babona.

— Ez a mondat bizonyára nagyon tetszik a kántor úrnak, — jegyzi meg Harro.

— A kántor úr is csinálta! — mondja Lélekke büszkén, — és éppen ide illik. Egy idegen komorna sem alhatik a szobában, ha még olyan sok vendég van is a kastélyban s azt sem tudják, hová tegyék őket. Mert az ajtó mindig kinyílik, éppen éjfélkor. Lépcső is van a toronyban, az körbe megy, mint a toronyokban minden lépcső. Csigalépcsőnek nevezik.

— Helyes, kántor úr!

Lélekke kicsit aggódva néz Hardenstein nénire, de az félretette gombolyagját, könyvet olvas, vagy legalább is úgy tesz. Harro biztatva int.

— A torony ezer éves. Lent, a földben, nem olyan barátságos a torony, mint fönn, ahol a bokor nő. Talán elfelejtette, ami lent van, különben nem tudna egyetlen szemével nevetni és a bokorral integetni, mikor minden veréb látogatóba jön. Talán már azt sem tudja, mi volt ezer év előtt, most ágyakat kell őriznie. Egyszer valaki lement a lépcsőn.

— Lélekke, könyörgöm, maradj így, csak egy percre. Úristen, milyen öröm! Tudsz így ülni? És mesélj tovább, lovag volt vagy pincemester?

Szeretné az arc csodálatosan lélekkel teljes kifejezését megörökíteni. Széleseben rajzol.

— Tovább, Lélekke!

— Nem lovag volt — Ő volt!

— Asszony?

— Nem tudom. Kezét maga elé tartotta, nehogy a szürke kövekbe ütközzék. Keze fehér volt és arca is. Haja, mint az én hajam, csak sokkal aranyosabb, egészen térdéig omlott. Mögötte is jön valaki, de nem

szabad hozzáérnie, fél is tőle. Odalent vastag oszlop van és egy folyosó. Kis lángocska lobog, sárga és piros fénnel. A kövek feketék és durvák és ő ott áll az oszlopnál. Most fehér a ruhája, az előbb fekete volt. Ez a toronytól van.

— Lélekke, a történeted kissé háborzongató s egészen belesápadtál. — De Lélekke hallgat s Harro áhítatos odaadással fest.

S mégis szeretné tovább hallani a finom hangocs-kát. Mikor hallgat, olyan fájdalmasan merengő az arca. S nem örülhet az apa, ha ebből sok kerül a képre.

— Többet nem tudsz órála?

— Ó, de igen!

Lélekke most megint kitarja előtte lelkét, mint a téli erdőben. Halkan kezdi.

— Egyszer éjszaka volt és valaki meghalt. És a hársfán sárga bokrétácskák vannak. Mert meghalt, senki sem meséli már: — Öreg király szép lánya, aranyhajad ha szállna — lengő, könnyű szélszárnyon, a kalap messze szálljon. — Apró csalánbokorka, mit bú-sulsz egymagadba? Senki sem fésüli gyöngéd, puha kézzel a hajamat, hogy cseppet sem fáj, és mesél hozzá és fonni is tud, hogy az orsó táncol a finom fonálon. Üres a szoba. Kereszt áll a temetőben, azon kis füvecske terem, a neve Szívfájdalom és a másiké Sosevidám, és dalol a Sohatöbbé madárka. Soha többé.

A magasra tartott könyv mögött lassan peregnek a könnyek a büszke arcon. A szürke selyemblúzbán remegnek a vállak.

— Csak olyan emberek vannak már, akik sajnálkoznak az emberen, s olyanok, akik kínozzák. S az ember soha sincs egyedül, soha, soha. Mindig engedelmeskedni kell, franciául és angolul engedelmeskedni. És soha többé nem lesz jobb. De ki lehet mászni az ablakon, mert egyik zár hiányzik és azt Babette nem tudja; és akkor künn vagyok a hársfabástyán. És a hold éppen a hársfára süt s az is sír. Az ember el is aludhat, mert olyan édesen illatozik s álmában lecsúszhatik a lejtőn. A jó Isten nem is haragudnék olyan nagyon, jól tudja, hogy hogyis van. Jó meleg van, a hársfa könnyei úgy ragyognak, hogy lecsukódik a szem s illatával simogat. Egyszerre zúgás. Halk csendülés, és itt van Ő. A holdfény ruháján ragyog és az ezüstműl

van. Nyakán függő cseppekből fényes ékszer. Haját fehér köd takarja. S ránéz az emberre. Szigorú és mindent tud. Tudja a fájást, egyedült — soha többét. Az ember akkor a legvidámabb, mikor a legszomorúbb. Ott van, míg az ember elalszik.

Lélekke elhallgatott. Csönd van, csak Harro munkájának nesze hallatszik. Hardensteinné kiment.

Azután Harro leteszi az ecsetet.

— Úgy, ma már csak ronthatnék rajta. Menj csak, Lélekke, nézd meg, mit csinál Hardenstein néni, szeretném látni, mielőtt megyek.

Lélekke kimegy, de mingyárt vissza is jön.

— Nincs egyedül, most nem zavarom.

Harro összerakja holmiját, letakarja a képet s megtiltja Lélekkének, hogy a takarót fölemelje. Most bejön Hardensteinné, szemében valami ragyogó fényesség, s azt mondja:

— Harro, ha készen van, miért nem jön oszlopos szobámba?

— Nem akartam zavarni, néném, valaki volt önnél.

— Senki, magam voltam.

Harro Lélekkére néz, az elpirul. És Harro hazasiet s csak komoly pillantással búcsúzik a gyermektől. Mire az legmagasabb hangocskán kiáltja:

— Szavadat adtad, hogy sohasem mondod!

— Mondtam valamit, kis hölgy? Gondolni csak szabad . . .

„Kedves Harro, kérem jöjjön ma át, ha este is. Nagy bajt csinált tegnap...“ — írja másnap Hardensteinné. Harro alkonyatkor átmegy. Egy Lélekke sem fut elébe csak Hardensteinné jön nagyon piros arccal fogadására:

— Harro, mingyárt be is csomagolhatok, nem boldogulok a gyermekkel. Egy falatot sem evett, sem jó szóra, sem szigorúra. Micsoda makaesség van benne! Életemben sem láttam ilyen akaratos kis személyt. Megfenyegettem, hogy elmegyek, de csak azt felelte, akkor visszajön Miss Whart, mintha mindegy volna neki. S én már azt hittem . . .

Harro elsiet előtte, ott ül Lélekke kis székében, karján Hófehérkéjével s nem mozdul. Az arca szürke és beesett.

— Lélekke, miért okozol bánatot Hardenstein néninek?

— Nekem is bánatom van.

— Látom s úgy látszik, olyan nagy, hogy nem is üdvözölheted barátodat. Elmenjek?

— Megteheted, úgysem segít semmi.

— Megtehetem . . . De honnan tudod, hogy visszajövök-e még?

A gyermek föláll s nagyot toppant.

— Nem is engedelmeskedem többé, azt teszem, amit akarok, megverni nem szabad.

— Lélekke, miért bántasz így meg bennünket? Hardenstein nénit, aki olyan jó volt hozzád s engem?

— Engem bántanak!

— Ki bántott?

— Te. Rámnéztél s azt gondoltad: hazugság!

— Ha azt akarod, hogy úgy bánjanak veled, mint értelmes kis hölgygel, úgy is kell viselkedned. Küldtelek Hardenstein nénihez, aki egyedül volt, s te visszajössz és azt mondod, hogy valaki van nála.

Hardensteinné magához vonja az ellenkező gyermeket.

— Lélekke, — mondja most először, szeliden és barátságosan, — ki lett volna nálam?

A gyermek arca megvonaglik — karját hirtelen a jó néni nyaka köré fonja s valamit suttog neki. Harro kinéz az ablakon. Mikor visszafordul, a néni ölében tartja a gyermeket és sírva csókolgatja az aranyhaját és finom sápadt kezeket. Azután föláll s fölszárítja könnyeit.

— Harro, hercegnőcske megint jó és megissza tejét és lefekszik. Menjen addig át, Harro, majd utána-jövök.

Harro átmegy s ide-odavándorol az oszlopok között, melyekről leszédtek nevetséges bugyogóikat. A stukkos mennyezetet nézi s halkán füttyörészik; odaát nagyon fölöslegesnek érezte magát. A megfelezett mennyezet nagyon érdekes. Csupa síró angyal, homokórák, vastag virágfüzerek. Különösen egy kövér, hosszúfürtű angyalka zokog szivettépően s még zsebkendőjét is használ.

— Micsoda síró-rívó népség ez ott fent! — gondolja. — Nagyon sokat sírtak már a régi falak kö-

zött s valami ittmaradt belőle a falakon. A végén, még jó is, ha nem minden régi fal áll ilyen sokáig.

Végre bejön Hardensteinné.

— Megvárattam. A szomorú társaságot tanulmányozza odafenn? Már én is csodálkoztam rajtuk. Csodálatos ház s nem veszem rossznéven elődeimnek az oszlopok bugyogóit. Tehát, Harro, az egész bánatnak ön az oka.

— Úgy.

— Ó, Harro, a dolog nagyon szomorú s annak a könnykendős angyalkának odafent nagyon sok tapintata van. Nem csodálkozott a történeten, az asszonyon, aki lemegy a lépcsőn, egészen a földbe?

— És a Sosevidám füvecske és Sohatöbbé madárka — mondja Harro —, ez a gyermek költő.

— Ó, Harro, amint ezt magas, finom hangocskáján mesélte, mely mindig a hárfahangra emlékeztet — Istenem, nem vagyok poétikus — de ahogy az elhangzott — soha többé. Ki kellett mennem a magam soha-többé-jéhez.

Az asztalon álló képet maga elé tette.

— Harro, ez a szoba halottas kápolna lehetett valamikor, de ez nem tartozik ide. De hogy mondjak el valamit, amire nincsen szó. Éreztem — világosabban nem tudom kifejezni — valakinek szelíd jelenlétét. A szívem megkönnyebbült s áhítat fogott el. Miért is ne laknék halottas kápolnában, mikor a szívem is az! Igen, és azután kimentem. A kicsike közben benézhetett. Ne kívánja, hogy ismételjem, amit nekem mondott. Csakugyan nem voltam egyedül.

Mély csend van a szobában, melyből sohasem tűnnek el az árnyak, melyben akárhogy süt a nap, két sötét árnyékgerenda hever. Azután Hardenstein néni erélyesen mondja:

— Rólam elég. Csak még egyet. Itt maradok, míg ki nem dobnak, vagy feladatomból véget ér. Látja, kedves Harro, hogy összeillik minden, a szoba, a gyermek, meg én. Tudja, hogy egyetlen óráját sem rontom meg öök nélkül senkinek, de az árny itt van. A gyermek, aki az elköltözöttek lelkét látja itt lent vándorolni, vagy a halálé, vagy egy szegény, szerencsétlen, akit valami félelmissé tesz az emberek szemében. Nem látta, hogy elsápadt, hogy elváltozott a szeme? És ne

mondja neki: „Tovább, Léleкке!“ Megijesztett vele. Nem szabad a gyermeket még belebiztatni.

Harro azt mondja: — A finom költészetet — mindent beléfojtani — nem igazságtalanság?

— Csak hallotta volna, Harro! Nem akar többé velünk élni, odavágyik a többiekhez, akik hangtalan léptekkel járnak... Hagyja, szegény kis elátkozottamat! Higgye el, ha életképesse akarjuk nevelni a gyermeket, nem engedhetjük a gazt elburjanzani.

— Megnyugszom bölcsességében, néném. S kész vagyok megmondani Lélekkének, hogy igazságtalan voltam s ezentúl vigyázok a gondolataimra, mert szólni nem szoltam semmit.

— Addig nem is nyugszik meg, Harro!

HOGYAN KELL ÜNNEPET ÜLNI.

Ragyogó kék ég, a galambok a falon sütkéreznek, a kőcokkák közül az első sárga tavaszi virágoeskák kandikálnak elő. Már úgy kisöpörte az udvart, mintha katonai szemlére készülne. A szalón ablakpárkányán egy bokréta gyöngyvirág, a tavasz félénk komornácskái illatoznak. A teafozó ragyog, minden tapétatekeres eltűnt — hölgyvendégek jönnek a Romvárba. Kocsi érkezik s Harro kiemeli kis hölgyét. A gyermek szeme ragyog, hiszen először látja a Romvárat, pedig gondolatai mindig itt járnak.

— Ó, Harro, a kutad! Csodálatos zöld bársonyköpenye van. Harro, mondd neki, hogy daloljon!

Harro szájharmonikát vesz elő s nagy művészettel fújja el rajta a dalt: „Ki öltöztet fel, szép zöld erdő“. S a kút finoman utána zengi, pár hangot kihagy, a többi úgy cseng-bong benne, mintha tündérujuk játszanának ezüst hárfán!

— Ó, be csodálatos kút! És ott lakik a kalibán.

Hardenstein néni leül a székre, melyet Harro kihozott neki. Más szemmel nézi a Romvárat, mint Léleкке. A magas falakat, a komor őrtornyot, Harro ablakát, mely törmelékhalomból ragyog ki.

Az udvaron található gyönyörúségeket végigélvezték, bemennek a szobába. Lélekkét kihámozzák kabátjából s orrocskáját a gyöngyvirágok közé dugja.

— Olyan pompás illat van nálad, Harro.

— Úgy, azt hiszem, terpentín és rongyok illata.

— Nem, ezé itt.

Magas korszokban friss fenyőágak illatoznak, némelyiken rajta csüng a toboz.

— Ó, a dekoráció! Minden héten frisset hozok magamnak. Valamim csak legyen az erdőmből. Hardenstein néném, öné az amerikai, Lélekke, neked Márton külön székecskét csinált, természetedhez illőt és be is mázolta pirosra.

Lélekke hamar kipróbálja, azután megint leszökken és felfedező útra indul. Hogy megváltoztatta ez a néhány hét a gyermeket! S mi lesz még, ha kítavasodik! Harro ma ragyogó hangulatban van. Lélekke egy szál gyöngyvirágot tűz barátja újnak látszó zubbonyára s azután terveket szőnek, talán a gyöngyvirágok illata keltette életre őket. Hogy hogyan lakik majd Lélekke a hársfabástyán, ha kizöldül a hárs. S a bástyán, ott majd nagy meglepetés éri. A kövek között van egy zsineg, azon láncocska. A láncocskáról faszeg lóg az örökzöld között. Nos, Lélekke, már holnap is megpróbálhatja, nem mindig sikerül, néha hiába húzza föl, de néha csodálatos dolgokat horgászhat. Április elsejétől kezdve Lélekke mindennap nézzen utána s mikor legkevésbé várja, virágzó kőkényágot talál majd rajta, akkor ünneplik a tavaszünnepet.

Még ha havazik is. S hogy azt hogyan ünneplik?

— Az ágot vízbe teszi az ember és behúnyja a szemét, akkor az illat elárasztja az embert, előbb csak finoman, gyöngéden, majd egyszerre virágzó hegyoldalon terem, ahol a szürke kövek felett minden fehér. A második tavaszünnepet már a szabadban ünneplik. A jel: üdezöld bükkfagaly, kankalinnal. Akkor kimennek a Rómairétre. Megnyílik az erdő útja, zöld fű borítja. Fenyők hosszú karja nyúlik föléje s köztük ünneplő ruhájukban halványzöld bükkfák állanak. A napsugár nagy aranyfoltokat rajzol az útra s pillangó, fecskéfarkú libben el az út felett, mint üdvözült lélek az égi úton. És van májusi virágünnep, mikor a világos tölgyek közé megy az ember s hatalmas bokrétával tér haza. És nyárünnep, mikor aranyszínű a mező s olyan úton kell menni, hol a kalászkok összecsapódnak az ember feje felett. Míg az utat meg nem találják, nem lehet nyárünnepet ülni. Piros pipacs,

kék búzavirág nyílik ott és merev, bíborszínű bogáncs, mely nem fér meg a többi virággal, hanem külön bokrétát kíván. Léleкке búzavirágkoszorút hord. Az ember a titokzatos helyre megy, ahol nem látni csak aranykalászt s a mélységesen kék eget. A régi kónél, melybe a braunecki szarvasagancsok vannak belevésve, cinnkorsó hever a fűben, úgy csillog, mint a tompafényű ezüst és abban must van és egy kosárcá-
ban pöszméte, az apró, édesfajtából és falusi kenyér és üde-zöld káposztalevélbe csomagolt hideg, friss vaj. Az az ünnepi lakoma. Léleкке, te ezüstkupát hozol magaddal. Mikor megvan az út és az aranyházacska, a zsinegen, jelnek, búzavirágkoszorú csüng.

Most jön ám az ünnepnap! Nem lehet elárulni, mi csüng a zsinóron — de méltó a nagy naphoz! Liliomnap —, többet nem is mondok.

Azután ősziünnep következik. Meglehet, hogy krumplit sütünk, tűzrakásban, mely olyan csodálatos füstzászlót lenget, amellyel nem lehet betelni és Lélekkének fekete lesz az ujja és az orrocskája.

Azután jön a búcsúünnep. Ahoz magas cipőcske, esőköpeny és zöld bársonysapka kell. Mogyoróval teli vászonzacskó a jel. Azután kimegyünk a fehér ködbe. Az ember mindig csak kis darabot lát a világból. Most csak a tarlót, melyen a kis egerek nedves bundácskában suhannak el; most az irtást, hol a szederindákon a legutolsó fényes-fekete bogyók csüngnek. A világ olyan titokzatos, mintha a fehér fátyol elzárná az embert mindentől. Most rét jön, smaragd-zölden ragyog a fehér fátyolon át. A réten sok sápadt ősz-gyermeke álldogál, csupaszon és mezítláb, csoportosan, ametisztzínűek, aranyos szívvel. A fátyol most kicsit szétszakad — erdőfal —, előtte két magas, sötét fenyő áll őrt. Egyre pompásabb az ünnep. A ködön át arany csillog, a bükkerdő, a törzsek közé a köd halványarany fátyoldarabokat dob — minden fát elvarázsoltak, egyik sárga, pedig sötétzöld volt előbb, amaz vörös és most szétszakad minden fátyol, napfény villan az útra, gyönggyel, gyémánttal szórja tele azt. A nyírfa csupa arany, a juhar vérszín-piros. S a fekete fenyőágak közül a kék ég ragyog. Az utat aranyavar fűdi, melyen olyan halkán lépked az ember, hogy az őzike nem is hallotta jönni s most csodál-

kozva bámul. Égyre messzebb megyünk lángoló bíbor és arany között és smaragdszínű rétek világítanak a fenyőkön át, míg egy magas, szürke fal állja utunkat. A falon át hársfa aranykoronája integet a napfényben. Az ég most csupa kék és fényes, mint lágy selyem.

Bemegyünk a kapun, szarvasagancsokkal ékes, régi erdészház után, sötét örökzöld-falak között, kőlépcső kanyarog föl a kastélyudvarra. Hallgatás várában vagyunk. Ez Lélekkéé. Minden szobába bemehet, ihat az aranyos csészécskéből, kinyithatja az ezüstberakásos szekrényeket, talán még a mennyezetes ágyban is alhat, melyet ingadozó hercegi korona díszít és csodálatos selyemfüggönyére minden létező és nem létező virágot ráhímeztek. Persze, csak akkor, ha nem fél, mert az ilyen régi, mennyezetes ágy kicsit mindig félelmes. Van ott, zöldes bronzrámában, egy ősrégi tükröcske, abban megnézheti az orrocskáját, nagyon jó hiúság ellen. Erkély is van, ott magas, merev széken ül Léleкке. Az erkély arany-bíborszín erdős hegyekre nyílik s van ablaka észak és van dél felé, mindkettőt befutja az örökzöld inda. Egyik inda a szobába is bekukucskál. Ez a szépséges búcsúünnep!

— Ó, Harro, hiszen te nem is a földről beszélsz, egyre a mennyországról beszélsz.

— Kis bolond, mit tudok én a mennyországról! Minden szépség itt van, csak rá kell találni!

Léleкке, aki megbűvölve ült piros székecskéjén, kezében teáscsészéjével, visszatér a valóságba és szomorúan rázza meg aranyos sörényét.

— Mikor a gabona aranyszínű, tanulni kell s nem szabad mustot inni az ezüstkorsóból, mert az közönséges. Azt csak parasztok teszik. Útközben csak pikniknél szabad enni s akkor az emberek összevesznek, mert a szúnyogok csípnek s a szakács elfelejtette becsomagolni a mártást!

— Hát Léleкке, te azt hiszed, hogy akárkivel lehet ünnepet ülni? Nagy tévedés. Ha nem odavaló emberekkel megyünk az erdőbe, mindig előjönnek a szúnyogok és eltörrik a drága új napernyő és az út nagyon hosszú, sokkal hosszabb, mint gondolták és a málnabokrok mögött elvész a legszebb karperec, mintha a föld nyelte

volna el. Még vihar is kerekedik s mi vagyunk a hibásak, mert előre kellett volna látni.

Harro mindezt tapasztalatból mondja.

— De hát kik az igazi emberek?

— Mi hárman. Jöjj, Lélekke, koccintsunk erre a teáscsészéssel.

De a gyermek még mindig elégedetlen.

— Harro, igaz mindebből csak egy is? A kökényág igaz.

— De Lélekke, hát nem erősítettük oda nagynehezen a zsineget? Hiába tettük volna?

— És a liliomok napja? Olyan lesz?

— Valami új mindig jön hozzá. Éppen az a zép. Örülni kell minden meglepetésnek.

— Ó, azt tudok!

— Majd meglátjuk, tudsz-e igazán örülni a meglepetéseknek. S azt is meglátod majd, hogy még a mustal teli cinnkorsó sem marad délibáb. Még hogy az közönséges! Az erdőben a szakács és a hiányzó mártás miatt veszekedni, az közönséges! Persze, hogy szünyogok is jönnek, csapatostul, egész felhőkben hajtják föl őket az erdei szellemek, hogy megtisztítsák erdejüket a társaságtól.

Lélekke hangosan kacag:

— Van egy ezüst poharam, azt magammal viszem.

— Még csak egyet! Agyonörülni nem szabad magad, arról le kell szoknod!

A gyermek mindent megígér s Hardenstein néni azt mondja:

— Kíváncsi vagyok, mi mindent csinálunk majd, de most, Harro, mutasd meg végre a fődolgot. Látni akarjuk a képet!

Harro elpirul. — Még senki sem látta. Micsoda perc! És először nem szabad semmit kifogásolni, könyörgöm, olyan vagyok még, mint egy héjatlau tojás. Csak akkor küldöm majd el a képet, ha megedződtem. Bármily bőséges dícséretet elbírok. Nem kell semmitől visszariadniok. Nem tudom, észrevették-e a hölgyek, hogy milyen ünnepélyes vagyok? A dekoráció — a fenyőágakra mutat —, a virágdísz — a gyöngyvirágokat mutatja —, beavatottaknak még a ruhám is. Kérem, a zubbony új zöld szegése valami különös dolgot jelent. Tudniillik ma is ünnep van. Hogy az a nap, melyen a kedves néni

először lép szülőházamba, nagy ünnep, az természetes. S az is világos, hogy ezt az örvendetes eseményt különösen meg kell ünnepelni. Azért ma leleplezési ünnep van. Lélekke, meghúzhatod amott azt a zsinórt, de az Istenért, ne ferdén.

Föláll a várakozástól sápadt Lélekkével s ünnepélyesen mondja:

— Lélekke, neked köszönhetem, Isten éltessen. Most húzzad!

A lepel lehull. Ott áll a kép, már aranyrámában és színei melegen ragyognak és ünnepélyes tüzük megnevesíti a hétköznapi udvarszobát. Ott áll előtte a gyermek s félő, hogy az öröm megárt neki. Hogy néki, a szegény kicsikének, része volna ebben a pompás képben, aki máskor csak gondot okoz és mindenkinek csak terhére van! Hardenstein néni odahúzta székét s leül a vászon elé.

— Harro, csodaszép, különösen szép, de mit jelent?

A gyermek hátrafordul s szemrehányóan mondja:

— Azt csak látni!

Karocskáját Harro lecsüngő karja köré fonja s aranyos fejét nekitámasztja.

— Lélekke, ha olyan jól tudod, mondd meg.

— Hiszen mingyárt látni, hogy az ősök terme! Ahol mindnyájan ott állanak, akik a sírboltban pihennek s helyettük a képük örködik. Látod, hogy néznek a szemek! A lovagok szeme és a selyemruhás asszonyoké, akik fehér kezükben szekfút tartanak, mind rámnéznek a falról. Az aranyos állatok is a fehér oszlopokon, figyelnek és visszafojtják léleketüket. Nekik is örködni kell és vigyázni, hogy semmi se jöhessen be, ami hazudik és megszegi a szavát. És ott megy egy Lélekke és a kehelyben viszi a piros fényt és mert olyan nehéz a teher, azért olyan vékony és szenved. És minden ránéz, hogy vajjon elejti-e, akkor a piros fény kialszik és mindennek vége. És azért tartják vissza az aranyos állatok is léleketüket.

Harro átöleli a gyöngéd alakot és az aranyos fejcskét szeliden magához szorítja:

— Miért nyujtja Lélekke kezét az ékszerrel olyan könnyörögve?

— Ha senki sem segít neki, elejti a kelyhet, Harro;

azért keres egyre a piros fénnel és meggy mezitláb és egyre keres.

— Nem fogja elejteni, míg csak él!

— Azt hiszed, Harro? És ha meghalt? Akkor össze-
törik és minden sötét lesz. Az állatok elalusznak és föl-
sem ébrednek többé és minden bejöhét, ami akar. —
Harro lehajlik és gyöngéd csókot lehel az aranyhajra.

— Köszönöm, Lélekke. Föl van szentelve a kép.

A LILIOMOK NAPJA.

Lélekke mindenféle csodálatos dolgot horgászott már a zsineggel. Harro jól ítélte meg a gyermeket, minden tulajdonság megvan benne, ami ahhoz kell, hogy igazán tudjuk élvezni a meglepetéseket. Megvolt már a kökényvirágünnep, a májusi virágok ünnepe s mindeniknek megvolt a maga öröme. A hosszú Thorsteiner olyan könnyen jár, mintha szárnya volna s nyujtogatja barnafürtös fejét a régi flekcalap alatt, hogy a favágók és parasztok kezdenek előreköszönni neki; azelőtt nyugodtan megvárták, míg ő köszönt. A figyelő Lélekkének mesél:

— Ha egy jövődő tőkepénzest akarsz látni, nézz meg engem. Ha akarnánk, mindennap csibesültet ehetténk tejszínhabbal, a kalibán meg én, vagy szénászekéren utazhatnánk be az országot, ahogy a mazzenbachi fiúcska szerette volna, ha király lehetett volna. Ravasz egy fiúcska, aki tudta, mi a jó.

Harro eladta a képet. Nem az eredetit, csak a másolatát. Az eredetitől megválni szentségtörésnek érezte volna. Hogy az eladást megtagadta, azzal akaratlanul emelte a kép értékét. Mert az amerikai milliomosnak föltétlenül kell az ősök terme s miután disznókat hízlal, a kép nagyszerűen illik majd csikágói házába. Mrs. és miss Wandouten főnemeseknek érzik majd magukat, mikor vendégeiknek mutogatják. Harro lemásolta az amerikainak a képet s többet kapott a másolatért, mint amennyit az eredetiért kínáltak. A másolaton a címerpajzsok, melyeket az arany griffek és pelikánok tartanak, üresek, s a tulajdonos később, ha lánya valami tönkrement grófot vagy olasz herceget talált, belefestetheti a címert.

De Thorsteiner nem a bankóknak örül, melyeket a bankban helyezett el, hanem szívből élvezzi az ünnepeket s Hardensteinné úgy találja, hogy ez egészen új tehetség a Thorsteinerben, az ünnepek rendezése, legalább eddig nem tudott róla. Őt magát nagyon is sokat dobálta ide-oda az élet. Férjhezmenetele óta keresztülkaszul járta a német hazát. Van egy kis sírja Dieuzenben s egy Thornban. Már nem is tudja, hányszor állott meg lakása előtt a bútoroskocsi s hányszor rontottak a csomagolók holmijának.

— Lassan kibékülök az oszlopokkal, Harro, — mondja —, olyan tisztességesen tartósak s nem lehet őket eltologatni. Mást nagyon nyugtalanítanak, engem megnyugtának. Én már eleget tologattam ide-oda, míg helyet találtam a dolgaimnak.

Hogy virul a gyermek! Három hete már egyszer sem említette a Legszebbet. Ki tudja, talán mégis fölneveljük.

Harro nagyon megbotráncozik ezen a beszéden:

— Hát ki kételkedett benne?

— Ez csak azért van, mert olyan kedvesen és szeretettel vélekedtek a siralom-völgyéről. Mintha ez a szép föld börtön volna s ahogy valami kedves, szép és jó virul ki rajta, azonnal át kellene ültetni a hallelujarétetekre. Ha olyan jóbarátságban vagytok az Úristennel, hogy véleményt is mondhattok neki, legtisztességesebbnek azt tartanám, ha hálásan elismernétek, milyen szép helyet adott, ahol kitombolhatjuk magunkat. Ahol néha nagyon rosszul viselkedünk, de arról a föld nem tehet.

— Harro, ne legyen frivol és a liliomszárat is ferdén tartja, pedig azt mondta róla, hogy föltétlenül egyesenesen kell őket tartani.

Harro Hardenstein nénivel a fogadóteremben ül, késő este van már, Léleкке régóta alszik s Harro azt magyarázza barátnőjének, hogyan kell kezelni a liliomokat, ha azt akarjuk, hogy teljes pompájukban viruljanak ki! S Hardensteinné aggodalmsaan csóválja fejét, az előkészületeket látva.

Július huszadikán olyan aranyfényvel ragyog a nap, ahogy ehez a naphoz illik is és az ég már korán reggel mélységesen kék. Léleкке öltözőasztalán ott a legszebb fehér ruhája. Az valamit jelent! Talán a lilio-

mok napja van ma? Mikor elkészült, kioson a hársfabástyára, odanyílik szobájának egyik ajtaja, s onnan két zöldülő völgyre is lelátni, mert a bástya a hegytető legkiugróbb pontja, lábánál ott folyik a kis folyó. Zöldeerdős hegyek közt kanyarog a folyó, s éppen a hársfabástyával szemben van az a titkos helyecske, hol az öreg bükkök egészen a folyó partjáig ereszkednek és karjukat a zöldesarany víz fölé nyújtják. A folyócska itt lassítja futását, mintha szeretne megállni, a másik partot nádas borítja. Grófi fürdő a hely neve, s még ma is régi lépcsőfokok vezetnek a hivatgató mélységbe.

És most virágzik a hárs, hatalmas törzse a bástyafalhoz támaszkodik, gyökerével kis földrakásba kapaszkodik és koronája beárnyékolja az egész bástyát. Itt fönny, csúcsok között laknak, mert északról is tizenkét óriásfenyő öleli körül a bástyát, azok is csak csúcsukat mutogatják, s a tizenkettedik ágaival már a vörös tornyot simogatja, mely mint megbízható őr tekint alá a hársfabástya kőlapjaira. A bástya maga olyan nagy, hogy egy hatszobás berlini bérház kényelmesen elférne rajta, s van rajta napos és árnyékos hely. Az örökzöld mindent elborít, a legparányibb falrepedésbe is gyökeret ereszt.

Lélekke ünneplőruhájában a zsinoghez szalad, melynek vége a bástya lábához, a hársfa gyökerei alá, a park egy rejtett zugába nyúlik le.

— Ó, a zsinog nagyon nehéz! Valami csüng rajta — ni, már a falnál kukueskál!

Fehér ládika, rajta rózsakoszorú. — Hardenstein néni, jöjjön csak! Hamar, nézze hát!

Előbb a koszorút veszi le, s fölteszi. Nem kell tükörbe nézni, a nyitott aranyhajban mindig úgy fekszik a koszorú, ahogy kell.

S most lássuk a ládikát! Fehér selyempárnán egy pár aranycipő! És milyen a formájuk! Mintha ráöntötték volna, úgy illik a finom lábra és lábujjhegyen is lehet benne állani, mintha mezitláb volna az ember. Lélekke ott táncol aranycipőjében, rózsakoszorúsan, a hársfa alatt.

— Ezek az örömeipőim! Mindig föl húzom őket, ha vidám vagyok. S mikor fölveszem, akkor ünnep van!

— És ma is ünnep van, ma van a születésnapja, kis hercegnő és engedje, hogy szerencsét kívánjanak és még sok látnivaló van . . .

— Hallod, öreg hársfa, mi van ma? A születésnapom és ünnepnap. És te is ma vagy a legszebb.

Mert a hárs északi oldala virágzik.

— Nézd csak az aranycipőmet! Ezer éve nem látál aranycipőket! Dobj le egy bokkrétácskát, egy csepp mézet, hársfa, szívem hársfája!

Végre megindul a fogadószobába. Ott állanak félkörben, egyszerű, tompafényű cinnkupákban a liliomok. Lélekke elfogódva lélezkik. — Ez az én születésnapom?

Hardensteinné úgy találja, hogy Harro virágcsendélete félelmesen ünnepélyes, s még a közepen álló ajándékasztalka sem enyhíti. A gyermek megnézi a kapott ajándékokat, azután a szép holmikát egyenként leszedi, s a sarokban álló kék pamlagra hordja. Majd lekuporodik a földre a körbenálló liliomok közé. Egy pillanatra leveti aranycipőjét, s a most már üres, fehér asztalkára állítja.

— Ez Harro ajándéka.

Azután megint fölhúzza.

— Csodálatos gyermek — gondolja magában Hardensteinné —, s Harro megint eltalálta virágözönével. Ó, gyermek, ha egyszer majd elveszik tőled hosszú barátodat! Jöjjön most le, Lélekke, az udvaron is van valami látnivaló. Az illat nagyon is erős.

— Ó, édes, kedves Hardenstein néni, nem maradhatnék kicsit egyedül a liliomaimmal? Nem nyúlok hozzájuk, tudom, hogy nem szabad. Csak egy kicsit! Azután mindent megteszek, amit kell! — Jól van, lemegek a hársfabástyán át a parkba, végig a rózsauton. Utánam jön arra, úgy-e?

Lélekke megígéri és magára marad. Ott áll a virágok gyűrűjében, édesanyja nagy képe előtt, s azt suttogja: — Anyám, látsz engem? — Elhallgat, mintha feleletre várna. Csönd van, csak a nyári szellő fújja kicsit föl a fehér függönyöket, s a redőnyön át aranyilakat küld be a napsugár.

— Anyám — suttogja Lélekke mégegyszer halkan —, aztán sóhajt. — Ó, nagyon mélyen alszik, vagy na-

gyon messze van. Olyan szép lehet ott, hogy nem is néz ide, Lélekkéjére, aki pedig ma liliumnapját ünnepe-
li.

— Úgy-e, nálad dalolnak is a liliumok? Mindenkinek van hangja, s énekel. — Vajjon lehetne-e arra táncolni! De csak szép lassan, nem szeretem a gyors táncokat! S ha az ember olyan vidám, mint még soha életében, akkor táncolni kell!

Megfogja hosszú haja végét, hogy a finom aranylepel fátyolként terül széjjel. Előbb csak rózsakoszorús fejét mozgatja kicsit. Azután finom lábát emelgeti. S most ott lebeg a liliumok között. Forog és hajladozik.

Az ajtó megnyílik, s ott áll Harro, kezében nagy rózsabokréta. Léleкке mosolyogva int neki és lassan forog a körben, s finom teste olyan a vékony ruháskában, mint hófehér láng.

Harro mozdulatlanul áll, csak szeme issza föl a képet. Léleкке halk, csengő kacagással nevet. — A liliumtánc, Harro —. Így zengenek az égi mezőn, s arra táncolok aranycipőmben!

Harro megborzong.

— Jöjj, Léleкке, Hardenstein néni vár, nagyon erős az illat itt.

S az udvaron még valami látnivaló van. Ott áll a ragyogószőrű barna ponna, melyet Helén néni küldött. Léleкке boldogan simogatja meg az állatot, de ha föl akarna rá ülni, meg kellene válnia az aranycipőtől és rózsakoszorútól. Így ma megelégszik azzal, hogy cukrot ad neki és megsimogatja. A hársfabástyán ebédnek, a hársfa illatos árnyékában.

— Kis hercegnő, megköszönt mindent és Harro, hogy jutott az aranycipőhöz?

— Harro, köszönöm neked, ez az örömcipőm, mindig fölveszem, mikor boldog vagyok. Ki adta neked a cipőt számomra? Egy erdei emberke, vagy egy köd-asszony, vagy a gyermekkútnál találtad?

— Nem találtad el!

S Harro a csemegénél, mely finom földieper tejszínhabbal, elmeséli:

— Mikor az utolsó héten Münchenben jártam, egyik uccáskában, púpos kis házon, táblát láttam, Johann Nepomuk Wurmhaber, műcipész. Az ablakban különös

cipők állottak, csőrös cipők, rőfnyi hosszúságú, széles, hasított papucsek tarka bőrből, magassarkú csatos cipők. — Bementem, tűzvörös emberke fogadott, olyan púpos, mint a háza. Azt kerepelte: — Uram, bármelyik századból kiszolgálom. Az úr művész! — No már ennek is örültem, még sohasem történt meg velem, eddig mindig polgáriruhás katonatisztnek néztek. Azt feleltem, jobb szeretnék a jelenlegi században maradni. Van aranycipője? Ezen mégis csodálkozott kicsit, de hamar összeszedte magát.

„Az én cipőim művészcipők. Nem egy kaptafára készülnek, hanem egyéniség szerint“. — Azon segíthetünk, — mondom én és átnyujtom a viaszmintákat, egyet a jobb-, egyet a ballábról. Elég sok fáradsággal csináltam őket. Voltál olyan szíves és sokszor levetetted a cipődet.

De erre már Hardenstein néni komolyan megharagszik. — Kedves Harro — mondja keményen —, félek, hogy minden figyelmeztetésem sem használ, ha ön még megerősíti a hercegnőt rossz szokásaiban. Tegnap történetóra alatt a tanító úr jelenlétében lehúzta cipőjét az asztal alatt. Azt mondom, ha ez még egyszer megtörténik, elveszük az aranycipőt.

A két megdorgált lehajtja fejét, Harro épres-tányérja fölé hajlik, Léleкке, aki mélyen elpirult, csaknem eltűnik asztalkendője mögött. Nagyon bántja a lelkiismeret, mert az aranyosak egyike is csak a lábujjhegyén táncol már. Szerencsére, Hardenstein néni nem lát az asztal alá és Harro továbbmesél.

— Wurmhaber úr nagyon örül a mintának, s mikor meghallja, hogy meg is tarthatja őket, megígéri, hogy igazi, arannyal itatott bőrt szerez egy barátjától, aki értékes könyvkötéseket csinál és azt mondja, válasszam ki a formát, de előbb nézzem meg a gyűjteményét. Az egy kertre nyíló, kis hátsó szobában van, még az ég egy mélységes darabkája is látszik onnét. Lábak gipszmásai állanak ott sorban. Canova táncoló gráciáinak lába, a nyíllövőé és a görög tövishúzóé. A te lábadat egy görög táncosnő ballába mellé teszi. „És most, uram, mondja mély, síri hangon, ... a borzalmak kamrája!“ Félrehúz egy függönyt, s igazán szörnyű dolgokat látni. „Uram, minden fáradság nélkül

gyűjtöttem. Itt az uccákban és szomszéd házakban. Ezt a magas sarok okozta, ezt az elől hegyes cipők — a csunyaság hadserege . . . S most keressünk egy olyan formát, mely mindezt a szerencsétlenséget kizárja. Ezt a formát, azt állítja, egy würzburgi püspök síremlékén találta. Nem tudom, elhiggyem-e neki a püspököt, mert hallgassa csak, Hardenstein néném, az emberke semmit sem fogadott el a cipőért, de éppen semmit, csak a mintákat tarthassa meg gyűjteménye számára. És a cipő nagyon jó.

— Bocsásson meg, de nagyon különös és ünnepi cipőnek még megjárja, de olyan formátlan!

— Kérem, néném, már fölvette a lábformáját, nagyon szép és jó.

Léleкке panaszosan kiáltja: — Nem akarok többé mást, nem akarom, hogy az én lábam is a borzalmak kamrájába kerüljön.

Harro azt ajánlja, hogy ha Léleкке megígéri, hogy soha, soha többé nem húzza le az asztal alatt a cipőjét, talán meg lehetne engedni neki.

Hardensteinné nagyot sóhajt: — Harro, maga a hercegnő-nevelésre legkevésbé alkalmas egyéniség, akit csak el lehet képzelni s a baj, amit csinál . . .

A jó néni neheztelése miatt kicsit nyomott hangulatban megy Harro a Rómairétre tanulmányozni. Este felé a hűvös kútnál találkozik Lélekkével, aki Hardenstein nénivel kocsin jön. Ott nagyon sok a számóca, a gyermeknél finom fűzfakosár van, szőlőlevéllel szépen kibéleelve s abba akar Harronak számócát szedni. Befogadja őket az árnyék s az erdő hűs lehellete árad feléjük. A kocsi megérkezik és vissza is hajt, mert hazafelé gyalog mennek majd. A magas, feketeruhás hölgy és a gyermek, aki sok könnyörgésre föntarthatta aranycipőjét, a magas tölgyek alatt az erdő móhos útját járják.

Százados tölgyes, mely évek óta korhadt, de megkimélik, olyan pompás törzsei vannak. Tán egy sincs közte, melyet ne ért volna villámcsapás, az ágak kigyókként csavarodnak s odvas koronájukban harkály tanyáznak. Lábuknál számóca terem s magas páfrány bólogat. Mint eleven ezüstszalag siklik a moha között a sikló, bájos őzike rezzen föl, mely ott pihent a hatal-

mas gyökéresomók között s egyszerű kutaeska, egyszerű dala veri föl a csendet.

Ott áll az asztal és pad, éppen ott, ahol a tölgyes szelíden lejtősödő rétre nyílik. Most már szedhet szamócat a gyermek, szorgalmasan megy ide-oda az erdei óriások között, melyek már apái és nagyapái életét is látták. A szája be nem áll, mindennel beszélget, amit lát. A kis békának azt mondja, hogy gyönyörű arany-szeme van, a magas, sápadt harangvirágot megcsókolja s azt kérdi tőle: — Te is a születésnapomhoz tartozol, mert itt állasz a gyökéraszsonya háza előtt?

És ott jön Harro, örömeiben csaknem kiönti, ami kis kosarában van. Pedig olyan szép, érett szamóca van benne, akkorák, mint egy-egy cseresznye. Együtt mennek a réten át, hol a vadszegfűk bólogatnak és tűzpiros vadrózsák virulnak, magasan Lélekke feje felett. Hogy lángol a nap a piros virágmezőn s hogy cirpelnék a kis zenészek!

— Kicsit leülünk az erdőszélén, Harro, ott halljuk, hogyan feesegek a kutaeska önmagával.

Harro jóleső sóhajtással nyújtózik el a fűben. A gyermek bólogató sás között ül kosarával s szorgalmasan tűzködi a szamócat finom fűszálakra. Harro-nak ki kell nyitni a száját, ő kapja a szépen föltűzködött epreket s nem is kell megmozdulnia.

— Harro, ha a feleséged lennék, mindig szednék neked szamócat s a szájadba raknám.

Harro kicsit álmos, a forró napsütésben járt s tanulmánya közben is egyre a nagy világosságba nézett. Azt dünnyögi: — Hercegnőknek nincs helye a Romvárbán. Hová tenném a fogatokat és inasokat?

— Nekem egyik sem kell, ott van kalibán és gyalog járok veled.

— Az égő napsütésben, aranycipőddel?

— Most ne is felelj. Ha valamit mondani akarsz, — nézd, itt egy eper, a szádba dugom.

— Csak beszélj, Lélekke, de ne haragudj, ha kicsit elszundikálok, hajnali négy óra óta járkálok és nagyon szorgalmas voltam s hangoeskádat olyan finoman kíséri a kút zümmögése...

— Egyszer majd a feleséged leszek, Harro.

Valamit akar mondani, de azonnal szamócat kap a szájába,

— Nem tehetünk úgy? Akkor már nagy vagyok és ezüstruhám is van, neked pedig nagy terned, ahol festhetsz. Abban lehet árnyékot és világosságot csinálni, ahogy az ember akarja. És én melletted ülök, mikor festesz és nagyon csendes vagyok és te megfested a legszebb képet. És kalibán főzi az ebédet és én az édességet. És este a Rómairétre megyünk s akkor éjszaka lesz. És a világ elalszik és jön a hold és látja, hogy minden alszik. És akkor a jó Isten is a földön jár és megnézi az embereket, amint kitették a szívüket, mert éjjel nem őrizhetik és megnézi, mi van bennük. És mikor a Romvárhoz ér és a mi szívünket látja, azt mondja: — Adok neki a szívére egy cseppet az égi kútból és egy csöppet a szemére is, hogy megfesthesse a legszebb képet. — Akkor az én szívem panaszkodni kezd, ó, mit adjak Harroknak, amiért a születésnapomra odaállította a liliomokat, körbe, hogy mindenki láthassa, hogy ünnep, amiért a Léleкке itt van és semmi szomorúság sincs benne! S most azt hiszed, megmondom neked, mit ad nekem a jó Isten számodra, de nekem is legyen titkom... nem... de ha itt lesz...

Hardenstein néni int. — Harro ma olyan álmodozó, Hardenstein néni csipkedi, hogy még föl sem ébredt erdőszéli álmából s megengedi, hogy szunyogkergető szivarra gyújtson, attól talán fölébred. Közben a gyermeknek eszébe jut, hogy apa levelét még nem olvasta végig, olyan hosszú és furesa az ma. Szorgalmasan olvassa, míg Harro elgondolkozva szivarozik.

— Nos, kis hercegnő, jó hírek?

— Igen, és apa örül. De most már nem is volna olyan szükséges.

Harro ránéz és gépiesen kérdi: — Mi nem volna szükséges?

— Ó, az új mama. Hiszen itt vagytok ti!

ROSMARIE.

Kastély és városka ünnepi díszet öltöttek. Valamennyi kis hegyestetejű házon, melyek olyan szépen állanak egymás mellett, hogy mindenik kicsit átlát a másik válla fölött, valami ékesség leng, hacsak egyszerű fehér-kék papírszalagos mohakoszorú is. A Ho-

henstauf-*kapu* tornyától, végig az egész szépen kanyárodó úton, egészen a lovaglótig, fiatal fenyők kettős sora áll, köztük tarka virágláncok. Az őszi virágok, gyöngyikék, napraforgók, őszirózsák szívósak, sokat kibírnak. Még fenyőgallyal díszített diadalkaput is állítottak, rajta jószándékú vers. A polgármester lánya hangosan, aggodalmasan tanul egy verset. A konyhában Mine és a kis Fritz már régen kívülről tudják, de Klára kisasszony kicsit nehézfejű s a harmadik versszaknál mindig megakad.

*Ünnepi díszben áll a város
S lobogó leng a hegytetőn...*

kezdi újra, míg mama már a fehér ünneplőruhát adja rá. A kastélyban lakájok röpülnek, ma biborszínűek, esatos cipőben; a lovagudvar bejáratánál értékes gobelinek csüngnek s a fegyvercsarnok, melyen ünneplés alkalmakkor bevonulnak, nyitva áll. A braunecki gyermekek boldogan dugják be az orrocskájukat, a számtalan karabin, régi kard, pallos, páncél közé. De a legszebb mind között egy kitömött medve, mely fölémelt mancsal áll. Ezt a herceg lőtte Oroszországban és a braunecki gyermekek még ma sem nagyon bíznak benne, olyan fenyegetően áll ott.

Mindenütt pálmavedrek, magas vázák rózsákkal. Csupa várakozás minden, ma érkezik a fiatal hercegné. Mindenkinek van várni és félténivalója. Vannak régi szokások, melyek talán nem tetszenek a fiatal asszonynak. S mi lesz a kis hercegnővel, mi bajt fog ma csinálni? A varrószoza bizonyosra veszi, hogy valamit eltéveszt majd. A konyha, hol a férfinép van többségben, azt állítja, hogy most már nem számít, mit hogyan tesz, mert az elsőség már nem az övé. A legizgatóbb kérdés, vajjon a romok grófja most is olyan fesztelenül jön-megy-e majd s játssza az urat, mint eddig. És éppen most jön a Thorsteiner az udvaron át, mintha természetes dolog volna, hogy mindenütt ott legyen. És elegáns! A konyha laposra nyomja orrát az ablakon, hogy láthassa.

A Thorsteiner észre sem veszi őket, fölmeleg a karzatra s bekopog az oszlopos terembe. Látni akarja még előbb a gyermeket. Olyan keserűen csalódott sze-

gényke. Ő is ott akart lenni az esküvőn. Hiszen az esküvő olyan pompás dolog lehet. Amelyiknek már előre örülnek, ahol zene szól és minden ember vidám és ünnepélyes. S apa nem akarja, hogy ott legyen, csak maradjon nyugodtan Brauneckben, míg apa megérkezik az új mamával. A gyermek finom lelke érzi, hogy apa nem kívánja jelenlétét, mert az új mama nagyon bárátságosan meghívta.

És eltalálta; a herceget idegesíti a gondolat, hogy annyi idegen ember lássa szegény kicsikéjét és szájról-szájra adják csodálatos szavait. S mi mindent csinálhatna, ami nem illik! A cipőlehúzástól a leglehetősebb dolgokig... Hardenstein néninek hát vigasztalni kell.

Lélekke ma aranycipőjét hordja, fején la France rózsakoszorú s ezüsthimzésű ruha rajta, melyet Harro rajzolt. Még mindig nem igazi ezüstruha, de majdnem. Most lábujjhegyen állva rángatja Harrot:

— Nézz meg... hogy tetszem neked?

Harro aggodalmasan csóválja fejét, még soha így nem érezte, hogy nem való hercegnő-nevelőnek.

— Nagyon különös, — panaszkodik Hardenstein néni.

A ruhácskát egyiptomi tüllkendőkből csinálták, melyeket Harro kutatott föl s vékonyrakalapált ezüstszalagokból húztak bele egyszerű mintát. Megdöbbeneti a hatás, melyet a gyermek kelt. A ruha még hangsúlyozza a titokzatosságot, ünnepélyességet, mely a gyermek körül lebeg.

— Nézze, Harro — suttogja Hardensteinné —, egy präraffaelita angyalka: bármelyik oltárra oda lehetne állítani. S tudja, milyen fontos az első benyomás!

— No, akkor meg éppen jó, hogy olyan ruhában lássa az anya gyermekét először, mely egyéniségét hangsúlyozza... Különben ünnepélyesen megígérem, hogy többé nem avatkozom ruhaügyekbe.

Messzi ágyulövés hallatszik. Most már nincs mit tenni. Egy oltáron fehér liliomláng, a Lélekke, — gondolja Harro. S hogy símul az ezüst a finom tagokra, ragyogva, fényesen, mint a kigyó bőre s milyen ritmikus redőkben mozog. S a rózsaszínű koszorú segít, hogy mégse legyen halott a sok fehér és ezüst...

Klára kisasszony csakugyan elakadt a harmadik sornál, de a hercegné szép barna szeme olyan vígan néz rá, hogy megtalálja a folytatást. A lovak, melyeket már előbb kiabáló iskolásfiúkkal idomítottak mai kötelességükre, csak nagyon kicsit nyugtalankodnak. Herceg és hercegné kiszállnak s lassan mennek át a hídon, mely a mély árok felett vezet.

A kastély kapujában, hol a gobelinek lógnak, egyedül áll a gyermek és azt mondja: „Isten hozott mama, apa“ ahogy apja kívánta. A frakkos urak kicsit hátramaradnak s a hercegné zavartan szól:

— Akarsz egy csókot adni?

A barnaszemű szép fiatal asszony lehajlik Lélekkéhez. A gyermek úgy érzi, hogy valami rendkívülit kell tennie s megigéri:

— Olyan kedves leszek, amilyen csak tudok.

A hercegné kiegyenesedik, boldogan, hogy egy kényes perc elmúlt, mert minden szem még jobban figyel, mint eddig. Léleкке most apát is üdvözölheti s a herceg szeme fölragyog, kézen fogja s hármásban mennek föl a lépcsőn a nagy fogadóterembe.

Ott várakoznak a szomszédos kastélyok lakói, a városka előkelősége, a patronátus lelkészei. Mindenik néhány illedelmes szót dadog. A fiatal hercegné felel, mosolyog, maga is mond néhány szót, melyeken meglátszik, hogy nem mindig a címzettnek szólnak. A herceg el nem bocsátja kicsikéje kezét, mintha attól félne, hogy megszökik, vagy valami más illetlen dolgot csinál. S a vendégek éppen annyit nézik őt is, mint a fiatal anyát. Még sohasem látták a gyermeket, akiről pedig annyi szó esik, közvetlen közelből. Elhajtatott kocsin, kísérőnőjével, vagy a parkban játszott elkerített játszóhelyén. S a kövér Stattenné azt sűgja szomszédnőjének: — Senki sem hitte volna, hogy a braunecki-eknél valami ilyen kedves szülessék. Láttá Helén hercegnőt? Ugyan kérem! Vagy nézzen végig a falakon. A férfiak, igen, azok csinosak . . .

Léleкке ma kifogástalanul viselkedik, még a kérdésekre is elég helyesen felel s nem felejtí el, hogy az öreg hölgyek és az alapítványi lelkész előtt kis bókot kell csinálni. A herceg arca ragyog, éppen most fedezte föl szomszédaitól és a rangjabeliektől kissé távolabb, a Thorsteinert.

— Kedves Charlotte, bemutatom neked legközelebbi szomszédunkat, Thorstein grótot.

— Mit csinál a nemes művészet, él és virul? — Thorstein gróf híres festő lesz és csendes vidékünknek is juttat a hírnévből.

A fiatal hercegné határozott tetszéssel néz föl a magas szomszédra. Még tréfál is.

— Már most is túlszárnyal bennünket.

— Most nem, fenség, — feleli Thorsteiner s lehajol, hogy megcsókolja a fiatal kezét. — Fenséged legalázatosabb és leghálásabb szolgája. Brauneck kastélya nagyon sokat adott nekem, amiért nem lehetek elég hálás.

— Ez nagyon barátságosan hangzik — mondja a fiatal hercegné —, s miután ön egész évben itt van, jó szomszédok leszünk és sokszor látjuk majd.

Tekintete mindig visszatér a magas férfihoz. A többi úr többnyire idősebb. Egy fiatal herceg és unokaöcs is van itt, akinek a kék szalag jól illik nyílt, fiatal arcához. S az buzgón beszélget a kicsikével, hát azt gondolja, hogy kellemes szomszédság lesz... S most mindenki elbúcsúzik, — a vendégek egy része vacsorára megint hivatalos. A hercegné első fogadása szerencsésen véget ért.

Megkönnyebbült sóhajtással hanyatlik a pamlagra... A herceg nevetve ül melléje.

— No, vége. És most, mit szólna a kicsikéhez? Hogy milyen és egyetlen hibát sem csinált. Csodálkoztam. És kerek az arcoeskája! Ez a Hardensteinné igazi kincs. Kedves Charlotte, ne feledd, hogy néhány kedves szót kell neki mondanod. Hogy örülsz... elvárhatja... Igen, hogy milyen vagy, Kicsike!

— Szép, apa.

— Ejnye, ki mondta, hogy ilyen hiú légy?

— Senki se mondta, de láttam Harro szemében.

— Ki az a Harro — kérdi mama —, aki ilyen megcsodálón tud nézni? Az unokaöccs úr?

— Nem, a Thorsteiner, a Kicsike egészen külön barátja.

— Ó, a festő, vagy csak tréfáltál?

— Nem, igazán festő s a kicsikéről festett képét még ebéd előtt meg kell néznünk, hogy valami szépet mondhatunk neki róla.

— Még más kötelesség is vár? — duzzog a fiatal asszony.

— Csak az, hogy még egyszer szépítsd magad s remélem, éppen olyan csodálkozva fognak nézni, mint a kicsikét. Nos, Kicsi, mutassuk meg mamának a szobáit. Remélem, hogy minden kívánságod szerint van. Tudod, régi épület, nem lehet letagadni.

— Még nagyon bonyodalmasnak találom, Fried, — a folyosók, lépcsők és ó, a bejárat! Az ósasszony szellemét érzem... Biztosan tudod, hogy egy sem kísért? Még elégedetlen lehetne velem.

— Ó, nem — kiáltja Lélekke —, biztosan nem.

De apja gyorsan félbeszakítja s azt mondja:

— Menj a nyárszobába, kicsi és várj rám!

Mikor a kicsi kiment, visszafordul s ragyogó arccal kérdi:

— Nos, milyennek találsz?

A fiatal asszony úgy gondolja, hogy már igen is sokat beszéltek a gyerekekről, hát bölcselkedő arccal mondja, ami jól illik neki:

— Azt hallottam, nem jó, ha a gyerekekről előtte beszélnek. Elveszti naivitását.

— Akkor az enyémmek nem árt, hat helyett is naiv.

S karját nyujtva fiatal feleségének, bevezeti új birodalmába.

— Ó, Fried, milyen szép! Milyen kedves tőled! És egyetlen ős sincsen, hogy köszönjem meg! Helén azt mondta, hogy nálatok meg sem lehet fordulni anélkül, hogy néhány különböző századbéli néni és bácsi ne nézzen az emberre... S esős napokon vagy télen nem is tudott megmaradni nálatok.

— Ilyen Helén. Legszívesebben célba lőtt volna a nénikre. Nagyon kegyetlen volt mindig, apám nagy fájdalomra.

— Csak tájképeket akaszt a falra... meg fajló-gyűjteményét.

— Rémséges!

Mindketten nevetnek... — S az ember mégis mindig újra lefesti magát — mondja a fiatal asszony —. Nem nagyon modern festő ez a Thorsteiner, aki az emberből hangulatot és megvilágítást csinál, hogy a végén zöld hajjal és kék orral tekint az utókorra?

Vidám nevetése visszaverődik a magas terebben s a herceg átkarolja...

Léleкке nagyon sokáig vár édesapjára a nyárszobában. De hát türelmes gyermek és sok meggondolnivalója van. Nagyon aggasztó is van köztük. A mostohák éppen úgy szerethetik a gyermekeiket, mint az igazi anyák. Harro mesélt neki Feuerbach festőről és mostohájáról és hogy mi mindent tett fiáért s hogy az milyen szép emléket állított neki a gyönyörű képben. Mostohák igen, de hát mostohalányok?

— Milyen elmélyedt vagy, kicsike!

Apa nevet, szép szeme ragyog, a gyermek látja, hogy valami változás történt vele. Mintha megfiatalodott volna, pedig azelőtt sem volt öreg. Föl s alá jár a szobában, halkán dudorászik s még cigarettára gyujtani is elfelejt.

— Hát nem vagyunk már egyedül, kicsikém. A mama! Eleven élet lesz itt!

Dudolgatva néz ki az alkonyi égre. Azután megfordul és bámulva mondja:

— Hát még itt vagy, kicsike? Egészen megfeledkeztem rólad. — Eszébe jut, hogy valamit akart, — mit is? — Igaz, a kép. — Kicsi, a képed hol függ?

— Ott áll, le van takarva. Harro nem engedte fölakasztani, azt mondja, még nem is tudjuk, hogy tetszik-e neked.

A gyermek félrehúzza a leplet s várakozva áll. De apa nem szól. Úgy bámul a képre, mintha nem is ismerné a kis lányt, aki rajta van.

— Ezt a Thorsteiner festette? És ez te vagy, kicsi? Hol volt a szemem?

A gyermek odahúz egy széket, letépi fejről a rózsakoszorút, kezét térdére kulcsolja s feléje fordítja fejcskáját. Úgy, ahogy a képet, ismeri minden vonását. Még a kifejezést is utánozni tudja. És apa a képre néz, aztán reá. De nem szól. Megszólal a gong. A herceg gyorsan föláll.

— Nevet kell számodra keresnünk, végre, a sok neved között...

— Hiszen már van nevem, Lélekkének hívnak.

— Az csak azok számára való, akik szeretnek, olyan név is kell, amit a levelekre lehet írni. Jöjj, menjünk mamához és kérjünk tanácsot.

— De apa! nem jobban ismersz te s nem látod rajtam, hogy mi a nevem?

— Olyan vézna voltál, mikor megkereszteltünk, féltünk, hogy édesanyád magával visz s így a keresztanyáid nevét kaptad.

Megint a kép elé lép. — Ha Máriának neveznénk, vagy édesanyád után Rosenak . . . vagy mindkettőt . . . Mit gondolsz, megfelel neked . . . Rosmarie, kedves Rosmariem? . . .

A nagy fogadóteremben még csoportokban állanak a vendégek, az urak cigarettázva, a feketekávés csészéket több-kevesebb ügyességgel egyensúlyozva. Harro, aki félig elbujt egy pálmacsoport mögé, tükörbeli képével kacérkodik, mely új frakkjában mutatja. — Mit meg nem tesz az ember egy magasrargú, fiatal hölgy kedvéért! Még sokkal többet is, mint hogy új ruhába bujjon, mely látni nem tudó korunkban a férfiasság ünneplője. A lábak gyárkémények — így beszél magában —, a karok, nyak, minden kéményszerű, feketében és fehérben, valószínűleg gazdasági emelkedésünk jelképe. A fecskefarok hátul azt jelzi, hogy a férfiban legjobban a lakájt tiszteljük, akivel megosztjuk pompás öltözetünket. A mell fehér, a nyakkendő is fehér, kicsinél, nagynál, soványnál, kövérnél ugyanaz a szalagocska, mintha pléhből volna . . . Így állassz, óh ember, palmaágaddal a hanyatló század végén . . . Fölriad szemlélődéséből, a herceg áll előtte.

— Thorstein gróf, a leányom képe nagyon meglepett . . . Szeretném, ha többet értenék hozzá, hogy a megfelelő szavakkal mondhassak köszönetet.

— Ha olyan lett, amilyen, az csak a hercegnő érdeme, aki feladatomat csodálatosan megkönnyítette.

— A leányom, ó, ön nagyon is szerény! Mit tehetett volna a kicsike?

— Csöndesen tud ülni, anélkül, hogy merev volna, ha kívánom, bármilyen arckifejezést meg tud tartani. Mesés színérzéke van s nem is hallgatja el megfigyelését.

— Csak nem engedte meg magának . . .

— Ó, hogyne, fenség! Néha megsemmisítő kritikát: Ez nagyon kék, a piros nagyon vidám, a sárga nem kacag eléggé! Eleinte mérgeződtem, de most már meg-

tanultam, hogy illő alázattal fogadjam, az én károm, ha nem teszem!

— Hogy mi mindent talál még kicsikében, Thorstein gróf!... De talán többet tud róla, mint mi valamennyien. Talán azért is lepett meg úgy a képe, eltekintve őszinte csodálatomtól! Meg kell önnek mondanom: úgy éreztem, mintha először látnám kicsikémet. És nevet is adtunk már neki. Mit szól a Rosmarie-hoz?...

* * *

A hercegné ott áll új, elragadó budoirjában. Reggeli ruhája csipkéből és szalagokból készült párizsi remekmű, karcsú derekán aranylánc. Éppen befejezte kielégítő szemléjét a nagy tükör előtt. S most gyenge sóhajtással emlékszik kötelességére. Az asztalkán álló festett bonbonnière juttatta eszébe. A chaiselongue melletti gombot megnyomja s a hirtelen előtűnt csokoládészínűnek azt mondja:

— Kéretem a hercegnőt.

Valami nincs rendben a kicsike körül! Mindig panaszos vagy szánakozó hangon beszélnek róla. Igaz hogy különös, de ezt a bolond ruhácska is okozhatta, melyet viselt. Nos, bizonyára azt veszik, amit valami hóbortos szabónő, aki nagy számlát akar, éppen küld. Tulajdonképpen másnak képzelte a gyermeket, valamikor még szép is lehet. S a fiatal unokaöcs, akivel tegnap beszélgetett, talán már pár esztendő múlva hajlandó minden felelősséget átvenni.

Ott áll a kicsike az ajtóban, a legbarátságosabb arccal s szerencsére úgy öltözve, mint más gyermekek. Barátságosan beljebb jön, átöleli új mamáját s megcsókolja az arcát. A hercegné csodálkozik ennyi igyekvésen. Talán hízelgő kis macska! Odatolja neki a bonbonnièret.

— Szereted, vagy nem szabad, Rosmarie? — Persze, akkor is jó, ha nem szabad.

De a gyermek semmiféle tilalomról sem tud, cukorkával egyáltalában nem kényeztették el. Így hát vidáman mosolyog, hegyes ujjacskáival kiszedegeti s kipróbálja a nagyszerűségeket. A fiatal mama is segít s így nagyon jó pajtásokként ülnek együtt. Léleкке egy alacsony széken, a hercegné chaiselongue-ján, a falba illesztett keskeny tükörrel szemben.

— S Hardensteinnédát nagyon szereted?

— Nagyon szeretem. Esténként odajön az ágyamhoz, kicsit odaül hozzám s azt mondja: Isten óvja! Volt egy fia, aki meghalt. Arra gondol mindig, mikor nekem jóéjszakát kíván. Azután végigsimítja a takarómat, látod — s bizonyára úgy érzi, mintha néki kívánt volna jóéjszakát.

Hardensteinné nagyon csodálkoznék, ha ezt hallja. Sohasem beszélt a jóéjszakát-kívánásnál fiáról, de Lélekke mégis megérezte, hogy ez az „Isten óvjon“ szerető üdvözet, egy másik gyermeknek. A fiatal hercegné, kezében cukorkával, azt mondja:

— Nem unalmas kicsit, ha mindig egy halottat siratnak?

De ezt Lélekke nem érti, csodálkozva néz a mamára, hogy az érzi, kényes úton jár s hamar tovább beszél:

— És sokat kell tanulnod a tanító úrnál?

— Annyi mindent tud, mama, amiről miss Whart sohasem beszélt. Miss Whart mindig azt mondta, hogy a német történelem nagyon unalmas, mert mindig annyi fejedelmünk volt, akik viszálykodtak az országért és azt nem lehet megtartani. És azért mindig csak Mary queen of Scotsról és Edward gyermekeiről hallottam. De a tanító úr még görögökről és rómaiakról is tud! És mindent megtanulok. És ha azt mondja: „Emlékszik még?“ akkor mindig emlékszem és akkor örül, mert a fiúk nem mindig emlékeznek. És először, mikor jön, olyan károgós, mint egy varjú és nyög és azt mondja: „Nos hát kezdjük“ — azután egészen víg lesz. És mikor elmegy, azt mondja: „Csak folytassa így“.

— Ej, akkor hát nagyon jó vagy. Testvéreim meg én agyonbosszantottuk a doktor urunkat. Olyankor a haja égnek meredt és egyik szemével kancsalított. Mäg, a testvérem, mindig azt mondta, mikor nagyon unatkoztunk: „Jöjj, görbítsük el a szemét“.

De Lélekke mentegetőzve mondja: — A fiúk úgyis eléggé bosszantják a tanító urat.

— Igaz, igaz. — A fiatal hercegné érzi, hogy nem volt valami jó pedagógus.

— És nagyon szép, hogy olyan kis tökéletes vagy. S most mesélj hosszú barátodról, a festőről.

— Láttad már a képemet? Szép, de azt mondja,

hiányzik belőle valami. Lefestett mégegyszer, egy nagy képre, az még szebb. De az nem tetszett volna úgy apának, pedig azt akartuk, hogy örüljön neki. És ez apának nagyon tetszik, de Harronak nem, de hát hogy lehessen mindkettőnek eleget tenni?

És bölesen csóválja fejecskéjét.

— Gyakran jön át Thorstein gróf, már amióta nem fest?

— Bizony nem gyakran, csak mikor ideje van és biz nincs sokszor ideje. Ünnepnep, akkor mindig eljön. Ha most leszál a nagy, sűrű köd, mogyoró-ünnep lesz és akkor elmegyünk a Hallgatás várába. Akarsz te is velünk jönni? De esőköpenyt kell fölvenned.

— Hallgatás várába mindenesetre átmegyünk.

— És sűrű ködnek kell lenni.

A hercegné nevet: — Nem látom be, hogy az mire jó.

— Azt már megbeszéltük, mert az az ősünnep. És azután kisüt a nap, — mondja Lélekke, aki szentül hiszi, hogy Harro még az időjárást is úgy irányítja, ahogy a legszebb.

— Hardenstein néni is jön.

— Mint szomorúfűz — nevet a hercegné —. Nem szeretem a szomorúfűzeket.

— És Harro téged is elvisz, ha szépen megkéred.

A hercegné föláll és mosolyog, ahogy szép, fiatalasszonyok szoktak, akik tükörképükkel meg vannak elégedve.

— No, talán nem lesz nagyon keményszívű! — és a zongorához megy, melyet fölnyit. — Tudsz keringőt táncolni, Rosmarie? — A divatos, csinos, kicsit érzélgős keringők egyikét játssza gyakorlott kézzel s kicsit ringatja közben a derekát. — Fogd meg a ruhácskádat, Rosmarie, mi is úgy tettünk, ha nem volt táncosunk. — A gyermek mosolyog, de nem mozdul.

— Ezt a táncot nem ismerem. Csak a liliom-táncot tudom, de azt nem tudod játszani, meg a pinyőketáncot, az tréfás, és a Holdkisasszony-táncot — az tetszik Harronak legjobban. Ahhoz szárnyak kellenek és mondtam már Harronak, hogy csináljon nekem. De azt mondja, nem tud. De talán csak meg akar lepni vele. És ha te megkéred, talán csinál neked is.

A herceg már messziről vidám nevetést hall, ket-
ten nevetnek . . . Milyen jól csik neki a hang, hogy
megkönnyebbül tőle a szíve!

— Milyen bohó ez a kicsike! Hallottál már valaha
pintyöketáncról?

A hercegné megint nevet, de kicsit másként, mint
az előbb . . .

HALLGATÁS VÁRA.

Hallgatás várába mennek ma s minden másként
lesz, mint ahogy Lélekke elképzelte. Senki sem beszél
Harroról. A legszebb sűrű ködöt elmulasztották, a kocsi-
t, mint mindennap, három órára rendelték. Lélekke
maga sem tudja, örüljön-e, de elhatározza, hogy még
vár; annyit már tud: igazi ünnep nem lesz. Ünnep,
Harro nélkül!

A kék kocsi előáll, mama és papa beülnek, a kicsi
a kisülésen, nagyon illedelmesen és félve igyekszik lá-
bát elrejtteni a mama elől.

Mert ismeri már a mama véleményét cipőiről. Éle-
tében először volt ravasz a gyermek. Nem árulta el,
hogy a cipőt Harronak köszönheti, Wurmhaber úrról
sem beszélt.

A Hallgatás várába vezető út nagyon szép. Előbb a
völgybe visz, az ősrégi fedett hídon dübörög a kocsi,
azután meredek lejtőn kanyarog fölfelé és Brauneck-
kastély tornyai és tetői sötétben válnak ki a selymesen
kék ég háttéréből. Majd az erdőben zajtalanul forognak
a kerekek, a fák sötét és világos aranybíbor- és kékes-
zöld színűek. És apa nagyon boldog és Lélekke érzi,
hogy meg van vele elégedve.

Most megint mezőkön keresztül mennek, ahol
szántanak s fölöttük a boszorkánycérna száll. Lélekke
tűzpiros juharfalevelet szorongat, mely az ölébe esett,
a selymes ég felé tartja és mindig újra megcsodálja és
azon töpreng, hogy miért is öltözött föl a levél ilyen szé-
pen a meghaláshoz. Néhány régi, hegyestetejű házacska
következik, azután óriási diófa, irtás, melyben az isza-
lag ernyője a csipkerózsa ága-bogával szövődik össze-
vissza. Két hatalmas hársfa között sötét torony: Hall-
gatás vára.

— Rosmarie, örvendj, ez Hallgatás!

— Milyen különös — mondja a mama —, az ember nem is látja, míg ide nem ér.

— Azért is áll még. A harmincéves háborúban biztosan rá sem akadtak.

— Istenem, milyen csend van itt — mondja a hercegné —, azért hívják Hallgatásnak?

Kiszállnak az erdészháznál, mely olyan barátságosan mosolyog a bejáratnál, a két hársfa mellett. A borostyán vastag köpenyt borít a magas, sötét palotára s komoran mered köpenyében, védőtornácaival az őrtorony. A hársak alatt kutacska mormog s mikor a kocsi már elhajtott az istállók felé, halk csobogása az egyetlen hang az elvarázsolt csöndben. A kerek dombról a hársfa alól ősziesen tarka erdős hegyekre látni, oly kering a mélység fölött, az örökzöldborította falon túlról, a kertecskéből, rezedaillesat árad. A herceg kézenfogja leánykáját s egy tokból ezüstserleget vesz elő. Megtölti a kis kútnál s azt mondja:

— Igyál, Rosmarie, itt így szokás.

Léleke apjára néz, iszik a serlegből és lelke mélyén bocsánatot kér tőle, amiért azt gondolta róla, hogy nem tud ünnepet ülni.

— Így tett édesapám is, mikor először voltam itt. Azt mondta: „Ha az ember igazi Brauneck akar lenni, ebből a kútból kell innia“.

A hercegné is odajött, kicsit fölemeli finom csipke-ruháját, mert a kút körül nedves a föld.

— Mondd csak, Fried, ez csak családi érzelgősség, ahogy Helén testvéred mondja, vagy valami régi babona is így kívánja?

— Helén kegyetlen nőszemély s fékentarthatná a nyelvét. Babona... Nem tudok róla. Van valami történet egy Brauneckről, egy kútról és egy tündérről, de sajnós, én nem ismerem. Megkínálhatlak téged is?

De a hercegné nem vágyik hideg vízre, inkább teát inna odafönn az elvarázsolt kastélyban...

— Persze, csak akkor, ha ajtatosságtok véget ér; Rosmarie olyan, mintha templomban volna.

— Már befejeztük. Rosmarie, itt egy hársfagally a juharodhoz.

— Ez is a szertartáshoz tartozik? Istenem, milyen ünnepélyes a kicsike, szerencse, hogy nem fiú, lelkész lenne belőle!

A belső várudvarra, hol a palota és őrtorony áll, örökzöldfalak között vezet a lépcső. A magas kapu felett kőből faragott pajzs, rajta az évszám, 1534. Komor terem, faoszlopain faragott szarvasfejek, óriási agancsokkal. A hercegné megborzong.

— Hu, milyen kísértetszag van itt! Fried, biztos, hogy itt kísértetek járnak, még fényes nappal is! Nem is mondtad nekem, hogy Hallgatás ilyen kísértetfészek... Csak nem állítod, hogy ebben a levegőben élni is lehet, még hozzá több napig.

A herceg kicsit zavartan feleli:

— Hát igen, kicsit régimódi illata van, olyan, mint a lakatlan szobáknak rendszeren... Talán keveset szel-
lőztet az erdészné, vagy túlságosan sűrű már az örökzöldfüggöny. Fönt jobb lesz, meglátod.

— Ezek a szarvasfejek, kidülledt üvegszemükkel, az ablakmélyedések — panaszkodik a hercegné — egy angol regényből való kísértetvár.

— Hogy neked nem tetszenek az agancsok! Nézd, minden táblácskán ott a név, valamennyit a mi erdeinkben lőtték. Nézd ezt a tizenhétágút! S én hogy örülök a szép szarvasbikának. Ezt apám lőtte, akkor, lássuk csak, ötvenéves volt... Hogy örülhetett! S most meny-
nyit kell bosszankodni a néhány bika miatt. A dédunokáinknak, ha egyszer szórakozni akarnak, majd patkányokra kell vadászni.

A hercegné kihajlik a lépcsőn s azt mondja:

— Ti, férfiak vagytok az okai! Csak hozzám jöttek volna a parasztok 1848-ban, hogy elrontsák a kedvtelésemet, tudom, nem szorultam volna patkányokra!

Fönt régimódi, meghitt szobák tárulnak eléjük, szép rokokó- és empír-bútorokkal. Az ősrégi, fekete kályha mellett kicsit furcsán hat a vékonylábú empírasztalka. S a falakon szörnyűséges kockásmintájú tapéta, amelyre nem nézhet az ember, hogy azonnal számolni ne kezdje. A hercegné sehogysem érti, mi szép van ezekben a szobákban, hol az ablakokon kék-fehér keményített függönyök lógnak! A borzalmas tapéta, a kályhaszörnyetegek, a régi, durva padló! Még a kis erkélyért, melynek ablaka pontosan északra és délre néz s az örökzöldfüggönyön keresztül olyan szép színeket játszik a fény, még azért sem tud lelkesedni. A károsszék merév és az előtte álló berakott asztalka rozoga.

Pedig érzi, hogy a herceg valamit vár tőle! Meghatottságot vagy csodálatot? Furcsán néz rá s a csodálatos kicsike szemében ugyanaz a kifejezés, hogy apa és leánya most hirtelen hasonlítani kezdenek.

Azután a herceg kicsit zavartan mondja:

— Nem is várhatom, hogy Hallgatás vára valamit jelentsen neked... Nekünk, Brauneceknek Hallgatás vára nem olyan, mint a többi kastély! Mindenféle régi monda fűződik hozzá... Már a neve is... Azt mondják, a hallgatásnak köszönhetjük szerencsénket...

A hercegné udvariasan, orrán keresztül ásít...

Léleкке ragyogó szeme tágranyílik:

— Apa, mindnyájan itt voltak egyszer, akik már csak képükben élnek, a kardos úr, és a szép asszony, akinek olyan az ékszere, mintha lecsurgó vércsöppekből lenne és a halvány fiucska a madárral és kis ezüstláncon csüngő kardjával? Itt voltak... és innen hozták oda a szerencsét... és miért hívják Hallgatásnak és miért tartja valamennyi kék emberke az ujját a szájára? Miért kell hallgatni? Boldog lesz az ember, ha hallgat?

— Kisleányoknak csakugyan jobb, ha nem beszélnek annyit, — mondja a hercegné, olyan éles hangon, ahogy eddig még sem az apa, sem leánya nem hallották beszélni.

Mindketten ijedten néznek reá... Hangja olyan furcsán hangzik az örökké csukott szobákban, melyek hal-kan verik vissza.

— Ezek a családi bálványok, — gondolja a fiatal asszony, aki mindig csak a városi villákban lakott, mert apja családjának mellékágához tartozik. Minden idegen neki terhére van itt. — Hogy lehet izléstelen szobákból ilyen nagy dolgot csinálni, — s a másik kettő távolbanéző tekintetét látva, még bosszúsabb lesz.

És a gyermek! Halálsápadt, a szeme egészen fekete lett, ott áll a küszöbön, mintha a következő percben össze akarna esni.

— De Rosmarie, csak nem félsz? Istenem, milyen gyáva gyermek, hiszen csak dohos szag van!

A herceg homlokát ráncolja... könnyelműség volt, hogy Hardensteinnét nem hozták magukkal; ha valami történik, senki sem tud segíteni. Behúzza a szobába.

— Jöjj, Rosmarie, teázni! — Léleкке engedelmeske-

dik, de egészen halkán, lábujjhegyen jár, mintha félne, hogy fölébreszt valakit.

Régi, aranyozott csészekből isszák a teát. Itt nincsen inas, az uraságok maguk szolgálják ki magukat, ez a szokás. A gyermek a tejecskéje után is sápadt s egy szót sem szól, de evett mégis valamit s a herceg megnyugszik. És megpróbálja fiatal feleségét Hallgatás légkörével kibékíteni, elmeséli hát itteni első vadászatát, még apjával és nagyapjával, hogy aludtak itt és sohasem volt idejük kísértetekkel törődni.

— Este örültünk a reggelnek és gyönyörű ló- és kutyatörténeteket meséltünk; a hajnali szürkületben már ajtónknál állott a vadász és bekopogtatott s az ember a kökemény ágyból még egészen álmosan pottyant ki.

De a hercegné nem békül meg.

— Csak az lakhatik itt, akinek egyáltalán nincsen szagérzéke és kérék, Fried, ezek a tapéták! És a tükrök! Olyan kevéssé voltak hiúk a régi hölgyek, hogy ilyen tükröket túrtak meg? Lélekke föláll s lassan, hogy senkit, de igazán senkit föl ne ébresszen, az ajtóhoz megy és azt kérdi:

— Apa, megnézhetem a szobát, melyben a kék emberke függ a mennyezetről?

— Mit keresel, Rosmarie?

— Az emberkét, amelyik így csinál! — és ujját szájára téve mosolyog, mintha hallgatást parancsolna valakinek.

— Olyan itt nincs is.

— De igen, apa, keressük meg — és magával húzza, de mindig lábujjhegyen jár, halkán, halkán... Keresztülmennek valamennyi szobán. A hercegné hátramaradt, megelégelte már a régi, dohos, izléstelen szobákat. Cigaretára gyújt és székeket, tükröket próbál ki. Apa és lánya bejárják a szobákat, a herceg megmutatja lánykájának a képeket, csupa régi, vadászatot ábrázoló rézmetszet és különös szarvasok, vad-disznók, kutyák rossz olajfestésű képe. De a kék emberke sehol sincsen. Még az utolsó szobában sem, melyben a nagy, mennyezetes ágy áll. A legfinomabb virághimzésű selyemfüggöny takarja. A redőkben, a védtebb helyeken, még ragyognak a színek. Évekig dolgozhattak rajta szorgalmas kezek. A pompás mennyezet alatt régi, széles, alacsony, festett fenyőfaágy.

— Nézd, itt aludtam apámmal sokszor, kemény volt, mint a kő. De ha diákkoromban eszembejutott, mingyárt könny szökött a szemembe, akármilyen nagy fiú voltam is már.

Lélekke panaszosan mondja:

— De apa, miért vették le a kis kék emberkét?

— Ne légy olyan makaes, Rosmarie, hallod, hogy itt sohasem volt semmiféle kék emberke, minden így van változatlanul, mióta csak emlékszem s jaj annak, aki valamit itt elront, míg én élek. Odaát nem lehet elkerülni az újításokat, de itt, az erdő zugában meg akarom tartani a régi holmit — bosszankodik a herceg.

— De apa, itt lógott, mielőtt bejöttünk.

— Rosmarie, ne beszélj bolondokat, az ajtókon nem látni keresztül s ugyan melyik egérlyukba bujt volna el a kék emberke!

— De mégsínesen itt — mondja nagyon panaszosan.

— És nem is volt itt soha. Ki mesélt neked róla?

— Senki, te tudom.

— Most már elég volt ebből — mondja a herceg szigorúan — és hagyd abba a suttogást és lábujjhegyenjárást.

— De hiszen Hallgatásnak hívják.

— Ó, századok óta ez a neve, pedig néha elég hangosan voltak benne...

— De hát nem érzed...

— Rosmarie, hogy veled ma mi van! Már olyan okos voltál, hogy igazán örültem neked, s most elrontod a szép napomat!

Lélekkének könnyes lesz a szeme, az ágyhoz oson, félve fogja meg a szép függönyt, megcsókolja a selyemvirágokat s lopva megtörli vele a szemét. A herceg komoran nézi. Most éppen olyan, mint régen volt. Haragosan megy ki, a gyermek lábujjhegyen utána. Sápadt arcocskája mégegyszer visszaneéz az ágyra és mennyezetre, mintha azt remélné, hogy a kék emberke mégis megkönyörül rajta s hirtelen ott terem a mennyezeten, hogy óva, mosolyogva mutasson az ajkára. De a mennyezet fehér marad, apa haragszik s a mama annál jobbkedvű, mennél jobban haragszik apa. Azután hazamennek; a kocsitetejét fölhúzzák, mert hűvös van. Szegény apa, mégsem tud ünnepelni!

A KÉK EMBERKÉ.

Apa és mama elutaztak Berlinbe s a fehér-kék zászló téli álmát alussza. A fák gyászolnak s elhullatják minden szépségesen tarka lombjukat; a hollók kárognak. Tudják, hogy nemsokára jön a hó. Lélekke varrni tanul és olyan ügyesek az ujjacskái, a tű mindig magától odamegy, ahová kell. Hardenstein néni nagyon csodálkozik és megígéri, hogy nemsokára karácsonyi kézimunkákat csinálhat. S Lélekke már tudja is, mit fog csinálni, széket hímez Harronak. Szép függönyvirágokkal. Az ő karosszékén olyan csunya giliszták vannak.

— Díszítmények — javítja ki Hardenstein néni, de Lélekke egészen biztosan tudja, hogy azok kicsi és nagy giliszták.

Közben Harro lépteit hallják. Ó, milyen régen nem volt már itt. Nagyon rossz kedvet hoz magával.

— Hagyj békében. Lélekke, utálatos vagyok ma. Öreg, mogorva, recsegő, dörmögő barlangi medve. Nem is tudom, miért hozok nektek ilyen kedvet a nyakatokra,

— Harro, valami baja van? Az idő is nagyon komor. Jó lesz, ha világot gyújtunk.

A régi, empirebútoros tanulószoba nagyon meleg, meghitt, leeresztik a kék függönyöket, a kis üvegcsőben kigyúl a villany, az asztalon az üvegházból való fehér rózsabokréta áll.

— Harro, mi történt magával?

— Milyen kedves, néném, hogy mégegyszer kérdezi. Csak azt várom, hogy könnyíthessek magamon. Nem, semmi sem történt, csak a kőfal omlott be pár helyen s agyon akart ütni az ágyamban, de nem sikerült, egy gerenda még tart. Most kőművesek mászkálnak mindenfelé s állványokat ácsolnak... nem, semmi sem történt!

— Milyen szomorú dolog, Harro! Aggódom maga miatt.

— Lélekke — szól Harro —, ne csinálj hollófekete szemeket, mikor pedig szürke szemed van. Jöjj, mesélj valamit. Beszéljük meg legközelebbi ünnepünket, a mogyoróünnepet.

— Már voltam Hallgatásban apával és mamával.

— Ó, már voltál? Milyen kár, nagyon örültem, hogy én mutathatom meg neked. Hogy volt? Meséld el, Lélekke! Láttad a régi tükröket és a szép hársfákat? Majd átmegyünk mégegyszer, ha az örökzöld virágzik, az nemsokára lesz s egyszer csak kisüt még a nap. Szép volt, Lélekke?

— Ezüstserlegből ittam apával a kutaeskából, hogy soha el ne felejtsem. Abból, amelyiken a tündér ült és a vaspáncélos lovag.

Harro hangosan kacag és a combjára csap.

— Eleven meséskönyv vagy... Milyen jó itt nálatok és hogy illatoznak a rózsák! S kedves néném valami olyasmit köt, amit Uli néni lélekmelegítőnek hív. Ugyan, kössön nekem is egyet, nagyon jó lesz nedves, csúszós barlagomban. Lélekke, mesélj hát a tünderről és lovagjáról!

— Ó, a történetet senki sem tudja már és nincs is kedvem többet mesélni. Apát fölbosszantottam Hallgatásvárban és elrontottam a szép napját és mama örült ennek. És nem is szereti Hallgatás várát, mert kísértetszaga van.

— Hát azoknak milyen a szaguk?

— Régimódi, mondja apa. És Harro, mik azok a kísértetek?

— Honnan tudjam? Le kell szoknod arról, hogy azt hidd, mindentudó vagyok.

— Mivel bosszantotta a herceget? Nem is beszélt nekem erről — kérdi Hardenstein néni.

— Mert szégyeltem. Ne járjak lábujjhegyen s mikor megcsókoltam a függönyt, apa haragudott... Pedig meg kellett tennem.

— Miért, Lélekke?

— Ó, Harro, muszáj volt! Csak nem beszélhettem hangosan a szobában, ahol Ó feküdt... Ó... ó, már megint csak nála tartunk, az ezüstruhás asszonynál. Egy kék emberke lógott a mennyezetről — Lélekke csaknem sír —, de apa nem akarja elhinni.

— Azt nem veheted rossznéven édesapádtól, ha én átmegyek, valószínűleg én sem látok semmiféle kék emberkét. Szövetkeznünk kellene... a te szemed és az enyém... No és Ó! Megint ezüstruhában és...

— Harro, nagyon kérem — szakítja félbe Hardenstein néni.

— Bocsásson meg, kedves néném, de a kék emberke nem tilos! — Lélekke kék esőköpenyben és csuklyával képzeli.

— De a legfurcsább az volt az emberkén, hogy hátul szarvasagancs nőtt ki belőle és azon gyertyák voltak.

— Ohó, hát világítófigurát gondolsz... S azért hívják a kastélyt Hallgatásnak! Ó, csak megtanulnád, Lélekke. Persze, a maga helyén... De az emberkédnek mégis örülök, finom lámpa lenne egy zeneterembe. Megjegyzem magamnak. És az emberke lámpát hord, abban ég a fény. Hallgatás!

A hosszú, sötét úton hazafelé a Thorsteiner elgondolkozik — a kék emberke... Senki sem tudja, miért hívják a kastélyt Hallgatásnak. Ahol az urak lármás vadászataikat tartották.

— Meg kell kérdeznem az uradalmi tanácsost, mióta lakatlan a várkastély.

A Romvárbán még mindig kőművesek lármáznak és sem a falak, sem a kályhák nem tértek még észre. A Thorsteiner hát átsétál másnap Brauneckbe. Sokat tud meg. Kétszáz éve, hogy nincs állandó lakója a kastélynak, nyolevan éve, hogy újra berendezték s a régi lomot kidobták. A herceg nagyon vigyáz, hogy semmit se változtassanak rajta. Már a tizenhatodik században is Hallgatásnak hívták. Hogy a herceg megengedi-e, hogy kicsit kutassanak benne...

— Gróf úr, félek, hogy nem talál mást, csak régi fazekakat. A konyha igazi látványosság, még az egész berendezés ép. Itt a leltár, az utolsó nyárs is föl van sorolva — bizony, rendet tartunk Brauneckben. Ha érdeklik a régi fazekak... Mi mindent nem gyűjtenek... Ha valami érdekeset talál, a herceg nagyon fog örülni.

Harrot cseppet sem érdeklik a régi fazekak. De még mindig csepereg... szürke, szintelen őszi nap — a kőművesek a Romvárbán — a hosszú csizma éppen rajta van... Egy ilyen vigasztalan napon Hallgatás vára becsületére válhatik nevének.

Harro a csepegő erdőn át megy, ahol zúg az eső s a levelek mint haldokló pillangók ereszkednek alá. A rétek smaragdszínűek, rajtuk ott fagyoskodnak az őszi utolsó csupasz kis gyermekei. Esőköpenyben, kámzsá-

ban és magas csizmákban, — így már élvezheti az ember az esős világot. Minden fa másként hordja nedves terhét, legszebb a nyírfa, finom ága-bogán a ragyogó csöppek ékszerként csillognak. A fenyőerdő a legtitkosabb, halkán esendül a tűkkel borított talaj, mikor a tető átengedi az esőt, ködfoszlányok kavarnak a fák között s a törzseken, mint tompa arany csillog a gombák tündérgyűrűje.

Hallgatás várának sötét falai elmosódnak a ködben. Az őrtorony mesebeli szörnyetegnek látszik. Harro sóhajtozik a gyönyörűségtől. Óriásvár, melyben démonok laknak! Ez a Hallgatásnak való idő! — Lélekke, csak a te nyomaidat kell követnem s már szerencsém van. Most otthon ülhetnék a porban és mész-szagban. S ez itt fekszik, egyetlen ember sem látja! Ott, a falnyílásban kis vörös lángnak kellene égni, hogy jelezze, a démonok nem alusznak — virrasztanak. S nekem sem esőköpenyben kéne itt állanom, hanem vassisakban, páncélban, fáradt lovam mellett... s előttem a régi felvonóhíd, még ott vannak a horgok, melyek tartották. Lélekke majd kitalálná, mit keres a lovag a szellemvár előtt... ő biztosan tudja... Nekem csak festeni kéne... Úristen, micsoda öröm!

Sokáig tart az ájtatosság, melyet a Thorsteiner a komor, ködbeborult vár előtt tart, áldott óra, mely csak a szerencséseknek jut, akiknek látó szemük van, a boldokoknak és álmodozóknak.

Végre egy szélroham széttépi a ködöt, erősebben esik, — eszébe jut, hogy régi fazekakat akart megnézni s észreveszi, hogy egészen megdermedt. — Ha a rossz szellemek üdvözlésül megfájdítják a hátamat, nem is csodálkozom! — dörmögi. Az erdészné nagyon csodálkozik a látogatáson s barátságosan megkínálja májasgombóccal, melyet magának és két kis vöröshajú gyermekének főzött. Nem régen laknak Hallgatásban s az erdészné mitsem tud régi lomokról. A padláson sincs már semmi. Rendet tartanak...

— Rend, szent égi lény! — sóhajt Harro a májgombóc mellett. De azután megkapja a kulcsokat s fölhasználhatja a rövid délutánt, ahogy akarja. Hát ilyen illatuk van a kísérteteknek. A szobák, melyeknek keskeny ablakait az örökzöld indák is beárnyékolják, már nem is lehetnének komorabbak. A bájos rokokó-bútorok egé-

szen rosszkedvűek s amott a porcellán-pásztorlány bizonyosan fázlk. Harro, mikor a tükörbe néz, egyre azt várja, hogy egy másik arc tűnik föl hirtelen az övé mögött. Csakugyan a szent égi lény uralkodik mindenütt, még a legfelső padláson is, ahol egy sokatígérő kamráról kiderül, hogy csak vendégágyakat őriz, melyek vadászokra várnak. A konyha igazán nagyon érdekes, de Harrot még a legszebben vésett rézmozsár sem nagyon érdekli. — Sehol egy kék emberke! Harro belátja, hogy képtelen és nevetséges dolog, hogy elindult keresni. A kastélyt alaposan átkutatta már, de vannak még melléképületek is. — Ott a palotához toldott épületben kis rácsos ablak. Az az asztalosműhely, oktatja a vöröshajú erdészgyermek. Ott egyszer rablók voltak s azért van apa puskája mindig töltve.

— Bemegyünk a rablókhoz, vagy félsz?

A vörös fejecske fölmosolyog reá, a hosszú úr olyan, mintha akármiféle rablóval ki merne kezdeni, s a gyermek ismeri a kulcsot. Nagy, sötét helyiség, komorabb mindennél, amit Harro ma látott, tárul eléjük, nagyon nagy és olyan alacsony, hogy Harro alig tud egyenesen állani benne. A messzi, rácsos ablakok, mintha a végtelenségbe sötétlenének. Régi szerszámok hevernek szerte, az alacsony mennyezetet nyers faoszlopok tartják.

— Lehetetlen, hogy itt valaha egyebet is faragtak volna, mint koporsókat, — gondolja Harro, — koporsókat valamennyi Braunecknek. Pirosbóbitás, menj s kérj anyádtól gyertyát. — Lehajolva futkos körül, keze a nadrágzsebében. — Tán a démonok építették sárkányaiknak téliszállásul... nem emberek számára készülhetett, olyan mint egy rossz-álombeli terem; egyre alacsonyabb lesz, míg végre csak mászni lehet már benne, — puh... igazi lidérectanya... az ördög vigye...

Azt már nem tudják meg a régi oszlopok, hogy mit is kellene a sokat emlegetettnek elvégezni, Harro hirtelen leül egy fűrészbakra, a feje zúg, homlokáról csurog a vér. — No, mondhatom, egészen az, amit a demónoktól vár az ember!

Ott jön a kicsike az égő gyertyával, leteszi a földre s ordítva kezd jajgatni: — Rablók...! Folyik a véred!

— és fut, ahogy csak tud, kifelé. Harro letörli homlokáról a vért.

— Hol az ördögbe ütöttem így meg magam?

Fölveszi a gyertyát, ott, a kiugró gerendavég, ha az ember olyan lehetetlenül hosszú! A gerendavég! Úristen!... Guggoló emberkének faragva, aki újját az ajkára teszi, ruhája föl van tűrve s kék festés nyoma rajta. S ahogy most az oszlopok sorát végignézi s gyertyájával megvilágítja, minden gerendafejen ott a jel, néhol csak egy darabka kék festés, másutt a fej egy darabja. Mindenfelől fenyegetve, intve, mosolyogva néztek le az apródokra, akik valószínűleg itt laktak a félelmes teremben.

Jön az erdészné, két síró vörös fejecske kapaszkodik a szoknyájába.

— Gróf úr, baj érte? Egészen sápadt! Nagyon kietlen hely ez.

— Egyáltalán nem, erdészné asszony, csak tudni kell benne járni; s aki nem néz az orra elé, kap egyet a fejére. Majd ad egy vászoncsikot. Sose sírj, Klärle, a rablók elszaladtak, egy sincs már itt... Ha kisírtátok magatokat és megtöröltétek az orrocskátokat, lerajzollak benneteket.

— Ó, milyen megtiszteltetés, — mondja az erdészné elpirulva. — Azt igazán nem kívánhatom! És megengegi, hogy kávéfőzök, ma csontig megy a hideg...

Vaksötét van már, az erdészné túlboldogan szorongat két finom lapocskát.

— Ó, tiszteljen meg bennünket máskor is, gróf úr!

S Harro visszabaktat a sötét, messzi úton, s bár holtfáradt, mégis fölfeszíti még a vásznat a nagy rá-mára, melyet Märt tákolt össze.

Másnap reggel még szürkületben és fájó fejjel már ott áll előtte s gondolkodik. — Megmondjam Lélekkének, hogy megtaláltam a kék emberkéjét, vagy ne? — Sohase téved az asztalosműhelybe, az erdészné már a gondolatra is megijedt... Nagyon szégyelné az uraságok előtt a „kietlen lyukat“... De a hercegnek mindenestre elmondja, biztosan emlékszik még a gyermek kérdésére. S elhatározza, hogy a herceggel a következő formában közli: Hallgatás vára új kép festésére ösztönözte s közben talált egy faragást, mely a kastély nevével van vonatkozásban...

És Lélekke! Nem, nem szabad Hardensteinné nevelési elveibe avatkozni... Tehát Lélekke semmit sem hall a kék emberkéről. S Harro nem is megy többet Hallgatásba, az egyetlen benyomás után festi meg képét.

És csöndes az egész tél, de a romok grófja megint megünnepli a karácsonyt! Bár a herceg igazán nem gondolta, hogy leánykája ezután is egyedül legyen Brauneckben, hiszen van már anyja; de alig szállásolták el a kicsikét Berlinben, a Brauneck-palota portásának gyermekei torokgyíkot kaptak s az ijedt herceg hamar visszavitte kicsikéjét Brauneckbe. S miért is ne maradjon ott a télen át, a hercegné úgy találja, hogy ez a legegyszerűbb!

ORCHIDEÁK.

A hercegné viruló egészségben érkezett vissza üdüléséből, de csakhamar úgy találja, hogy az élet Brauneckben nyáron is nagyon egyhangú. Igaz, kis változatosságot ígér, hogy a Thorsteiner most ősszel megfesti az arcképét. A hercegnek ugyan nem olyan sürgős a dolog, de a hercegné duzzog s azt kérdi — addig akarnak-e várni, míg öreg és csunya lesz és csak kísértő asszonynak jó már? Így hát a herceg beletörődött s a hosszú Thorsteinert átkérették. De ő sem vágyik arra, hogy braunecki hercegi udvari festő legyen belőle, s mindenféle kifogást mond. Kevés ideje van s nem is sokat ért az arcképfestéshez. Fél, hogy reprezentációs képet nem is tud festeni, pedig a hercegné olyat kíván bizonyára. Csak a saját benyomását tudja visszaadni s nem ért a stilizáláshoz. Erről beszélnek az urak, mikor egyszer ebéd után a hosszú rózsáúton föl s alá járkálnak. Már alkonyodik, csak a két cigaretta izzó vége látszik, melyek úgy mozognak föl s alá, mint barátságos szentjánosbogárcák.

— Meglehet, Thorstein gróf, hogy igaza van, ezek művészaggodalmak, melyekhez én nem sokat értek. De az talán megnyugtatja, hogy nem az ősök termébe szántam, reprezentációs képnek. Nem szokás nálunk, hogy lefessék az asszonyokat, mielőtt az első fiuk megszületett:.. én szívesen is vártam volna még, de ce

que femme veut — Dieut veut, hiszen tudja. Válasszon tojásalakot, mint testvérem képe a zöld szobában.

Harro végre megígéri, hogy csinál egy vázlatot s ha az tetszik a hercegnőnek, de csak akkor, meg is festi. A ruhakérdésről nagyon hosszan, sokáig tanácskozik a hercegnővel. A zöld vadászruhát, bőrszegéssel és a puha kalapkát, amelyet Harro ajánl, a hercegné nagyon egyszerűnek találja. S a Wiesbadenből, madame Lenormandtól származó ruhaözönt Harro olyan megvetéssel nézi, melyet nem is igyekszik eltitkolni. A hercegné több előzékenységet várt volna ettől a még fiatal és nőtlen festőgavallértól s szóragoztatja, hogy kis, veszélytelen nyári játékot játsszék vele. Ez a romok grófja nem mindig ilyen merev, az látszik a Kicsikével való érintkezéséből, akit ő kényeztetett úgy el. És a dolog olyan veszélytelen . . . s olyan mulattató a braunecki nyaralás végtelen egyhangúságában. A hercegné tehát alkalmazkodik, még olyan dolgokban is, melyekben máskor nem tűr beavatkozást. Elfogadja a vörös damasztruhát, melyet pedig szívéből un s még azt sem bánja, hogy az egész dús gyöngy-és zsinórhímzést le kell fejteni a derékről. Maga is megvetéssel beszél a holmiról, mely minden vonalat elront és szétzilál. De további engedményekre — Harro a kivágásra szép régi velencei csipkegallért szeretne — nem hajlandó, hiszen tudja, milyen csodaszép nyaka van, minek azt eltakarni. Csipkegallért ma már egy lélek sem visel.

— Látom, hogy ősasszonyt akar belőlem csinálni. Mindent, csak azt ne, nem akarom, hogy később majd iszonyodjanak tőlem.

A nagy teremben rendezik be a műtermet, ott a legjobb a megvilágítás. Léleкке a legélénkebb érdeklődéssel kísérte az előkészületeket. Legnagyobb öröme, ha Harrot festeni láthatja. De csakhamar észreveszi, hogy jelenléte nem kívánatos s meg kell elégednie azzal, hogy egyedül nézegeti a képet, hogy mennyit is haladt. Ha a gong megszólalt s mama egész pompájában elsuhogott és Harro ecseteit és palettáját rakogatja, besurran Léleкке. Harro nem fogad el meghívást az ebédre . . . nagyon sok idejét venné el.

— Most jön a magas kritika, — köszönti Lélekkét.

— Ó, Harro, már alig vártam. — Leül a szék kar-

jára, térdére könyököl, kezét aranyhajába temeti, gondolkozó kis tündér.

— No, — rajta, mindenre el vagyok készülve.

— Harro, a piros nagyon szépen ragyog, legszebben az árnyékban.

— Hát a ruha a fő?

Lélekke komolyan bólint. — Az ember azt hinné, Harro.

— A mennykőbe... Csak nincs megint igazad? Lélekke, ijesztő leszel, ha ez így megy tovább is, a mindentudásoddal... a piros... nagyon is szép volt...

Eszébe jut, hogy a hercegné duzzogva kérdezte, ne dugja-e a komornáját a ruhába. Halkan fütyörészve áll a gyermek mögött.

— S még mi mondanivalód van?

— Hogy szép és hogy gonosz egy piros. Ha baba-színházam lesz, ilyenbe öltöztetem a gonosz király-nékat.

— Hercegnő — inti Hardensteinné —, miket beszél? Ha valaki hallaná. Gonosz színek nincsenek.

Harro rettentő hamisan fütyöl: — Halaszd el a bírálatodat, Lélekke, míg az arc és kéz is megkapja a magáét... beleszerettem a pirosba, csodálatos szín, de mégsem szeretném, hogy ruhacsendélet legyen...

* * *

— Rosmarie, Thorstein gróf ma nem fest? Miért nem vagy ott, hiszen úgy szereted nézni.

— Mama nem szereti.

— Mondta?

— Nem, de azt érzi az ember.

— Apa, félek, hogy Harro képe nem tetszik neked.

— Miért? Nem szép?

— Olyan szép, amilyent még sohasem festett. A falon a többi kép egyre csak azt bámulja és alig tudják visszafordítani a fejüket, mikor nyílik az ajtó, pedig azt muszáj.

A herceg már régen leszokott arról, hogy az ilyen beszéden bosszankodjék s ma, mint az elsuhanó felhő-fosztlány árnyéka, valami más gondolat foglalkoztatja.

— Rosmarie, azt mondom, nem szabad megtiltani, hogy nézhesd. Menj csak be és vidd mamának ezeket

a szép orchideákat, nagy fáradsággal szereztem meg neki az üvegházban.

— Ó, apa, igazad van, ezek a virágok illenek mama képéhez — és a gyermek, kezében a két különös formájú, csodásillatú virággal, már repül.

A nagy teremben hallani egy bezárt méh zümmögését, olyan csönd van. A hercegné régi, magas, egyenesvonalú széken ül, melynek merevsége festőien kiemeli a test vonalának lágy hullámzását. Harro állványára előtt áll és dühös komolysággal fest. Nagyon különös, hogy a hercegné, aki minden tétlenséget, álmodozást gyűlöl, résztvesz ebben a csendéletben. A gyermek csaknem félénken jön be, békezálogul maga elé tartja a virágokat.

— Mama, ezeket apa hozta neked, tudod, hogy az udvari kertész úr nem szívesen adja ide őket. Nézd csak, Harro, milyen szépek és különösek. — A hercegné összeráncolja homlokát. — Úgy tudom, most francia órád van. — Már vége. Harro, milyen szépen illenek mama ruhájához s úgysem voltál a kézzel megelégedve. — És Rosmarie mama kezébe csusztatja a virágokat és mama engedelmes, mint egy bárány.

— Fenség, éppen az, amit kívánhattam . . .

— Nevetségesnek érzem magam; meg kell lenni? Nem vagyok modern szépségpapnő, hogy virágágakkal szaladgáljak! Érzelgős! Adjatok egy barna meg sárga lovaglóostort, ha már éppen barna és sárga kell.

— Mama, igazán szép s nem is úgy tartod, mint virágokat, hanem mint kis vesszőt. És az orchideák sem olyanok, mint virágok, hanem mint serlegek és szárnyas állatkák.

— Mintha kezembe vennék olyan vesszőt, melyen ocsmány kis szörnyetegek mászkálnak! . . . Thorstein gróf, legyen már erélyesebb, ez a fiatal hölgy nagyon is merész!

— Bizony az s a legrosszabb a dologban, hogy többnyire igaza van. A virágokkal is, melyek olyanok, mint élő drágakövek és elhiheti fenséged, hogy ez csöppet sem érzelgős. Eszembe sem jutna nefelejtsbokrétával festeni le.

— No, az megnyugtat — liliummal sem?

— Azzal sem . . . Fenséged engedelmével, a virágok pompásan illatoznak, meseerdőben termett növé-

nyek, melyek az érzéseket mámorba ringatják, serle-
gek, melyekből varázsital ömlik.

— Thorstein gróf, egészen költői lesz, gyakran
megtörténik önnel?

— Nem szívesen és mindig akaratom ellenére.

Harro ott áll mama mellett és mama válla nagyon
fehér és barna szeme ragyog és a virágok illata
nagyon erős. Harronak meg kell nézni a vállakat és
mikor mama előrehajlik, a lángoló selyem alatt keb-
lének fehér vonala látszik. Jó sokáig tart, míg Harro
alaposan megnézte a virágokat és visszatér állványá-
hoz. Most megint a fogoly méh viszi a szót s az egész
teremben visszhangzik panaszos, haragos zümmögése.
A festett szemek, amint a késő délutáni fény előmlik
rajtuk, lebámúlnak. Lélekkét valami végtelen szomo-
rúság fogja el. Valahonnan messziről jött s mint finom
pókháló borult a szívére. Csöndesen ül, a föl-lesiető,
majd megpihenő ecsetet nézi . . . megszólal a gong . . .
A hercegné föláll, földre ejti az orchideákat. Mosolyog,
kicsit meghajtja fejét, kegyes bólintás — egy szép,
fiatal hölgy, aki nagyszerűen mulatott. Elsuhog. Az
ajtónál visszafordul, megint mosolyog, a hosszú Thor-
steiner éppen most hajlik le a virágokért, nem látja a
mosolygást. De a gyermek látta.

— Menj, Léleкке, hozz vázát a virágoknak —
mondja Harro elgondolkozva. A gyermek nesz nélkül
megy ki, könnyű, lebegő léptekkel, mintha mindig
attól félne, hogy fölébreszt valakit. Mire visszajön,
Harro az állvány előtt áll s mélyen elmerülve fest,
mintha keze magától mozogna. Jó félóráig dolgozik
így, a gyermek, kezét hátratéve, csöndesen áll mellette.
Hirtelen megrántja az ujját.

— Hagyd abba, Harro, már sötét van.

— Hagyj, tudod, hogy nem szabad zavarni.

— De abba kell hagynod! Szegény, szegény apám!

Elég már.

— Léleкке, mi lel? Elrontod a legjobb munkaked-
vetet! Ezt is szabad?

— De hát nézd meg, mit festettél! Miért festettél
szegény apámnak egy ilyen asszonyt? Nézd, a ruhája
csupa vér és az idegen méregvirágok és hogy mosolyog
a szája szögletéből és tudja, hogy akinek a virágokat
adja, meghal.

— Csupa bolondot beszélsz ma, „méregvirágok“, orchideák. Nem is mérges virágok . . . az orchideák — mormogja . . . Harro leteszi palettáját s beül a karos-zékbe, melyben a hercegné ült. Egyszerre — tán felhő borult az égre — besötétedett. Harro az orchideák után nyúl s kezében tartja őket . . .

— Tedd le a méregvirágokat! — Lélekke ki akarja tépni a kezéből.

— Rosmarie, ma neveletlen, erőszakos kis hölgy vagy s elrontottad a legjobb festőhangulatomat. Ha nem zavartál volna, ma biztosan sikerült volna valami. Ilyen hangulat többé nem tér vissza, elég nehéz volt földézni, különben nem pepecseltem volna olyan sokáig a ruhán.

— De hiszen kész a képed.

— Kész! Készülőben volt s ilyenkor egy perc többet ér, mint máskor egy óra.

— Lásd hát magad, hogy készen van.

Lélekke a sarokba szalad, hol a villanycsavar van. Halk pattanás, a mennyezet nagy csillárja hirtelen aranyos fényt áraszt a félhomályba. Lélekke végigsuhan a termen, valamennyi régi velencei fali csillárban föllobban a fény, míg a nagy terem fényárban úszik.

— Hagyd, Rosmarie. — De nem nyugszik, míg el nem úzte az utolsó árnyékot is, mely talán valamelyik sarokban vagy oszlop mögött húzódott meg. A nagy terem ünnepi fényben ragyog. A lovagok és dámák félnék árnyakként állnak a ragyogásban, szokatlan nekik ez a nagy fényesség. Ott áll az asszony csodavirágaival, lángoló selyembe burkolva, mintha gonosz tündérek szőtték volna leomló ruháját s meggyilkoltak vérével festették volna pirosra. Gyöngye mosolya félig öntudatlan még, csak most ébred ajkán, a barna szem még mitsem tud róla . . . a Mona Lisa kegyetlen mosolya ez . . . Harro ott áll előtte, a félhomályból az erős világosságba taszítva és bámul — és öklével hirtelen a homlokára csap.

— Lélekke, az Isten szerelméért, mit csináltam, milyen feneketlen mélységből jött ez elő!

Lélekke hűvös kezecskéjét kezére teszi, szótlanul. Harro megragadja a karcsú vállat s egy percre átölelve tartja.

— Lélekke . . . te, Lélekke . . . — Azután fölegyenese-

dik: — Lélekke, ne töröljük át a terpentines ronggyal, hogy eltűnjék ez a szörnyeteg?

— Ó, Harro, hagyd, hagyd, ez a legszebb képed...

Másnap reggel Lélekke elkíséri apját a nagyterembe, a herceg a képet akarja megnézni. Ha figyelne, tán hallaná, hogy ver a kis szív. Mi lesz... nagyon fog haragudni és többé sohasem akarja majd látni Harrot, mert ilyen képet festett neki? Keze jéghideg és szeme egészen sötét. De semmi sem történik. Apa csodálkozik. Azt mondja:

— Senkinek se áruld el, Rosmarie: nem is tudtam, hogy a mama ilyen szép. És sejtem, hogy nagyszerű kép. Megmondhatod Harronak. De mégis örülök, hogy nem a nagyteremnek szántuk. Nagyon elhomályosítja a többi képet. Tán mégis igaza volt Harronak, mikor a stilizálásról beszélt. Bizonyára nem tud úgy stilizálni, ahogy egy gyűjteménybe való arcképhez kell.

A hercegné nagyon csodálkozik, hogy a festésnek már vége, éppen, mikor mulattatni kezdte. A kép ki mondhatatlanul tetszik neki. Sokáig el tud előtte áldogálni és nézni. Mégis csak a legszebb hódolat, ha az embert így festik le. Ez a Thorsteiner csöndes víz.

Néhány nap mulva Lélekke megkérdi édesapját:

— Elküldheti Harro mama képét Münchenbe, a kiállításra? Hardenstein néninek mesélte, hogy föl-szólították és nagy megtiszteltetés számára, de semmije sincs, amivel meg volna elégedve.

A hercegnek semmi kedve hozzá, de a hercegné csupa tűz és láng. Hogy szépségét az egész világ megcsodálja, ez a legmerészebb álmait is felülmúlja. A Thorsteiner a kép felső jobsarkába kis paizsot fest majd a hercegi koronával, azután kiállíthatja: Öfensége B. hercegné arcképe. S milyen reklám ez egy a Thorsteinerhez hasonló szegény gavallérnak! Mégis csak kicsit előre kell segíteni. A hercegné egészen jótékony lesz és akarata teljesül is és a kép útnak indul. Herceg és hercegné elutazásuk előtt még átlovagolnak Thorsteinbe s kikéretik a ház urát, mert a lovakat nem lehet sokáig visszatartani... A hercegné mosolyogva mondja:

— Nem szabad a telet ebben a magányban töltenie, jöjjön csak Berlinbe, ott kap ösztönzést. Azt hallottam, minden művésznek Berlinbe kell jönni, különben nem ismerik el. S hány szép asszony festeti majd le magát

önnel! Nem szabad visszautasítania. Csak hagyja, hogy én csináljam. Azt mondom, viszontlátásra Berlinben.

A tüzes aranypej igazán nem áll tovább, a hercegné elvágta, a herceg utána. Közben visszafordul a nyeregben....

— Nagyon fogok örülni!

AZ ALAPÍTVÁNYI LELKÉSZ ÚR.

Most Rosmarie is Berlinbe megy. Igaz, hogy a hercegné sóhajtozik:

— A levegő nem tesz jót neki... és nehéz is lesz elhelyezni, miután télikertet akarunk csinálni a szobákból...

— Talán mégis akad megfelelő helyiség a nagy házban a leányomnak, — feleli a herceg hidegen és szokott udvariassága nélkül.

Már számolni lehet a Brauneckben töltendő napokat, mikor Hardensteinné, aki nem szívesen zavarja a hercegnét, bejelenteti magát:

— Az alapítványi lelkész úr kérdezősködött a konfirmációt előkészítő tanításról. Ha a hercegnő Berlinben tölti a telet, szeretné az ottani lelkész nevét tudni, hogy érintkezésbe léphessen vele. A végső oktatást úgyszólván Brauneckben kapja majd s valami alaptervezetet kellene készíteni a tanításról. — A hercegné szörnyen unatkozva hallgatta végig, a szék rojtjait fonogatta, művészettel és udvariassal ásított az orrán keresztül. Hirtelen fölélénkült:

— Kérem, Hardensteinné, Rosmarie már elég zavart előre is, hát még mit csinálna vele a két lelkész úr! Természetes, hogy az egyik maradi, a másik meg haladó — és köztük a szegény Rosmarie, előre kifecamított gondolataival! Nem, ezt nem helyeselhetem! Beszélek a herceggel.

A herceg nagyon csodálkozik, mikor előadják neki a dolgot. Hát már ennyire van a Kicsike! Igaz, tizenháromesztendő s az oktatás két évig tart, tehát tizenötéves lesz... Nem, kétféle oktatást ne kapjon.

Tehát meghívják ebédre az alapítványi lelkész urat s utána, mikor az urak a nyárszobában cigarettára gyujtanak, megbeszélhetik a dolgot. A herceg alig ismeri

udvari lelkészét és lelkipásztorát. Néhány esztendeje már, hogy itt van, de a herceg olyan ritkán van otthon. Öröklött szokás Brauneckben a vasárnapi szentbeszéd meghallgatása. A herceg apja, ha örököse a régi szokás és unalom ellen lázadozott, mindig azzal intézte el: „Így illik“. Az istentisztelet túlságosan rendszeres és kényszerű látogatása nem nagyon mozditja elő az állandó figyelmet; a herceg is nagyon alkalmasnak találta a vasárnapi beszéd idejét az elgondolkodásra. Így bizony kevéssé ismeri a lelkész urat, de szívből kívánja, hogy leánya kielégítő oktatást kapjon. Úgy találja, hogy az asszonyoknak nagyon jól illik a vallásosság. A szabadgondolkodó asszony esztétikailag sem elégíti ki, — közönségesnek találja.

De a főtisztelendővel való beszélgetés másként folyik le, mint Serenissimus elképzelte. A lelkész azt kérdezi, megvannak-e a hercegnőnek azok az ismeretei, melyeket a népiskola tanulói magukkal hoznak? A tanító úr mingyárt belépésekor mentesíttette magát minden vallástanítási oktatástól... és Hardensteinné azt mondta, hogy nem vállal semmi tanítást, mert nem érzi magát ahhoz elég műveltnek...

A herceg bosszankodik és zavarban van. Nem kelleme, hogy leánya alacsonyabb műveltségi fokon áll, mint a népiskola tanulói. Pedig már csak miss Whart van hátra, akit nagyon vallásos hölgynek mondtak.

— Inkább túlsoknak látszott akkoriban a vallásosság, mint kevésnek... Persze, hogy Kicsikém mit tartott meg belőle?

A lelkész úr úgy gondolja, legjobb, ha ő maga intéz néhány kérdést a hercegnőhöz s azután bemutatja tervezetét őfenségének. A herceg úgy találja, hogy udvari lelkésze körülményes és pedáns ember, azonkívül a leg-sötétebb aggodalommal gondol Rosmarie tudományára.

— Félek, hogy Kicsikém kicsit félénk lesz, nagyon nehezen szokja meg az idegeneket. S néha nagyon különösen fejezi ki magát. Elnézéssel kell lennie...

Az alapítványi lelkész úr különösen mosolyog és azt mondja:

— Azt hiszem, efelől megnyugtathatom fenségedet. Már hallottam a tanító úrtól, milyen rendkívül tehetős és szorgalmas a hercegnő.

A herceg ebben a percben nem látszik valami szel-

lemesnek. Ha a nevelő úr neki mondott volna valami efélet, bizonyára túlzottan udvariasnak és tolakodónak tartja. De hogy mások előtt nyilatkozott így, azon nagyon csodálkozik. Kicsikéje! Szegény Kicsikéje, zavaros gondolataival, most egyszerre tehetséges!

Őszinte sajnálkozással közli Rosmarieval a dolgot.

— Kérdezni fog téled, Rosmarie s ha nem tudod, hát nem életkérdés... Végre majd megtanít valamire a lelkész úr... S ha a kérdezősködés nagyon keserves, fordulj csak az Amy cousin módszeréhez.

— Ő mit csinált?

— Árva volt és velünk nevelkedett. Ha olyasmit kérdeztek tőle, ami neki nem tetszett, vagy kisült, amit együtt követtünk el, szívettépő sírásra fakadt. Nem is történt semmi baja, s mondhatom, nagyszerűen boldogult sírásával az életben is!

Rosmarie aggodalmasan néz apjára. Amy cousin módszere rossz helyzetet tételez föl.

És elérkezett a félelmetes perc, a lelkész úr ott ül egyik öblös székben, a tanulószobában. Megkérte Hardensteinnét, hogy hagyja egyedül a Kicsikével. Hosszú, sovány, haja, mely mindig a homlokába hull, nagyon fekete, arca sápadt. Mélyenfekvő, szürke szeme nagyon nyugodt. Túlságosan nyugodt ilyen fiatalemberhez.

Ami Rosmarie felelőképességét illeti, a herceg rossz sejtelméi valóra váltak. A prófétákról még sohasem hallott. Mózesről csak annyit tud, hogy babakosárban találták meg s később békaesőt csinált. Azt sem tudja, hány könyvből áll az ó- és az új-testamentum. Huszonnégy angol zsoltárt tanult, azokat szívesen el is mondaná, de a lelkész úr nem tud angolul. Lélekke kétségbeesetten kutat emlékezetében, hogy valamit találjon, ami a kérdésekre illik, de semmit sem talál s homályosan érzi, hogy a lelkész úr búsul, amiért ő olyan ostoba és semmit sem tud. Ő, csak a régi rómaiakat és görögöket és német császárokat kérdezné, ne pedig a régi zsidókat! És most új tanítója szelíden, reménytelen hangon kérdi:

— El tudná mondani Jézus valamelyik mondását vagy hasonlatát?

Rosmarie nem felel, több mondás is jut az eszébe, de hogy azok Jézustól származnak-e? És megint szo-

morúan néz rá a lelkész úr. Most erőt vesz magán, mélyen elpirulva mondja:

— Tudok történeteket Jézusról.

— El tudna egyet mondani, Rosmarie, nem kell szó szerint.

Rosmarie elmondja. Még mindig magas, finom hangocskája van. mely nagyon könnyen válik ünnepléyessé:

— Elmondom a történetet Jézusról, mikor annyi idős volt, mint én. Ünnepe volt Jeruzsálemben és az emberek a városba mentek s a nagy zsidótemplom előtt találkoztak. Mindenki, aki ismerte egymást, köszönt és örült egymásnak és fölvonultak a nagy lépcsőn és Jézus is ott volt szüleivel. És Jézus még sohasem volt ott, és mikor belépett a templomba, szívébe nyilalt és azt gondolta: Nem voltam-e már itt sokszor, sokszor? És nem tudott többet beszélni és csak lábujjhegyen tudott járni és csak suttogott. De a többi ember nem törődik vele és hangosan beszéltek, pedig azok már sokszor voltak ott. És Jézus egyre az oszlopokat nézte, meg a nagy függönyt, amint az kicsit mozgott, és fájt neki, hogy az emberek olyan hangosan beszélnek és azt gondolta, ha egészen csönd volna, valamit hallana és látna és valami nagy titok történné. És elengedte édesanyja kezét és bement a nagy oszlopok mögé. Azok mögött megint oszlopok voltak. És így ért egy kis csarnokba. Ott öreg zsidók ültek és nagy könyveket olvastak és olyan szeliden beszéltek egymással. Akkor azt gondolta: „Ó, talán ezek tudják, mi az, ami itt van és velem jön, hogy azt hiszem, hallanom és tudnom kellene és ami szorongat“. Akkor egyik zsidó azt kérdezte: „Miért csinálsz olyan szemeket, fiú?“ és a másik azt mondta: „Menj, fiú!“ De egy másik megint azt mondta: „Engedjétek itt maradni!“ Akkor Jézus odaült és hallotta, amit beszéltek, és a mennyországról beszéltek és Istenről. És Jézus csodálkozott, mert hiszen onnan jött, csak kicsit elfelejtette, mert kicsi gyermek volt. És dobogott a szíve, mert úgy érezte, mintha megint otthon volna és mintha mindig honvágyat érzett volna, csak nem tudta. És az öreg zsidók nagyon kedvesek voltak hozzá és feleltek neki, mikor kérdezett. De Jézus édesanyja már régóta kereste a fiát, és mikor

este lett, nagyon aggódott, mert Jézus mindig olyan jó volt és sohasem szomorította. És azt gondolta, hogy valami idegen vitte magával, mert olyan szép és jó, vagy cigányok vannak ott. És minden embertől megkérdezte: „Nem láttátok Jézusomat?” és minden utat bejárt, de nem találta. Végre visszament a zsidótemplomba. Ott már egészen sötét volt, minden ember hazament. Minden oszlophoz odament és a függöny mozgott. Akkor sírni kezdett. Aztán kis fényt látott az oszlopok között, utánuk ment. Ott ültek az öreg zsidók Jézussal és látta, hogy Jézus nagyon boldog. Akkor boldog volt és szomorú is, és azt kérdezte: „Ó, miért tetted ezt velem? Apád és én szomorúan kerestünk.” Akkor Jézus azt mondta: „Ó, anyám, én itt itthon vagyok”. És Mária az felelte: „Hát egyedül legyek, nélküled?” Akkor Jézus megint hazament vele és Máriának mindig arra kellett gondolni, amit Jézus mondott és hogy nem nála van otthon. És sokat kellett gondolkoznia . . .

A lelkész úr egészen elmerülve ül, alig nézett rá az elbeszélés közben s mégis, ahogy fejét lehajtja és kezére néz, érzi az ember, hogy minden szót hallott s hogy hallgatása senkit sem zavar. Most föltekint és a szeme már nem szomorú, egyáltalán nem.

— Rosmarie, Jézus szavait nem szabad megváltoztatnia még akkor sem, ha úgy meséli el a történetet, ahogy érzi. Jól jegyezze meg a szavakat, úgy kell ismételni, ahogy Luther vagy a többi nagy fordító reánk hagyta. Ha valamikor meghallgatja „Bach Máthé passzióját”, amit szívéből kívánok magának, új világ nyílik majd meg előtte s hallani fogja, hogy mikor Jézus szavait éneklik, mindig a leggyöngédebb hegedűhanggal kísérik, mintha arannyal fonnák körül. Nagy szív áhítatának és szeretetének legbensőségesebb kifejezése. Arra gondoljon, ha Jézus szavait ismétli. Ezeknek a szavaknak megvan a mennyei dallamuk, mi csak ronthatunk rajta. — „Nem tudod, hogy atyám házában kell lennem?”

És Rosmarie ismétli: — Nem tudod, hogy atyám házában kell lennem?

— S most csináljunk tervezetet, hogy azt is megtanulja, amit a régi zsidók hagytak ránk.

Éste Lélekke apjához megy, hogy jóéjszakát kívánjon neki.

— Hát hogy is volt ma reggel?

— Nagyon buta voltam és a lelkész úr először nagyon szomorú volt. Azután elmondtam neki egy dolgozatomat a kis Jézusról, melyet egyszer a kék füzetembe írtam. Az nem a nevelő úr számára van és oda mindent beleírhatok, amihez kedvem van. És Harro mindig elolvassa, mikor eljön és azt kérdi: „Mi új dolog van a kék füzetben?“ Harro nagyon okos, apa, de még ő sem vette észre a nagy hibát, amit csináltam.

— De a lelkész úr igen! — Milyen szerencse, Rosmarie, hogy valaki mégis okosabb hosszú barátodnál; már azt hittem, senki sem ér föl vele.

Apa és leánya a hercegi szobában, az úgynevezett nyárszobában, ülnek, mely nevét mennyezetéről kapta. A mennyezetten a XVIII. század ízlése szerint szép ifjú képében ott a nyár, kalászkévével és sarlóval. A nyárszoba a völgyre néz és ablakából olyan szépen végiglátni a falun, a szeliden kanyargó folyón és erdős hegyeken. A herceg íróasztala fölött ott van Lélekke képe, melyet már egy kicsit kinőtt s mely apjának egyre kedvesebb.

— Apa, Harro semmit sem tudott az égi dallamról.

— A tanítód tehát egy fokkal följebb jutott, mint hasonlíthatatlan Harrod. — No, legalább tudom, mit várhat az ember tőled... A lelkész úrnak sikerült úgy megnyerni téged, hogy hibákat találsz régi barátaidban.

Rosmarie szeme csupa könny.

— Igazán azt tettem?

— Kérlek, kicsike, ne légy olyan érzékeny. Harro százszor szent és örülök, hogy nem félsz a tanulástól. És hadd lássam a kék füzetedet.

— Van egy piros füzetem is, apa, egészen magamnak.

— Azt még Harronak sem szabad látni?

— Ha akarná, igen. De nem akarja. Hallani sem akar róla és Hardenstein néni sem.

— A piros füzetéről?

— Nem, arról, ami benne van.

— És én? Én sem akarok róla hallani?

Lélekke kételkedve néz apjára.

— Talán te is haragudni fogsz.

A herceg nevet.

— Hozd csak el nekem a piros füzetet, melyet még Harro sem ismer, ha azt hiszed, hogy érdemes vagyok a bizalmadra. A legmélyebb titkodat.

— Apa, nevetned nem szabad, mert az fáj nekem, s igazságtalanság a többiek iránt is.

— Eszemben sincs. Nem, nagy megtiszteltetésnek veszem, ha megtudhatom titkodat. Tedd csak a piros füzetet íróasztalomra. S most menj, szól a gong. — — —

A JÓBARÁTOK.

A hercegné ma különösen kifejezésteljesen és kétségbeesve ásít regénye mellett. Esténként meglepő gyorsan kimeríti a szórakozási lehetőségeket. A városban, ott igen, ott ma elment volna az Operába, vagy még szívesebben a cirkuszba vagy vendégei volnának. Brauneckben ólmosan unalmasak az esték.

Hirtelen föláll. A regényt az ágyban is olvashatja s ha közben elalszik, akkor megfelelt céljának. Az ilyen ősrégi vár nagyon mélabús a borús őszi napokon, ha nincs minden vendégágy elfoglalva.

— Holnap korán reggel ki akarok lovagolni. — A herceg udvarias sajnálkozással nyitja ki előtte az ajtót.

— Ilyen korán?

— Tudod, hogy lesz Berlinben. Előre kell aludnom.

A herceg az ajtónál áll, míg a ragyogó jelenség eltűnik. Azután sajátkezűleg lecsavarja a villanyt és sötétben igyekszik az ajtó felé, hogy saját szobájába menjen. Valóságos menekülés.

— Az új holmi — dörmögi —, az ember ki van szolgáltatva a bútorkereskedőnek. Szerencse, hogy a falakat nem lehet elmozdítani.

A nyárszobában kigyúl a fény, cigarettára gyújt. Íróasztalán ott fekszik egy piros füzet, zöld szalaggal van átkötve, s abban vérpiros juhargally. Jólesőn nevet: Rosmarie titkai. Jól esik neki, hogy csak ő tud róla. Persze, Harro nem akarta. De arra már nem gondol. A zöld alatt aranyszalag! Ezek a kis hölgyek! Valami néki nagyon értékes lehet az iskolai füzetben!

É kicsit aggódik, hogy mit fog benné találni. Ez a barátság a hosszú Thorsteinerrel — Rosmarie már tizenhárom éves... Szent ég, már tizenhárom. Az ember mindig elfelejti a gyermekere mellett... Némelyik fiatal hölgy ilyenkor már érzelmekkel kezdi. Hiszen tizenöt éves korában maga is a legszebb koronás levélpapirosából készült zacskóban dobálta át a falon az erdész tizenhárom esztendő lányának az asztalnál megtakarított cukorkákat! Ha ezek után a leleplezések után kénytelen volna a hosszú Thorsteinerrel való barátságnak többé vagy kevésbé szelíden véget vetni. — Nagyon kellemetlen — de mégis jobb. — No, majd meglátjuk...

A jóbarátok — ez a címe. Tiszta állóírással gondosan írva, esinosan és tisztán fölragasztott füvek és mohaágak koszorújában. — Ez elég gyöngéden hangzik... a jóbarátok...

„Van egy titok. Nem minden ember tudja. Némelyik azt mondja „hazugság“, némelyik nevet, némelyik borzad. Vannak a kastélyban emberek, akik egészen könnyű lépésekkel járnak és nincs árnyékuk. De nagyon okosnak és nagynak kell már lenni, hogy az ember észrevegye. Mert a jóbarátok olyanok, mint más emberek, csak szebbek és barátságosabbak. De akkor az emberek azt állítják, hogy semmit sem láttak és a gyermek hazudik. Vagy azt mondják — kísértetek. De a kísértetek ijesztő halott emberek, akik régóta merően és fehéren fekszenek koporsójukban, és akik rosszat tettek és azért nem alhatnak nyugodtan, míg a jó Isten megint föl nem ébreszti őket. Ó, hogy kellene azoktól félni! Ha csak rágondol az ember, már megborzad és nem mer átmenni a hercegaók folyosóján, mikor bealkonyodik és a képek szeme is néz. A jóbarátok nem ilyenek. A jóbarátokat nem látni mindig, ha itt is vannak, de érezni őket. Akkor egyszerre minden szebb, az ég kékebb s az aranyos képrámán táncoló napsugártól olyan boldog lesz az ember, hogy azt ki sem lehet mondani. És minden embert szeret és az egészen unalmasakat nagyon sajnálja, mert hiszen nem tehetnek róla, hogy nem tudnak látni. Ha a jóbarátok nem volnának, gonosz, akaratos gyermek volnék. Ha mindig csak azt mondják, „hazugság“ és „te szegény“, akkor gonosz gondolatok teremnek a lélekben, csalán és szúrós inda terem benne.

Pedig úgy kellene, hogy liliomok, rózsák és kis erdei ibolyák nőjjenek. Kettőt szeretek legjobban azok közül, akik könnyű lépésekkel járnak. A Legszebbet és Őt. Ha a legszebb itt van, mindig kacagok és vidám vagyok és táncolni szeretnék, akkor azt mondják: „Mi van a kicsivel? Ma nagyon vidám és kicsit bolondos.“ Persze nem tudják, hogy kacag az ember szívében az öröm. Ha Ő van itt, néha sírok. S úgy érzem, mintha éjjel aludtam volna és akkor megnyílt volna az égi ajtó s egy lehelet felém is áradt volna belőle. A Legszebbnek zöldesüst kabátja van és szalagjai és láncai és csatjai. Hosszú sötét haja a végén kicsit hullámos és a homlokán kétfelé omlik. A kékszobabeli görög Eroszhoz hasonlít, csak kis bajusza van. Fából készült festett madárkát visel láncon a nyakában. Van neki hegedűje is és valami olyan holmija, aminek hátul hasacskája van. Ezekkel muzsikál. Csak hallaná az ember. De csak akkor hallja, mikor már elalvóban van, vagy lakodalmom van a hársfán. Tőle tanultam a liliomtáncot is. Talán Őtőle is tanulok majd valamit. De mindez még nagyon nehéz nekem, mert hiszen kicsiny vagyok. — Csak tudnám mamát igazán szeretni és ne bosszantánám és sose gondolnék rosszat róla!

Ha Harro láthatná Őt, a világ legszebb képét festené. De Harro nem látja és nem is szabad vele Őróla beszélni, a Legszebről sem, meg van tiltva. Azért is írom a titokkönyvbe azt, amit a jóbarátokról tudok. Mikor olyan kicsi voltam, hogy még a kis rózsástakáros, sárga, rácsos ágyacskában aludtam, akkor láttam Őt először. Az ágyamban feküdtem és már kicsit nappal volt és a színek táncolni kezdtek, mint reggel szoktak, mikor az ember fölébred. Az ágyamnál zöld selemernyő állott, később elvitték, mert Braun kisaszszony lyukat égetett bele. Reggel mindig a falra néztem, mert ott táncolnak legszebben a színek. Egyszer csak eltűnt a spanyolfal — egészen eltűnt. Sötét csarnok állott ott vastag, esetlen oszlopokkal. A falak zöldesfekete kiálló kövekből voltak. Kis sárga fény volt ott és gonosz vörös fény. A legelső oszlopnál állott Ő. Nagyon sápadt volt, haja kibontva, egészen térdéig omlott le. A legszebb arca van. Haja sötétebb, mint az enyém s Harro gyűrűjében viseli, mely Isten akaratáról szól. Harro azt hiszi, hogy az enyém és én tettem

bele. Ő királynő. Ránéztem és kiabálni kezdtem. Karja lelógott és borzasztó fájdalom volt, hogy ott lent kellett lennie, nagy, nagy fájdalom. Akkor bejött Babette és elvitt és azt mondta, hogy álmodtam és a zöld fal megint ott állott.

Egyszer a hársfabástyán láttam Őt a Legszebbel, mikor dél volt és olyan csend és meleg és a hársfa virágzott. Néha talán éjjel volt nálam, olyankor sokat kell rágondolnom. Egyszer nagyon haragudott rám. Mikor a kőlapon feküdtem. Egyszer ott állott lent, az ágyam végében és akkor láttam, hogy vörös vonalak vannak a karján. De nem olyan vörös vonalak, mint nekünk mindnyájunknak. Nem olyanok, mint apánál meg nálam. Mély gyűrűk, mintha forradások lennének.

És most Hallgatás váráról kell mesélnem. Apával és mamával mentem oda. Tulajdonképpen Harroval kellett volna mennem és meg is ígérte. Máskor mindig megtartja, amit ígér, de ezt nem tartotta meg. Hallgatás vára előtt van egy kút, abból inni kell, mert az a tündérkút. S mert Ő ivott belőle, a kút egyre azt sutogja: „Gizella, Gizella“. Ő, hogy csodálkoztam, mikor a nevét hallottam! Éreztem, hogy közel van és lám, a kutacska is ismeri Őt és tudja a nevét. Azután apával bementem a nagy kapun. A lépcsőnél, ahol föl kell menni, a kis ablak alatt ott ült a Legszebb, hegedűjét maga elé tartotta és a lába lelógott. Ránéztem, de nem ismert. Azután fölmentem a lépcsőn és a fokok recsegtek, mintha mondani akartak volna valamit, de nem tudnák. Mikor bementem a szobákba, tudtam, hogy már sokszor voltam itt. Nagyon sokszor. Mikor még a kék emberkék kuporogtak az ajtók felett és lógtak zsinóron a mennyezetről. Egészen halkan kellett járnom és borzasztó volt, hogy mama olyan hangos és azt mondta: „Kísértetszag van“. A szobákban sok dolog emlékezett Őrá. Nem mind. De a sötétrámájú tükör látta az Ő arcát és visszatükrözte és talán azért ferdít el most minden arcot, mert többé egy sem tetszik neki. Teát kellett volna innom, de nem tudtam enni, mert nagyon dobogott a szívem. Keresztülmentem a szobákon, egy ajtó nyitva állott, ott láttam Őt. Remegtem, hogy az ajtóba kellett kapaszkodnom. A mennyezetről kék emberke lógott és ujját szájára tette, mintha mondaná: „Hallgass!“ Arról nevezték el a várkastélyt. Nagy meny-

nyezetes ágy állott benn, a legszebb függönyök csüngnek rajta lágy, kék selyemből, tarka virágokkal telehímezve. Az ágyon ott feküdt Ő és sárga selyemtakaróval volt betakarva. Hosszú aranyhaja a párnákon feküdt és lelógott az ágy szélén. Keze nagyon fehér és finom, mint a vadlóhere virága és kék vonalak vannak rajta. A csuklóján vörös vonalak és jól látszott, hogy borzasztó forradások. Fehéren, csöndesen feküdt és szeme csukva volt és olyan volt, mint egy márvány- és arany-síremlék. Azt gondoltam, halott, itt halt meg. Nem volt egyedül. Barátságos kis öregasszony is volt ott, csipkefőkötővel, mely homlokába ért. Fehérhajú öreg úr is, homlokán vörös forradással. Az öreg úr olyan volt, mint az alapítványi lelkész úr, rajta volt a fehér gallér is, és fekete harisnya és csatos cipő. Akkor a Gizella fölnyitotta szemét és láttam, hogy nem halott. Kicsit fölemelte a fejét és fölnézett az emberkére és mosolygott, mintha valami dolguk lett volna egymással. Ha az ember látta, hogyan mosolygott és hogy nézett föl a faemberkére, azt soha el nem felejtí. Rámnézett, de nem ismert, ahogy a Legszebb sem ismert. A szél hirtelen becsapta az ajtót és mikor apa kinyitotta, minden megváltozott. A mennyezetről nem lógott emberke, csak az ágy volt még ott és a tükör, mely visszatükrözte az öreg alapítványi lelkész urat. A függöny megszürkült, a szép virágok megfakultak. A sárga selyemtakaró széle kirojtosodott és a fal sem volt már fehér és barna.

Sokszor gondolkozom azon, hogy került Ő, aki pedig királyné volt, az oszlopos csarnokba és ki csinálta finom karjára a jelet? Miért ült a Legszebb a lépcsőn és lógatta a lábát és nem volt nála? Hogy került Ő Hallgatásba? Miért láttam Brauneckben olyan sokszor ezüstruhájában, amely suhog és zizeg és a holdfényben úgy omlik rajta alá, mint a víz, apró hullámokkal?...

A herceg félretolja a piros füzetet és föltekint. Fölötte ott függ a szép nyárfifjú és kévéjével az utolsó menekülő holdsugarra mutat. Csuklóján megsörren a karperec, melyet a fiatal hercegnétől kapott.

— Nevetséges, gyerekes lom — dörmögi —. Még lás-sam is a rabszolgaláncot! — Megnyomja a zárat, nehe-zen jár és acélos kezével tépdési. Egy szem kitörík,

levetheti. Kinyit egy kis kazettát s belehajítja a karkötőt. Erőtéljes, mégis finom csuklóján, mely olyan jól illik szép, erős kezéhez, az erőlködés vörösre festette a régi jelet. Igazán régi igazságtalanság, talán szégyen emléke volna! A természet hűségeseen megismételt játékának tartották, mint például a Habsburgok ajkát. Semmi hagyományra sem emlékszik, mely a régi jelet próbálta volna magyarázni.

— Mégis beszélek holnap a Thorsteinerrel. A kék emberkét is megtalálta. Megkérdem, mit tart ezekről a dolgokról. Vajjon vannak öröklött emlékek? Igazán nyugodtan együtt hagyhatom a télen a kicsikét barátjával. Alapjában sokkal jobb neki, mint Berlin és Charlotte, aki semmibe sem veszi!

— Ó csodálatos! Szeretnék mindig jobban megnyerni. Köszönöm a titkodat!

Fölnéz a titokzatosan mosolygó Lélekkére, akinek csuklója körül finom vörös fonál fut, épúgy, mint az övéen...

A TEMPLOMSZOBA.

Szép, csöndes ez a tél Brauneckben. Rosmarie koresolyázik a folyón, ahol nem veszélyes, és szorgalmasan jár a konfirmációs-oktatásra. Haját már nem hordja kibontva, nagyon is hosszú ahoz. Két széles fonatát szalag tartja össze, sötétkék iskolai ruhát kap, köpennyel és sapkával. Hardensteinné kíséri a templomszoba ajtajáig. A szoba magas, sötét faburkolatú s hosszú, fekete, fehérbetűs táblák függnek benne. A rég meghalt udvari lelkészek, alapítványi papok neve áll rajtuk, mindenik neve mellett ott a kereszt. Brauneckban valamikor kanonok-alapítvány volt, melyet Brauneck régi urai alapítottak. A mostani hercegnőpalota, egy szép, hegyestetejű kőház volt a rendház. Mindebből már csak a régi cím él. Az első név 1588-ból való.

Régi, nyers, festetlen faszekrények állanak benne s nagyon érdekes volna beléjük nézni. A nyers fenyőfa-polcon régi, nagy, faragott kereszt. A falakon, polcokon megszámlálhatatlan tintaolt. Rosmarie nagyon csodálkozik, miért volt itt tintaeső. A hátulsó padban ül a lányokkal, elől a fiúk ülnek. Rosmarie

nagyon megszereti az öreg templomszobát. Különös levegő van benne. A kis barna cserépkályhát bükkhasábokkal etetik. Akkor morog, tüzes szeme van és hirtelen hosszú, aranyos nyelvet ölt. A legjobb növénydéké, az elsőé, ahogy nevezik, a kitüntető feladat, hogy a kályhát fűtse. Rosmarie legnagyobb vágya, hogy ezt a feladatot rábizzák. De szégyenkező sóhajtással látja be, hogy még jövőre sem igen fogja ezt a magas célt elérni. A többi gyermek, különösen a lányok, olyan sokat tudnak!

Tanítás után imádkoznak s most boldog perc következik. Rosmarieért senki sem jön, a többi lányokkal együtt, széles sorban megy a kastély felé. A lányok egy részének más az útja, de az ő padja mindig elkíséri a kastélyhídig. Beljebb nem merészkednek, mert ott már a csokoládészínűek járkálnak. Eleinte nem beszélnek egymással. Rosmarie nem meri kezdeni és a többi sem. De egyszer a postamesterék Jennije olyan kedves s óra alatt megmutat Rosmarie-nak egy részt a bibliában, melyet a magáiban sehogyszem tudott megtalálni. S ezzel megtört a jég. Hazafelé már valamennyien egyszerre beszélnek, mint a fiatal madarak. A copfok repülnek és a szoknyák is és a nyelvük meg nem áll. Rosmarie beszél legkevesebbet, de mosolyog és olyan buzgón figyel, mintha életében sem hallott volna érdekesebbet, mint hogy a gyógyszerészék Julieja csinálta a legrosszabb dolgot és a jegyzőéknél kisbaba lesz. A folyosón már ott áll a gyermekkocsi, egészen fehér, aranyos gombokkal.

S egy egészen merész leányka azt szeretné tudni, igaz-e, hogy Rosmarie minden reggel habos csokoládét és töltött fánkot eszik és mindennap tetőtől-talpig tiszta öltözik. A tejszínhabot Rosmarie nem akarja bevallani, de elpirulva mondja:

— Az ember csak tiszta fehéreneműt viselhet.

Rosmarie igyekszik a copfját éppen úgy lógatni és a könyveit éppen úgy lengetni, mint a többi lányok. De mikor valamit fölmond, valamennyi fiú torzképet csinál és a lányok kuncognak. Olyan furesán hangzik. Mintha énekelni készülné és olyan magasan, nevetségesen. Rosmarie nagyon igyekszik eltanulni a többiek iskolás hangsúlyozását. De mikor először sikerül neki egy idézetet úgy elmondani, ahogy a postamesterék

Jennije szokta, a lelkész úr homlokát ráncolja és azt mondja:

— Rosmarie, hol jár az esze? Máskor csak akkor mondjon föl valamit, ha oda is gondol.

Rosmarie tűzvörösen ül le, alig tudja könnyeit visszafojtani. Nagyon fáj, hogy megharagította a lelkész urat. Olyan nagyon szégyenli magát, hogy a végén csak kabátját kapja föl, sapkáját ott felejtí s legelöl szalad hegyi kastélyába. S a lelkész úr háromszor ugorja át a lecke fölmondásnál. Persze, nem tudhatja, hogy ezzel milyen fájdalmat okoz a lánykának. Tanítója mingyárt Harro után következik a szívében. A Thorsteiner már únja, hogy mindig csak a templomszobáról hall. Hardenstein néninek otthon az egész oktatást meg kell hallgatni, csaknem szóról-szóra, minden homlokráncolással és szünettel s mikor nézett a lelkész úr egy-egy résznél különösen Rosmariera. Husvétkor, sajnos, véget ér a szép tanulás. A gyógyszerészék Julieja és a postamesterék Jennije bér málkoznak s Rosmarie a következő évben előrejut az első padba. Ha Rosmarie nem volna hercegnő, bizonyára ő fűthetné a kályhát, mondja a második pad. S azután minden úgy van megint, mint azelőtt. Rosmarie nem megy többé a leányokkal az uccán. Félénken köszöntik s ha Hardenstein nénivel megáll mellettük, nem sokat tudnak egymásnak mondani.

Apa megjön és később mama is, aki egész rakás szép ruhát hoz magával és egy francia komornát. S egész unokaöccscsapatot. Senkinek sem lehet több unokaöccse, mint mamának. Harro nem is mutatkozik, annyira nem tetszenek neki az öccsök. A vadászók, a zongorázók, a lövöldözők, a fényképezőgéppel szaladgálók, egyik sem tetszik neki. Szerencsére legalább a hársfabástya, Rosmarie saját birodalma, öccsmentes marad. Apának ránc van a homlokán s a szeme fáradt. De mikor mama Bayreuthban van, mégis lehet néhány ünnepet ünnepelni, a liliomnapot s néhány különös régiség kiásását a Rómairéten. S először ünnepel apa is velük, s Rosmarie nagy csodálkozására azok közé az emberek közé tartozik, akik tudnak ünnepelni. Ha egyedül van!

Ősszel a herceg és hercegné Tirolba mennek, zergevadásatra és Harrot is meghívták, hogy tartson ve-

lük. És nagyon szívesen menne, de nem fogadhatja el a meghívást, mert egy hamburgi úr freskókat rendelt nála a terme számára és oda kell utaznia. Azután nagyon csendes lesz az élet Brauneckben. A herceg azt remélte, hogy legalább karácsonykor magánál láthatja leányát, de a fiatal hölgy hirtelen nőni kezdett. Két hónap alatt tenyérnyit nőtt. Mikor a herceg Tirolból visszatér, általános szörnyűködés támad. Mama majd megfullad a nevetéstől. Rosmarie óriáshölgy lesz. Óriáshölgy kacsalábbal, ha ez így megy tovább.

Az udvari tanácsos urat kérdik meg, és azt mondja, meglehet, hogy már elérte teljes magasságát, de a legnagyobb kíméletet és elővigyázatot ajánlja, mert a szíve nem tud olyan gyorsan velenőzni. Így hát Rosmarie Brauneckben marad és sajnos, nem alkalmazkodik az udvari tanácsos úr jóslatához, hanem nyugodtan továbbnő. S újra megkezdődik a tanulás. Hogy a kályhát ki fűtse, ez az egykor olyan égető kérdés, most már teljesen hidegen hagyja Rosmariet. Már nem meséli el a tanulást sem, a lelkész úr minden homlokráncolásával és sóhajtásával, hallgat fölöle.

Harro visszatért Hamburgból s nagyon örül megbiztatásának.

— Lélekke, ebből fölépítem a házat az első emeletig!

Rosmarie fagyos arcot vág, amilyent nála még sohasem láttak.

— Csöppet sem örülök, ha a hamburgi falaira festesz. Hogy meri azt mondani: fessen a falamra! Magadnak is nemsokára lesz falad, amire festhetsz.

— Ha szabad kérdeznem, hol vannak a falak, amelyekre festhetek? S talán hallott már fenséged egy bizonyos Michel Angeloról, aki heti bérért és szabad lakásért szintén falakat festett?

Rosmarie mélyen elpirul.

— Ki nem állhatom a hamburgit. Ha még képek volnának, de falak, azokat meg sem lehet venni tőle.

— Ki is akarná? A hamburgi finom és nagyszerű ember. A díszterem, melyet festenem kell, az Elbére nyílik s a nagy boltíves ablakokból látni a hajókat elvonulni. És teljes szabadságot enged, csak szeretné előbb látni a vázlataimat. Ha az elsőt nem adná meg,

nem dolgoznék neki; ha a másodikat nem kívánná, szintén nem.

— Mennyi ideig leszel Hamburgban?

— Körülbelül egész nyáron. Húsvétkor Párizsba megyek, néhány modeltanulmányra van szükségem.

— De hát miért oda? Miért kell a modeltanulmányokat Párizsban csinálnod?

— Itt nincsenek modellek.

— Annyival szebbek a párizsi emberek?

— Itt senki sem vállalkozik modelállásra és ugyan kinek is van az itteni emberek közül még el nem nyomorított teste?

— Harro, miért nyomorítják el az emberek magukat?

— Mert szépnek tartják.

— Harro, nagyon illő ez a beszéd tárgy? — kérdi Hardenstein néni.

— Fontosnak elég fontos volna, kedves néném, de lehet, hogy illetlen. Különben én csak feleltem.

De Rosmarie éppen olyan makacs, mint régen.

— Én is nyomorék vagyok már?

— Te még nem.

— Akkor nem is akarok az lenni.

Hardensteinné föláll:

— Harro, kérem, azonnal térjünk más tárgyra; kérem, jöjjön velem az oszlopterembe, szeretnék valamit mutatni, amit a gyermekeim küldtek. Rosmarie, azt hiszem, még tanulnivalója van.

Az oszlopteremben Hardenstein néni Harro karjára teszi kezét.

— Ne hozza túlságos ellentétbe a gyermeket környezetével. Nem is hiszi, mennyit kellett hallgatnia a cipők miatt. S még több különbség.

Harro büntudatosan néz rá.

— Azt persze nem szeretném, hogy kínozzák velem, de azt hiszem, az egészséges és szép test megőrzése megér néhány kellemetlen percet.

— Ó, hogy túloz! Ha az ember magát hallja, azt hinné, hogy valamennyien betegek és csúnyák vagyunk. De ne vitatkozzunk. Meg kell szoknom a gondolatot, hogy többé nem lesz olyan szépen mellettünk. Milyen gyorsan szálltak el az évek... — sóhajtja.

— Nekem is. Míg megtanulom, hogy megint vissza-változzam barlangi medvévé.

— Harro, csak nem akarja fölmondani a barátságot? Talán nem láthatjuk többé így, ilyen kellemesen zavartalanul, de azért...

— Látja, kedves néném, hogy már ön is megkülönböztetéseket tesz... De én nem vagyok az árnyalatok embere, legalább is a baráti érintkezésben nem. Emlékezzék, mit mondott nekem ugyanennek az oszlopnak az árnyékában: „Egy nap majd tudtára adják“ stb. Nos, nem várom meg ezt az intést. Már előbb eltűnök. Borzasztó volna, ha a herceg jogos szemrehányást tehetne nekem. Rosmarie még gyermek, láthatja egyenes kérdéseiből... csak hosszúra nőtt. Jönnek az évek, mikor élni kezd, eddig csak álmodott. Nem hiszem, hogy elfelejt; de ha ezekben az években eltűnök előle, úgy emlékezetében majd a derék öreg bácsik közé kerülök s azok nem veszélyesek.

— Harro, ha igaza volna. Igaz, hogy Rosmarie még gyermek, de az önhöz való szeretete...

— Miért ne szeresse egy jó gyermek a kedves öreg bácsiját? Kedves néném, ha Rosmarie okosan beosztotta volna a növést s nem veszi a fejébe, hogy egyszerre fölszökken, mint a komlóinda, akkor mindez eszünkbe sem jut. De hogy ilyen hosszú gyerek...

— Ó, Harro, milyen nehéz a szívem. Hiszen igaza van. De szegény Rosmariem!...

Rosmarie bérmálkozik. Már régóta nem kérdéses, hogy ki az első. Még ha Rosmarie nem is lenne hercegnő, ezt még a fiúk padja is elismeri. A lelkész úr mindig másként szólítja őt föl s másként néz rá, ha beszél. Már nem utánozza az iskolásbeszédet, még mindig magas gyermekhangja van, de senki sem kacag már rajta, bár a leánypad véleménye szerint néha a legkülönösebb dolgokat mondja. De a lelkész úr sohasem találja különösnek, csak bólint:

— Ez tehát a maga felfogása, Rosmarie.

A doktorék Elisabethje, aki tanítónő akar lenni és nagyon becsvágyó, azt mondja a mellette ülő kis kövér, Schlicht Bertának:

— A Rosmarienek mindig „felfogása“ van, mert a kastélyból való; ha te vagy én mondunk valamit, akkor nem felfogás, hanem hibás.

De a kis kövér a fejét rázza:

— Az alapítványi lelkész úr nem olyan. Neki mindig, ha a kastélyból való is, de mert a Rosmarie mindig olyan nagyon komolyan veszi, azért fölfogás.

Hardenstein néni néha töprengve néz a gyermek felé, mikor az olyan elmerülve ül könyvei mellett.

S holnap már megérkezik a herceg és hercegné. Még a bérmálás előtt itt akarnak rövid időt tölteni, bár még hideg van s alig öltötték föl az első kökénybokrok fehér ruhájukat... Rosmarienak még annyi gondolkozni-
valója van a közelgő nagy napig, hogy a szomorú tény, hogy Harro az egész szép nyáron távol lesz, kicsit háttérbe szorul. De mennél közelebb jön a nap, Rosmarie annál lehangoltabb és csöndesebb.

— Harro elutazása okozza, vagy a tanulás erőlteti meg, — gondolja Hardensteinné. Egy este, mikor Rosmarie ágya mellett ül, szelíden megkérdi:

— Mondja hát, kedves gyermekem, mi bántja?

Rosmarie szemébe könny szökik.

— Ó, Hardenstein néni, bánatom van.

— Mondja el, megkönnyebbül tőle.

— Én, ó, én... — nem lehet rajtam segíteni... — nem akarok bérmálkozni.

Hardensteinné szótlán csodálkozással néz a keserűen zokogó gyermekre.

— De hiszen olyan örömmel hallom a lelkész úrtól, hogy milyen szívből, bensőségesen vesz részt s most nem akar bérmálkozni! Talán rossz kételyei támadtak...

— Meg kell ígérnem dolgokat... és olyan szívesen tenném, de nem tehetem.

— A fogadalom aggasztja. Én is úgy találom, hogy sokat kívánnak a fiatal szívektől... Majd beszélek holnap jóságos tanítójával. Idejön, már följánlotta s egyedül beszél magával... Neki elmondhatja.

— Hogy tehetném, semmit se mondhatok neki... szeretném, de nem lehet...

Keserű sírás, zokogás.

— Miért akarja és nem teheti?

— Harro miatt.

— Mi köze Harronak ehez? Harro néha mond olyasmit, ami könnyelműen hangzik, de bizonyos, hogy nem sértené meg jámbor hitét!

— Nem, azt nem... De nem akarja azt tenni, amit

a lelkész úr szerint minden jámbor férfi megtesz. Egészen magának akar élni és Jézusról sohasem beszél egy szót sem. Mindig azt mondja: „Ezt nem értem“ és „Ezt a lelkész úrtól kérdezd meg“. És ha soha nem akar, akkor elszakad az aranyszalag, mellyel Isten a szívét trónusához kötötte.

— Kedves gyermekem, nem látom be, hogy ennek mi köze a konfirmációhoz. Ez még mind megváltozhatik, ha Harronak kedves, jámbor felesége lesz.

— Igen, de nem látja, hogy én egyre messzebb megyek tőle, míg egészen magára marad! Én azoknál vagyok, akik az égi utat járják és ő künn van, egyedül... És ha az égi kapu becsukódik és ő... egészen egyedül... a sötétben. — Rosmarie gyöngé teste remeg a zokogástól. — Aranyszalagja elszakadt... Nem tehetem: vele kell maradnom.

— Rosmarie, ne sírjon. Várjon holnapig. Holnap eljön a lelkész úr és beszélhet vele. De úgy-e, bízhatom abban, Harróról nem beszél?

— De Hardenstein néni, az olyan volna, mintha be akarnám Harrot vádolni.

— Aludjék hát, Rosmarie és reméljen a holnapban.

•

Az alapítványi lelkész úr ott ül Rosmarieval szemben, a kerek, régi asztal mellett, melyen virágzó kökényág áll, keserűen édes illatot árasztva. A hársfabástya kövein aranyos napfény táncol. Az erdős magaslathoz felett, a kék égen, felhőfoszlányok kavarnak. A felhő néha árnyékot borít a nap elé, ilyenkor kialszik az aranyfény a köveken s a magas szobára félhomály borul. Rosmarie sápadtan és aggódva kuporog székén. Hosszú ruhájában, feje köré csavart vastag hajfonataival csaknem fiatal leánynak látszik. Finom, fehér nyaka úgy emelkedik a ruha kis kivágásából, mint az őszi kikerics a sötét földből. Még meglátszik rajta, hogy tegnap sírt, nagyon félénk.

— Mindig sok örömet okozott nekem, Rosmarie — kezdi a lelkész úr —. Nemcsak megértette, amit tanultunk, hanem önállóan átgondolta és saját szavaival adta vissza. Néha meglepett. Leginkább az, hogy — ami leányoknál ritkaság — semmi nehézséget sem került el, hanem még utána is ment, tovább, mint ahogy én a töb-

biekkel mehettem. Az utóbbi időben észrevettem, hogy valami bántja. Megmondtam jószágos nevelőnőjének is, akinek olyan sokat köszönhet, hogy szívesen megfelelek még a kérdéseire, ha hatalmamban áll. Mi, felnőtt emberek, sem fejtettünk még meg mindent, Rosmarie!

Kicsit mosolyog és kezére nézve, várakozva ül ott, hogy vajjon Rosmarie elég bátor lesz-e valamit kérdezni. De a leányka hallgat. A lelkész úr, anélkül, hogy föltekintene, azt kérdi:

— A fogadalom okoz gondot magának?

— Ó, lelkész úr, nem tehetem, nem tehetem... mindig hallgattam, mikor a többiek tanulták.

— Régi formák ezek, Rosmarie. Engem is sokszor aggaszt, hogy vallásunk nem talál és nem enged más formát ebben a fontos dologban. Nagyon régen és nem népünk nagy vallásos korszakában született. Sokszor próbáltam megmagyarázni magának, hogy minden kornak megvan a maga megismerése Istenről s hogy a formák mindig hosszabb életűek, mint a velük kapcsolatos nézetek. De nem ez az, amire most szüksége van. Látom, hogy mindez nagyon fölizgatja, ne sírjon, Rosmarie, majd így csináljuk. Tudom, hogy nagyon jól ki tudja fejezni gondolatait írásban. Írja le nekem, amiről szívből hiszi, hogy megtanulta, olyan röviden, ahogy csak tudja. Azt is írja le, amit az emberek előtt is beismerne, ha szükség volna rá. Megteszi most mingyárt, mert akkor várok, időm van és talán mégis kérdezni akarna valamit... vagy inkább elküldi?

— Inkább leírom most mingyárt, már meg gondoltam.

Rosmarie föláll s zöld írómappájából levélpapírt hoz, az újakból, melyeken először van korona s írni kezd, látszólag minden gondolkozás nélkül, mintha másolna valamit. — Ó, hiszen annyiszor meg gondolta mindezt az utolsó napokban és éjszakákon és kínlódott vele és küszködött.

— Hiszek Istenben, aki a világot teremtette, földjével, napjával, csillagaival és embereivel. Szeretném megköszönni néki, hogy olyan széppé tette a földet, zöld erdőket, mélységesen kék eget adott reá, fénylő vizet és kedves fákat és a szelet, mely simogatja őket. Isten teremtette a tűzokádó hegyeket, a vad viharokat, a keserű halált, a magányosságot és a kinszenvedést

is. Hogy hálát adhassunk neki, azért küldte Jézust a világra és megismertette Jézussal a kínszenvedést, magányosságot és a keserű halált. Néki szeretnék szolgálni, úgy, ahogy szeretem és csak azért szomorú a szívem, mert még mindig nem szeretem eléggé.

Habozva néz föl. Még többet is írjak?

— Nem.

Odatolja a lapot tanítójának, aki az ablakhoz megy vele. A felhőárnyék megint besötétítette a szobát vagy nem akarja hogy lássák, mikor elolvassa. Azután visszafordul:

— Jól ismerem a gondolatait s most újra látom, hogyan él bennük. Igazán a régi forma okoz nehézségeket magának?

— Még valami . . . Majd fölírom — ó, nem tudom megmondani.

Megint elveszi a lapot s nagy, remegő betűkkel írja rá: — Nem akarok az égbe jutni, künn akarok maradni azokkal, akik künn vannak a sötétben.

Azután visszaadja és kezébe temeti arcát, fiatal aranyos fejét a zöldterítés asztalra fekteti és gyöngéd válla remeg. A lelkész úr gyöngéden vállára teszi kezét:

— Kedves gyermekem, azt hiszi, magában több irgalom van, mint Istenben? Kik azok, akik kívül állanak? — Azt hiszi, Isten nem érti meg az emberek különböző szokásait, beszédét és lényét? Azt hiszi, bármelyik vágyódó lélek elöl is elzárja egét vagy fogadalmat és meghatározott gondolkodásmódot kíván? És tudhatja egyik ember a másik legbensőbb titkait? Mindaddig, amíg egy ember a földön jár, remény van arra, hogy egy napon útnak indul s mint az elveszett fiú, visszatér atyjához! S ha mi magunk elveszettnek hiszünk is valakit, mit tudhatjuk, hogy látja őt Isten szeme?

Rosmarie fölemeli fejét, arcán még peregnek a könnyek, de szürke szeme csaknem ijesztően fénylik. Megfogja tanítója kezét:

— Bértálcózni akarok! Megtanulok egyre jobban szeretni s ha Isten mindent így megért . . . O köszönöm, köszönöm önnek!

— Rosmarie, Isten megáldotta magában ezt a házat, ha hű marad.

És a lelkész úr hosszú, gyors lépéseivel az ajtóhoz siet. De Rosmarie utána megy.

— Ó, ön nem tudja, milyen makacs gyerek vagyok!

— És remélem, hogy a legfontosabb dolgokban makacs is marad.

És kisiet. De mikor a hercegnő-folyosó mögöttem marad, már nem olyan sietős az útja. Megáll az udvart övező kőgalériát tartó egyik oszlop mellett. Lenéz a lovagudvarra. A kövezet között itt is, ott is fűszál bujik elő, a felhők árnyéka kavargat felette, hogy a szürke kövek néha aranyfényben csillannak föl, majd megint sötétek és komorak. Mintha a szürke oszlopnak mondaná: — Élt már itt valaha ilyen csodálatos szív, vagy azért vagytok még mindig kedves, szeretett otthon, mert időnként ilyen szív dobogott köztetek?

* * *

Rosmarie pirulva, boldogan köszönti szüleit. Még mamát is olyan örömmel, bensőséggel öleli meg, hogy a hercegné csodálkozik.

— Istenem, Rosmarie, milyen gyöngédség, nem vagyok hozzászokva.

És nagyon kegyes és semmiféle kifogást sem tesz, mikor megbeszélik az ünnepet. Rosmarie minden lánynak, aki vele bérházik, aranyláncon kis arany-medalliont ad, benne a nevével. Ebédre meghívják a lelkész urat és a Thorsteinert is. Hiszen a Thorsteiner egész nyáron távol lesz, így ez búcsú is egyúttal. Étkezés közben beszélnek meg mindezt. A hercegné egy rózsát húzott ki az előtte álló vázából s most próbaképpen odailleszti lazacszínű ruhája kivágásához. S hirtelen Rosmarie sápadt arcára, remegő szájára néz, kicsit mosolyog és megerősíti csipkéi között a rózsát.

— A romok grófja Párizsban! Lehetetlen gondolat. No, nem sajnálom tőle, elég sokáig volt erdei ember. Szeretném látni, hogy mulat Párizsban. Miért rándolod a homlokodat, Fried, tán egyetlen dolog volna látni, hogy hogyan mulat? Istenem, megérdemli. Hiszen művész. S elég sokáig élt úgy, mint egy szent.

Rosmarie arca kigyúl, valami van mama szavai-ban, ami bosszantja. Azt mondja:

— Harro azért megy Párizsba, mert modellekre van szüksége és nálunk nincsenek olyan szép emberek.

A hercegné föl kacag:

— Ó igen, abban Párizsban nem lesz hiány.

— Hagyd ezt — szól a herceg —, megzavarod a gyermeket. Mesélj a templomszobádról, Rosmarie. Megengedték, hogy te rakj a kályhára?

— Nem, apa és úgyis csak rosszul csináltam volna.

Mesélni próbál, de olyan bágyadtan hangzik, hogy a herceg csakhamar asztalt bont, a szép hangulat valahogy elszállt.

Hogy röpülnek a napok! Harro az utolsó időben nem volt itt, nem barátja a búcsúzásnak. A herceg meghívását elfogadta s Hardensteinné levelet kapott tőle:

„Még a templomba is elmegyek, amit kérem javamra írni, mert az egész helyzetet nem szeretem. A többi gyermeknek tán megfelel ez a nyilvános fölmondás és ígéret, amit úgysem akarnak megtartani — nem is tarthatnak meg, mert még fiatalok ahhoz, hogy ítélni tudjanak. No, feleljen róla a magas papság. — De Léleкке. — Úgyis túlságosan sokat gondolkozik s a gondolkodás mindig szerencsétlenség. S az egész dolog gépiessége! Egyik a másik után! A legszörnyűbb emlékeim vannak a bérmálkozásomról. Ünnepi lakoma volt s alig tudtam valamit lenyelni. Először volt rajtam hosszú nadrág és egy rémes kék kabátka és szabadságra született nyakamat kemény gallérba szorították. Borzasztóan szégyeltem magam, de végre mégis bemenekültem az üres kamrába, hol mindenféle tortamaradékot és félig üres palackot találtam. Ott letelepedtem apám egy régi táskájára és bögttem, mint egy fiatal kutya, hosszú nadrágom ellenére. Tehát, kedves néném, ha valami kínzás lesz, akkor megszököm, nem tudom Lélekkénél végignézni. S még egyet. Kérem, készítse elő Rosmariet, hogy hétfőn elutazom s vasárnap mindenesetre elbúcsúozom. Hogy hogyan csinálja, néném, hogy egyáltalán megmondja-e Lélekkének, vagy utolsó jelenet nélkül tűnök el, azt az ön jóságos bölcseségére bízom. De amit határoz, kérem, tudassa velem is.“

— Nem, Harro, az nem megy... Ennyire nem könnyítjük meg a dolgát... — suttogja Hardenstein néni. — A gyermek sohasem bocsátaná meg. Szegény Rosmarie... Harronak igaza van. Mennie kell.

A LILIOMMEZŐRŐL.

Eljött a nagy nap. Harro ott áll a templomkarzaton, fejjel magasabb mindenkinél. Nagyon komoly és szürke sasszeme a tiszta, fehér, gyöngéd alakot nézi a többi feketeruhás gyermek között. A herceg ott áll a gótikus karzatba beépített fülkájében s lenéz leánykájára. Mint gyöngéd, hajlékony liliomszál áll ott s aranyos feje most meghajlik tanítója keze alatt. A gyöngéd alak megremeg. Harro is látja, szeme haragosan villámlik s keze ökölbe szorul.

— Kínzás — miért nem hagyják a gyermeket, úgys éppen elég jámbor.

Hála Istennek, fölállhat s helyére mehet, halál-sápadtan.

Harro szédületes sebességgel megbán mindent. Hogy itt van, hogy nem utazott el már előbb, hogy a mai napot választotta a búcsúzásra. A templom előtt ott tolong kicsi és nagy, gyermekek és szülők, Rosmarie társnői, látni akarják, hogy ülnek kocsiba az uraságok. Milyen messze van már tőlük . . . Egy inas ráadja a kabátot, a hercegné mellé ül, a herceg a szemben lévő ülésen. Nagyon barátságosan köszön, de mégsem úgy van, mint máskor. A lovak elindulnak. Rosmarie most elpirult és előrehajlik.

— Apa, itt van Harro, nem veszed föl a kocsiba?

— Nem, Rosmarie, majd később látjuk.

Mama mosolyog s azt mondja: — Persze, szép lett volna — és a kocsi továbbhalad.

A fogadóteremben ott vannak a kastélyok urai és az udvari tanácsos úr. És Rosmariének meg kell szokni, hogy igazán néki szól, ha „fenség“-nek szólítják. Szépnek nem szép. Ó, nem. Szerencsére a lelkész úr, aki az ünnepi ebédnél mellette ül, még Rosmariének szólítja. Harro a hercegné mellett ül. Az asztal széles, Rosmarie csak néha hallja a nevet: Párizs . . . Nagyon fáradt, sokat élt ma át s még hosszú a nap. S Harro, aki a nagy középső asztaldíszben keresztül néha megpillantja a sápadt aranyhaját, azt gondolja: Mégis jó, hogy ma vége. A búcsúzás valami szörnyű dolog s jobb, ha mennél gyorsabban és mások előtt történik. Az ördög vigye az érzelgősséget! Ha egyedül

volnék a jó nénivel és a gyermekkel, nem lehetne elviselni. Már csak a kérdések . . .

— Hogyne, fenség, Versailles igazi pompasivatag, nagyon mélabús, különösen esős napokon... a nagy Opera, az ember mindig összetéveszti a Madelaine-templommal; vagy a börze volt...

— Már másodszor téveszti össze a Madelaine-templomot valami mással... azt hiszem, nagyon szórakozott, Thorstein gróf — duzzog a hercegné —. Gondolatai már Párizsban járnak.

Szerencsére ez az ebéd is véget ér. Utána kicsit álldogálnak még a kávéscsészékkel, azután mindenki elbúcsúzik s Harro azt gondolja: — Most már csak jókívánságaimat kell elmormogni... — De a herceg megfogja a karját.

— Olyan pompásan süt a nap, igazi tavaszi nap van, járjuk mégegyszer körül a kastélyt vagy inkább a napos oldalon sétáljunk egyet. Tegye meg a kedvünkért, úgyszólván sokáig nem látjuk most.

Harro szó nélkül meghajol. A hercegné, bár szörnyen fáradt volt, fölélenkül s egyszerre nagyon vágyik a napsütés után. Harro mellett lépeget, a herceg leányát vezeti.

— Szeretném ma még egy kicsit magam mellett látni nagy leányomat.

A még kopár rózsauton mennek. Lent csillog a kék folyó s az erdön gyöngéd, halványszínű fátyol, a fiatal lombok ígérete. A hercegné aranyfényű kavicsokon húzza uszályát s legyezőjével védekezik a bőrnek olyan ártalmas tavaszi napsugarak ellen. Hogy mit beszél, azt nem érteni, de kacagását hallják.

— Rosmarie, olyan csöndes vagy, az ünnep mégis nagyon fölizgatott.

— Igen, apa, nehezemre is esett. Úgy érzem, mintha a legnehezebb köveket kellene emelgetnem. S vajjon tudom-e majd?

— De gyermekem, a lelkész úr tette ilyen nehezzé a szívedet?

— Ó, nem, ő inkább megkönnyítette. De lásd, apa, Harro elmegy és nem beszélhetek vele többet. Nem látod a hátán, hogy bosszankodik és a kezén, amint kinyitja, meg becsukja, lásd, így, mintha valamit szét nyomna. Mindig így tesz, ha haragszik.

A herceg halkan, nagyon jókedvűen nevet. Hát a párizsi beszélgetés nem nagyon tetszik a Thorsteinernek, a Kicsike csak tudja. Azt mondja:

— Rosmarie, menj végig régi barátoddal a napos oldalon, ez igazán a legkevesebb. Hiszen ma veszel búcsút a gyermekkorodtól. Én majd mamával megyek.

Harro hirtelen megszabadul a hercegnétől s a futószőlő gyöngé árnyékában, a napos, meleg fal tövében, mely körül ibolya illata árad, Rosmarie megy mellette. Egy percig szótlánul mennek, de minden perc drága.

Rosmarie kezdi:

— Ott voltál a templomban, hallottad a lelkész urat?

— Nem éppen mindent. Nagyon emberségesnek látszott.

— Hát milyen legyen?

— No, hát lehetne éppen papos is.

— Ezzel biztosan valami csunyát gondolsz, Harro, hallom a hangodon.

— A hangomról nem tehetek, kenetlen a hangszer.

— Harro, olyan boldog voltam ma reggel, mikor fölkelt a nap. Gizelláról álmodtam ma éjjel s ezt sohasem szoktam. Úgy értem, ha alszom. Ott járt az égi mezőn, amelyik szép zöld volt, tele csillagvirággal, és felém mosolygott. Szép lába meztelen volt, egy forráshoz ment, mely sötét, mohos kövek közül fakadt s azután kis kerek tavaeskát alkotott. Fölemelte a ruháját és belement, hogy a tiszta habok lábát mosták. Megkérdeztem: „Miért teszed?“ Azt felelte: „Hiszen annyi tün és kicsiny meg nagy kard élén és izzó vason jártam“. „Te, szegény“ — kiáltottam —, „muzsáj volt megtenned?“ „Még nem is az a legrosszabb, sokkal, sokkal rosszabb, ha a szegély már nem tiszta.“ Lehajolt, fölemelte kötöse szegélyét, mely olyan fehér volt, mint egy ragyogó nyári felhőske és mosta, mosta. Azt mondtam: „De hiszen fehér“. Azt felelte: „Könnyektől, könnyektől“. Azután kezét felém nyujtva, kérdezte: „Hol van Harro?“ Megijedtem s hátrafordultam, nem voltál ott. „Nem engedték be!“ — kiáltottam és sírtam és a sírástól leestem. Akkor odajött hozzám, leült egy kis dombocskára, fejemet térdére fektette, hajamat simogatva mondta: „Könnyektől, könnyektől“. Egyszerre csak egy szakadékbán voltam, melyben magas, sötét sziklák meredeztek, fekete patak folyt benne s a szél sóhajtott s még mindig hal-

lottam a Gizella szavát, vagy talán a patak suttogta: „Könnyektől, könnyektől“. Akkor azt gondoltam, ez bizonyára a könnypatak, ennyi könny hullott már és a szél sóhajt körülötte. És egyre kerestem és vágyakoztam és vissza akartam menni a rétre, de nélküled nem mehettem s közben még arra is kellett gondolnom, vajjon tudom-e mind a föladott énekeket és azokon is törtem a fejem... „Ó, mindazoknak... kik szívből vágyakoznak...“ Akkor valami lökést éreztem, mintha ragyogó örömsugár ért volna. És fölébredtem.

Harro mélységes komolysággal hallgatta.

— Rosmarie, igazi művészlelked van, veled éltem át az álmodat. Érzed a színeket, képeket látsz...

— Miről beszélnek azok ketten ott hátul? Rosmarie-nak egészen piros az arca.

— Nos, hallod, hogy az égi mezőről, képekről.

— Olyan finoman különböztetted meg a színeket, a fehér asszonyt, kicsit rózsaszínű lábával, a finom hullámokat, bizonyára csak vízkarikák voltak, szép, gyógyószélű vízkarikák, a sötétzöld moha. S milyen ének az?

— *Ó, mindazoknak,
Kik szívből vágyakoznak
Istenhez, adj kegyelmet
És szívükbe türelmet.*

— Ez szép, Léleкке, hát szép dolgokat is tanultál?

— Nagyon sok szépet. És örülök, hogy bér málkóztam, előbb nem akartam és bizonyára azért álmodtam. Félttem, Harro, hogy ezzel elhagylak téged.

A hosszú Thorsteiner különös szúrást érez a szívében.

— Elhagysz vele engem... — Igazán ismételte vagy csak a halk, ó, olyan illatterhes tavaszi szél suttogta?

— Én ott volnék az égi mezőn és te odakünn.

— Odakünn, az valami rossz hely, Léleкке? Remélem, hogy nem. Ott is akadhatnak nagyon finom emberek. Olyanok, akik nem merészkednek az üdvösség országába, de poklot sem érdemelnek. Turbánliliomok nőnek ott s egy patak feledésről mormog.

— Ném illetlen ez a nagyon zavartalan kettős?

— Hagyd csak, vallásos dolgokról beszélnek, az előbb a mennyországánál tartottak, most a pokolnál. Sok-

kal jobban illik a mai naphoz, mint a te párizsi visszaemlékezéseid.

— Feledni, Harro, nem akarok.

— Ó, néha kis feledést kóstolni, — mormogja Harro.

— Mit akarsz elfelejteni?

Harro fölrezen.

— Harro, már nem sok időnk van. Mama türelmetlen, érzem. Milyen gyakran fogsz írni? Hetenként? Számolom a napokat karácsonyig. S Harro, gondolj arra, hogy nélküled nem juthatok az égi mezőkre. Ahogy Gizella megkérdezte: „Hol van Harro?“ úgy kérdezi tőlem Isten is. Ma elígérkeztem Istennek, hogy őt szolgálom. Hallottad: Istent és a mi Úrunk Jézus Krisztust akarom szolgálni egész életemben.

A magas, ünnepélyes ezüsthang áthallatszik az orgonabokrokron, mely a többiektől elválasztja őket. A herceg vasmarkát felesége karjára teszi s összeszorított foggal mondja: — Nem akarom, hogy a gyermeket mai áhitatában megzavarják. Hallod, nem tűröm. Egy életen át tart a holnap és mindenre jut elég idő.

— Igen, hallottam, — felel Harro.

Szemben állanak egymással, a karcsú, lenge alak, fehér ruhájában és a magas férfi, komoran összehúzott homlokkal.

— Hallottam, mindnyájan ugyanazt fogadták.

— Akkor meg is kell tartaniok. Éreztem, hogy valami megérintett. És hát megtettem.

— Hát ilyen vagy, — mondja Thorsteiner halkán —. És szívemből kívánom, hogy nagyon boldog légy általa.

— Nélküled, Harro, soha. Mindig téged keresnélek. S ha már halott volnék, mint ma álomban, vissza kellene jönnöm, hogy megkeresselek. Ó, Harro, annyi jót tettél velem. Nélküled csalán és bogáncs nőtt volna a kertemben és mérges virágok. Emlékszel a képemre, az ősök termén? Lásd, úgy megyek, míg csak élek, és halálomban is és viszem a szeretetemet és úgy viszem egykor Isten elé.

— Léleкке, hagyd abba. Nem tudod, mit beszélsz. Ezt nem lehet elviselni, jöjj apádhoz, te gyermek, te lélek.

Hosszú, büszke lépéseivel előre megy, Rosmarie lassan, álmódóva követi. Herceg és hercegné a rózsák útján jönnek, esti pír festi már aranyszínűre az eget. Együtt mennek föl a magas, meredek lépcsőn a nap-

órához. A herceg még néhány siető szót beszél a holnapi utazásról és vonatösszeköttetésről. A fegyverterembe mennek, Harro ott tette le a holmiját. Inas nincsen kéznél, s a herceg maga segít neki. A hercegné mosolyog, Rosmarie olyan fehér, mint a ruhája. Harro elbúcsúzik a hercegnétől, megcsókolja a kezét s valamit morog alázatos köszönetről. Ő is sápadt, az arca fakó vagy tán csak az árnyékos terem mutatja annak a kinti tavaszragyogás után?

— Remélem, jövőre megint látjuk egymást, Thorstein gróf. S ne feledjen el bennünket . . .

Harro most Rosmarie kezére hajlik, aki halálsápadtan, egyenesen áll s igyekszik élete legnagyobb fájdalmát mennél bátrabban elviselni.

— Mégegyszer köszönet mindenért s kívánok fenségednek szép ifjúságot . . . minden jót és . . .

— Így ne mond. — A szó úgy érte, mint tördöfés. — Mindig az vagyok neked, aki voltam és ahogy eddig szerettelek, úgy foglak mindig szeretni.

Fiatal karjait nyaka köré fonja, éppen odáig ér föl s aranyos fejét zokogva szorítja Harro keblére.

Harro halálsápadt lesz, gyöngéd erőszakkal lefejtí magáról, apjához vezeti és halkán mondja: — Ezerszer bocsánatot kérek az uraságoktól, ezt nem akartam és nem tudtam. S most úgy kell itt állanom önök előtt, akik pedig jósággal halmoztak el, mint aki visszaélt bizalmukkal . . .

— Harro, így ne menjen el, hiszünk önnek . . .

— Ezer köszönet fenségednek a jó szóért . . . és Harro lesiet a lépcsőn.

A hercegné le nem veszi szemét, melyben félelmes láng lobog, Rosmarieről, aki egy kis pamlagra borulva zokog.

Ó, Rosmarie, miért feledkeztél meg kis kék emberkédről!

LEVELEK.

* * *

Brauneck, 19... szeptember 6.

Kedves Marionom!

A kieli heteknek vége, nagyon érdekes volt és sokat láttam. És az már hozzá is tartozik. Sajnos a ten-

ger nem szeret s ki sem mondhatom, milyen boldog vagyok, hogy nem látom már az örökös csillogást és föl-lehullámzást! Az utolsó szerencsétlenségem óta . . . Istenem, ha mégegyszer annyira jutok, bizonyosan az egész időt Brauneckben kell töltenem, ágyban fekve — azóta még jobban gyűlölöm Braunecket. A háromgalériás udvarban örökös légvonat van, a szél füttyül és jajgat, hogy az ember azt hinné, valami szegény lélek sír. No, úgy korlátozva, mint az utolsó esztendőben, még csak ki lehet bírni. Megint Wiesbadenben voltam, s tulajdonképpen nagyon jól mulattunk Fränzi testvéremmel. Míg végre a dolog Fränzinek kicsit kellemetlen lett — hiszen tudod — két szék közé került.

Rosmarieról kérdezősködsz, hát mit mondjak neked — nő és nő! Nálam már nagyobb és félrehajtott fejjel kell vele beszélnem. Valamikor úgy látszott, hogy szép lesz, de abból semmi sem lett. Hosszú, deszkához hasonló sápadt lány, akinek mindig meg kell valahol támaszkodni s akinek mindig azt szeretnénk mondani: Rám ne ess! Azóta sem lett vígabb, mióta Hardenstein nénijét — hiszen emlékszel arra a drága hozzátartozók sírján meredő síremlékre — szelíd erőszakkal eltávolítottuk. Én ki nem állhattam bölcs beszédével és kegyes hajlamaival. Az ő hatása alatt lett Rosmarie ilyen elviselhetetlenül jámbor. A Kicsi különben elég ravaszka . . . Tizenöt esztendőskorában s még hozzá a bérnyúlásra való készülődés közben valami szerelmi ügye volt a szomszédunkkal, akit szörnyen ferde helyzetbe hozott ezzel, úgyhogy sajnálatunkra most egészen távol marad tőlünk. Mert a megbolondult kis jószág csak nevetséges lehetett neki.

Nos, a jámborság jó darabig olyan divatos volt Brauneckben, hogy alig lehetett kibírni. A herceg, aki mindig kicsit misztikus hajlandóságú volt, annyira jutott, hogy egyik este ott találtam, amint Rosmarieval zsoltárokat!!! olvasott. Hát, ez a korszak szerencsésen elmúlt s Rosmarie is kicsit észretért. Badenben voltunk vele, Helén sógornőmnél, aki kezelésbe vette, Nietzsche-t és Haeckelt adta neki olvasni. Istenem, mi csoda zűrzavar lehet a fejében, úgyis gyöngye tehetsége mellett! Helén megbotránkozott hiányos francia tudásán, ezzel az ürüggyel szabadultunk meg Hardensteinétől is. Télen sikkes kis franciánk volt, aki sok unal-

mas órán átsegített. Sajnos, tavással itt volt Ausztriából a herceg egyik unokaöccse s a kis francia nem volt elég óvatos. A herceg nagyon tragikusan fogta föl a dolgot és mademoiselle de Rosemortenak csomagolni kellett. Akkor aztán, mert Rosmarie angol tudása is fölfrissítésre szorul, bizonyos miss Grangerre hívták föl a figyelmünket, aki azzal nyerte meg a herceget, hogy tizenhárom évig volt ugyanannál a családnál és nagyon vallásosnak mondták. Hiába próbáltam megutáltatni vele ezt a személyt. De végre is semmi megfelelőet sem találtunk és eddig még Rosmarie nem kapta el tőle. Most télen Berlinben lesz velünk és színházba, hangversenyre visszük. Az orvos még a legszerényebb tipegést is megtiltotta neki, mert gyöngé szíve miatt egyáltalán nem szabad táncolnia. No, legalább nem kell unatkoznom vele.

Megkaptad már a párizsi nő címét, akinek az a csodálatos arcápolószere van? Sürgősen kérem, apró ráncok vannak a szemem alatt s ezzel nem szabad várni, míg más is észreveszi. Ó, ez a Brauneck! Nem csoda, ha ebben az unalomban ráncos leszek!

Ne feledd el egészen Brauneck Charlottedet.

* * *

Kedves Harro!

Az utolsó levelemre sem válaszoltál, bár reméltem, hogy meg fogod tenni és írsz néhány sort. Boldog lettem volna. De talán megígérted apának, hogy nem írsz nekem. Így legalább azt tudjad, hogy mindig egyforma hálával és szeretettel gondolok Rád. Kivel is beszéljek őszintén, ha nem Veled? Mióta Hardenstein néni elment, nagyon egyedül vagyok, de hát ezt már tudod a többi levelemből, ha megkaptad őket? Amíg írok úgy érzem, hogy beszélgetek Veled, mint a régi időkben. Ma sem akarok panaszkodni, hanem csak elmondom, aminek olyan nagyon megörültem. Fölfedeztem, hogy a vastag toronyból, ha az ember fölmegegy a legfelső szobába, boszorkányszoba a neve, ellátni az erdő fölött. S ott, ahol máskor az ég síma volt, néhány hét óta finom fehér vonal van. S ez csak az új házad állványa lehet. Így megnőtt már! Mindennap fölmegegyek, távcsövem is van fönn s már látni a háztetőd vonalát is. Ó, hogy örülök! Szerencsére senki sem fe-

dezte még föl, hogy mit csinállok odafenn, miss Granger nagyon sokáig alszik ebéd után. De Montreuxben még egyebet is találtam, onnan nem írtam neked, akkor nagyon rosszul ment a sorom. Egy német ujságban leírást találtam Ködváradról, Hallgatás váráról. Szóról-szóra megtanultam, mert kivágni nem mertem.

Igen, most már elmesélhetem Neked, mert elmúlt. Montreuxben nagyon rossz dolgom volt. Mama, meg én, meg miss Granger meg Bergmann kisasszony, meg Lisa és Rózsa egy nagy szállodában laktunk és mamának öröme telt benne, hogy a közös asztalnál ebédeljünk. Ahol mindenféle idegen ember is eszik és megbámulják az embert. Apának nem volt szabad tudni róla, de mama nagyon unalmasnak találta, hogy mindennap kettesben legyen velem. Tudod, hogy mindennap új harcot vív az unalommal s nagyon sokszor a szürke denevére a győzelem. Angolok és franciák és amerikaiak voltak ott, s különösen az utóbbiak voltak nagyon terhemre. Mamát kicsit mulattatta, de apának nem tetszett volna. Volt ott egy szörnyű játék, tenisz a neve, s mindenki nagyon szörnyűködött, hogy nem tudom játszani. Mama is nagyon szégyelte és gyenge szívemet emlegette. De az általános vélemény az volt, hogy sokkal jobban volnék, ha gyermekkorom óta játszottam volna. Így hát meg kellett tanulnom és nagyon sok órát töltöttem naponta a tenispályán fiatal angol és amerikai lányokkal és urakkal. A fákon átragyogott a tó, mint az ég lehullott darabja és a nap és felhők szálltak a Savoyai hegyek felett. De az ember nem nézhetett oda, a labdára kellett figyelni. S ha az ember szerencsésen elfogta — többnyire elrontottam a többiek játékát — mingyárt tovább kellett dobni. S a többiek sokkal jobban érezték volna magukat nélkülem. Hallottam, mikor a kis Francis Gower, aki fölöttem lakott, azt mondta: „Műszáj ezzel a borzasztó merev, német hercegnővel játszanom, aki minden labdát elront? Olyan buta, mint egy tehén!” És az édesanyja azt felelte: „A hercegnők sohasem buták, baj is az, ha egy-egy játékot elront, és te később elmesélheted, hogy Brauneck hercegnővel teniszeztél!” És a legszebb órákban, mikor a viharban fehér hattyúk úsznak a hullámokon és a vízmosásból hosszú ködasszonyok szállnak föl, ennek a labdának kellett szolgálnom, melyet már

leggonoszabb ellenségemnek tartottam. Legnagyobb örömemre azután mindennap elájultam, néha kétszer is napjában s hirtelen véget ért a tenisznyomorúság.

Kedves Harro, sajnós, meg kell neked mondanom, hogy csunya lettem. Mama mindennap elmondja s magam is belátom. Az ember a saját arcát úgy megszokja, hogy mindenfélét képzelhetne, ha másokkal hasonlítja össze magát. S valamennyi csinos francia és angol hölgy olyan egészen más, mint én. Mamának igaza volt, óriáshölgy leszek, kacsalábbal. Mégis Wurmhaber úr cipőit viselem s a ruháim egészen lágyak s ha a lelkeket meg is nyomorítják, a testemet eddig még épen megőriztem. Ó, a kertemben megint bogáncs és csalán terem, kedves Harro, hiszen látod ebből a levélből. Nem maradhattam olyannak, ahogy a bérálásomkor reméltem. Úgy van megint, ahogy gyermekkoromban volt, ezen a világon nem találok helyemet. Néha úgy érzem, például teniszezés közben, mintha eltévedtem volna s nem tartoznék ide. Ó, csak hazatalálhatnék, szívesen futnék, akár a Gizella, tükön és kis és nagy kardokon, hogy a tüzes vashoz elég bátor volnék-e, nem tudom, biztosan gyáva volnék. Talán azért is kell ittmaradnom. És most Isten veled, kedves Harro. Ha még olyan igazán tudnék imádkozni, csak arra kérném Istent, hogy tegyen nagyon boldoggá. De már nem tudok. Sötét függöny takarja az aranyos kaput s ilyen egyedül nem tudom föl-
emelni.

Lélekkéd.

A SZILVABÁBÚ.

Berlinben, a Hársak alatt, siető emberek tolonganak és lökdösődnek. A hársak kopár, száraz ágakat meresztenek az ég felé, melyből lágy hópelyhek hullanak. Ha a földre érnek, elolvadnak a ragyogó csillagocskák és szürke, piszkos tömeggé lesznek, melyet siető lábak taposnak szét. Tarka tömeg ez, mely itt elsiet s minden pillanatban más csoport kerül a szem elé. Az emberek föltűnnek és eltűnnek megint és megint mások jönnek, akár a pelyhek a szürke égből. Ezek az órák, melyben az előkelő világ bevásárol; most, karácsony előtt mindenki valami kis csomagot visz. Elegáns kocsik hajtanak egymás mellett, taxaméterek, puffogó autók remegnek

és dohognak az ékszerüzletek előtt; köztük kis rikkan-
csok, narancsárúsok, és ott kis villogó feketeszemű
barna fickó, aki éppen a rendőr szemét akarja nagy
gyakorlottsággal elkerülni. Délről vetődhetett ide a
gyermek, s az előkelő uccán hazai karácsonyi porté-
káját árulja. Fekete szilvabábukat, kis rudacskákra
tűzött szilvákat, olyanok, mint kis kéményseprők. Ku-
tatva néz föl az urakra és hölgyekre s bátorítva moso-
lyog fekete szemével. Elensége, a rendőr, éppen egy
izgatott úr és egy nem egészen alkoholmentes kocsis
közti vitával van elfoglalva.

— Szilvabábúk, igazi fekete krampüszok. — kia-
bálja. Szeme most fölragyog, egy nagyon magas úr,
a fiúcska szemében valódi óriás, mosolyog reá s azt
mondja:

— Add ide a legszebb krampuszodat, de két egy-
forma lába legyen.

— Igenis, báró úr, — mondja a kis üzletember, aki-
ben nagy emberismeret szunnyad, és ó, az izgalmas pil-
lanat, a magas úr előveszi pénztárcáját s fényes márka
van a kezében.

— A többit megtarthatod. — Elegáns coupé hajtott
arra s megáll ott, ahol az izgatott urat és nem alkohol-
mentes kocsiszt már embergyűrű veszi körül. Fialat
hölgy szállt ki a kocsiból és rohanva siet keresztül a
tömegben. A krampusz papírba csomagolva éppen el-
tűnt az úr felöltözésében, mikor egy szürkekesztyűs
kis kéz fogja meg a karját.

— Ó, Harro, kedves Harro, végre, végre! — zokogva,
kacagva.

Az arra hömpölygő tömeg érdeklődése kínos gyors-
sággal fordul a két magas alak felé, akik itt a nyílt
uccán viszontlátást ünnepeleak, míg az úr szólni
sem tud a meglepetéstől.

— Hercegnő, bocsásson meg, nem ismertem meg,
csak nincs egyedül fenséged?

— De — igen!

— De kérem, a sok ember.

— Ezek nem emberek, csak árnyak és árnyékok.
Mindig itt járnak az uccán, de az embernek semmi köze
hozzájuk, sohasem beszél velük... Ó, Harro, hát nem
ismertél meg?

— Hercegnő, ott látom a kocsiját, megengedi, hogy odakísérjem...

— És akkor sohase lássalak többé, — nem, mi kö-zünk ezekhez az árnyakhoz. — Beszélnem kell veled. Ennyi év után — hát nincs valami hely a közelben...

Harro kocsijához kísérte, most nagyon sok árny van az úton. A lakáj kinyitja az ajtót. Rosmarie ott áll, villámló szemmel.

— Hát ilyen vagy, Harro!

Harro valamit súg neki, bólint és beszáll, a koci elrobog; új árnyak jönnek, egyre sűrűbben hull a hó s nyomában a nedves piszok is tapadósabb a földön. Harro is kocsiába ugrott s amilyen gyorsan csak lehet, a coupé után hajtat. A dómnál elbocsátja a kocsist s átme-gy Európa legkellemetlenebb terén, ahol minden szél találkát ad egymásnak, a Nationalgaleriehoz. A berliniek és vidéki bácsik művészetimádata ma mérsé- keltebb. A termek csaknem üresek, csak egy csapat fia- tal hölgy áll egy tanítónő körül, aki a Boldogság szí- getéről szónokol.

— Nézzék meg kérem ezt a hasonlíthatatlan... — Harro egy emelettel följebb menekül és ott, Vilmos császár apothozisa alatt, éppen ez alatt az óriásszemét alatt, ott ül a fiatal hölgy, aki Léleкке szemét, hangját és aranyhaját hordja. Halk örömkialtással ugrik föl. Minden idegenség és hölgyi méltóság nélkül, mintha Léleкке futna elébe a hercegnők folyosóján, úgy ra- gyog a sűrke szem.

— Ó, Harro, hát mégis eljöttél és nem várattál hiába.

Almos kék muzeumi szolga ballag lassan arra; mi- kor megnézte a két látogatót, eltűnik a másik teremben. Találkák nem érdeklik, nagyon is sokat lát. Harro lehaj- lik és megcsókolja a karcsú kezét.

— Fenség, nagyon aggódom, hogy valami kellemet- lenségé lesz, ismerősök jönnek, de nem akartam — Ros- marie, ne sírjon... kérem, elmenjek?

— Nem, Harro, nem és olyan régen nem láttalak — ó, Harro, miért nem feleltél egyetlen levelemre sem? Az utolsóira sem, melyet két hete írtam!

— Két hete?... — Olyan sokáig írt még. — Egyet- len levelet sem kaptam meg.

— Egyet sem — a sok levélből?... Azt hitted, egészen elfelejtettelek!

— Nem, azt nem hittem. Csakhogy nem engedik meg, nem is várhattam...

— Harro, az új házad kinő az erdőből. Legszebb az egész országban. Ó, Harro, ezer dolgot szeretnék rólad tudni. És hogy meg sem ismertél, mert megcsunyultam és olyan hosszú vagyok mindenki mellett, csak melletted nem.

— Csunya, — mondja a hosszú Thorsteiner —, ó, Isten, csunya!

És Rosmarie ijedten és mintegy álomból ébredve tekint föl reá. Égő pirosság önti el arcát, szeme megtelek könnyel. Léleкке szeme, a szelid, álmodó, mely még a gyermekkúttól nedves. Harro megfogja a finom kezét: — Még nem is köszöntem meg. Olyan jóságos volt, épen mint Léleкке... Azóta nagyon egyedül voltam.

— Nem olyan egyedül, mint én, — mondja a hercegnő lassan. — Nem, ott van a nagy munka és az öröm és a siker — olvastam róla. Mindent elolvasok és láttam is a három fát Schultenál.

Harro mosolyog.

— És a magas kritika, szabad még kérnem...

Rosmarie egészen komolyan felel:

— Úgy láttam, hogy az ég túlságosan nehéz, a felhők túlságosan fenyegetőek s hozzá igen mosolygós a táj, mintha két hangulatból született volna, de talán tévedek.

— Épp oly kevésbé, mint azelőtt, Rosmarie, még mindig megvan a második arcod. — Mióta nem együtt festjük a képeket, semmi sem elégített ki igazán... mesélhetnék erről — megakad, kiszaladt száján a régi te, ennek nem szabad megtörténni, az már oda van. — És Rosmarie most is megérzi lényén a legkisebb borút.

Hallgatnak s a kék szolga ott ténfereg megint, mintha valamit gyanítana. Egy percre félénken tekint föl Harrora, meglátja a fekete embert s mosolyog.

— Láttalak a fiúcska mellett állni, különben már nem értelek volna el a sok árnyék között. Add nekem, Harro, a fekete emberkét, hogy én is kapjak valamit karácsonyra!

Harro kiveszi zsebéből, megigazgatja s a kis fekete

szörnyeteg eltűnik a sealskin muff puha atlaszbélésében, mely aranyláncon csüng Rosmarie nyakán. Harro látja, hogy szépséges lábain ma is Wurmhaber úr cipőit viseli. Azért jár így, ahogy csak királynők sétálnak az álmokkertekben. Az aranykorona is ott a fején. A sealskinsapka alól lágy fürtökben omlik elő s egy fürt egészen szabadon hull le. Forró hullám önti el szívét, hirtelen föláll:

— Rosmarie, aggódom önért, bizonyára várják s ha itt valaki egyedül látná. — Sajnos, nemcsak árnyak vannak, hanem gonosz nyelvek is.

Rosmarie lassan fölemelkedik. Kezét nyújtja.

— Akkor hát Isten veled, Harro... Mikor látlak — Brauneckben? — Harro némán csókolja meg a kezét, mely olyan hideg a kesztyűn keresztül. Úgy érzi, mintha valami a torkát szorítaná.

— Hát nem a viszontlátásra? Harro, mégis! A réten, hol a sárga virágok állanak s a feledés keserű vize folyik. Ott. Már én sem merészkedem be az üdvösség kertjébe. Viszontlátásra tehát — a kapu előtt. Tán mégis kihallatszik egy-egy eltévedt hang. — Isten veled!

Elmegy előtte, lassan, ahogy királynék lépkednek.

— Ó, te... thulei királyné, — suttogja... Ó, Istenem... még csak egy percig. Ha maradtál volna... Hála Istennek, hogy elmúlt...

Bernbacher, a braunecki kocsis, aki olyan kifogástalanul ül a bakon, a lakáj mellett, és olyan biztosan vezeti a kocsit az autók és kocsik tömkelegében, közben mégis mozgatja a száját. Azt dörmögi: — Vannak fickók, akik szolgálnak, és nem tudják befogni a szájukat... azokból semmi sem lesz az életben. Bagage! Van üres szerszámkamra és hosszú ostor és tanu sehol. És szaladgálhat a rendőrségre, a jó helyet mégis elvesztette és az uraság ajánlását. — Mi rendet tartunk Brauneckben... Tehát egy fiatal fickó semmit sem tud. Az úr lehetett magas, lehetett kicsi is; a hercegnő kiszállt, vagy nem. — A háromszor átkozott autók miatt állította meg a lovakat... Br!

A kocsi megáll, az inas kitárja az ajtót, a hercegnő fölmegey a lépcsőn s kalapban, köpenyben be-megy apjához. Az diplomata-íróasztala előtt ül, mely tele van papirossal. csodálkozva néz föl.

— Kocsizni voltál, valami bajod van?

— Láttam Thorstein Harrot. — A herceg homloka mélyen elpirul.

— Itt volt?

— Nem; bizonyára nem jött volna ide, beszélnem kellett vele, kértem hát, hogy jöjjön a Nationalgalerie-be. S volt olyan szíves, eljött.

— A legnagyobb tapintatlanság a gróftól, hogy úgy találkczik veled egy múzeumban, mintha elárusító-kisasszony volnál.

— De hát mit tegyen, mikor én kértem, — sírva kértem.

— Akkor téged illet a szemrehányás. Valaki megláthatott, borzasztó még csak elgondolni is. Kompromitáltad magad, minden lányosságodról, nevelésedről, — Istenem, azt sem tudom, mit mondjak, mintha fejbeverték volna. Hol van Miss Granger?

— Miss Grangert elvittem az angol templomba, ma saintsday van, és aztán egyedül hajtattam végig a Hársak alatt...

— Megbíztam benned, eszembe sem jutott, hogy visszaélhetnél ezzel a rövid egyedülléttel. Tudod, hogy fiatal lány nem mehet egy fiatal emberrel egyedül a múzeumba!

— Harro nem akárki, hanem öreg barátom.

— Öreg — még nincs harmincöt éves!

— Hogy valami olyat tettem, ami mamának nem tetszik és talán neked sem, éreztem és azért jöttem most megmondani. Megbánni nem tudom, apám. Hol vannak a leveleim, melyeket Harronak írtam s amelyek közül egyet sem kapott meg?

A herceg előránt egy sötét kazettát, megnyomja a zárat, föl pattan. Tele van gondosan leragasztott levelekkel, egy sines fölnyitva.

— Azt hiszed, eltűröm? Miután beláttam és mama, aki mint asszony, jobban ért hozzá, fölvilágosított, hogy milyenfajták a Thorsteiner iránti érzelmeid. Valaha még hálás leszel érte. Akkor nem akartam még nagyobb szerencsétlenséget, úgysis rendkívül izgatott voltál, s reméltem, hogy idővel megnyugszol s megeléged az egyoldalú levelezést. Látod, hogy egyet sem bontottam föl. És Thorstein gróf nem is próbált

írni neked. Számára az egész korszak lezárult, nem is mutatkozott többet. Amit szívből méltányoltam is.

— Hiszen azt kellett hinnie, ha többé nem kapott hírt felőlem, hogy elfelejtettem és a sok jót és szépet is, amit velem tett. De most már tudja és nem is bánom. És ne tégy neki szemrehányást... és ne mondd tapintatlannak... nem tehetett másként... jönnie kellett. És nem szívesen tette, egyre félt, hogy valaki megláthat bennünket s nekem károm lesz belőle. Nem is értettem, miért olyan különös. Te és mama is ott lehettetek volra, hogy minden szót halljatok, amit beszéltünk és apa, Harro félt tőlem! Láttam, hogy félt. Hát félelmes vagyok! És nem akarta azt mondani, viszontlátásra, akárhogy kértem, nem akarta. Csak a liliomos mezőn a másvilágon... Attól sem kell félned, hogy mit csinálok, és éjjel, nappal rámerőszakolhatod Miss Grangert, vagy nem, — mindegy. Írni sem fogok neki többet, most már az is elmúlt. Minden elmúlt.

Rosmarie kisuhan a szobából, lassú lépésekkel, ahogy királynők lépkednek az álomkertekben. A herceg föl, alá járkál s megpróbálja leküzdeni izgatottságát. Végre is most minden világosabb és jobb, mint volt. Rosmariet még nem mutatták be s lehet, hogy senki sem ismerte meg. És a Thorsteiner bizonyára tudtára adta, hogy a régi gyermekbarátságának vége, és Rosmarie megértette. Semmi értelme hát, hogy most izgassa magát. Charlotte, jobb, ha ő nem tud meg semmit. Nem erős oldala a tapintat. És Rosmarie is megnyugszik. Csak van benne valami büszkeség. Nos, valószínű, hogy összeszedi s később majd mosolyoghat ezen az érzelgős gyermekkori barátságon.

Mindezt szépen elmondta magában, meg is nyugtatta magát vele s visszatért íróasztalához. De valami gyöngye aggodás visszamaradt. Rosmarie mindig gondgyermek volt, az ember ki nem fogy mellette a nyugtalanságból...

De Rosmarien semmi különös sem látszik. Este mamával színházba megy, másnap pedig egy nagy virágkiállításra. A herceg egészen megnyugszik, mikor inasa, akit beküldött, hogy Thornstein grófot fölkeresse, mert beszélni akar vele, azt a hírt hozza, hogy egy Thorstein gróf elutazott, nem tudják, hova...

Most hát minden rendben van s mikor másnap Rosmarie a reggelinél kedvesen, barátságosan fogadja s a szokott gonddal készíti el teáját és tojását, még különös jókedvet is engedélyez magának. A hercegné sohasem jelenik meg a reggelinél, öltözködése nagyon sok időt vesz igénybe. Így ez az óra nagyon kedélyes. A herceg úgy találja, hogy Rosmarie nagyon jó gyermek, nincs kisírva a szeme, nem vádolja az egész világot, mert egyszer valami nem történt kedve szerint. Mindent készen tartogat apja számára, reggeli csókot, kedves érdeklődést legkisebb kívánsága iránt is. Ha meggondolja, milyen jeleneteket csinálhatott volna — öfensége gyűlöli a jeleneteket —, belátja, hogy joggal van meghatva.

— Rosmarie, minden karácsonyi kívánságodat elárultad már? Tudod, hogy nem nagyon tudok kitalálni. Az hölgyeknél mindig kimondhatatlanul nehéz. Vagy tán szeretnél magad is valakinek örömet szerezni? Add ide az erszényedet, bele akarok tenni valamit —, tán mégis örömed telik benne, ha magad választhatsz valamit.

— Nagyon jó vagy, édesapám, köszönöm. Ma Bergmann kisasszonnyal megyek el, Miss Grangernek reumája van, s csak azt veszem meg, amit Brauneckbe akarok küldeni.

— Hogy magadra költöd-e vagy másra, itt van, szívem; és vásárolj magadnak vele egy kis örömet, ha tudsz.

— Ó, apa, meglesz, nagyon jó vagy, köszönöm, hozok neked is ibolyát.

— A coupéval mész?

— Nem, gyalog, mama nem szereti, ha reggel a coupét használom, a fodrászsnőnek kell, ha éppen sietős útja van.

— Ez aztán nagyszerű, pompás beosztás. A lányom gyalog jár, mert a fodrászsnőnek koci kell. Miféle értékes nőszemély az, hogy nem járhat villamoson?

— Ó, apa, annál sokkal előkelőbb, azt nem kívánhatjuk tőle. És én szívesen gyalogolok. Ilyen korán még az üzletek sincsenek úgy tele és gyorsabban megy.

Rosmarie odatartja apjának lágy rózsaacát.

— Hát megyek egy kis örömet venni magamnak, olyan kedvesen mondtad.

— Jól van, Rosmarie, és ne feledd az ibolyákat!

Rosmarie Bergmann kisasszonnyal, anyja sokat kínozott komornájával, a Friedrichstrasszén megy, melynek a nap minden szakában más képe van. Most iskolásgyermek és siető tanítónők járnak rajta, egy elkésett elárusító kisasszony, egy háziasszony, aki a csarnokba megy. Ez az egyetlen napszaka, mikor Rosmarie az utcára merészkedik. Nagyon megnézik, még a népes Berlinben is. Magas, karesú alakja, járása, aranyhaja, nagyon föltűnő, még ha olyan egyszerűen öltözik is, mint ma, kék szövetruhájában, sealskinkabátkájában és sapkájával. A legszebb virágüzletnél megállanak s Rosmarie két csodaszép, pompás illatú nizzai ibolyabokrétát vesz. Egyet papírba csomagolva Bergmann kisasszony visz, a másikat Rosmarie kabátjába tűzi. Enyhe idő van, kibírják a virágok. Több üzletet bejárnak s remélhetőleg örülni fognak a brauneciek, az uradalmi tanácsos úr, Berger kisasszony és a többiek.

Most egy nagy műkereskedésbe érnek, ez az utolsó. Nem, még előbb a kis vaskereskedést. Rosmariének egy kis olló kell. Bergmann kisasszony csodálkozik, annyi olló van otthon. De a kis ollót is megveszik és Rosmarie muffjába teszi.

Most jön a művészet. Egész rakás van ott, szépek és csunyák. Barátságos, nem tolakodó, sápadt elárusító jön eléje, szeme vágyva nézi Rosmarie ibolyáit. — Bergmann kisasszony, ez szép üzlet, itt megtaláljuk, amit keresünk. És Bergmann kisasszony, azt hiszem, maga is szívesen választana valamit. Kérem, fogadja el ezt az aranyat. Keressen valamit a bátyjának, aki úgy szereti a szép dolgokat. Én addig a kristályholmit nézem meg. — Bergmann kisasszony arca ragyog. — Ó, milyen kedves, fenség, köszönöm! — és egy csodálatos säckingeni trombitás-cigarettatartóhoz fordul. Rosmarie a sápadt elárusítóhoz hajlik és gyorsan mondja: — Adjon papírt, fölírom a címet. S azt a kristályvázát, amott, az ezüstitáblával.

Szépségismerő szeme azonnal megtalálta az egyetlen jó formát a sok közül. Siető kézzel írja a címet.

— El tudja intézni, még megérkezik?... Küldönccel!

— Hogyne, nagyságos kisasszony.

— Az ára?

Rosmarie egész erszényét kiüríti.

— Elintézi, kisasszony, s ezt beleteszi?

Megfordul, az oszlopokon keskeny tükrök vannak, egyik előtt valamit igazít a haján. Az olló megvillan, a fűrt, mely füle mellett csüngött, nincs már ott. Leveszi kabátkájáról az ibolyákat és elosztja. A kisasszony egyre a kezét nézi s a szép, szép ibolyákat. Ilyenek nyitak a lelkészlakban, ahol otthon volt. Persze, nem karácsonykor. S egyszer csak kezében tartja a fél bokrétát.

— Az öné, kisasszony. Mert olyan barátságosan szolgált ki és láttam, hogy örült nekik.

A sápadt lány elpirul.

— Nagyságos kisasszony, nem tudom, szabad-e...

— Ó, persze hogy szabad...

Hát az előkelők, igazán előkelők között is vannak ilyen barátságos emberek? Bizonyos, a fiatal szőke hölgy a legelőkelőbbekhez tartozik! Rosmarie a hajfűrtöt a megmaradt ibolyák köré tekeri s az üvegcsészébe teszi. A csésze finom, mély, mégis erős hangot ad... Ó, milyen szép! Mint a zengő kút.

— Nevet? — kérdi az elárúsítónő.

— Nem szükséges.

Persze, aki az aranyhaját látja, azt is tudni fogja, kinek a fejről való. Rosmarie mosolyogva fordul Bergmann kisasszonyhoz, aki egy séreg trombitás, Gretchen és Lujza királynő között áll s éppen választott.

— S most menjünk, Bergmann kisasszony!

— Fenség kész?

— Csak egyet találtam, elküldik.

— Fenség, a szép ibolyák elvesztek?

— Jó, hogy van még egy csokrom, azt a hercegnek ígértém. — S elviszi neki az ibolyákat.

— Vettem magamnak egy, nem, két, nem, három örömet.

— Igazán, Rosmarie? Akkor meg vagyok elégedve a lánnyal. Menj most mamához, ó, ha neki is lehetne örömet venni!

— — — — —
Karácsonyeste Rosmarie ott áll a nagy, pompás fenyő alatt, mely az alacsony asztalon áll. A gyertyákat már eloltották. A herceg egy új díszkiadást nézeget,

régi várakról, melyet Rosmarie keresett ki számára. A hercegné a zongoránál új kótáiban lapozgat, néha megüt egy-egy hangot. Rosmarie elveszi a tokot, melyben drága bársonyon gyöngynyakéke pihent. Már viseli, gyöngyökét mindig hordani kell... apja csatolta a nyakára.

A braunecki erdőből való szépséges ezüstoffenyő legalsó ágán, — ó, most az egyetlen dolog a szeretett Brauneckből — mama kierőszakolta, hogy itt maradtak —, ott csüng, Rosmarie helye fölött, mélyen elrejtve egy fekete szilvabábu. Óvatosan levágja s a tok fehér bársonyára fekteti. Éppen beleillik s furesán fekszik a finom ágyon. A tokot becsukja, leül az egyik öblös székbe a fa alá, fejét a támlára fekteti s kezét feje alá teszi; mamának nem szabadna így látni őt, de most el van foglalva.

Már Tamás-napja óta, mióta elvált Harro-tól, különös nyomást érez a szívéen. Ma még erősebb, nem fáj, csak különös, hogy mindig rá kell gondolnia. — Ha még erősebb lesz — akkor — akkor elröpülök, ahogy gyermekkoromban olyan sokszor álmodtam, — gondolja. — Mindig röpülésről álmodtam s ma éjjel is repülni fogok álmomban, hosszú, puha szárnyon. Most már megkapta Harro a csomagot, igen, már ott van nála, milyen csodálatos, mintha látnám... Ó, Istenem, mégis megtanulok repülni... Harro, így ülsz itt és a csészébe bámulsz és az ibolyák még frissek és nem... mégsem akarok repülni, nagyon nehéz...

A herceg a díszkiadás mellett ül, éppen saját kastélyai egyikénél tart, valami halk zuhanást hall, de egyéb semmit és tovább lapoz. A hercegné végre talált egy motivumot, ami tetszik neki s játszani kezd, előbb csak lassan. Valami keringődallam, érzelgős, banális, mégis van valami lendület benne, amelyet szeret s kicsit idegenül hangzik a magas, szép teremben, melyben ott áll a komoly fa, ahogy Rosmarie diszítette...

A romok grófja ott ül régi szobájában. Félórája, hogy a küldönc a mély havon át elhozta a berlini csomagot. Nagy gonddal, és a névtelen földadón csodálkozva, bontotta ki. Most, az utolsó takaró alól ibolya illata csapja meg, szívdobogást kap tőle — mégsem lehet, ott — a pompás csésze, melyet az ezüstitláb elága-

zása olyan szépen ölel körül. Már a formáról, mely talán száz másik között egyedül sikerült tökéletesen meszerének, hogy úgy hat, mintha a természet alkotta volna, — már arról megismeri a kezét, mely kiválasztotta. S a csésze fenekén ott az ibolyabokréta, körülötte a sápadt aranyszálak... Ott ül előtte és nézi, nézi, mintha szívébe akarná égetni a formát.

— Lélekke, hát így viszonzod a kegyetlen csapást, a legkegyetlenebbet, mely meleg szívedet érheti — azzal, hogy még jó vagy hozzám. Ó, Lélekke, ha valahol még föllelhetnék, a világ végére is elmennék, hogy megköszönjem neked. De nem találhatlak meg sehol, az üdvösség kertjébe szállottál s egy idegen tündér az, aki szemeddel lát s azt mondja, a te szíveddel érez. Ó, te thulei királyné! — Ó, Istenem, mi köze a romok grófjának hozzád? Idegen, sápadt, fiatal királynő, aranykoronáddal.

Halld, nem a csésze csendült, egy hang, finom és erős és édes, nem a titokzatos körből hangzott és most fölemelkedik az asztalról, mintha valaki emelné, — magas, karcsú, fehér alak áll ott, aranykoronával s a csésze fölött nagy, szelid, szürke szem néz reá. — S a csésze mégegyszer megcsendül, még idegenebbül és messzebb, messzebb... A romok grófja fölugrik, hogy széke hátraesik.

— Lélekke, ó, királyné!

Egyedül van a nagy, sötét szobában kristálycsészéjével és ibolyáival.

— Mi volt ez? Elaludtam, kísérteteket látok? Thulei királynő, mi lehetek én számodra? Miért hívsz?... Ó, csak a bolondod lehetek, — csak a bolondod, — és a Thorsteiner a csésze mellé, az asztalra fekteti a fejét és válla olyan hevesen remeg, hogy a csésze igazán visszhangot adhat rá...

— Mi van Rosmarieval, azt hiszem, elaludt a fa alatt, nézz hát utána! Ha fáradt, feküdjön le, — szól hátra a hercegné a zongora mellől.

A herceg félreteszi könyvét. Igazán nagyon érdekes!... — Ezt jól csináltad, Rosmarie, — átmegy a másik szobába. Rosmarie nem ül a széken, nem... ott fekszik, ahogy lecsúszott, félig nyitott szemmel, a karácsonyfa alatt.

— Charlotte... Istenem! Rosmarie — elájult; — ó, jöjj már!

A hercegné bejön, azután fölsikolt: — Meghalt... nem tudom nézni — a szeme — takard be, a szörnyű szemét... — Az apa már karjára vette gyermekét.

— Ostobaság, érzem, hogy dobog a szíve, segíts hát! Hívd be az embereket! — A hercegné az ajtóhoz hátrál, megnyomja a csengőt, azután a pamlagra hanyatlik s a párnákba temeti arcát. — Nem tudom nézni, meghalt. Ó, vigyétek már el, — vigyétek!

Mindenki összeszalad, Rosmariet ágyába viszik. Ott fekszik s most már lehúnyta szemét. A herceg a kezét fogja. Hála Istennek, érezni a gyöngé, de egyenletes szívverést. S mert remegő keze nem tudja az érverést tartani, ajkát nyomja a sápadt csuklóra, így a leggyöngébb ütést is érzi. Már jön az orvos és Rosmarie szemét fölnyitva, suttogja:

— Ma repültem, nagyon messze — de nagyon nehéz a repülés — kifáraszt és — megkínozt.

Rosmarienek nagyon gyöngé a szíve. Kimélni kell, nagyon gyorsan nőtt, jó lesz, ha nagyon nyugodt nyarat tölt falun, sok friss levegővel, lehetőleg kevés izgalommal, kevés szórakozással és sporttal.

— — — — —

A NYUGODT VIDÉKI NYÁR.

Brauneck-kastély saroktornyocskáján már februárban ott leng a fehér-kék zászló, pedig még hó és eső váltakoznak a magas fensíkon. Az alacsonyan kavargó felhők alatt sötéten mered a vár, négy vastag tornyával. Az északi oldal öreg fenyői ágaikkal csapkodják a falat. Hollócsapat vonul a park felett s az erdőkből az özek rekedt hangja hallik. Olyan évszak ez, melyben az ember szívesen lakik egy tágas, öreg épületben, hol a szelek a galériákba kapaszkodva, egész éjjel üvöltenek, dobognak és dühöngenek, hol a folyosókban sötét reuma-kísértetek rontanak a gyanútlanul járkálókra? — Hol a komornák mindennap rosszul záródó ablakokról, jeges hálófülkékről panaszkodnak és keserű szívvel emlegetik a nagyvárosi központi fűtést, gyógyó üzleteket és esti színházelőadást. A francia

komorna azt állítja, hogy a fülkében, hol az ágya áll, quelq'un s'est donné la mort és nyolcadnapra eltűnik Brauneckből. Szegény Bergmann kisasszonyé az egész felelősség, hogy a hercegnét olyan állapotba segítse, ahogy a világnak mutatkozni akar. Már a második reggelinél vörös a szeme, de azután megpihenhet, mert a többi a hercegnő dolga, s az ő szemén semmi sem látszik meg. A kék emberkének nagy öröme telhetik Rosmarieban, aki olyan szépen megtanult hallgatni; tán igen is jól tud már.

— Rosmarie, légy türelmes, még csak rövid ideig, gyermekem, meglátod, mennyivel jobb és kellemesebb lesz minden — mondja néki a herceg —, nagy áldozatot kívánunk mamától, s igyekeznünk kell neki megkönnyíteni.

Nagy áldozat is az, melyet a hercegné Brauneck, Hallgatás, Kirchhalden és még másik három termékeny és romantikus kastély és birtok jövő örökösének hoz. A szezon közepén kellett otthagynia Berlint, a herceg veszélyesnek tartotta a későbbi utazást, s Brauneck örököse és jövő ura nem idegenben, hanem otthon születik meg. S a hercegnének, aki legjobban paripája hátán, a bakon és a vadászaton érzi magát, egész idő alatt fekiüdni kell. Szegény hercegné, minden gondoskodás mellett úgy érzi, hogy börtönben van és őrzik, s úgy gyűlöli fölvaltva az udvari tanácsost, a herceget, Rosmariet, aki éppen soron van, ahogy csak egy fogoly börtönőreit gyűlölhethi.

— Majd csak eltelik az idő, — mondja a herceg, mikor sápadt gyermekére néz; persze, semmije sincs abból, amit a berlini orvos rendelt számára. De honnan az ég-világából teremtsen elő néki — szép nyugalmat, apró örömeket, megnél kevesebb lelki izgalmat! — Majd a tavasz jobb napokat hoz, csak jönne gyorsabban; egy ragyogó napot, tíz fagyos, esős követ. El lehetne Rosmariet miss Grangerrel valamerre küldeni, de a hercegné a terv említésekor már magánkívül van. Nem, nem nélkülözheti Rosmariet, a Bergmann rémségesen olvas föl, minden megható résznél szipog, s már az meghatja, ha azt olvassa, hogy az ifjú az alkönypírban megpillantotta szülőföldjét. Rosmarie legalább jól olvas, ha akar, s ugyan kivel töltse el a hercegné

az egész hosszú napot? A második hűgát ajánlják, az meg is érkezik, de egy hét múlva már hirtelen elutazik, fogorvoshoz kell mennie. De Bergmann kisasszony bizalmasan elmondja a Varrórózsának, hogy kihallgatta a két hölgy beszélgetését, mikor a fiatalabb azt mondta nénjének:

— Azt hiszed, velem is macska-egeret játszatsz, mint együgyű Rosmarieddal?

Megérkezik a tavasz, kimondhatatlanul szép és pompás és Rosmarie az ablakból nézheti. Éppen csak annyi ideje van, hogy mindennap végigsétálhat a parkon, s lehajthat a völgybe és vissza. A hercegnét még a kertbe sem szabad levinni, mindenféle aggasztó jelenség mutatkozik nála, így egész élete a szobákban telik el. Rosmariének van a legügyesebb, leglágább keze, órákig tud fölolvasni, a homlokát és kezét simogatva, el tudja altatni a hercegnét, s mint az árny suhan ki, ha célját elérte. Rosmarie nélkülözhetetlen.

A mezők már a kora július aranypompájában lánognak, a lécfalon alma, körte érik, a rózsák egy nap alatt elvirulnak. Néha vad zivatarok támadnak és még sohasem hallottak ennyi villámesapásról és hirtelen támadt tüzről.

Ma mélységesen kék és aranyszínű az ég, s már korán reggel olyan csend van, hogy még a herceg nyárszobájában sem lebegnek a függönyök, mint máskor itt a hegyen mindig.

Rosmarie ott ül édesapja bőrpamlagán, éppen most hozta a mindennapi rózsabokrétát íróasztalára. A herceg ránéz és nagyot sóhajt. Rosmarie egyre jobban megváltozik s mintha mindennap sápadtabb volna.

— Nagy áldozatot hozol, Rosmarie, és semmi szórakozásod sincsen, olyan kevés örömed van szép fiatalságodban. S mégis örülök, hogy olyan nélkülözhetetlen vagy mamának.

Rosmarie mosolyog, csak annyira, hogy csodaszép foga kivillan. A herceget nyugtalanítja ez a mosolygás, van valami benne, ami gondot okoz neki.

— Ha eltelt a nyár, valami nagyon szépet találunk ki számodra. Berlinben sem lesz pirosabb az arcod. Tudod, mit gondoltam? Kikeresünk valami szép helyet

a Rivierán, egy kis öbölben a kék tenger mellett s kibérelünk neked ott egy villát a jövő télre. Ott majd láthatod a tavasz érkezését. Mit szólna hozzá? S különben hogy vagy, nem szoktál elájulni?

— Köszönöm, apa... ájulás... igen, néha-néha, mikor nagyon meleg van, de ne félj, nem ijesztem meg vele mamát, kimegyek előbb, mindig megérezem előre. Mamának olyan rosszak az idegei és nagyon fél a zivatartól; félek, hogy ma is kapunk egyet, olyan meleg van már most is.

Feláll, odamegy apjához, hátulról átöleli, megcsókolja s kimegy nehéz napi munkája után. Azt gondolja: Milyen egyedül van az ember, milyen nagyon egyedül! Szeretjük egymást, egymás felé nyúlik kezünk és mégsem érzük el egymást soha, mindenik egyedül él csillagán. — A hercegné ott fekszik nagy, mennyezetes ágyában, mely a szoba közepén áll. Körülötte valóságos ruhatábor van fölhalmozva. Bergmann kisasszony, Klára és Rosmarie új komornája, a Liza, még egyre hordják a ruhákat s lerakják a pamlagra, székekre, szekrénykékre — mintha menekülésre készülnének. Valahányszor valami újabb dolog kerül elő, oda kell vinni a hercegnéhez, megszagolja s azt mondja: „Ezt is!“ S a remekművet félreteszik a többihez. Rosmarie jó darabig észrevétlenül áll a selyem alsószoknyák és pongyolák tömkelegében, míg a hercegné odaszól neki:

— Kérlek, Rosmarie, mozogj te is kicsit, nem akarok örökre ebben a fölfordulásban feküdni.

— Jó reggelt, mama, nagyon szívesen, csak tudjam, mit csináljak, mi van itt? Ne igazítsam meg előbb a párnádat?

Megcsinálja s a hercegné azt mondja:

— Szagold meg hát magad... Nem szemérmetlenül rózsailatú?... Régi rózsalevelek kiállhatatlan illata.

— De igen, mama s a szép, régi szekrényt okozza. Azt mondják, rózsafával van béelve, s mikor gyermek voltam, Berger kisasszony néha megengedte, hogy megszagoljam, aminek nagyon örültem.

— Én gyűlölöm ezt a szagot. Nem is illik új, párizsi parfümömhöz, s ha ruháim a szörnyű szekrénybe kerülnek, elvesztik illatukat s megint rózsaszagúak lesznek.

— Mama, az új illatszered nagyon furcsa és erős s persze, nem kellemes a rózsaillattal vegyítve, olyan hangos. Nem hagynád el s maradnál a rózsáknál?

— Eszemben sincs, Rosmarie, s mert beláttam, hogy a régi szekrényt nem lehet észretéríteni, mindent ki kell szedni és szellőztetni s a szekrényt vigyék ki.

— De oda van erősítve.

— Hát akkor vágják le.

— Nem kár érte? Annyi fér bele, egész ház és olyan jó beosztású és kényelmes.

— Mondom, hogy szörnyeteg, bárka és a szaga idegessé tesz, legyen a tied, ha akarod, de kérlek, ne jöjj közel hozzám, ha a ruhád abban volt. Liza, ne taposson a csipkéken, mint egy tehén, a földön húzza őket!

Rosmarie megkönnyebbülten sóhajt föl. Mama el van látva egész napra s nem törődhetik az esetlen, hosszú, sápadt, rosszul öltözött, unalmas Rosmarieval. A hercegné parancsolgat, ruháit nézegeti s az unalommal vívott mindennapi harc már reggel győzelemmel indul. Igaz, az előszobaajtót bezárják, mikor az inasok jönnek, négy nem elég, hat, nem, nyolc ember kell, hogy az öreg, makacsodó óriást elmozdítsa helyéről. Valószínűleg olyan hölgy számára készült, aki nem szerette a változtatásokat s a kertbe is kőpadokat állíttatott. Még lába sincs a szörnyetegnek, sötét, faragott deszkáin fekszik a padlón. A szekrény egész napra ad beszéd tárgyat. Alsó deszkái persze alaposan megrongálódtak, most kerekeken gurítják Rosmarie birodalmába, mint egy legyőzött óriást. A döngés, az emberek szuszogása, a tarka lom, melyet most olyan nehéz elhelyezni, mindez nem árt mama idegeinek, egészen felvidul tőle.

Rosmarie kitarja az előszoba ajtaját, melyben a szekrény állott. Látszik, hogy az öreg úr körül tapétáztak, az üres helyen rózsamintás falfestés van. A szekrény olyan jól megvédte, hogy a színek még egészen frissek.

— Tapétázni kell, — jelenti ki a hercegné.

— Nem kár, mama? Az egész falat be lehetne festeni a szép régi mintával.

— Festett fala senkinek sincs.

— Nézd csak, milyen csūnya mellette a tapéta.

— Régi lom, Rosmarie, azért tetszik neked.

— Ajtó is van itt, a lombozat vászonra van festve. Itt kell lenni a zárnak.

— Rosmarie, azonnal jöjj ide, az ajtó zárva marad! Ó, Istenem, miért is kell ilyen iszonyatos házban laknom, mindenütt folyosók és titkos ajtók, s ki tudja, talán csontváz van mögötte. Azt mondják, minden régi kastélyban van valami élő befalazva, te olvastál az építésáldozatról. Ha az volna mögötte!... Istenem, hát ezért gyűlöltem úgy a szekrényt ósdi szagával.

— Mama, az uradalmi tanácsos úr mondta, hogy mindenütt folyosók vannak a falakban, de csontvázakról sohasem beszélt. Bizonyosan nincs mögötte semmi iszonyatos. Idehívjam apát vagy az uradalmi tanácsos urat? S nézzenek utána, hogy megnyugodj?

— Nem, nem! Ha valamit találnának és én egész idő alatt egy meggyilkolt mellett laktam volna!... A szag nemcsak rózsáké volt. Nem maradhatok itt, át kell költöznöm; ha csak ezt a régi lombot látom, töviseivel, már tudom, hogy valami iszonyú van mögötte!

— Mama, ha semmi rossz sincs mögötte, megnyugodnál, míg így mindenféle ijesztő dolgot eszelsz ki. Én nagyon szépnek és barátságosnak találok a rózsamotivumot. Ne hívjam apát?

— Rosmarie, megtiltom neked!

— Akkor folyton félni fogsz, szegény mama.

A hercegné megadással mondja:

— Az első naptól tudtam, hogy kísértetek kastélya, csaknem olyan rossz, mint Hallgatás. Nehogy az ajtóhoz menj! Előre látom, hogy ha kinyitod, régi koporsók hullanak ki.

— Mama, becsukhatom az ajtókat; akkor semmi rosszat sem látsz.

— De hallom.

— Akkor beviszünk a szalonodba, ott nem látsz és nem hallatsz semmit s ki tudja, milyen kincseket találunk. Régi csipkéket neked és brokátot apának.

— Azt hiszed, kéne nekem a régi lom? Hagyj békén vele.

Rosmarie elhallgat s elhatározza, hogy holnap reggel, titokban, mikor még mama alszik, kinyitattja a folyosót. Ma késő már, a herceg vadászni ment s este van, S szerencsére a hercegné is megnyugszik, mert

most már más okot talált az izgalomra. Lesz-e zivatar vagy nem? S a herceg lesen van. A hercegné sóhajt. Ha ő is ott lehetne, a félhomályban, ujjá a ravaszon, vérében a vadászlázzal... Ott, a magas fűben finom szarvasfej mozog. Iszonyú, itt feküdni a hőségben, a meleg párnák között, kilátással még három ilyen hónapra.

Rosmarie is aggódni kezd, csak néhány falatot evett, apának egyedül kell étkezni, ha megjön. Ő nem hagyhatja itt mamát. Hogy dobálja magát a párnák között!

— Elküldjek az udvari tanácsos úrért?

— Mindig csak azt mondja: több nyugalom... nyugalom... Ó, hogy gyűlölöm ezt a szót!

A levegő ólmos, a nagy ablakszárnyak tárva állanak, messze villámlás. Mint éreből való sötétzöld tömeg mered a fák esúca az ablak alatt...

Hosszú, fárasztó, ólmos este, messze mennydörgés dübörög, villámlik s a sötét, nehéz függönyöket nem lehet leengedni mert akkor elviselhetetlen a hőség. Rosmarie még mindig ott ül katonai humoresk-kötete mellett, mely úgy lehangolja, hogy a rózsaindák mögé rejtett koporsó ahoz képest vidám gondolat. Megundorodik a hadnagyoktól, századosoktól és tisztiszolgáktól, de mama még mindig nem tud elaludni, olyan nagyon izgatótt. Bár Rosmarie már régen megtanulta a művészetet, hogy fölolvasson, de a tartalmat ne figyelje s valamit még a saját lelkéből is megőrizzen. Ma este nem sikerül, ereje kimerült. A hőség erősíti a nyomást szívében. Pedig rosszabb ne legyen. Azt kérdi:

— Mama, megengeded, hogy leeresszem a hajamat, nagyon fáj a fejem a sok tütől, s ha kicsit csöndesen tudnál feküdni, megpróbálnálak álomba simogatni.

— Bánom is én! — mondja mama kedvetlenül. — Nem tudom, mi lőtt, engem sohase bántanak a tük.

Rosmarie leengedi hosszú hajfonatait, súlyosan feküsznek vállán s fiatal, sápadt arcát körülveszik a lágy, aranyos hullámok. Az ablakhoz megy és kinéz a sötét parkba, se hang, se lehellet nem mozdul odakünn; most hirtelen vakító, kékes villám cikázik, mely egész magas, fehér alakját megvilágítja, mintha aranylapra rajzolt kép volna.

— Rosmarie — kiáltja a hercegné —, mégis zivatar lesz!

Egy percre vad zúgás, üvöltés támad, a sötét függő-

nyök mint mesebeli óriás madárszárnyak repülnek föl, cseng, zúg, döng, mintha minden fadarabka megelevenedett volna a nagy épületben s részt kér a szelek vad táncából, azután mély csönd. Már elvonult a zivatar? A vad lárma után még nyomasztóbb a csönd. S az éjszaka künn leselkedik, mint kísérteties szörnyeteg.

A herceg jön, jóéjt kívánni.

— Rosmarie, még fönt vagy? Olyan vagy mint egy márványszobor. Menj feküdni! Charlotte, úgy-e nélkülözheted?

— Még egy percre... Istenem, nem is tudom, miért álldogált itt ilyen sokáig. Szórakoztatóképessége ma még kisebb mint máskor. Lefekszel?

— Igen, valószínű, hogy éjjel vihar lesz, előre akarok aludni. Rosmarie, tíz percen belül légy odaát!

— Szörnyű, hogy ezt mondd, Fried. Most be sem fogom hunyni a szemem. Ó, ezek a braunecki viharok!

— Igazán nincs mitől félned, Charlotte, gondoldj arra, mióta áll már a régi épület s hány zivatart bírt el. Ha valami történik, kérlek, hívass.

A herceg megy, az ajtóból mégegyszer visszanéz. Rosmarie, hogy ma milyen, mint valami kép s mégsem látott soha hasonlót! Egy dal jut eszébe:

*A királynő levele
Fejéről az aranykoronát.*

Miért jut ez most eszébe? Melyik dalból van?

*Egyemáshoz nem juthattak,
Nagyon mély volt a víz, —*

zümög benne tovább. Milyen csodálatos úton járnak a gondolatai!

Rosmarie leül a hercegné ágya mellé, halálosan fáradt, de így nem hagyhatja itt mamát. Nagyon is jól ismeri a barna szem nyugtalan villogását. Megpróbálja gyöngéd kézzel simogatni mama homlokát és hátát, de ma mitsem használ, a hercegnét ébren tartja a zivatartól való félelem... vagy a rózsás fal titka. Nyögve, jajgatva forgolódik. S mintha most a fekete ég pereméről — a hegyről olyan tágas a látóhatár — mindenfelől sugárkévék törnének elő. Halálos csönd van s mégis hullámoz és remeg a levegő a vonagló fénytől, a távolban hol egy sárga búzaföld, hol egy falu, majd temp-

lomtorony tűnik föl, majd sötét hegyesúcs, melyet kék lángok ölelnek körül. A függönyöket nem lehet összevonni, egyre fojtóbb a levegő. Ha Rosmarie összehúzta, hogy ne lássák a fény vad játékát, a hercegné azt kiáltja: megfulladok! — és újra ki kell nyitni.

— Mehetek már lefeküdni, mama? Beküldöm neked Bergmann kisasszonyt.

— Ó, Istenem, hogy tudsz aludni egy ilyen borzalmas éjszakán, Rosmarie! Más lány egész éjjel táncol s reggel két órakor még nagyon jókedvű s te már most hogyan lógatod a fejedet! Igaz, hogy nagyon szótalan és unalmas vagy és a hajad is kibomlik, de Bergmann kisasszony még szörnyűbb. Mingyárt szipog, ha az ember egyszer gyorsabban mond neki valamit. De mit használ, ha el is küldöm, idegen, ügyes teremtés úgysem marad ebben az erdőzugban. Ki marad itt, ki van itt? Az egyetlen értelmes emberrel, aki mellett nem ölt meg az unalom, ha kinyitotta a száját, miattad szakítottunk... azaz nem jön többé, megvan rá az oka.

— Mama, beszélj inkább valami másról, rólam, ha akarsz!

— Istenem, tudom, hogy még mindig megvan a régi tendr-od iránta. Kinevetett gyerekes eszméiddel ... Az utolsó jelenet! Mennyire terhére voltál! Istenem, nevetnem kell, ha rá gondolok, s még szerencse, hogy ebben a házban, ahol a szekrények mögött csontvázak és koporsók vannak, akad valami nevetnivaló is. Ahogy lerázott magáról, mint egy rovar... és az arca! Az ijedtségtől megdermedve nézte az örült libácskát.

Rosmarie úgy áll, mint egy márvány- és arany-szobor. Védtelen. Úgy érzi, mintha pellengéren állana s a ruhát tépnék le testéről, hogy minden kegyetlen szem láthassa tikos sebeit. Szeme lassan megsötétedik... már nem is szürke, hanem bársonyosan fekete s haja úgy köríti arcát, mintha könnyű légáram mozgatná, pedig a levegő nem mozdul. A hercegné ránéz s nevéte, mellyel a jelenetet magyarázta, elhal.

— Olyan különös vagy, Rosmarie.

— Nem tudom, mama, talán, mert szenvedek, ma egyre nyomást érzek a szívemen.

— Azt én is érzek s mégsem vágok ilyen kísértet-arcokat. Rosmarie, milyen jól illesz a régi szekrényhez s a mögötte lévő folyosóhoz! Istenem, olyan vagy,

mintha már a koporsóban feküdtél volna. Mint egy iszonyatos, kísértő ósaszony, olyan vagy! Ó, hogy gyűlölöm ezt a Braunecket! Hát ez az életem, itt feküdni és a kegyelemre várni. Csak sohase láttalak volna titeket! Bele fogok halni és ti majd örültök. — Nem, azt nem mondtam. Élni akarok, halljátok, élni! Le-rázni az iszonyú terhet és ember lenni megint! Korán örültetek, ha azt hiszitek, hogy rabszolgátokká tet-tetek!

— Mama, kérlek, végy erőt magadon! — Mennem kell, hidd el, s csak nem engedhetem, hogy más is meghallja, amit beszélsz.

Vakító, cikkázó villám, menydörgés, mintha a föld is beléremegne; mint óriás felhő rohan át a vihar a vidéken, a sötét függönyök a mennyezetig repülnek föl. A szél óriáskarokkal rázza az erős tornyokat, mintha a mélységbe akarná taszítani őket, amiért olyan sokáig dacoltak vele. A galériák körül ujjong, tombol, csattog, dühöng a szelek gyülekezete; a kandallókba szélfickók zuhannak és üvöltenek, ha nem találják meg azonnal a kivezető utat. A sötét felhő-hegyekből kék felületeket hasít a szüntelenül cikázó villám. Mind a száz ablak csörömpöl s mindenkinek más a hangja. A hercegné sikoltva veti magát pár-náira:

— Rosmarie, az ablak...

Rosmarie a csengőhöz tapogatózik, kék láng csap ki belőle, de hangot nem ad. Az ablakot nem tudja be-tenni, széleshátú szélfickó fekszik neki kacagva és befujja nedves lehelletét. Mit tehet Rosmarie gyöngé karja ellene. A szélfickó hosszú hajába kapaszkodik, hogy szétrepül a levegőben, mint egy aranyos vihar-vitorla, azután kacagva borítja rá, belecavarja s megint szétszórja. Sikoltva kiáltja a hercegné:

— Mit csinálsz, Rosmarie, csukd be az ablakot, hívj valakit, nem akarlak látni. Iszonyúbb vagy min-dennél, kísértet vagy élő hajaddal... Ó, hogy gyűlöllek, hogy gyűlöllek mindnyájatokat, hogy gyűlölöm a kastélyt, mely még meg fog ölni. Menj hát, menj... Semmitől sem félek már, csak téged ne lássalak. Te vagy az! Te vagy mindenben! Te vagy az átkozott kas-tély lelke, aki kínoz és életemre tör!

Rosmarie a küszöbhez vánszorog; nem, nem Berg-

mann kisasszonyt, édesapját hívja... Füle zúg, cseng. A vad viharral való küzdelem ott az ablaknál csaknem megfojtotta, s szíven a nyomás ijesztően erősödik. Eltéveszti az irányt az olyan hirtelen megváltoztatott előszobában, melyet csak néha világít meg egy-egy vakító villám, kezét a rózsaindákra tette, talán megnyomta remegő ujjával a zárat, maga sem tudja. Végre megtalálja a kijárást. Alig ér a folyosóra, irtózatossal dördüléssel csap le a villám, hogy még a kastély óriási teste is megrázkódik és megremeg. A rettentő dörgés elnyeli a mögötte fölhangzó zuhanást, csörömpölést és éles sikoltást. A nyárszobában ég a lámpa, talán apa ott van már. A hálósobájából a nyárszobán keresztül kell kijönnie. Utolsó erőfeszítéssel kinyitja az ajtót s mikor senkit sem talál ott, még apja vadászatát sem, megnyomja a vészcsengőt, azután ájultan esik a bőrdiván mellé. Órák óta küzd ellene vasakarattal, most ködbe borul előtte a világ...

Már dereng a reggel, mikor magához tér. Nagynehezen föláll, minden tagja sajog s bevánszorog anyja szobájába. Az előszobában egy ápolónő ül, jöttére föláll s szelíden kitolja.

— Menjen csak át, hercegnő, majd viszek hírt.

Átmegy a szobájába. Kábultan ül le az ágyára, kívülről hangokat hall.

— Igen, fiú volt és most már semmi remény. A hercegné... ő fölépül, igen, erős természet... bizonyos irányban.

Rosmarie mély sóhajtással nyujtózik el ágyán.

— Ó, apám, ne gyászold! Boldoggá tenne a gyermek, akit a gyűlölet szült.

Mikor a nap már magasan jár a kisírtszemű égen, Rosmarie könnyű lebegő lépéseivel bemegey apjához, a nyárszobába. A herceg hallja, hogy jön, de nem fordul feléje. Rosmarie kezét a vállára teszi és azt mondja:

— Ne búsulj, édesapám.

A herceg visszafordul. Istenem, milyen az arca, virrasztástól sápadt, zavarodott, homlokán sötét harag kifejezése. Ahogy komor ősei nézhettek, ha halálos ellenséggel állottak szemben.

— Nem értem, hogy merészelsz a szemem elé kerülni. Csomagoltass komornáddal, sürgönyöztem Helén

néninek, hogy érkezel. Brauneckben nem maradhatsz, szegény... a hercegné miatt s én sem akarlak látni.

— Ó, apám, mit tegyek?... Miért?... sokáig feküdtem ájultan... itt feküdtem.

— Mit beszélsz? Ide rejtőztél, miután sikerült a csínyed?

Rosmarie kiegyenesedik:

— Most már hallani akarom, hogy állítólag mit tettem!

— Azt magad is tudod s olyan gyalázatos dolog, hogy nem akarom ismételni... Menj és készülj. Mama csak akkor nyugszik meg, ha künn vagy a házból. Helén néninek írtam, neki elmondhatod, amit menstégedre el tudsz mondani. Tudom, hogy mama ingerelt, ő maga elismerte, de ez a tett, ez a gyalázatos tett! És bejössz, s látom a szemedből, hogy még örülsz neki. Nem tagadhatod le, amit magam láttam. Menj, vagy kényszerítesz, hogy kimenjek a saját szobámból!

Rosmarie fölemeli halásápadt arcát s kimegy, anélkül, hogy hátranézne; benne is föllángol a régi Brauneck-harag. Egy óra mulva elindul a kocsí, Rosmarie utazik...

*

A Heléna-villa lámpái bevilágítják a kis kertet, mely a villát a Lichtentali fasortól elválasztja. A kocsí megáll, Rosmarie és miss Granger kiszállnak, egy kövér inas fölvezeti őket a barátságos kis terembe, hol Helén néni nevetve, gömbölyűen fogadja sápadt hugát.

— Úgy, Rosmarie, hát hirtelen itt termettél. És ez miss Granger. How do you do? All rígh, come along. Miss Granger, ön levelet hozott bátyámtól, mely nagyon érdekel. Te, sápadt szűz a holdfényben, öltözz át, ne nagy pompába, hála Istennek, itt nagyon kényelmesen élünk s azután jöjj le. Itt a Lizád, majd segít...

Rosmarie fölmege a csinos vendégszobába, Liza kifésüli a haját és ráadja fehér estélyi ruháját. Igaza van a nénjének, sápadt szűz. Azután megszólal a harang, jelenti, hogy terítve van és várják. Helén néni furesán vizsgálódó arccal fogadja s szokása ellenére nagyon keveset eszik.

— Valami hasonló nagyon jót tenne az étvágyam-

nak, mely ellen hasztalan küzdök... de nem, inkább nem.

Rosmarie alig nyúl az ételhez s csak nehezen meséli el utazását. A néni föláll.

— Azt hiszem, lemondunk a többiről... Rosmarie, jöjj a Gondúzómbe. A Gondúzó aranyos kis szoba, szárnyasajtaja az erkélyre nyílik, mely a rózsafák fölött lebeg. Az ajtók nyitva állanak, mindenféle barátságos zaj, távoli zene, kocsirobogás, emberi hangok, selyemruhák suhogása, cigarettaillat árad be.

— Igen, így lehet élni, kicsit a kedves szomszédaink fölött s mégsem vastag falakkal és mély árkokkal elválasztva... Hogy támadt ilyen örült gondolatod, te szerencsétlen gyerek! Sohasem tételeztem föl sok értelmet rólad, de ennyi gonosztságot sem. Tulajdonképpen mit akartál ezzel az éjszakai bolondsággal?

— Helén néni, mondd meg, mi az, amit állítólag csináltam. Egész nap erre várok.

— Itt van, olvasd el apád levelét, ha van kedved rá.

És Rosmarie elolvassa: „Mélyen meg vagyok rendülve és föl vagyok háborodva, valóságos borzalom fogott el. Rosmarie ma éjjel majdnem két ember halálát okozta. Fiamat vesztettem el; hogy ez nekem mit jelent, tudhatod. Charlotte, ahogy az orvos reméli mentve van. Rosmariet valami régi dologgal fölinge-relte, ezt maga is elismeri. Nagy zivatar is volt; sajnos, Charlotte idegeit nagyon tönkretette a sok fekvés. Napközben a régi szekrényt, melyet te is ismersz, eltolták a helyéről s egy folyosó ajtaja került napfényre. Charlotte valami okból félt a folyosótól s beszélt róla Rosmarieval is. Mikor a zivatar Charlotte idegeit már nagyon fölzaklatta, Rosmarie, úgy látszik, fejébe vette, hogy ráijeszt. Mert Charlotte egyre kérte, hogy küldje be Bergmann kisasszonyt, odament a kiszabadult folyosóajtóhoz és félrehúzta a reteszt. Csak azután ment ki, de nem Bergmann kisasszonyhoz vagy hozzám, úgyhogy Charlotte a rettenetes időben egészen egyedül maradt félelmével és izgatottságával. A régi ajtó kicsapódott. A szél besüvített s benyomott egy régi korhadt, ólomkeretes ablakot, mely jó magasan volt. Az csörögve, nagy robajjal esett le, jókora port verve. Charlotte fölizgatott képzelete, — Rosmarie valami borzalmas históriát olvasott föl neki, — lezuhanó kopor-

sók lármájának hitte. Elég az hozzá, te sem fogsz csődálkozni, hogy Bergmann kisasszony, aki végre magától bement, göresök között találta. A szerencsétlenséget nem lehetett megállítani! Azt kérdezheted, miért nem siettem a zivatar kitörésekor mingyárt Charlotte-hoz, hiszen tudom, hogy fél. Mingyárt az első villám a harangtoronyba esapott és Krüger fölkeltett a hírrel. Valamennyiünknek erősen kellett dolgozni, hogy a már lángoló gerendákat eloltsuk. Még csak egyet mondok neked. Rosmarie, másnap reggel, mikor pedig már tudnia kellett az egész szerencsétlenséget, nagyon furcsán viselkedett. Még csak meg sem próbált szomorúságot mutatni! — Úgy érzem, mintha két gyermekemet vesztettem volna el. Rosmariet el kell küldenem. Kérlek, próbálj rá hatni...”

Rosmarie letette a lapot és maga elé bámult.

— Rosmarie, meggondolatlan, dacos, haragos, féktelen a gyűlöletben és szeretetben, ezt mind el tudom hinni, de gonosz, kegyetlen, gyáva!... Szegényt nyomorúságában otthagyni és gúnyt úzni belőle. Nem, ezt egy Brauneck nem teszi! A családi érzelgősség nem szokásom, de ennyire ismerem a saját véretem. Rosmarie, mit felelsz?

— Apámnak igaza van, ha azt mondja, hogy két gyermekét vesztette el...

— Rosmarie, élismered! Annyira elragadott volna a harag, hogy... Nem... Miért? Gyermekkorodban igazi álmodozó voltál és akaratos... nos, mint egy régi braunecki vaskoponya, de ez az alávaló... Rosmarie, ne engedd hát, hogy kibeszéljem a lelkemet! Szegény bátyám! Csak nem butítottak el annyira, hogy ne tudnád, mit jelent mindez apádnak!

Rosmarie fölemeli merev, fáradt, nehéz pilláit:

— Tudom... mindent!

— Rosmarie, mit írjak apádnak? Védj hát magad! Ha anyád valamiben túlozott, védekezz! Hogy mindezt kitalálta volna! Nem, így, a halál küszöbén, lehetetlen. Mondd el, hogy volt!

— Az már nem segít, Helén néni. Nem fogják elhinni... Olvastad, hogy gondolkozik apám rólam...

— Ezt első ijedtségében és fájdalomban írta. A vér később lehül. Apád, akármilyen udvarias, éppen úgy

haragudhat, mint akármelyikünk. Védd hát magad, Rosmarie! Amit vesztesz... ,

— Jól tudom, mit vesztettem... A becsületesemet vesztettem el. Hogy védjem magam, mikor mama és apa ezt tudják hinni rólam. Hogy bizonyítsam be, hogy az ajtót nem nyitottam ki, hogy mamát nem akartam hajammal és szememmel megijeszteni! Bíznotok kellene bennem. Nem kell az olyan ajándékozott bizalom, melyet akármikor vissza lehet venni, ha megint a hibás ajtó nyílik ki...

A néni kimerülten roskad egy karosszékre és jajveszékel:

— Istenem, elszoktam a katasztrófáktól! Amióta egészen elköltöztem az öreg Brauneckből... Nem tudom elviselni őket, nem tesznek jót nekem, a katasztrófák...

— Hadd menjek a szobámba, Helén néni, kérlek, fáradt vagyok, fáradt — én...

— Annyit hát megtudtam tőled, hogy nem ismered be a dolgot. Valamit kell szegény bátyámnak írnom, még ma éjjel. Még csak egyet, Rosmarie... Anyádhoz való viszonyod, tudom, sohasem volt nagyon meleg, egyik részről sem; ellentétek vagytok...

— Gyűlölöm, gyűlölöm, a szívem kiégett a gyűlölettől! És a gyűlölet fáj. Akkor éjjel is gyűlöltem... — Rosmarie kezébe temeti arcát... — Ó, szegény kertem! Mérges virágok, vad, pirosak, tüskés indák, csalánok. Oda jutottam, hogy az terem benne. De nem, ezt nem szabad mondanom. Az én kertem! S ha apám belenéz, — azt hiszi, hogy becsstelen vagyok, becsstelen...

Helén hercegnő fölállott, s Rosmarie fölé hajlik, aki összetörve ül székén. A jó néni gömbölyű arca panaszosan, gyerekesen remeg fájdalmában. Végre összeszedi magát; a hosszú évek, melyeknek megvolt a maguk titkolt szenvedése, meghozták számára a nyugalmat, most ez segíti.

— Rosmarie, gyermekem, menj aludni. Nem akartad kinyitni az ajtót, ennyit megérttettem. Bár jobban szerettem volna, ha mindent kereken és értelmesen elmondasz. Miért nem hívtad Bergmann kisasszonyt?

— Nem akartam, hogy hallja, amit mama beszélt.

— Olyan rossz dolgok voltak? Ezt meg kellene mondani apádnak... ez mégis ők, — hát mit mondott?

— Hogy mondhassam meg most apámnak? Sohasem mondhatom meg, mama rosszakat mondott, én meg gondoltam... Erről semmit, Helén néni, semmit.

— Kis bolond, te vagy bajban, nem ő!

— Nem mondom meg, nem. Mégsem akarok az lenni, aminek ők tartanak.

— Ahogy akarod, Rosmarie, utóvégre anyád ezt is letagadhatná, s akkor a te dolgod nem javul. Nem, talán igazad van. Nos, mondjuk, mama olyan izgatott volt, hogy inkább mingyárt apádért mentél. Ó, Istenem, a dolognak valami híja van mégis; no, talán nem veszik észre, hiszen te is elveszíthetted a fejedet. Feküdj le, szegény Rosmarie, ma éjjel már nem váltunk meg, mégis tudom, mit írjak szegény bátyámnak először.

Tragédia a csinos, puha kis villájában! Helén hercegnő még a színházban sem nézi meg a tragédiákat, pedig ott az embernek meg lehet az a megnyugtató érzése, hogy akármilyen holtan fekszik is a hősnő, utána fölkel, s elfogyasztja többé vagy kevésbé szerény vacsoráját... A gömbölyű hölgy nem tudja, mit tegyen sápadt, közömbös, néma hugával. Mert Rosmarie másnap sem beszél többet az éjszaka eseményeiről. Arról is hallgat, hogy miért nem osztozott apja nagy fájdalmában. S ez egyre mélyebbre taszítja a tövist apja lelkébe.

Szerencsére a hercegné nagyon hamar, szinte váratlan gyorsasággal épül föl. Mintha valami titokzatos tehertől szabadult volna meg. Wiesbadenbe utazik gyógykezelésre, s ott kivirul, mint a rózsa.

Rosmarie nem virul ki. Gyakran ájul el, Helén néni nagy rémületére. —

Helén néni elhivatja egy szanatórium vezető orvosát, híres idegorvost és Rosmariet megmutatják neki. Az okos és finom titkos tanácsos, aki annyi emberi bajt és szenvedést látott már, mingyárt látja, hogy a sápadt, apatikus gyermekben valami megszakadt, s betegségére sem ő, sem más orvos nem tudhat orvosságot. Talán eltiltották egy szerelemtől, mely szüleinek nem tetszett, de nagyon is fiatalnak és hűvösnek látszik ahoz, hogy nagy szenvedélyt érezhessen. És Helén hercegnő sugalmazására levegőváltozást rendel. Rosmarie töltse a telet Olaszországban, Helén hercegnő majd

lassan, megszakításokkal, elviszi. Miss Granger is velük megy és Liza és Helén hercegnő kipróbált Warennéja és a kövér inas.

— Miss Granger igazi unalomzsák — panaszkodik a hercegnő bátyjához írott levelében —, de végre is nagyon tisztességes, s abban a korban van, mikor az ember már nem szokott bolondokat csinálni. Rosmariet nem tudja fölvidítani, de hát ki tudja? Megpróbáltam már édesen és keserűn, hidegen, melegén, gyöngéden és gorombán, de ha egy pillanatra magára marad, rögtön magába roskad.

Az utazás mintha kicsit fölélénkítené Rosmariet, néha még gyenge pirosság is fut át az arcán, s valamit kíván is, amit Helén hercegnő azonnal megír Brauneckbe. Még nagyon is korai évszakban érnek a forró, kihalt Rivierára, valamennyi szűnyog él még, a szállodák és villák zárt redőnyökkel, holtan állanak és tenyérynyi por borít mindent.

Bördigherában, ahol aránylag mindig legzöldebb a világ, mindent megtalál Helén néni, amit kíván. Kis villát, márványerkéllyel és lépcsővel, elhagyatott nagy kertben. Abban helyezik el Rosmariet. Helén néni nagyszerű bizonyítványokkal ellátott szakácsnőt fogad, aki valamit ért franciául is, s egy konyhalányt, aki csak olaszul tud, s aki Rosmarie láttára úgy elbámul, hogy ujját a szájába dugja, s mozdulatlanul nézi.

Sajnos, a szűnyogok nagyon is elevenek és félelmesen szeretik a braunecki vért. Helén néni olyan, mintha tetoválták volna, s csaknem nagy szerencsétlenség történik.

Ugyanis egy este a gömbölyű dáma gyertyával mászik be az ágy könnyű függőnyei közé, hogy az ott elrejtőzött szörnyetegeket megkeresse. Közben a gyertyával nagyon is közel került a függönyökhöz, melyek közé be volt zárva, s azok azonnal lángolni kezdtek. A hercegnő fölsikoltott, Rosmarie bejött, azonnal le tépte a függönyöket, takarót dobott rájuk, s pillanat alatt eloltotta a tüzet.

Helén hercegnő levele, melyet Brauneckbe ír, csupa dicséret és hála: — „Rosmarie állapota határozottan javult, s amin a legjobban csodálkoztam, hogy mikor

minden oka és joga meg lett volna ahhoz, hogy elájuljon, nem tette, hanem megmentette a nénjét, mint egy gyakorlott tűzoltó“.

De a zanzarik csak nem térnek észre, egyre nagyobb előszeretettel tanúsítanak a braunecki vér iránt, Helén néni elhagyja hát a barátságatlan partot, miután jó elrendezett kis államot hagy hátra, melyben minden egyes tagnak ünnepélyesen meg kellett ígérni, hogy nem mászkál égő gyertyával a függönyök között. Legjobb, ha Rosmarie itt tölti a telet, míg a szomorú történetet ellepi a fű.

Rosmariet és Charlottet távol kell egymástól tartani... „Csak semmi katasztrófát többet!“, tanácsolja Helén hercegnő bátyjának, akinek a haragja kezd már elpárologni.

Helén néni jól elrendezte a háztartást. A szakácsné csak annyit lop, amennyit állása és nemzetisége megenged, miss Granger meglátogatta az angol lelkészt és a német lelkész Rosmariet. Miss Granger találkozott egy régi angol barátnőjével és színtelen lénye kicsit föléled. Rosmarie és a miss mindennap lemennek a capohoz, hol az ősrégi templom áll, s ott ülnek a szél-től védett fal mellett, s nézik, hogyan ostromolják a hullámok a sziklákat. S mikor Rosmarie először látja, hogyan jönnek a tegnapi vihartól fölkavart hullámok, fölemelkedve a magasba, hogy kék, kristály csodabarlangok tárulnak föl, azután mennydörögve zuhannak le, s csörgő fehér habuszályt húznak maguk után, míg újra hullámokká tornyosulnak, — beteg lesz az örömtől, s miss Granger alig tudja hazavinni.

Este az angol nő nagyon korán fekszik le, tulajdonképpen mingyárt a közös ebéd után, melyet a két hölgy magányos pompában és ünnepélyes estélyi ruhában fogyaszt el, ezt nemsokára Helén hercegnő elutazása után kezdte, s hű marad szokásához. Angol ismerőst is egyre többet talál a miss, már annyian vannak, mint homokszem a tenger partján, s csaknem minden délután meg van híva afternoontea-re, melyről csak a diner előtt tér vissza. Rosmarienak bőségesen van ideje töprengeni és maga elé bámulni, nem zavarja már a vidám és eredeti Helén néni.

Ott ül a hosszú délutánokon és a poros, naptól fá-

radt, repedezett pálmafákat nézegeti, meg a tenger kék csíkját, mely keresztül villan rajtuk. Egyik rózsát a másik után veszi ki a vázából és addig forgatja, simogatja a finom fehér szirmokat, míg lehullanak és ott marad csupaszon a sárga szívecske. Mindig szétszórt rózsalevelek veszik körül. Néha egész csomó szirmot tart a kezében, s egyiket a másik után ereszti le az erkélyről a mandarinfákra, s utánuk néz, hogyan hullanak, siklanak, forognak, s feküsznek lent, mint apró csészék. A kis himzőollója, melyet Berlinben vett, ott fekszik mellette, néha a kezébe veszi, s örül, hogy milyen hegyes és éles.

Rosmarie, gonosz gondolatok laknak fehér homlokod mögött!

Minden héten ír az édesapjának, mesél a caporól, a pálmákról és virágokról, miss Grangerről, Angelináról, az olasz lányról, mindenről, csak Brauneck Rosmarieről egy szót sem.

A herceget annál jobban kínozza a vágy, mennél jobban elszáll a haragja. Mindenütt hiányzik a lánya. Senki sem ismeri úgy terveit, reményeit, senki sem érti úgy meg, senkivel sem tölthet reggelenként olyan kellemes órákat, akit olyan finom, tiszta légkör venne körül, mintha más világból jönne, ahol az emberek gyöngédebbek, tisztábbak s honnan a közönséges száműzve van örökre. Minden olyan üres nélküle. Csak egy szót írna, egyetlen, akármilyen szegényes szót: „bocsáss meg, ingereltek, megbántottak, nem tudtam mit teszek!“ — valami okot mondana, a leggyöngébbet, csak ne hallgatna ilyen dačosan.

A zápor végre elmosta a zanzarikat és szép tisztára mosta a pálmákat is. Észak gyermeke csak most veszi észre a pálmák szépségét, hogy esőben látja őket. Hogy fölkészült amott a datolyapálma a drága eső fogadására! A nagy, széles, összehajtogatott levelek, melyek minden csöppet mély csatornában vezetnek le, azután a levél szára összegyűjti a vízereket, levezeti a törzsbe, hol kis kelyhek őrzik meg. A leveleken gyöngéd barna szálak, melyeken minden vízcsöpp fönnakad. S a többi pálma, mely olyan rosszkedvűen áll, mint fáradt báli szépség, pedig csak barátjukat, a holdat várják. Hogy siklik végig rajtuk a hold fénye, kiemelve pompás alakjukat s lobogóik csodás váltakozását! Mindenik más-

ként csillog s az ég felé nézve, gyönyörű formákba bontakoznak. Ilyenkor a törzs, mely nappal túlságosan karcsúnak látszik, méltóságteljesen emelkedik a magasba s büszkén hordja finoman elágazó koronáját.

Ó, csak volna valakije, akivel a szépségeket együtt élvezze, ilyen egyedül a szépség is csak fáj megkínzott szívének. Egyre néjje szavait forgatja lelkében s egy élesen kiválik a többi közül.

„A halál küszöbén senki sem hazudik!“ — Ez áll az anyjára, miért ne állana reá is?

S egy nap aládájához megy, melyben ott van minden kincse. Mióta a második karácsonyra — karácsonyait az erdei karácsonytól számítja — széket hímezett Harronak, vadszegfűkkel és barna füvekkel, amelyek a világos tölgyek között nőnek, sohasem hagyta abba ezt a művészetet. Mióta elválasztották Harrotól s nem uralkodhatik színei között, szenvedélyes szépségimádata és finom művészi érzéke ezekben a hímezésekben keresett kifejezést. Minden irányítás nélkül, csak a saját forma- és színérzékét követve, megtanulta, hogy bármilyen természeti benyomást tüvel és selyemszállal örökítsen meg. Senki sem zavarta ebben; ha hímezőrámája mellett ült, jól el volt látva. Egy időben aztán a tilalom ezt is elérte: „Ne üljön annyit meggörnyedve — rendelkezett anyja —, elrontja a tartást“.

De nem mondott le egyetlen öröméről, megtanulta, hogy a munkát csak könnyedén tartsa kezében s mégis a legfinomabb öltéseket csinálja rajta; igazi tündérkeze volt.

Most gyöngéd kékes árnyalatú fehér atlaszdarabot vesz elő, telerajzolja. Mikor hímezni kezd, miss Granger még kényelmesebben élhet.

És Rosmarie nagyon szorgalmas, sápadt arcán piros foltok égnek, és hímez, hímez, mintha az élete függne tőle.

IPHIGENIA.

Bordigherában, egy kisebb szálló délre néző szobájának márványerkélyén, a legszebb napfényben, fiatal, sápadt férfi fekszik fonott székben, gondosan kendőkbe és takarókba csavarva. Mellette barátságos, terjedel-

mes alak, az édesanyja, szorgalmasan ír levelet. A fiatalember leejti könyvét.

— Nemsokára elkészülsz, mater? S tudja már a páter, hogy mit csinálunk és meséltél neki Schwarzen tanárról? Annak örül a legjobban. Majd nevet, mint a hókirály s eszébe jutnak a régi tübingeni napok.

— Ahogy tudtam, Albrecht, de a sok bölcsességet, amit beszéltek és a világ titkait, amit megoldottatok és nem oldottatok meg, nem tudtam mind elmondani neki.

*Szívemben a szeretet annyi,
Két világnak tudnék juttatni,
Hová, háová tegyem...*

— Hogy mennyi időt áldoz nekem; pedig dolgozni akar, itt a könyvesládája, abból élek én is — s főlemeli könyvét. — Hallgasd, anyám, Spittelert:

Az édesanya kacag:

— Albrecht, nem csodálom, hogy ez neked tetszik... ő, itt jön a tanár úr.

A tanár úr, akin messziről meglátszik állása és nemzetisége, belép. A legerősebb pápaszem mögött világoskék szem ragyog, szürkés szőke szakálla ott és úgy nő, ahogy akar, felöltőjének mindkét zsebe kitágult — beledugott könyvektől. Röviden, a legotthonosabb kép a messzi tengerparton. Kalapját lengeti, homloka igazi palotája a benne lakó gondolatoknak.

— Ej, mama asszony és fia, hogy vannak? A szép nap! És Albrecht úr Spittelert olvassa.

— Fiam éppen annak örült.

— Ma Korzikát kell földéznünk, ma egészen különös nap van! — mondja a tanár úr s botjával a csillogó tengerre mutat.

— Meséljen, tanár úr, mi volt ma a capōn? Nem talált égszínkék tengeri búzavirágot?

A tanár kényelmesen elhelyezkedik a fölajánlott fonott székekben.

— Örülök, hogy mingyárt látja rajtam, hogy valami rendkívüli történt ma velem. Hogy mit láttam?... — a tanár úr a kezét lóbálja, mintha a katedrán ülne, hallgatói előtt. — Különös nap a mai, s vörös keresztel kell megjelölni. Végigmegyek a capōn, ugráló kék

hullámok, messzebb, a látóhatár szélén fehér koronájuk van. S minden tele emberrel, Albrecht uram, old England for ever, hölgyek és megint hölgyek, rövidkek, vékonyak, hosszúak, és gyermekek, nagyon szép gyermekek. De egészben mégis kicsit sok az emberiségből, az egyes példányokat jobban szeretem.

S olyan jóságos kifejezéssel bólint a sápadt ifjú felé, hogy annak nedves lesz a szeme.

— Nos hát, észak felé, ahol a kövek nagyobbak és a halászhálók száradnak a parton, kevesebb az ember. S azon gondolkodtam, milyen rendkívüli rejtély lesz ez a part az utókornak, ha egy hirtelen földrengés elborítaná.

— Ó, tanár úr, remélem, nem lesz.

A tanár úr vidám nyugalommal háritja el a földalatti hatalmak ilyen hirtelen beavatkozásának lehetőségét.

— Albrecht úr, gondolja csak el, a Marinán az angol villák és a régi városrész lakásai, az English store és a templomtéri cukrászda. A kolléga urak azt állítják majd, hogy legalább három kultúrkorszakra találtak; hogy mindez egyidőben, egymástól alig pár méternyire, békésen egymás mellett állott, az nem jut eszükbe.

— Tanár úr, anyának már egészen sötét a szeme... s ha ma éjjel megint úgy mennydörög a tenger! Mesélje el, mit látott a parton.

— Csak nem földrengés előjeleit?

— Minden olyan biztosan áll, ahogy csak lehet, nagyságosom. Nem, valami csodálatosat láttam. Már előbb úgy éreztem, mintha jó szellemek irányítanák lépteimet. Nem botlottam meg az egyenetlen kövekben, nem akadtam bele a hálókba, s mikor fölmásztam egy sziklatömbre, megnyílt a sziklafal, elém tárul a tenger kelet felé. S egy sárga kövön, háttérben a tengerrel, maga előtt a tengerrel, az örökké nyugtalan hullámokkal, ott ül, mit gondol ki? Megdörzsölöm a szemem, megcsípem a karomat, behúnyom a szememet és háromig számolok, azután megint kinyitom — a kép csak ott van! Ott ül nyugodtan, csöndesen, fehér köntösében, Iphigenia, Goethe Iphigeniája, nem a görög nő. Bő, fehér köntösben, jegyezze meg, Albrecht úr, nem ruhában, Kinéz a tengerre, egyik kezére támaszkodva, haja

sápadt arany, egyik fürtjével a tengeri szél játszik. Még szandált is viselt, vagy valami ahoz hasonlót. Ott álltam és azt gondoltam: Hát azért vezettetek ide, ti kicsinyek az enyémekből! Álltam és néztem és Albrecht uramra gondoltam, hogy nem sajnálnék tőle néhány percet. Csak a szép fejformát láttam, a csodálatosan odaadó fiatal testet, melynek minden vonala csupa lélek, amint kimondhatatlan vágyakozással hajol előre. Nagyon szeretem Feuerbach Iphigeniáját, ez fiatalabb, lányosabb volt és ép olyan királyi!

A fiatalember szeme ragyog.

— S az arcát nem látta?

— Nem, nem merészkedtem közelebb, nem akartam megzavarni áhitatát. És aztán: nem szoktam örömeimet széttagolni. Ha visszanéz s arcán valami kicsinyes vonás van... vagy nem is ez. Az ember a Rembrandt képen lévő angyalnak sem mondja, amelyik a prófétát megérinti: kérlek, fordulj jobbra! Nem, úgy élvezük, ahogy a festő odaállította. Halkan, szerényen visszafordultam.

— Ó, tanár úr, menjen mielőbb megint a Capora s ne meséljen a doktor úrnak semmit, mert biztosan azt mondja, hogy csak a számtalan hölgyek egyike, akinek találkája volt ott.

— Földrajzilag lehetetlen, nem nézett se jobbra, se balra s ott még a halászcsonakok sem köthetnek ki. S ez Spitteler úr verseskönyve. Csak élvezze szívből.

— S ha viszontlátja az Iphigeniát...

— Nem hiszem. Sehogy sem tudom ezt az alakot a table d'hôte-nál, hátamögött a borkártyát tartó főpincérrel elképzelni... Lehetetlen gondolat! Eltűnt az álmok országában... holdsajka jött érte s elvitte, vagy megverselheti, ahogy akarja, kedves fiatal barátom...

De esős napok jönnek s Iphigeniát nem láthatni. De egy napon megint eljön a tanár úr.

— Heuréka, Albrecht úr! Hiszen látja rajtam. Az Iphigenia!

— Ó, ha az arca nem volt olyan szép, mint a tartása, úgy ne mondja meg! Anyám elment, búsul, hogy a karácsonyt többi gyermeke nélkül kell töltenie s már most flastromot keres sebükre. És Iphigenia?

— Albrecht úr, Elisabeth Barrett Browning szerelmi dalait akartam elhozni önnek a könyvtárból. Éppen

hónom alatt tartottam a kicsit kopott bőrkötésű, tiszteletreméltó hölgyet s keresztülmegyek a kerten, mikor lassan sétálva szembe jön velem Iphigenia, mellette szürke, nyilván alárendelt nőszemély, s ki gondolná, igazán *köntöst* visel, s hogy kívántam: bár ott volna az édesanyja, hogy ő is megerősíthetné, hogy szandál vagy valami ahoz hasonló van a lábán. Így nem lehet a cipész kegyelméből való cipőben járni. Olyan szeliden lépkedett, s fején, ami Iphigeniánál kissé furesa, de neki nagyon illett, tollas kalapot viselt. Még ne ringassa magát ritmikus gondolatokba, Albrecht úr, még egyéb is jön, az igazi mese jön!

Tehát nemcsak a Barrett Browningot hoztam el, hanem Leonhardi kolléga egyik röpiratát is, s hogy a jó *Fliegende Blätter*nek az anyósokon kívül más anyaga is legyen, elejtettem a röpiratot. Továbbmentem s annál jobban szorongattam Elisabethet a hónom alatt, mennél vékonyabbnak éreztem a jámbort. Valaki hirtelen megérint hátulról. Ott áll a Szépséges, s a legkedvesebb magas hangon mondja: „Uram, elvesztette ezt!“ s átadja. Mint egy kis iskoláslány, olyan rendesen és barátságosan szaladt utánam.

— És az arca, tanár úr?

— Az a legszebb. Lekapom hát a kalapomat, közben még az Erzsébet is kicsúszik a hónom alól s igazán, a fiatal királyné lehajolt és fölemelte. S most már jogom van köszönteni, ha látom. És Albrecht úr, ön, aki a könyvtárba küldött, jóttevőm vagy nem? De a történetnek még nincs vége. Nos, hallom, amint a szürke hölgy angolul sziszegve korholja bájos jóságáért. A hölgyek kimennek a kertből, én tiszteletteljes távolságban utánuk. És Sherlock Holmest fedezek föl magamban. Nem úgy megyek utána, mint egy ifjú, hanem mint egy rendőr. Eltűnnek egy parkban, megjegyzem a számot, Schultéhoz sietek s végigtanulmányozom az idegenek névsorát.

— Ó, tanár úr, a nevét is akarta tudni!

— Nem, de úgy éreztem, mintha német történelmünk egyik alakját követném. Albrecht úr, ráismertem... a német császárlányra a Hohenstaufok korából.

— De hiszen az előbb a görög nőnél tartott.

— Albrecht úr, nem ismerem a történelmet pontosan. Nem yettek a Hohenstaufok bizánci hercegnőket

feleségül, tehát görög származásúakat? Brauneck hercegnő egyik legnemesebb családunkból származik. A Hohenstaufokkal rokonságban és velük szövetkezve küzdöttek a pápák és guelfek ellen; számtalan német csatatéren véreztek a Brauneckek. A család legtöbb ága már kihalt. Minden európai uralkodócsaláddal egyenrangúak. Az Iphigenia német királynő is lehet. És olyan kevésbé modern nő — a tanár úr hangosan nevet —, olyan kevésbé újkori nő, mint a Wahlverwandtschaften Ottiliája. Főlemeli egy úrnak a könyvét a földről! Hát nem elég ez egy lírai kitöréshez? Magasrangú ősök unokája, aki olyan szerény és alázatos... vagy nem... De ezt már ön jobban tudja.

Félő, hogy ha Helén néni most látná jól berendezett kis államát, nem lenne nagyon megelégedve! A bomlás alul kezdődik, a kis olasz lánynál, akinek napról-napra nagyobb a családja, mely a hátsó ajtónál ebédet kap. A braunecki lakáj, Adolf, akit azért adtak velük, hogy férfi is legyen a háznál, többnyire a drótkerítésnél áll, mely a szomszéd angol villát választja el s nyelvtanulmányokat végez a csinos kis angol nurse-el, annak az ápolóját lovagoltatja a térdén s játssza a kedves német bácsit. A szakácsné barátságatlan és lompos s annyi húst használ el, hogy abból egy tíztagú család megélhetne. Miss Granger egy este bejelenti a hercegnőnek, hogy az orvos megtiltotta neki a késői étkezést s nagy jósnak tekintené, ha este valami könnyebb ételt kaphatna a szobájában. Rosmarie lelkére köti a szakácsnének, hogy igazán könnyű ételeket keressen ki!

Miss Granger mindennap elmegy a teákra, kezében fekete selyem óriás-táskával, mely nagyon nehéznek látszik. Miután az angol hölgyek nem kötni jönnek össze, mint a jó német háziasszonyok, valami más lehet a táskában. Mikor Rosmarie egyszer félénken megkérdezi, hogy mi van benne, azt feleli, hogy hasznos dolog, ha mindig valami jó könyv van az embernél, melyből néhány fölolvastott mondat magasabb szárnyalást ad a beszélgetésnek. A jó könyvek mind nagyon terjedelmesek lehetnek, valóságos foliánsok. Rosmarie csöppet sem vágyik a táska tartalmát közelebről megismerni. Így megy el miss Granger szellemi táplálékkal felszerelve s hétkor fölvidulya tér vissza. Azután eltűnik szobáiban.

Reggelenként az angol templomba megy s éppen olyan leverten jön haza, mint amilyen vidám a teák után.

Rosmarie írtózik a templomhangulatától s féltéken vigasztalni próbálja. Váratlan eredménnyel. Miss Granger bevallja, hogy naponként könyörög, hogy hozzátartozóiról elhárítsa a fenyegető veszedelmet. Azt is tudtára adja, hogy anyagi segítségre volna szükségük a veszedelem elkerüléséhez. Rosmarie hamar három aranyat hoz, melyet apja legsajátabb szükségletére adott, a számlákat Brauneckbe küldik. Miss Granger méltóság-teljesen köszöni meg hozzátartozói nevében s fölvidul.

De miss Grangernek nagyon sok baja van hozzátartozóival s különösképpen mindig reggelenként, templomlátogatása után. Egyre fogynak az aranyak s egy szép napon egy sines már a kis dobozban.

Most hát Rosmarie egyedül is ebédel, mert Miss Granger odafönn fogyasztja el puddingjait és hors d'oeuvr-jeit.

Rosmarie egyedül ül ünnepélyes estélyi ruhájában a kicsit hanyagul terített asztalnál, az ablakok, melyeket benőtt a heliotrop, rózsza és glycinia, nyitva állanak. A csokoládészínű Adolf behozta a tálakat s elmehet, mert csak az ő társaságában enni nagyon szomorú volna. A tálaknak a tartalma rendszerint nagyon idegenszerű. Rosmarie sóhajtvá nézi őket.

Hogy az embernek így tovább kell magát vonszolni, enni és inni, hogy teljenek a napok, egy haszontalan és becsületét vesztett élet napjai. Hirtelen hangot hall, föltekint. A lombok között, az ablaknál, mely nincs nagyon magasan a föld felett, kis sovány, barna kéz nyúlik föl s megkapaszkodik az alakpárkányban; fekete, gyapjas fej, durva, szakadt-inges, vézna testecske követi. Nagy, fekete szemmel bámulja a kis emberi lény az asztalon fölhalmozott finom dolgokat s érthetetlen torokhangon mindig ugyanazt ismétli. Rosmarie föláll, a gyermek úgy megijed, hogy csaknem leesik. Ilyen nagyot és fehéret valószínűleg még sohasem látott életében.

Rosmarie rámosolyog s egy tányérra csinosan főzeléket és sültet rak, melléje kést, villát s hívogató kézmozdulattal teszi a belső ablakpárkányra. A kis fickó fekete szeme fölragyog, kés, villa nem kell neki, a piszkos ujjacskák és egérfogak elvégzik a munkát. Rosmarie megpróbálja rábírní, hogy hagyja ott lebegő ülő-

helyét, de ahogy közelebb megy hozzá, védekezve emeli föl karját, ahogy a veréshez szokott gyermekek szokták a világon mindenütt.

Milyen éhes a gyermek! Csak bejönne, hogy kicsit megmosdathassa. De nem enged magához közeledni és hadarását nem érti. Végre jóllakott s valószínűleg há-lája jeléül, tele hasacskájára vereget, azután éppen olyan gyorsan eltűnik, ahogy jött.

Rosmarie csönget s leszedet, Adolf ugyancsak esodálkozhatik az étvágyán. Másnap este mingyárt elküldi az inast s nem kell sokáig várnia. Mandarinfák veszik körül a háznak ezt az oldalát, a mélyen lelógó fák alatt könnyen átbújhatik egy gyermek. Már látja a kezét.

— Verébke, te vagy?

De ma két verébke jön. A verébúrfihoz egy még so-ványabb és véznább, s ha lehet, még félénkebb veréb-kisasszony csatlakozott. Ma minden tál kiürül. Csak ne félnének úgy a gyermekek. Olyanok, mint a kis állatok, de talán megszokják majd. Ha Rosmarie a szakácsné-nak szól, elkergeti őket, mint egyszer egy szegény asz-szonyt. Rosmarie nappal sem tudja fölfedezni, hol mász-nak föl a gyermekek, talán léc van a kúszónövények között.

Rosmarie főétkezése az esti s arról most már gon-doskodva van, de nem érzi hiányát. Nem, jobban, könnyebben érzi magát, hogy nem kell megennie az ismeretlen dolgokat. Nagyon jó nézni, hogy ízlik a gyermekeknek s talán kicsit megszelidülnek majd. S egy este azt mondja a fiúcska: „veréb“.

Megértette, hogy a fehér asszony ezt a nevet adta neki. Ezzel a szóval valamennyi érzését kifejezi, kérve, félve, vidáman ismétli, aszerint, ahogy egyre jobban jóllakik. Különösen mondja, mintha egy kis állat tanulna beszélni.

Sajnos, ez a szó elég arra, hogy érzelmeinek egész skáláját kifejezze. A verébkisasszony még ennyire sem jut. Már pár nap múlva nekigömbölyödnek. De evésük a régi, eredeti, s nem engednek magukhoz nyúlni. S a magános Rosmarie mégis örül a mindennapi ven-dégeknek. És olyan különös, valamit adhatni. Ros-marie még sohasem adott semmit, amit azonnal ne pótoltak volna neki. S a napnak olyan kevés öröme van. Minden nap új fájdalmat hoz. Ha még olyan szép

fehér márványerkélyen lakik is, pálmák között, a kék tenger partján, mégis csak számüzetés ez. Apja megszokja, hogy van egy lánya, aki alattomos, hazug és dacos, és kitörüli életéből. Boldog lesz, ha nem csinál újabb gonoszságot.

Ez mérgezi meg napjait, egyre jobban. Ha kísértál — ami már csak ritkán történik —, a tanár úr semmi jót sem mesélhet fiatal barátjának a Hohenstauf-lányról. A Capora egyáltalán nem megy már, nagyon sok ott az elegáns ember, akik föltűnnek, le-tűnnek, árnyékok. Legjobb még a zölddel futtatott verandán feküdni, s a furcsa kis márványoroszlánok fölött, melyek őrzik, kinézni a tenger darabjára. Ilyenkor olyan könnyű lesz, különösen, mióta nem ebédel. Mindenféle jól ismert kép tűnik föl előtte, ragyogók, kedvesek, ismerősök.

A gyermekkor csodaszép idejéből minden ünnep, a liliomnap... Látja Harrot az erdőn átmenni a hideg kúthoz, amint a sás között kóborol, kezét szeme fölé tartja, hogy őt megkeresse a napsütésben... ahogy mellette a gyepen a vadszékfűk és füvek között fekszik. Milyen illatos a thymian, mellyel kabátja zsebét telerakta! S mind, akik könnyű lábon járják a régi otthon folyosóit és csigalépcsőit, eljönnek újra.

Milyen jó, hogy miss Granger elszundikált óriási ujságja mögött s nem közli vele az ujdonságokat.

S még valamire rájön: mennél kevesebb új benyomás hat rá napközben, annál ragyogóbbak, tisztábbak és világosabbak a képek. Igazán a Romvárhoz lát? Miért áll Harro egy sárga márványoszlop mellett, s miért fáj úgy a szíve, mikor a kép hirtelen eltűnik?

Ezen gondolkozik Rosmarie, míg a rózsás takarón himez. S keze alatt öltésről öltésre különös remekmű alakul. Rosmarie már csak kevéske teát, mézet és zsemlet reggelizik. A második reggelit miatta akár föl se hozzák, érintetlenül küldi vissza. A hűséges Liza nagyon aggódnék, ha Adolf nem mesélne a hercegnő csodálatos esti étvágyáról.

És Rosmarie rossz gondolatait mind belehimezi takarójába és néha nagyon, nagyon különösen mosolyog maga elé. — Finoman, nagyon finoman csinálom, apám, inkább ne legyen egy gyermeked sem,

mint olyan, akit a gyűlölet szült s aki a szégyen-gerendát viseli. És sohasem fogod megtudni.

Ha egyszer-egyszer kísétál, ami nagyon ritkán történik, és találkozik a tanár úrral — valami van az öregúrban, ami az alapítványi lelkész úrra emlékezteti —, mindég összeressen. És karácsony közeledik. Édesapja írt.

— „Rosszul esik a gondolat, hogy olyan egyedül töltsd a karácsonyt. Ha nagyon kívánnád, talán mégis le tudnék menni néhány napra az ünnepek után. A kívánságaid nagyon szerények voltak s nem tudom, eltaláltam-e...”

Rosmarie megijed. Nem. Apa ne jöjjön. Mellette ülne, kezét tartaná, hallaná a hangját s mégis olyan egyedül, olyan messze volna tőle. A leveleikben, igen, ott úgy tesznek, mintha nem volna közöttük a rettentő fal. És nagyon barátságosan, csaknem vígan ír az olasz koldusgyermekéről, akiket táplál — hogy a fiatal élete árán, azt az apa nem sejtheti —, s egy szóval sem felel apja ajánlatára.

A herceg mély sóhajtással teszi félre a levelet. Ilyen messze eléje ment, nagyon is messzire. Gyöngye apa. Hogyan is tudna egy fiút nevelni, ha ilyen gyöngye a gyermekeivel szemben! És olyan nagyon vágyik dacos, bűnös gyermeke után, hogy mindenre kész volna, ha csak egyetlen szót, egyetlen kérést küldene neki.

De karácsonyra azért kapjon meg mindent.

És a braunecki ezüstfenyő minden vámnehézség ellenére megteszi útját s ott áll már a Villa Riposában a sok aranytükör között, sötétben, szigorúan, egyszerűen, mert Rosmarie csak gyertyákat aggatott rá. Liza mindenféle szép és drága holmit csomagolt ki a lábából kiterítette őket az asztalra, és miss Granger reszkető kézzel — az utolsó időben mindig reszketősebb lesz — teszi-veszi őket. A pompás braunecki mézeskalácsból is kaptak, melyet ősrégi recept szerint sütnek a kastély konyhájában, s mely olyan otthoni illatot áraszt.

A posta még egy lábát hozott öfenségének, Rómából. Azt is fölnyissák?

Liza vadul hadonászik egy feszítővassal és azt kiabálja: „Open, open!” Miss Granger még csak

tizenöt esztendeje van Németországban, nem is lehet kívánni tőle, hogy megértse a nehéz nyelvet, különösen, ha mint a jó Liza, még tájszólással is beszélnek. Miss Granger megijed, „no, no“ és zavartan, szánalmasan a hercegnő egy világos reggeli pongyolájára telepszik.

— Ez is egyre együgyűbb — bosszankodik Liza.

Rosmarie bejön az ajándékai közé, lassan, nehézkesen és Liza nagyon megijed. Mindennap látja úrnőjét s azért nem veszi úgy észre. De most mintha először látná, hogy milyen. Alighogy az ajkán valami gyenge rózsaszín árnyalat van még, s egészen meghajolva jár. És a keze! Hogy lehet, hogy ezt nem vette észre? — Egészen fehér, erőtlenül csüng le s vastag, kék erek dagadnak ki rajta.

Ó, csak otthon, Brauneckben volnának! És szegény Liza szíve nagyon nehéz lesz. A szuszogó, reszkető miss Grangerre néz, azután a kis Angelina barna gombszemére. A szerelmes Adolf már megint látóhatáron kívül van.

Mit szólnak majd Brauneckben! Liza dolga, hogy a ruhákat rendben tartsa, fésüljön, öltözésnél segítsen s ahogy jó anyja lelkére kötötte, semmit az idegen holmiból el ne tulajdonítson, és hallgasson. Egy lélek sem bízta Lader Lizára, a braunecki lakatos lányára Brauneck Rosmarie hercegnőt. S Liza mégis alig tud ránézni a sok szép és jó holmira, amit kapott. Annyi gondolat kavargog a fejében, mint még soha. A hercegnőnek most senkije sincs, aki vele törődjék, rajta, Lizán kívül. S föltűnik előtte a herceg, az uradalmi tanácsos úr, még a lelkész úr is, akik azt mondják: De hát senki sem látta, hogy megírta volna és tudatta volna és idejében orvost hívott volna?

Bizonyosan van német orvos is ebben az országban, hiszen minden van itt, még német templom is, igaz, hogy Liza sohasem tudja magát otthonosan érezni benne. Hála Istennek, a hercegnő már ott fekszik kosárszékében; a szörnyü terítón melyet Liza gyűlöl, most nem dolgozik. A karácsonyfáját nézi. A szép ajándékokat alig nézte meg. Miss Granger, még a rendesnél is reszketősebben, megható szuszogással mond köszönetet s fölmeleg titokzatos esti szórakozá-

sához. A szakácsné és Angelina is elvonulnak zsákmányukkal és Lizának sincs semmi oka ittmaradni.

És mégis, tele van a feje, s a szíve nagyon nehéz. Ott áll és kérve, segítséget várva néz fiatal úrnőjére.

Rosmarie kinyújtja vékony kezét s a fa gallyait cirógatja.

— Liza, úgy-e jó, hogy a herceg elküldte nekünk a braunecki fát, hogy ne legyünk itt olyan egyedül? Ugy-e, te is vágyol haza, Liza?

Liza egész szívéből sóhajt; arra gondolnia sem szabad, hogy most Brauneckben lehetne s a többiek azt mondhatnák: — Ostoba Liza, muszáj neked hercegnőket őrizni és gondozni?

— Fenség, még egy csomag érkezett, fölbontsam?

Érzi, hogy ha a hercegnő most még egy szót szól, sírva fakad.

— Kitől van?

És a hercegnő hirtelen elpirul, elolvasta a fölírást: „Róma“. Liza nagynehezen kinyitja a ládát és Rosmarie remegő kézzel veszi ki a levelet, amely legfelül feküdt. Csak néhány sor, hamar átfutja. S számtalan burokból valami nehéz tárgy kerül elő. Tán három arasz magasságú, faragott faszobocsoport. Magas, karesú lányalak — Liza szerint az ember azt gondolhatná, hogy a hercegnőhöz hasonlít. Kinyújtott karral tartja maga elé egyik hosszú hajfonatát s finom ujjáival fonogatja; hajának másik fele vállára omlik és körülburkolja a karesú alakot, aki mezítláb áll s csak ing és vékony szoknyácska van rajta. Kiterjesztett szárnyú, pompás lúd simul a lányalakhoz, mintha védeni akarná. Egy másik lúd sziszegve nyújtja nyakát egy fiúcska felé, aki kíváncsian nyúl a hajfonat után. Legszebb a legelső liba, mely hihetetlenül mulatságos méltósággal, ahogy libák néha szoktak, lépeget a csoport élén.

A hercegnő nagy szeme ragyog.

— Ismered ezt, Liza? A hercegnőt, akinek libákat kellett őrizni, idegen országban és hallgatni és tűrni, hogy mindenét elvegyék, nevét és szerelmét.

Nem, Liza nem ismeri. S a hercegnő elmeséli neki. Csodaszép történet, de nagyon szomorú. Mikor a hercegnő azt mondja:

*Ó, Faláda, kire vártál?
Ó, szép királylány, merre jártál?
Ha édesanyád ezt látná!*

És szerencsére minden jól végződik. A Liza is fölvidul. S mikor kimegy, megcsókolja a hercegnő sovány kezét. A többi komorna, a külföldiek, akik igazi komornák és nem csak ruhatárolslányok, mint Liza, mindig megteszik. De Liza braunecki, ahol nem ismerik a kézsókot s kinevetik és megvetik az embereket, akik megteszik. S a hercegnő megengedi s csak annyit mond:

— Kedves Liza, hogy örülök, hogy velem vagy és lám, milyen csodaszépet kaptunk karácsonyra.

Liza kimegy és elhatározza: — Holnap addig nem hagyom békében a szerencsétlen miszt, míg doktort nem hivat s ha nem teszi meg — akkor — akkor írok az alapítványi lelkész úrnak!

S Liza egészen megkönnyebbült szívvel eszegeti braunecki mézeskalácsát. —

Rosmarie a karácsonyfája alatt fekszik, szép kis műremekét nézegeti s szeme minden vonalat meg-simogat!

— Ó, te okos, te szürke! Az emberek butának mondanak, mert még sohasem láttak egy kutya mögött kacagni és fecsegni, és sohasem néztek gondolkozó csőrödre! . . . Ó, Harro! És most semmim sem volt számodra . . . és csak ilyen szegényes, üres szavakat mertél írni! De megértem a vonalaidat s hogy nem feledtél el. S hogy ezt küldted! Hát, tudod, hogy szám-üzetésben vagyok és mindent elvesztettem . . . Szeretetemet, otthonomat, becsületemet . . .

A RÉGI DAL.

Liza reggel nagynehezen bejut miss Grangerhez. A miss a kis Angelinán kívül — hogy hívhatnak egy ilyen kigyót Angelinának?! — senkit sem ereszt szobájába. És Liza sok hadonászással és beszédébe kevert angol szóval kívánja, hogy Adolfot orvosért küldjék. Miss Granger reszketősebb mint valaha, s még nehezebben ért meg valamit, de végra azt mondja: „yes, yes“ és lemegy a hercegnőhöz. Ott nagy jelenet van, Liza az

ajtón keresztül hallja. A miss nyög, sóhajtozik és a hercegnőnek kell vigasztalni. Mi baja lehet, az Isten szerelméért, a missnek abból, ha orvost hívnak! Hallja, hogy a hercegnő föláll s holmija között keresgél. Miss Granger kijön, kezében aranylánc, azon drágakövekkel kirakott illatszeres flacon.

— Orvos? — kérdezi Liza, de a miss kedvetlenül fejét rázva rohan el mellette, föl a szobájába. Később pedig látja, hogy Adolffal beszélt és elküldte, de ezek nagyon lassú orvosok lehetnek, estig nem jön egy sem.

És éjjel Liza hirtelen éles kiáltást hall. Azonnal kiugrik ágyából, fölkapja ruháját s besiet a hercegnőhöz.

Éles holdfény, egészen más hold, mint a derék braunecki, világítja meg a szobát. A hercegnő összekuporodva fekszik ágyában s vadul tágranyitott szemmel mered a falra.

— Ne nézz rám, ó, menj el! Már nem fordulhatok vissza. Hogy élhessek szívemen a fekete gerendával?

Liza borzadva szólítja meg:

— Fenség, senki sincs itt, csak a fehér ruhája lóg itt.

Remegő kézzel gyujt lámpát s hamar leengedi a függönyt, hogy kizárja a szörnyű, idegen holdat. A hercegnő zavaros szemmel néz rá.

— Fenség, én vagyok, a Liza, csak álom volt.

Maga sem hiszi. Nem a szent éjjelek vannak, mikor minden kísérteni jár?

— Ó, Liza, te vagy? Maradj nálam!

Lizának az ágy szélére kell ülni, a hercegnő hozzásimul s az egész szoba hallja a szegény szív dobogását. Egyedül vannak, olyan ijesztően egyedül, az idegen országban s Lizának eszébe jut valamennyi idegen, sötét, kopár hegy, melyen keresztüljöttek. Mindeniket külön érzi. Olyan messzire van az öreg Braunecktól és édesanyja éjjeli mécesétől. — És jelentkezett! Hogy ki vagy mi, nem tudja, de: jelentkezett. És nem hagyhatja ott a hercegnőt, különben most mingyárt orvosért küldené a lusta Adolfot.

Ha csak megmozdul, már kér, könyörög, parancsol a hercegnő:

— Maradj velem, Liza! Hát létezik ilyen fájdalom?

S ha legalább velem vagy . . . Semmi sem olyan borzasztó, mint a szemek.

Liza azt mondja:

— Fenség főzök teát, itt a szobában, a kis teafőzőn, s a fájdalom ellen jó a meleg borogatás, az sohasem árt.

S közben mindketten kicsit megvigasztalódnak mégis.

Végül Liza előhossa konfirmációs énekkönyvét.

— Olvassak egy zsoltárt? — De van benne egy vékony füzet is, melyet külön is leírhattak a lelkész úrnál, aki akarta.

— Olvass, Liza.

S Liza az idegen, magányos éjszakában, a pálmakertben, melybe fölhallatszik a tenger zúgása, régi dalt olvas. S mert éjszaka van:

*Jézusom, éjjel merre jársz,
Talán hajlékot nem találsz?
Hajlékod legyen hű szívem,
Hozz üdvösséget énnekem.*

— Ó, Liza, ez nagyon szép!

*Hallgasd szavam, drága barát,
Vágyó lelkem érted kiált,
Ó, jól tudod, várlak hiven,
Ha jössz, fölujjong hű szívem.
Légy hát vezérlő csillagom,
El ne tévedjek az úton,
A végső percben légy velem,
Halálom hogy könnyű legyen!*

Liza megakad. Ó, a haldoklók dala, nem ezt akarta.

A hercegnő suttog:

— Olvasd az elejét még egyszer, Liza.

S a braunecki gyermekek többé nincsenek az idegenben, a dal könnyű szárnyán messzi otthonukba szálltak . . .

— — — — —

Másnap reggel Liza azt mondja miss Grangernek „orvos“ és fenyegetve emeli föl kezét, de a miss a templomba menekül. Liza a szerelmes Adolphoz fordul:

— Az angol nőt nem lehet észretéríteni, menjen

hát és keressen egy német orvost s hozza is mingyárt magával.

— Már ellenkező parancsot kaptam, kisasszony.

— Kitől?

— Öfenségétől.

Liza fölmegy. A hercegnő egészen idegenül néz rá, szegény Liza azt hiszi, csak álmodta, hogy ma éjjel a karjában tartotta. A hercegnő, ahogy eldadogja neki a dolgot, egészen királynői szemmel néz rá:

— Nem akarok orvost. Idegen ember úgysem segíthet rajtam. És dolgom van, látod, hogy írok. Elmehetsz.

— Fenség, de ha éjjel . . .

— Ó, egészen jó lesz, ne aggódj, Liza . . . Holnap majd meglátjuk — és tovább ír.

Liza kimegy, szívéen a keserű teherrel. Szobájába megy, előveszi legszebb levélpapírját és sok sóhajtás és aggodalmas töprengés közben levelet ír az alapítványi lelkész úrnak. S az éjszaka és az idegen hold megérkeznek, de akármilyen ébren alszik is Liza, semmit sem hall, egyetlen hangot sem. És hála Istennek, hogy a levél elment, gondolatai elkísérik a sok hegyen át és a fekete alagúton keresztül, a kedves, öreg Brauneckbe.

Délután Adolf legszebb ruhájában elvonul az angol cselédbálba, hová kis nurse-e szerzett neki belépőjegyet. Nem igen jön haza éjjél előtt. És a hercegnő azt kérdi Lizától:

— Nem mégy te is a bálba, nem hívtak meg?

— Nem, fenség. S nem is volna megtiszteltetés, hogy az Adolf után szaladjak. De elmehetnék kicsit valahova? A teát elkészítem és mire teríteni kell, itthon vagyok. Talán itthon maradna miss Granger is egyetlen egyszer?

Liza máskor nem engedne meg semmiféle bírálatot magának, de az angol nőt gyűlöli.

— Hogy mit csinálhat odafönn és kivel beszél mindig hangosan és nevet is! Azután megint úgy hangzik, mintha imádkoznék, az ember beleborzong.

— Kedves Liza, hiszen ki sem mozdulsz . . . Csak menj és egészen a Capoig. S ne siess az ebéd miatt. Angelina is fölszolgálhat.

Liza megy, de megbotránkozva gondol arra, hogy

a piszkoskezű Angelina hordja be a tálakat. Nem, addigra régen itthon lesz. Nincs nyugta, a parton van egy kis német üzlet, ott akar német orvos után kérdezősködni. Akárkire nem lehet rábízni a hercegnőt.

Végigmegy a pálmák között s a hercegnő utánanéz. Hát mindenki elment. Miss Granger elment, a szakácsné ebédutáni álmát alussza, csak Angelina énekel éles hangon a konyhában. S a hercegnő is el akar menni. Szép, napos idő van, csak hideg szél fuj és az árnyékban van hideg. Először szolgálja ki önmagát. Legerősebb ernyőjét veszi, ő, az is csak gyöngé alkotmány s halkán lemegy a márványlépcsőn, ahol két miniatűr-oroszlán áll olyan fenyegetően, ahogy csak tőlük telik.

— Ó, milyen hosszú az út a kerten át, milyen fáradtságos... Milyen jó, hogy Liza elment, nem engedett volna el...

A kertajtó szerencsére nyitva van, most magas falak között, keskeny uccában megy, olyan keskeny az ucca, hogy kocsi nem is járhat benne. A magas falak felett, karcsú pálmák, sötétzöld citromfák és komor ciprusok tekintetnek reá, melyeket már megtanult szeretni. Ma is bólint feléjük s kicsit rájuk mosolyog.

Itt a Marina, mely keresztezi az uccácskát s ott egy pad a napon. Odáig, csak még odáig. Nem sok ember jár az uccán, meg is ijednének a fehér, imbolygó alaktól. A pad... még csak pár lépés... Sötét fátyol borul a szemére, egy kezét érez a karján.

— Majd vezetem, fenség.

A padon ül már. A fátyol lassan félrehúzódik, előtte levett kalappal az idősebb német úr áll, aki annyira emlékezteti az alapítványi lelkész úrra.

— Fenségednek nem szabadna egyedül járni!

Azután meghajlik s azt mondja: — Schwarzen titkos tanácsos, Giessenből, — amin Rosmarie nagyon csodálkozik. Csak rövid gondolkodás után jön rá, hogy ez bizonyára a szíves úr neve; eddig még sohasem mutatkozott be neki senki.

— Hozhatok kocsit fenségednek?

— Ó, nem, ön nagyon jó, uram... titkos tanácsos uram... Csak a sarokig szeretnék elmenni, ahol a levélszekrény van.

— Nem dobhatnám én be fenséged levelét?

— Köszönöm, nem, magamnak kell bedobni.

Rosmarie vastag levelet tart a kezében.

— Akkor megengedi fenséged, hogy odáig elkísérem?

A szegény kimerült teremtsének, aki bizonyára utolsó útját járja, teljesíteni kell a kívánságát.

— Köszönöm, ha volna olyan szíves, de előbb kicsit pihennem kell, kérem hát, üljön le ön is.

A titkos tanácsos úr leül a padra s nagyon barátságosan kezd vele beszélgetni. Ismeri Braunecket, vándorlásai közben egyik szemben lévő hegyről látta renaissance-tetejével, a négy vastag toronnyal, a karsú, magas kastélytoronnyal és zöld parkkoszorújával.

— Ó, milyen jól esik a szülőföldről hallani itt, az idegen fák alatt.

— Fenségednek rossz tele volt. Nem is tesz mindenkinek jót ez a napsugárország.

Rosmarie szeméből könnyek peregnek. Milyen jószágos hangja van az idegen úrnak s most meglátja kék szemét is a puha kalap alatt, mely pompás homlokát takarja.

— A napok, azok még nem a legrosszabbak, de az éjszakák, az idegen hold és a tenger hangja, mely precze sem engedi elfeledni, hogy olyan messze vagyok Braunecktól. És a félelem, a rettentő félelem, az borzasztóbb mindennél. — Sötét szemmel bámul maga elé, valami nagy borzalomba.

A mellette ülő papi szív őszintén fáj. Aki emellett a fájdalom mellett közönyösen menne el, rosszabb volna a levitánál, aki után sietős útján isteni szem nézett az elhagyott vidéken.

— A félelem szörnyű dolog. De miért a keserű félelem? Annyi félelem eltűnik, ha az ember nem bujkál előlük, hanem bátran szemükbe néz.

— Meg is próbáltam. Szembe kellett néznem a szemekkel, egészen egyedül... — Nem néz az idegen úrra, mintha álmában beszélne, csak a jószágos hangnak felel. — S most már tudom, Istent félem.

— Istent félni más, mint félni tőle.

— Akkor hát úgy mondom, félek Istentől.

— Emiatt ne legyen több magános, szörnyű éj-

szakája. Hercegnő, adja hát ide a levelét, elviszem oda s azután hazaviszem önt.

Nagy, szelíd, szemével néz rá.

— Minden levelem, akárhová is írom őket, mind apám íróasztalába érkezik, ott fekszenek aztán halomban s nem szabad, hogy ezzel a levéllel is az történjék.

— Fenség, ha a levelet bedobom a levélszekrénybe, el is megy majd. De ha édesapja nem akarja...

Rosmarie mosolyog.

— Mire megérkezik... igen, akkorra már akarni fogja.

S a tanár hosszú lépésekkel a levélszekrényhez megy, előbb még megnézi a címzést. A szegény gyermek olyan világban járatlannak látszik, talán nem is tudja, hogy kell egy levelet megcímezni. De nem, a címzés helyes lesz. Egy Thorstein grófnak szól, Rómába, még az ucca neve is rajta van. Visszajön, botját a hercegnő kezébe adja s karját nyújtja neki. S lassan, nagy kinnal visszamennek a pálmás kertbe. Nem beszélnek, elég munka a járás maga.

Elhagyatva fekszik a márványházacska a zöld, napfényes magányban. Egy lélek sem mozdul benne, ajtaja tárva áll. A tanár lesegíti Rosmarieről kabátját, a tollas kalapot óvatosan biztos helyre viszi s most már Rosmaire elnyujtózhat kosárszékében. Selyemtakarójával gondosan betakarja s azután azt mondja:

— Mégis jó volna, ha valaki azonnal orvosért menne.

— Nincs is orvosom.

— Nincs orvosa! — Milyen furcsa emberek is vannak! A tanár úrnak minden lehető gyógy mód, még a ráimádkozás is megfordul a fejében, melynek a hercegi Brauneck-család talán hódol...

— Apám nem is tudja, milyen beteg vagyok.

— Fenség, az volna a legjobb, itt a csengő, csöngessen be valakit és sürgönyözzön, hogy beteg. Világért sem úgy, hogy a herceg megijedjen... Ezt tudnia kell az apának gyermekéről, bármilyen viszonyban van is különben vele.

Megszólal a csengő, de senki sem jelentkezik.

A szakácsné biztosan hazament látogatóba, de hát Angelina? De hát ha mindenki szórakozni megy, éppen

a szegény Angelina maradjon erényes, a legkisebb fizetésért? Angelina is elment.

Egyelőre nincs mit tenni. A hercegnő nem maradhat egyedül. Az irgalmas szamaritánusnak bele kell törődnie, hogy mindenféle bonyolult helyzetbe kerül. A levita a legtapintatosabb ember, semmi köze az idegen szenvedéshez s jobb nem avatkozni idegen emberek dolgába. Az ember nem tudhatja, hogy hálások lesznek-e érte s nem tiltakoznak-e: „Mit merészel, uram?”-mal. Nem, elsietni s a dolog el van intézve.

A hercegnő kicsit erőre kap a fekvéstől s most kér: — Ó, kérem, beszéljen velem. Senkim sincsen — senkim.

— Miért kell félnie Istentől?

— Nem tudtam, mit teszek, de most már tudom. Nagy bűnt követtem el s azért félek. Nem tudtam, hogy mit teszek...

— Isten akaratát sokszor csak akkor ismerjük fel, ha vétettünk ellene.

— Ó, hogy ezt mondja. Igen. Az utolsó éjszakákon, mikor a szemek úgy néztek, már tudtam. Olyan szemrehányóan. Össze kellett görnyednem a szemek előtt...

— Kinek a szeme?

— Nem tudom. Vagy talán tudom. Valaki egyszer visszafordult... És onnan tudom... és reszketek... és már késő. Jóvátenni nem tudom.

— Mit lehet jóvátenni a földön? — mondja halkan a bölcs férfiú ott az ablaknál, melyen keresztül már az alkony pírja lángol.

— És nem fordulhatok vissza. Apám azt hiszi, hogy olyat tettem, ami gyáva, alattomos és kegyetlen...

A tanár úr élénken mondja:

— Nem, azt nem, hercegnő... azt nem. De talán oka volt édesapjának arra, hogy valamikor ezt higgye.

— Oka volt. Minden olyan kuszált, mint egy töviskoszorú és a tövisek széttépik a szívemet. S mikor ítélkeztek fölöttem, azt mondták — nem rólam —: A halál küszöbén senki sem hazudik!

— Hercegnő, csak nem...

— Eleinte nagyon könnyen ment. S az utolsó dolog volt, mellyel apámnak szeretetemet bizonyíthattam, hogy soha, soha ne tudja meg. Gyöngé szívem van, abba is bele lehet halni. Megkönnyíthetem volna ma-

gannak, itt a kis ollóm. De az borzalmas lett volna — bosszúálló! És akkor igazat adtam volna nekik. Így nem is tudták volna meg. És eleinte könnyű is volt. A sok, sok könny, szépek és borzasztóak és kedvesek... És hogy a lelkem fölszabadult és mehetett, amerre akart... Apámhoz, és láthattam... és hogy képem még mindig az íróasztala fölött függ...

Szegény gyermek, megint álmodik vagy olyan gyöngé, hogy már nem tudja megkülönböztetni az álmot és ébrenlétet!

— És akkor jöttek a szemek és rámnéztek és akkor tudtam, hogy vétkeztem a szeretet ellen. Magamra kellett volna venni fekete gerendámat és apámat tovább szeretni és nem hagyni el, mert ki szereti őt úgy, mint én? És most már késő, megpróbáltam. Nem fordulhatok vissza.

— Nem késő, hercegnő, sohasem késő, hála Istennek, valakit hallok jönni!

Liza az, aki kisírt szemmél jön be. Ütközben nagyon elfogta a honvágy. A gond, az idegen karácsonyi ország, az ember azt sem tudja, hogy tél van-e vagy nyár?

— Hercegnő, most azt tesszük, amit legelőször kell. Én elmegyek orvost hívni s maga kisasszony, lefekteti úrnőjét. Hercegnő, az akarát sokat tesz, nagyon sokat. Mesélhetnék önnek róla! S önnek a legjobb szándéka van. Ha az ember ismeri az utat, be is tudja járni.

S a tanár úr hosszú lépéseivel kisiet s a Marinán üres kocsit talál, mely elviszi az orvoshoz.

A fiatal orvos, akinek nem igen akad betege, rosszkedvűen kel föl...

— Titkos tanácsos úr, olyan emberszerető arcot csinál, mintha legalább egy kis járványt hozna nekem... Persze, hogy jöhetek, amilyen gyorsan csak akarja, nem tudom, mi tarthatna vissza. Hová?

— Hajtson, amilyen gyorsan csak a rozoga kocsi bírja!

— Kihez?

— Egy Braunek hercegnőhöz, doktor. Kérem, legyen nagyon gyöngéd a szegény gyermekhez.

— Egy hercegnő, lehetetlen! Egy hercegnő már előre minden meglévő gyöngédség felett rendelkezik, el fogok olvadni.

— Nagyon komoly dolog, doktor! Meg kell mondanom, valamit csinált magával, meg akart halni.

— Istenem, persze! Ha nem valami kétségbeesett dologról volna szó, nem a német orvost hívnák.

A doktor valamit dörmög, a kocsi megáll. A kertajtó előtt egy magas, utazókabátos úr áll, akiben a félhomályban is fölismerni a német katonatisztet, s a bejáratot nézegeti. Mikor beszélni hallja az urakat, köszön és közelebb jön:

— Bocsássanak meg, ebben a parkban lakik Brauneck hercegnő?

— Igen, a Villa Ripozában.

— Köszönöm. — Meghajlik és lemegy az uccán; valószínűleg csak tudakozódnak akart. A tanár úr az oroszlanokig kíséri a doktort.

— Itt megvárom, doktor, és kérem, vegye rá a hercegnőt a vizsgálat után, hogy sürgönyözzön apjának, vagy tegye meg ön... Ez egy elátkozott kert, elátkozott ház, megint nincs itt senki. Menjen csak föl a lépcsőn a középső ajtóhoz.

A tanár a hirtelen lehült levegőben a pálmák között megy végig. Hurutot fog szerezni, pedig attól akart itt szabadulni. A szamarjai úr már régen Jerikóban ülne, vagy a tanár úr Schultenál egy pohár bor mellett, ha nem szedett volna az úton aggodalmat, gondot és zavart a lelkére. Így föl-alá vándorol és a dolog sokáig tart. Egyszer megint a bejáratig megy. Az utazókabátos német úr megint ott áll. S mert a tanár az előbb beszélt vele és nagyon udvarias ember, kalapot emel s a másik is. S az azt mondja:

— Ez a park nyitva van a közönség számára?

— Korlátozva talán igen. Több család lakik a parkban. Ha be akar jönni, éppen olyan joga van hozzá, mint nekem. Vendégszerető ország.

A magas úr csakugyan bejön...

— Schwarzen, titkos tanácsos, Giessenből.

— Thorstein gróf.

A tanár úr megdöbben.

— Thorstein gróf, Rómából? Via Settimo Settembre?

— Éppen most érkeztem Rómából.

A doktor jön sietve.

— Kedves tanár úr, legyen olyan szíves, hiszen itt tartotta a kocsit, hozza el ezt a gyógyszer-tárból!...

Nem, még semmit sem mondhatok... és a sürgönyöket! Egy a hercegnek és egy valami Thorstein grófnak. És hozza ide a gyógyszereket. A hercegnő sürgősen szeretne önnel beszélni.

A doktor visszasiet a villába, a másik urat a sötétben észre sem vette.

— Tanácsos úr, a sürgöny... Bocsásson meg, a nevet hallottam. Én vagyok az egyetlen Thorstein, akinek a hercegnő sürgönyözhet. Igazolhatom magam.

Kirántja tárcáját, levélborítékot, útlevelet vesz elő.

— Megbocsát gróf úr, rámbízott érték.

S a tanár úr a legközelebbi villanylámpához megy és tudományos alapossággal vizsgálja meg az útlevelet, azután meghajtja magát s átadja a grófnak a sürgönyt.

— Egy levél is útban van önhöz.

A sürgönyben alig pár szó áll:

„Kedves Harro, ha elolvastad a leveletem, tedd meg a kedvemért és beszélj apámmal. Rosmarie.“

A Thorsteiner is beugrik a kocsiba. A gyógyszer-tár és posta egymás mellett van.

— A sürgöny levelet említ...

— Amit magam dobtam a szekrénybe.

— A hercegnő beteg?

— Igen és még semmit sem lehet tudni, — hiszen halotta. Próbálja megkapni a levelet, talán még nem ment el.

— Nagyon kedves, tanácsos úr. Úgy-e, pártfogásába veszi kicsit a hercegnőt, bizonyára nagyon egyedül van itt? Helén hercegnő még itt van?

— Sajnos, csaknem semmi fölvilágosítást sem adhatok önnek. Magam is ma beszéltem először a hercegnővel. S ha segíteni akar, elintézhethné a gyógyszer-tárat, én pedig a sürgönyt... gyorsabban megy.

Az urak mindent elintéznek, de a levél, sajnos, már útban van Rómába.

— Engedje meg, tanácsos úr, hogy elkísérjem a kertajtóig.

Mikor a kocsiban ülnek, azt kérdi a tanár:

— Nem jöhetne inkább föl velem?

— Lehetetlen, nem. Évek óta nem járok már Brauneckbe. Különben semmi nézeteltérésem sem volt a herceggel, aki mindig nagyon jó volt hozzám, ahogy nemes lényének megfelel... De mégis... Ha most fölmennék

önnel... talán mégis megteszem... készen volna a legszebb nézeteltérés. Láttam a recepteket, kámforbefejszkendezés áll benne... Ebből látom, hogy az orvos a legrosszabbtól tart. Istenem, csak nem kínozzák ennyire Lélekkét! Ismerem ezt. Hiszen nem segít! Csak meghosszabbít. Tanácsos úr, segítsen rajta! Az Isten szerelmére, ki van mellette?

— Amennyire én tudom, egy harapós angol nő, akit egy este hercegnői duennához cseppet sem illően láttam tántorogni, olyan állapotban, melyet mi, akik az egyetemi élet központjában állunk, jól ismerünk.

Harro azt mormogja:

— Az uraságok olyan szerencsétlenek az angol nőkkel... Nem értem... És másvalaki?

— Egy barna lakáj és egy nagyon megbízhatónak látszó kisasszony, fiatal, szerény. Igaz, hogy mikor a hercegnőt hazahoztam, egy lélek sem volt itt. Régóta ismeri a hercegnőt?

— Mikor még ilyen kicsi volt. — Harro lehetetlen kicsiséget mutat a kocsiban —, csak egy leheletnyi. A karomon hordoztam. Kérem, könyörgöm, tanácsos úr, ha igazán erre a befecszkendezésre kerülne a sor, úgy tudassa velem... Feljövök... Az éppen olyan erősen fog hatni.

— Gróf úr, csak nem vihetem be egy házba, melybe magam is betolakodtam. Persze, meg sem tilthatom, hogy bejöjjön.

— De jelt adhat. Jól megnéztem az elátkozott házat. Van egy verandája, a párkányon két oroszlán. Ha nagy baj van, állítson lámpát a két oroszlán közé... Akkor a herceg maga is föltétlenül kívánná, akkor megszűnik minden konvenció. Ha a hercegnő vízbe esne, akkor is megengednék, hogy kihúzzam.

— De nem értem, miért nem jön föl mingyárt — hiszen elég rosszul áll a dolog.

— Thorsten Harro-ra is kell kicsit gondolnom, ha már együtt kell élnem vele, és csak a legvégső szükségben akarok a Brauneckekhez közeledni.

Ezekkel a kicsit rejtélyes szavakkal ugrik ki a Thorsteiner a kocsiból. A bejáratnál vannak.

— A lámpát, tanácsos úr, az ucca egy pontjáról láthatom. Ha nem jönnek, akkor szíveskedjék kimenteni az itteni rendőrség kezéből, mely talán éjjeli csavargás

miatt befogott. Igaz, hogy már egészen szépen tudok olaszul káromkodni...

A tanár úr ott ül a kis nappaliban a komor fiatal orvossal szemben.

— Elhívhatta volna az Aquili doktort is. — Ha a német orvos csak arravaló, hogy megírjon egy bizonyos jelentést... Nos, az ember hideg, érzéketlen hullagyáros... Csak az egyik eset jövedelmezőbb mint a másik... Ott álljak és nézzem...

— Doktor, miért vétkezik!

Liza jön be:

— Titkos tanácsos úr, kérem, ha bejönne a hercegnőhöz.

A tanár úr valamit keres számtalan zsebeiben:

— Igen itt van — és megy a lány után. A hercegnő fehér függönyös ágyban fekszik, mereven kinyújtózva. A selyem pehelypaplan egész alakját befödi, álláig föl van húzva. Arca mellett kétoldalt nehéz, hosszú aranyhajfonata fekszik. Ijesztően előkelő. Mint egy korai gótikus márványsiremlék. Nem mozdul, csak a szeme él. Az ablak nyitva van... gyöngye rózsailatot érezni, de nincsenek rózsák...

Azt suttogja:

— Beszél a doktorral? Meg fogok halni?

Milyen kérdés! És milyen nehéz rá felelni!

— Isten kezében vagyunk. De ön is sokat tehet, hercegnő, hogy az egyetlen gyermekét, mert az, megtartsa apjának. Szedje össze minden bátorságát! Gondoljon a régi Brauneckekre! Éppen olyan sok bátorságot és akaraterőt tanusíthat itt a csöndes szobában, mint ősei a csaták mezején.

Milyen finom emberismerő a tanár úr! Halvány pír borítja el a fehér arcot...

— És már tudja, hogy mit akar... Nem akar többé vétkezni a szeretet ellen...

— Nem fordulhatok vissza, nagyon messze mentem. Nem élhetek többé apámmal... egyedül kell lennem mindig. Anyám nem fog megtérni mellette.

— És anyja? Őt nem lehetne meggyőzni?

— Lehetetlen. Addig hiszi rólam a szörnyűséget, míg hinni akarja.

— Ön maga mondja: amíg hinni akarja! De ha jóságával meg tudná anyját is győzni. Igaz, hosszú,

fáradságos út. Tán a Jeruzsálembé vezető út is könnyebb volt, mely pedig rosszul épített, túltömött hajókon, égő sivatagokon és szaracénok nyilain vezetett keresztül, s közben éhséget, szomjúságot és emésztő honvágyat is tűrni kellett. Csak nagy lelkeknek jutnak nagy, nehéz feladatok.

Rosmarie azt mondja:

— Csak egyszer szeretném még Harrot látni. Ha mindenben szüleim akaratát akarom teljesíteni, nem tehetem. Pedig mégis idehívtam.

— A Thorstein grófot? Honnan tudja...

— Láttam ön mellett állani a ciprusoknál.

— Láthatta, hercegnő... Nem akart feljönni.

— Tudom. Apámra gondol, s arra, hogy ő azt mondaná: tapintatlan. És fél tőlem. S a levelemet még nem kapta meg.

Az orvos jön be, kezében pohárral. Rosmarie megijed.

— Meg kell lenni?

— Meg, fenség.

Iszik belőle, szeme kitérül, megmerevedik, s keze a Lizáét keresi.

— Doktor, kérem, jöjjön, — kiált a tanár úr.

— Itt vagyok, előre tudtam. Befecskendezést kell csinálnom.

— Még egy percig várjon, doktor.

S a tanár kiviszi a lámpást a szobából a verandára.

— Mit csinál, tanár úr, szükségem van világságra.

— Doktor, a hercegnőnek van itt egy barátja, akit vár. Megígértem, hogy jelt adok neki, mielőtt ön megcsinálja a befecskendezést. Azt mondta, ha őt meglátja a hercegnő, annak éppen olyan erős hatása lesz. De az Isten szerelméért, hol van hát az angol nőtsemély?

— Fönn van a szobájában, azonnal fölment, nem is hallgatott a lányra. Hihetetlen lármát csináltam odafönn, hogy lecsaljam. Hiába. Vagy süket, vagy...?

— Akkor persze nem sok hasznát lehet venni... Kínos, nagyon kínos dolog, doktor!

— Hol a titokzatos barát? Befecskendezés nélkül nem bírjuk ki az éjszakát... de megpróbálhatjuk a

baráttal is. Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy valami eshetőséget elmulaszthassunk,

Az ajtóban ott áll a hosszú Thorsteiner.

— Thorstein gróf.

— Vogt doktor...

— Beszélhetek öfenségével?

— Kérem jöjjön.

A Thorsteiner egy pillanatra úgy áll meg a hálószoba ajtajában, mint egy szobor, azután... Nem, te komor doktor, nem az történik, amit vártál.

Nem, a Thorsteiner szelíden kezébe veszi a szegény kezét, azután megint leteszi.

— Ilyen beteg vagy, szegény Léleкке?

Nagy, szelíd szemét ráemeli, s mosolyogni próbál:

— Ó, milyen boldog vagyok, Harro, hogy itt vagy.

Köszönöm, hogy a szép szobrot küldted karácsonyra. Nagyon örültem neki. Legszebb a méltóságteljes liba, a legelső.

— Csakhogy örültél neki. Jobban is sikerülhetett volna. Jobban is dícséred a libákat, mint a hercegnőt.

Úgy beszélnek, mint régi jó barátok, akik csak pár napja váltak el, s akik között minden olyan világos, amilyen csak lehet.

— És beszélsz érettem apával! Megkapod majd a leveletem és a terítőbe is mindent behímeeztem. Ott fekszik a székem mellett. Persze, nem készült el egészen. A tiéd a terítő. De sajnós, nem karácsonyi ajándék. Semmim sem volt számodra most, fájt is nagyon.

— És még sok egyéb is, Léleкке.

A tanár úr úgy találja, hogy fölösleges és föl akar állani, de Harro visszatartja:

— Kérem, maradjon.

És a hercegnő azt mondja:

— Olyan nagy vagy, Harro, ülj le oda.

Ez a gróf a legértelmesebb ember, akit a doktor valaha betegszobájában látott. Most leül, nem túlságosan közel, nem nagyon messze az ágytól, s úgy ül, hogy az ember megnyugszik, ha csak ránéz. Nyugodtan, mégsem hanyagul, ahogy minden embernek kéne, de többnyire nem tud. És a hercegnő nagy szelíd szeme egyre őt nézi, mintha látásánál melegednék. Mindketten hallgatnak. De ez a hallgatás nem nyomasztó, nem olyan, mintha mindenik a másik szavát lesné, hogy mit is

fog mondani, hallgatás, mely a jólelkű, ideges embereket a legbalgább beszélgetésre bírja. Nem, igazi jóllakott hallgatás ez. Mirevaló a beszéd? Így is megértjük egymást.

De az orvosnak nem tetszik a beteg szép nyugalma és a csönd és szelíd szeme, mely mosolyog. Kicsit ki szabad nyújtóznia s kezét fölhúzhatja.

S az a kemény ember is elveszti majd irigyléseméltó nyugalmat. Hegynek fölfelé sokkal nehezebb az út, mint lefelé.

Az orvos megint behozza az italt, s a grófnak adja... bizonyára ő tudja leginkább megitatni a hercegnővel.

Harro azonnal föláll.

— Kisasszony, segítsen, tegye karját a párna alá. Lélekke, idd ezt meg!

— Ó, Harro, ne... te nem tudod... ó, hát nem hagyhattok nyugodtan? Hát parázson és hőségen és a nyilakon keresztül kell Jeruzsálembe...

— Meg kell lenni, hercegnő! Csak nem fogja már most földadni a küzdelmet... — suttogja a tanár úr.

— Harro, muszáj?

— Azt hiszem... én... nem... én nem kényszerítelek. Ha akarod, félreteszem a poharat és békében hagyunk. S még nálad maradok, ha akarod. Talán elalszol kicsit...

— Ó, milyen szívesen... de nem tehetem. Nézd... a szemek...

— Senki sines itt, ne kínozd magad.

— Meg kell lenni... Harro, add a poharat. Köszönöm, hogy elengedted volna. Senki sem olyan jó, mint te. S most menned kell. S a titkos tanácsos úrnak is. Kérem, nagyon köszönöm. Isten velük.

Igen, menniök kell. Az orvos vállát vonja és kikíséri őket. Igen, talán kihúzzák az éjszakát.

— A Hotel Angst-ban lakom, doktor úr, s ott megtalálnak, ha szükség volna rám az éjszaka.

— Csak volna emberem ebben az elátkozott házban — mondja az orvos bosszankodva —. Azt mondják, van inas, de elment az angol eselédválba.

— Nyugodjék meg, doktor úr, majd én fülön fogom, ha nem személyesen, hát telefonon, félóra múlva itt lesz — mondja a Thorsteiner.

Ahogy kimennek, Harro a hercegnő széke mellett összehajtott kézimunkát lát. Bizonyára ez az a terítő. Kicsit szétnyitja... Azután gondosan összehajtja, s magával viszi.

Együtt mennek, előbb Harro szállodájába, mert a tanár úr penziójában ilyenkor már nem kap enni. S Harro nagyon kéri, tisztelje meg azzal, hogy legyen a vendége. Azután szivarral a szájukban a dohányzóba mennek, hol pálmák alatt kényelmes, fonott karosszék-ek állanak. Csak kevés ember van ott. A mély ablakfülkék egyike, honnan látni a tenger csillogását, még üres. Harro csak a látszat kedvéért szivarozik, a tanácsos úr is csak egészen világos szivarra gyujtott. Így könnyebb legyőzni a nyugtalanságot.

— Miért küldött el a hercegnő olyan hirtelen bennünket? — kezdi a tanár.

— Mert szenved. Láttam a kezén. — Harro sóhajt. — Itt ülni, szívesebben maradtam volna, ha már egyszer ott voltam.

— Gróf úr, hogy lehet az, hogy hirtelen itt-termett, éppen, mikor kívánták? Mindig így szokta?

— Nem, sajnos nem. S tud valami útbaigazítást adni arra nézve, hogy mit kell a hercegnek mondanom?

— A hercegnő segítséget remél öntől. Semmi közelebbit nem mondhatok. A körülmények valahogy úgy alakulhattak, hogy a herceg valami rossz cselekedetet tételez föl lányáról. Azt mondja: „Elvesztettem becsületemet, apám kegyetlennek, gyávának, alattomosnak kell hogy higgyen“.

— Lehetetlen, teljesen lehetetlen. Ezt nem hiheti a herceg.

— A hercegnő azt mondja, hogy alapos oka van rá.

— Mi lehet az? Vajjon mi lehet?

— Talán ezzel az anyával... hiszen mostoha... függ össze. Milyen asszony?

— Hát, kicsit felületes, nem nagyon illik a braun-ecki uraságokhoz, éppen úgy férjhez mehetett volna egy gazdag mészáros fiához is, úgy a második generációban, ahol a pénznek már nincsen szaga. Egyszer valóságos szörnyeteg képet festettem róla. S az emberek még nagy dolgot csinálnak belőle. Szégyeltem magam. A hercegnek van is annyi józólése, hogy nem

akasztotta föl az ősök termében, valahol kiállításokon kóborol. Nem, nem olyan, mint a képe... Mostohalányát nem szereti éppen túlságosan, amit egy fiatal, életvidám hölgytől nem is nagyon lehet serdülő lányával szemben megkívánni. Lélekkét nem könnyű megérteni, s ha az ember nem ismeri lényének kulcsát, nagyon titokzatosnak tarthatja. Minden szelídsége mellett is pompásan ért a passzív ellentálláshoz. Olyan, mint a víz, lágy, szelíd és erős. Mindez nem lehet nagyon kedves a mostohaanyjának. Hogy a hercegné valaha is kegyetlen lett volna hozzá, arról mitsem tudok.

— És a herceg?

— Ó nagyon előkelő ember. Grand-seigneur, minden ízében. Nem is tud más lenni. Leányát nagyon szereti, anélkül, hogy valaha is igazán megértette volna. Házasságában egész sereg csalódás érte. Brauneck még mindig örökösre vár. A feladat, mellyel a hercegnő megbízott, hogy beszéljek apjával, a legnehezebb és legkínosabb, melyet el tudok képzelni. Évek óta nem láttam a herceget, s olyan körülmények között váltam el, melyek kívánatossá tették, hogy eltűnjek előle. És most hirtelen fölbukkanok itt, ahol legkevésbé óhajtják és várják... Milyen helyzetekben látom már magam! Először bánom, hogy nem házasodtam meg és még jegyes sem vagyok. Csak volna a közelben valami eljegyezhető istenteremtése, azonnal eljegyezném.

A titkos-tanácsos úr kicsit moőolyog.

— No, egy ilyen áldozatra, melynek következményei is vannak, talán mégsem lesz szükség.

— Csak föl tudnám világosítani a herceget, hogy senki nálam jobban nem tudja, milyen áthidalhatatlan távolság van köztem és lánya között.

Harro föláll. A tenger csillogása erősödik, valahol holdfény világíthatja meg. Messze fény csillan föl. Bizonyára büszke gőzös vonul ott messze, nagyon messze... Fölsóhajt:

— Föltartom, tanácsos úr, nyugtalanságommal terhelem...

— Szívesen elüldögélek, ha benne vagyok. Nem szeretném ezeket a késő esti órákat, melyekben az ember egyre jobban eltávolodik a hétköznapiaktól, s a lelke megnyílik, kitörülni az életéből... S ezt a lelket egész szívvel kell figyelni. Még sóhasem láttam ilyen neme-

sen előkelő lányt. Remélem, megért. Minden társadalmi osztályban vannak előkelő lelkek, bár mondhatom, hogy a munkások között, ahogy most hontalanul kóborolnak a nagy városokban, még egyet sem találtam. De talán keveset ismerek közülök, s nem is nagyon tudom magam gondolkodásukba beleélni. Baj is lenne népünk szempontjából, ha így volna. De hát ez más dolog. A hercegnő... valamikor nagyon értékes fiai lesznek. Olyan szokatlanul magas fogalmai vannak a becsületről. S arról, amit különben lánybecsületnek neveznek, nem lehet szó.

— A becsület, tanácsos úr, olyan virág, mely lelke legmélyében gyökerezik. Már tizenegyéves korában volt becsületszava. Senki sem tudta, hogy jutott ehez a fogalomhoz. Nevelői nem értettek lelkierők neveléséhez, csak idomítani tudtak.

— Ehez érteni kell, gróf úr. Örülök, hogy ön művész. Láttam a szemén... mingyárt, de nem tudtam, hogy a művészetnek él-e.

— Szívem legnagyobb részével. Csak egy kis zugát tartottam meg szülőföldem számára. Néha nagyon fájdalmasan ütköztek össze a kötelességeim. Tudom, tanácsos úr, hogy magasabb értelemben ez nem helyes, de néha mégis megtörténik. S a két szívresz most kezd egymással kibékülni.

— Hogy örülök ennek, gróf úr... A szemé... Isten áldja meg a szemét...

KIRÁLYNÓKRÓL.

Az orvos meg a titkos tanácsos úr közös reggelijüknél ülnek a kis parti penzióban. Egyedül vannak, a többi vendég már megreggelizett, vagy még nem jelent meg. Csak a francia pincér járkál ide-oda. Künn, a kék tengeren aranyos napfény tündököl.

— Hát így is vártam, kedves doktor, a hercegnő a legjobb kézben van és ő maga is mindent megtesz, — kezdi a tanár úr.

Az orvos fölbontja a tojást. — Az orvosi tudományhoz nem sokat ért, tanácsos úr.

— Az akarattal kell számolnia, a lelki hangulattal.

— A herceg különben már sürgönyözött, hogy jön.

— Látja, ez is jót tett, nem tagadhatja.

— Ó, miért nem hívta az Aquilit, milyen szép beszédet tarthatna most a papa úrnak...

A fiatal orvos meghajlik egy képzeletbeli herceg előtt. — A legjobb kilátások, fenség, csak idő kérdése a teljes gyógyulást... Tanácsos úr, önben olyan nagy a bizalom, vegye át ezt a feladatot tőlem.

— Mikorra lehet itt a herceg?

— Még egy nap és egy éjszaka.

— Az angol nő már mutatkozott?

— Igen, templomlátogatás után, a hercegnő azt mondta, hogy attól nem szabad megfosztani. Hallgatóztam az ajtónál, néha jó hallgatózni... Azt bizonyította, hogy csak a vallásban talál vigasztalást a hercegnő hirtelen...

— Hirtelen! Ez jó.

— A hercegnő hirtelen megbetegedése miatti fájdalmára. És hogy sokkal több hatása van, ha térdet hajt... A térdhajtást is hallottam. Az ő állapotára is ráférne az orvosi vizsgálat, ahogy láttam. Valami olyanra következtek, amit mi, Tübingenben üvöltő nyomorúságnak nevezünk.

— S azt hiszem, eltalálta vele az igazat. Nincs mit tenni vele.

— Tanácsos úr — mondja az orvos kitörő melegséggel —, ha ön nem volna! Nagyon hálás vagyok önnek. S a hercegnő is erősen hisz önben. A barátot, a titokzatosat, aki olyan váratlanul itt-termett, szintén előírnám óránként egyszer. Előbb azt gondoltam: Szerelmi történet és nagyon drámai lesz a dolog... Már azon tanakodtam: Negyedik fölvonás, ötödik jelenet, belép a haragos apa — „Itt találom, uram, később beszélünk még!” — s elhatároztam, hogy ebben az esetben mindent Schwarzer titkos tanácsos úrra, a teológia tanárára hárítok. Én sohasem állítottam lámpást az oroszlanok közé...

— S most már belátta, hogy nem szerelmi ügy.

— Ha igen, akkor is csak egyoldalú...

— Régi barátság.

— De a gróf csak nem öreg.

— De a hercegnő nagyon fiatal.

— Hogy tud bánni a hercegnővel. Én mindig ostoba

parasztfiúnak érzem magam ezzel a fiatal hölgygel szemben.

— De hát miért hozza olyan zavarba a hercegnő? Ezt még sohasem tapasztaltam önnél.

— Mert olyan nagy szájam van. Nem, tanácsos úr, ön félreismer, bennem sok alázatosság rejlik. A hercegnőket sem szoktam meg. Sem a nagyon tápláló apai parasztbirtokomon, sem az egyetemen nem találkoztam velük. S orvosi gyakorlatom sem vezetett még Európa királyi udvaraiba. — nagy csodálkozásomra már valamennyi helyet betöltve találtam. De nem is ez az. Ha a magas hölgyek betegek, egyik eset olyan mint a másik, csak egyik talán jövedelmezőbb.

— Ó, ezt ne emlegesse; maga a tápláló apai birtokával, minden előkelőséget megengedhet magának. És úgy is kell. Akinck bármilyen kicsi vagy nagy birtoka van ezen a planétán, az egyformán nagy úr.

— Borzasztóan örülök, hogy így gondolkozik, tanácsos úr, mert a lelkem mélyén én is így gondolkozom. Csak nem szabad mindenütt hangoztatni. Kérem, kérdezze meg Zittelmann kisasszont, ott megy... valóságos szörnyeteg-kalap van a fején... hogy kívánna-e paraszt apóst magának.

— Nem muszáj éppen egy ilyen kis libával kísérleteznie. De még mindig nem tudom, hogy miért hozza olyan zavarba a hercegnő. Én szerénynek és csaknem alázatosnak találom. Hiszen, akár a Wahlverwandtschaften Ottilieja, fölemeli az embernek a könyvét.

— Elhiszem. És nagyon igénytelen. De mintha mindig más nyelven beszélnek... Folyton bocsánatot kérek és mindenért — mint egy igazi lakáj! Olyan előkelő, olyan ijesztően előkelő! Mondja, talán királynő lesz belőle?

— Nem lehetetlen.

— Nohát! Kis különbséget mégis csak találhat egy felséges asszony és egy bernhagi parasztfiú között. Azt hiszi, megfelelkezik egy percre is fenségéről? Olyan gyöngé, a fejét sem tudja fölemelni, — kínoznom kellett. Minden percben egyformán királyi. Soha életemben nem gondoltam arra, milyen lehet ilyen esetben egy királyné. A hosszú gróf — az tud vele bánni. Láttam, hogyan engedte, hogy tegyen, amit akar, mikor az orvosságot kínálta neki?

— Csodálkoztam. Azt gondoltam, talán nem tudja, mi függ attól, hogy beveszi-e vagy sem.

— Nem látta a gróf szemét. Én véletlenül láttam. Az a hercegnő számára érthetően mondta: Tudod, hogy kell, de azt is tudod, hogy senki sem kényszerít.

— S a nagy lelkeket éppen ezzel a szabad választással lehet legkönnyebben kötelességük teljesítésére bírni — mondja a titkos tanácsos úr —. És most Isten vele, doktor, látom, hogy nagyon is jól tud hercegnőkkel bánni.

— — — — —
A Gotthard-expressz behavazott völgyeken robog keresztül, melyek fölött fekete felhők gomolyognak. Mélységesen fekete fenyvesek, befagyott, sötét tavak, varjak és hollók csapata, fázó, topogó állomásfelügyelők, akiknek lehelete meglátszik a hideg levegőben. S valamennyi kerék ugyanazt a dallamot zümögí, szünet nélkül. Csörgő ablakok és sóhajtozó szelek, melyek az ablakokat csapkodják szárnyukkal, mind ismerik a szavakat s egyre mondogatják a hercegnek, aki egyedül ül kis repülő börtönében. Mintha zárka volna, melyben már egy örökkévalóság óta utazik, mióta Berlinben, az indulás percében fölugrott. A kékcpecsétés papírról meredtek rá a szavak, mikor a hercegnével az angol nagykövet báljára akart indulni. Már az összehajtogatott papíron látta, hogy tördöfés van benne. Pedig annyi sürgönyt kap. Annyit, hogy a hercegné azt kérdezheti:

— Most kell lenni?

Szótlanul nyujtja oda neki:

„Nagyon beteg vagyok és kérlek, édes apám, jöjj hozzám. Rosmarie.“

A hercegné:

— Ó, milyen kellemetlen! Vajjon igazán olyan rosszul van? Akkor Miss Granger sürgönyözött volna. Talán csak képzelődés. Legjobb, ha sürgönyzünk Miss Grangernek és további értesítést kérünk. Ma írt nekem, hogy Rosmarie szorgalmasan dolgozik valami terítőn. És tudod, kivel akarunk ma este találkozni és hogy mennyi függ ettől!

A herceg már régen nem hallja, fölrohan s a hercegné hallja, ahogy a vadászát hívja és a menetrendet kéri. A hercegné suhogó gyémántos pom-

pájában beszáll kék selyem kocsijába. Egy percig még vár, de jeges levegő árad be, — int a lakájnak, az ajtó bezárul s a koci elrobog. A herceg már csak azzal törődött, hogy elérje az éjszakai expresszt s most ott robog és a szavak kísérik. Egy nap és egy éjjel és megint egy nap, ugyanazok a falak, akár téli pusztaságon vagy pálmafák között, zúgó tenger partján megy a vonat. Mi minden történhetik minden órában — ennyi idő alatt! Ó, hogy föltámad minden régi aggodalom! S ami az utolsó időben elválasztotta őket, háttérbe szorult, vagy nem, mintha még szorosabban szívéhez fűzte volna gyermekét. Ha igazságtalan lett volna hozzá! Nem, nem volt — megint játszanak vele a szavak.

És most már az utolsó reggel dereng az idegen, vad tenger felett, melyből kopár sárga sziklák emelkednek. A herceg olyan nyugtalanul jár szakaszában föl s alá, mint egy fogoly vadállat. Most állomás, magas, a reggeli fényben szürke pálmák, sápadt fény a vizen. Itt a braunecki livré...

Nem, a legrosszabb hírrel nem az inast küldték volna eléje. Ez erőt ad neki a kiszálláshoz. Mintha hajóból szállana ki, úgy reszket a térde.

Az inas még kis levélkét is hozott: „Köszöntelek, édesapám, mint hálás Rosmaried.“

Nem is kérdezi az inast, a levélke eleget mond. Az oroszánoknál, kicsit idegesen és álmatlanul, az orvos fogadja.

— Láthatom a lányomat?

— Hogyne, fenség.

— Kérem, kísérjen föl, át kell öltöznöm.

A szoba már készen várja a herceget.

A komornyik, akit a herceg magával hozott, vilámgyorsan csomagol ki mindenfélét s az orvos bámulva látja, hogyan telik meg a kis szoba tárgyakkal, melyeket most és a legkülönbözőbb körülmények között használni lehet.

A herceg gondosan öltözik, az orvos kicsit csodálkozik. Minél későbbre akarja halasztani a viszontlátás percét vagy pedig gondos előkészület nélkül nem szabad egy fiatal királynőhöz közelíteni?

Jelentést tesz, jelentést, melyet már gondosan megbeszélt a titkos tanácsossal.

Igen — csak tegnapelőtt hívták a hercegnőhöz. Nagyon betegem találta, különösen az érverése gyöngé. Nagyon rosszul is van táplálva. Szervi bajt nem talált. A szíve nagyon gyöngé.

— Leányom nagyon gyorsan nőtt, jóval nagyobb nálam. Azért gyöngé a szíve. Az olasz konyha sem tett jót neki. Ellene is voltam, hogy testvérem olasz szakácsnőt fogadjon.

— És ön reméli, doktor úr, hogy nemsokára minden veszélyen túl leszünk?

Igen, a doktor úr reméli. — Ha nem is olyan gyorsan. A gyöngeség is nagyon veszedelmes.

Vogt doktor rejtett tehetséget fedez föl magában az udvari doktorságra.

— Leányom bizonyosan vár már. Lenne olyan szíves utánanézni...

De a herceg is mélyen megdöbben, mikor gyerme-két meglátja. Pedig halvány pír van az arcán s milyen szép a nedves fényben ragyogó szeme.

A herceg gyöngéden felemeli az aranyos fejet.

— Apám, édesapám, bocsáss meg, ó, bocsáss meg!

A herceg összerezzen. Ó, hogy elfelejtett mindent!

— Nem tudtad, mit teszel.

— Bocsáss meg, apám, bocsáss meg, küzdöttem, ó, keservesen küzdöttem.

Visszafekteti párnáira s hozzászoktatja szegény szívét a látásához. Szenvedett!

— Apám, Harro itt van.

— Harro, itt?

— Én kérettem. Beszélni akar veled...

— Fogadtad, Rosmarie? Azt nem tehetted. Ilyen egyedül és betegem.

— Nem akart jönni, de mikor majdnem meghal-tam, elhozták. Tudták, hogy a barátom. És ilyen egye-dül, apám...

— Kedves Rosmarie...

— Ne mondd, hogy „tapintatlan”. Kérdezd meg a doktort, hogy közel voltam-e a szakadékhoz vagy nem. És Schwarzen titkos tanácsos úr, aki éppen olyan, mintha az alapítványi lelkész úr volna — ő is itt volt.

— És miss Granger?

— Ő nagyon különös lett. Azt mondják, valami go-nosz betegsége van.

— Édes Istenem, miért tudom meg ezt csak most?

— Eleinte nem volt olyan rossz. S később olyan elkeseredett voltam. Azt hittem, az is hozzátartozik a száműzetésemhez, hogy olyan emberekkel kell élnem, akik semmit, semmit sem tudnak rólam.

— Ne beszéljünk többé erről, Rosmarie; bánkódtál. Szegény kezed... Nem, hallgassunk erről. Hallgassunk erről örökre, Rosmarie.

— Apám, ha meg kell lenni. Igen. Hallgatni... De könyörgöm! Hallgasd meg előbb Harrót! Azután hallgassunk apám. Ó, apám, azalatt is kedves gyermeked akarok lenni.

A FEKETE SZALAG.

A herceg a szűk kis szobában kissé nagygyakorlat-szerűen — ahogy maga mondja — rendezkedett be s a szállóbeli szép szobájában komornyikja lakik.

A kis nappaliban járkál föl, alá s ismer már minden padlórepedést s valamennyi oroszlán silhouettejét. Még a tengerpartra is alig mer lemenni, attól fél, hogy Rosmarie szokott mély ájulásába esik.

Ha mellette van, — nem, azt nem teszi meg vele. De hogy Rosmarie állapota semmit sem javul, azt senki sem titkolhatja el előtte. A doktor is visszacsülyedt udvari orvosi minőségéből és semmi javulást sem tud megállapítani. Bár a herceg százszor is megkérdi napjában.

Hogyan is lehetne Rosmarie jobban? Hiszen vár. Mindennap, reggeltől estig vár. S a várás, ha az órák úgyis annyi szenvedést hoznak, kínszenvedés.

S elég nehéz volt édesapjától kieroszakolni az ígéretet, hogy beszélni fog Harróval; emlékeztetéssel nem meri megszomorítani.

Miss Grangerről is gondoskodni kell. Gyógyintézetbe kell elhelyezni, ahol a hontalanságtól és szolgálatától felőrölt lelke meggyógyulhat. Előbb csak kevéske feledést keresett tán — míg a teher egyre nehezebb lett s a reggeli bűnbánó és vezeklő könnyek nem tudják az esti mámort megakadályozni. Rosmarie finom lelke is bűnösnek érzi magát. Nem lett volna szabad szegényt úgy magára hagyni züllésében. El is éri, hogy

gondoskodnak róla s meghagyják neki mindazt, amit az egyre fenyegetőbb szerencsétlenségtől való félelmében Rosmarietől kizsarolt.

Ha a herceg napjai nyugtalanok és aggodalommal teljeseek, Harro sem él könnyebb napokat. Addig nézte Rosmarie műremekét, míg szíve vérzik a tövisektől. S egyre távolabb tűnik a remény, hogy valamit javíthatna. Mikor Rosmarie levele visszaérkezett, csak a zivataros éjszaka története lepte meg. A többit elmesélték a rózsák a fehér alapon. S a levélből olyan sziklaszilárd bizalom árad feléje s ugyanaz az érzés művésze iránt, melyet Léleкке minden nyomorúságában is híven megőrzött.

És csaknem lehetetlent kíván tőle. Harro képzeletben százféléképpen elmondja a hercegnek, míg a feje belefájdul s fáradt szomorúság borul a lelkére.

Gyöngédsége tiltja, hogy annak az éjszakának eseményeit említse. Volna ott is mondanivalója. Például, hogy Rosmarie miért nem hívta Bergmann kisaszszonyt. De ezzel tanúságot tenne arról, hogy tudja a házastársak legbensőbb titkát. Csak legalább annyira volna most, hogy a herceg szokott szeretetreméltóságával kérdezősködhetne feleségéről.

— Köszönöm, fenség. És a kis fiam hét kiló és pompásan fejlődik. — Miért nem használta föl jobban az idejét, míg szíve még szabad volt?

Persze, Rosmariet akkor nem láthatta volna vizont. De segíthetett volna rajta!

Állandóan útrakészen vár a Hotel Angst-ban. Minden reggel gondosan becsomagolja a holmiját, — csak akkor könnyebbül meg. Így minden percben elutazhat, vonat mindig megy. Már San Remóban is biztonságban van. Közben kívülről megtanulja a tapétát s a mennyezet díszét. S lelkében a hajladozó pálmák és a messze tenger csillogása elválaszthatatlanul összeforr az aggodalmas várakozással és töprengéssel.

Csak esténként viszi nyugtalanságát a titkos tanácsos úrhoz és a rosszkedvű doktorhoz. Azok mindent tudnak a Villa Riposáról. A doktor is többnyire fáradt a megerőltető szolgálattól, mely öfensége mellett néki kijut. Napjában háromszor ejti kétségbe a doktort aggodalmával s azzal, hogy egyre új gyógyszereket kí-

ván. A doktornak minden létező gyógymódot meg kell vele beszélni. Már régen följajánlotta volna, hogy hívják el az összes olasz és angol orvosokat, ha Rosmarie nem könyörögne, hogy hagyják egyedül orvosával, aki olyan jól megérti.

— Csak ő tudja kissé megnyugtatót a herceget. Ha még ő is izgatott volna! Megszökném tanácsos úr...

Ma német alapossággal és délövi élénkséggel esik az eső. A tenger felett szürke köd úszik. Csak a csepegő pálmák vidámak és a finoman bepermetezett bors-cserjék. Harro az ablaknál áll, érzi, hogy ma valami történik. Lehetetlen így tölteni az egész napot. Le akar menni az angol kapuhoz, hogy néhány faragókést és valami régi fát vásároljon. A legkeményebb, legszívósabb, recsegő, szálkás tölgyfára vágyik.

Kopognak. „Szabad!” A herceg vadásza az, aki mindenüvé elkíséri, öreg, értelmes arcú braunecki. — Őfensége kérdezteti, mikor beszélhetne a gróf úrral?

Harro arcát előnti a vér.

„Bármikor” akarja már mondani, de meggondolja — nem — mégegyszer jól meggondolni.

— Ha őfenségének megfelel, tizenegy órákor.

Hát a herceg akar idejönni. Persze, a villa falai nagyon vékonyak. Rosmarie hallaná, mikor jön s míg a beszélgetés tart, agyonizgatná magát.

Gyorsan átgondolja érveit. — Amit mondhatna és amit — ez még sokkal fontosabb — a viláért sem szabad mondania! Minden körül van kerítve! Mindenütt tilalomfák. — Utak, melyek hirtelen véget érnek! — Lélekke, magad vidd ügyedet!

A herceg jön s Harro az első pillantásra látja, milyen nehéz feladat áll előtte. A herceg kimért és lehangolt. Alig van nyoma korábbi szeretetreméltóságának. Mintha a fogorvosnál tenne látogatást. Megadással ül egyik kényelmes kosárszékbe.

— Legalább székei vannak, amiken ülni lehet. A Riposában hasztalan keres az ember egyet, mely egyforma négy lábon állana.

Harro azt mondja, hogy még észre sem vette a székek kényelmes voltát, de a tapétát és mennyezet-díszítmenyt vakon utánarajzolná.

A herceg hirtelen elmosolyodik:

— Szörnyen kényelmetlen fészek ez a Bordighera s a ház valóságos elvarázsolt kertben fekszik.

De hangulata észrevehetően javult. Hát a Thorsteiner is kínlódott, ez mégis közösséget teremt. És Harro udvarias kérdésére:

— A lányom még nincs sokkal jobban. Ha holnapig sem látok javulást, sürgőnyzök Münchenbe egy specialistaért.

Harro szíve a homlokában dobog. Most mondania kell valamit. Nem azért jöttek össze, hogy székekről és orvosokról beszélgessenek.

— Öfensége nagyon sokat szenvedett és nagyon egyedül volt itt.

— Senkihez sem akar csatlakozni. Badenben elég ember volt, testvérem mindent megtett, hiába.

— Ha az embert nehéz, mélyen érzett fájdalom terhe nyomja, nem is könnyen csatlakozik idegenekhez.

Harro hevesen felugrik, a herceg arca olyan, mint egy tilalomfa... Vigyázat, óvatosság, erre nincs út!

— Szeretnék valamit mutatni fenségednek, amit a hercegnőtől kaptam. Műremek és egyuttal bizonyíték. Egy szív próbálta megmagyarázni sorsát benne.

Harro előhossa a tekercset, kiteríti a terítőt az asztal lapjára, melyről levette a tarka takarót. A herceg bámulva nézi. Hát azért jött, hogy hímzéseket nézzen meg?

De a ragyogó színekről és különös vonalakról azonnal látja, hogy leánya munkája fekszik előtte.

Harro mély lélekzetet vesz:

— Nagy, nagy munka és szépsége önmagát dícséri. Ezer és ezer öltés kellett hozzá.

— Rosmarie nagyon ügyes. Igen, szép. De mégis van benne valami komorság. Műremeknek nevezi... tudnia kell... én a fekete szalagot itt a középen különösen keménynek találom.

— Fenség, előbb a foglalatot.

Az egyes rózsaszirmok sötéten bársonyosak, gyöngéden rózsaszínűek, vidáman sárgák, melegén pirosak, mint a fiatal vér, mind hullanak, siklanak, lecsöppennek a sárga szívekről s behavazzák a hímzés szélét. Az egyetlen rózsa ott, mintha egyik szirma még rajta volna, de ha jobban megnézzük, zöldesfehér vége már ennek is levált, a többivel le fog hullani. Minden öröm,

minden szeretet, minden vidámság, elszállt elmúlt, elvirult, mint hervadt rózsaszirmok, melyek most még ragyognak, azután a földön pusztulnak el. Harmat ragyog rajtuk, mint könnyesepp. A rózsakelyhek még aranszínű, meg sem fakult szíve tövises indán fekszik.

Az ágak hegyes tövisekkel egymásba fonódnak, hajlanak, esavarodnak. És itt a kis... előbb alig látszik... a gyöngéd, kék pillangó, kékikének, Schveizban pedig lélekkének nevezik, mert olyan kedves és gyöngéd... Hogy vergődik a tövises ágak szövevényében. Ott megint a Léleкке és itt megint... Itt is, még utoljára, de már alig látszik, széttépve a finom szárnya, a csodálatosan szép kékség, a mélységes, oda.

A herceg szemével követi.

— Szegény lepke, alig venni észre a vonalak gazdagságában.

Már nem kérdezi, miért kell ezt megnéznie s az előtte álló férfit sem szidhatja tola**ko**dónak és tapintatlannak.

— És a fekete szalag?

— Egy képet néztem egyszer a hercegnővel, egy orbis pictusban, melyet az uradalmi tanácsos úr ásott ki. Angol lovag volt, kékfehér sisak-dísszel, címerén fekete keresztgerendával.

A hercegnő azt mondta: „Ó, a szegény! Elvesztette becsületét, még harcolni akarna, de senki sem veszi föl kesztyűjét...”

Nem tudom, miért nem magyaráztam meg akkor, mit jelent ez a jel az angol címerben — a bastardok viselték. Kicsit nehéz is lett volna. Így a keresztgerenda a hercegnő szemében az elvesztett becsület jelképe maradt.

Fenség még emlékszik a becsületszó történetére...

Itt a keresztgerenda, nem fölvarrott szalag, ahogy az ember hinné, számtalan apró öltéssel van kivarrva. Bizonyára minden öltés fáj.

És azon fekszik a rózsakoszorú.

Fehér rózsák, szorosan egymás mellett, levelek nélkül, és tövisek, koszorúba kötve, ahogy utolsó köszöntésül adjuk valakinek. A koszorú nem teljes, hála Istennek, nem teljes, egy tenyérynyi még hiányzik, itt lóg a tű a selyemszálon. A szegény szív saját halotti koszorúját fonta.

Nem tud becsülete aranyos dísze nélkül élni... s azt

elrabolta tőle a tövisszövevény, az érthetetlenül kuszált. Azért hervad el minden öröm s azért hullanak a szirmok a még olyan aranyos koronákról...

Odakünn zuhog az eső s panaszos szél süvölt. A herceg kezére támaszkodva nézi a sápadt opálalapon ragyogó színeket. Fölötte a hang, ahogy halkán beszél, nem idegené, akinek akarata ellenére néhány szót engedélyez. Az évek visszaforgtak, s a Thorsteiner, aki Léleкке csodálatosan finom lelkét úgy ismeri, mint senki más, megint segítségére sietett a legnagyobb bajban. Mint akkor, mikor visszahozta gyermekét a havas téli erdőből.

— Harro, mikor viszontlátott, az első szava volt „Bocsáss meg“. Mindent látok, a mély fájdalmat amiatt, amit becsületének nevez s ami nélkül nem tud élni...

— Ilyen szív, mely ilyen mélyen érez és becsületét életénél többre tartja, tehet egyáltalán valamit, ami alacsony és kegyetlen?

— Meggondolatlanul — meggondolatlanul.

— A tövisszövevény, melyben a szegény léleкке vergődik. A vonalak, mindenik külön meg van rajzolva, hogy összefonódnak.

— De a bocsánatkérés?

— A halotti koszorú, nem nagy igazságtalanság-e ön iránt, fenség? Nem remél már semmit az ön belátásától. Ilyen kevéssé bízik szívjóságában. Szabad-e lemondania a reményről, hogy az ön keze széttépi egyszer a szövevényt, ha mégúgy rakva van is tövissel? S ezért tesz most szemrehányásokat magának. Hívta édesapját, mielőtt a koszorú elkészült.

— Istenem, a gyermekem, a gyermekem! Ilyen tettet tételeztem föl róla! Szívtelen, kegyetlen tettet. Igaz, hogy tagadta, de olyan bonyolult szavakkal... és semmi fájdalmat nem mutatott a szerencsétlenségen, mely anyját és engem sujtott.

Harro, hallgat. Amit sejt, arról nem beszélhet.

A herceg nagyot sóhaj. Végre azt mondja:

— És most, Thorstein gróf, jöjjön velem. Rosmarie bizonyára meg akarja önnek köszönni. Úgy rendeztem el, hogy ne is tudjon beszélgetésünkről s csodálkozni fog, hol maradok ilyen sokáig. Különben csak a Riposában élek.

— Fenség, ha szabad kérnem, adja át üdvözetemet

a hercegnőnek. Fenséged látja, hogy a holmim már be van csomagolva. Csak a táskámat kell bezárnom.

— Lehetetlen! Ön nélkül menjek?

— Igaz, hogy egy este már engedelem nélkül viszontláttam a hercegnőt. Olyan rosszul volt, nem is gondolhattam, hogy fenséged ne engedné meg. Csak nem hagyhattam a hercegnőt egyedül, idegen emberek között, olyan betegen.

— Nem, Harro, köszönöm is. És most kérem, hogy jöjjön velem.

De Harro mozdulatlanul áll, keze a szék támláját szorongatja.

— Már akkor elbúcsúztam, fenség. Most könnyebben megy a szakadás. Mi megköszönni valója is volna a hercegnőnek — semmi! Önmaga intézte el a dolgát.

— Szakadás! Ugyan kérem, hogy beszélhet szakadásról! Mintha Rosmarie még kibírna egy szakadást! Ugyan mivel bánthattam meg?

— Semmivel. Mindig hálás vagyok fenségednek sok jóságáért és megértéséért. És éppen ezért. Nem szeretném, ha egy szép napon azt gondolná, hogy nagyon is sokáig maradtam.

— De hát értse meg, nem mehetek ön nélkül! Kicsit adósa vagyok a lányomnak. Még mindig a régi gyermekbarátsággal van ön iránt... Semmivel sem okozhatok neki nagyobb örömet.

A herceg csaknem naiv nagy erőlködésében. De Harro összeszorítja fogát. Ha most vele megy, akkor elveszett, a brauneckiek bolondja lesz örökre, a bolondjuk, a csörgősapkával. Akit hívnak és megint elküldhetnek. Elég volt belőled, — vidámabb bolondot akarunk, aki játszik a gyermekeinkkel és fölvidítja őket, te pedig szomorú bolond vagy már.

— Fenséged meg fogja engedni, hogy most elbúcsúzzam.

— Igazán nem értem.

— Megkaphatod értelmesebben is, — gondolja a Thorsteiner.

— A hercegnő már nem gyermek s én sem vagyok játszótárs gyermekek számára.

— De barátja maradt.

— A hercegnő olyan jóságos és még mindig annak nevez...

— Harro, igazán ki akarna valamit erőszakolni ebben a percben?

— Semmit sem akarok kieroszakolni, csak meg akarom tenni már most, amit hetek vagy napok mulva úgyis megkívánnak tőlem. És talán nem olyan jószágosan és melegen, mint most. S nem bízom magamban, hogy eltalálom a percet, melyben fenségednek terhére kezdek lenni.

— Igazán nemcsak magamra gondolok, mint talán látszik, hanem a hercegnőre is. Olyan sok éven át hű maradt önmagához, a következő hetekben sem fog megváltozni. Mindig hűséges önmagához.

S még egy percre, fenség! — Milyennek képzeled azt a férfit, aki ennyi barátság, gyöngédség, lelke legbelsejének megértése mellett nyugodt tud maradni s hidegen nézi, hogyan szórják magányos, tövises útját tele virággal? Aki elnézi, hogyan épül föl lassan a szépséges lélek szépséges burka, a kék pillangó, a fölszabadult, hogyan tárja ki szárnyát a napfényben, s aki mindezt a kellő távolságból, mely közte és a fiatal királynő között megvan, tudja élvezni! Milyennek kellene annak lenni? Látott már fenséged ilyet?

— Harro, ebben a percben, melyben ki vagyok önnel szolgáltatva, nem akarok és nem mehetek ön nélkül vissza a lányomhoz, — ismétlem, nem bír el több fájdalomat, igazán ígéretre akar kényszeríteni?

— Fenség, nem. Tudom, hogy én vagyok a legnagyobb bolond innen Párizsig, de azonnal követem fenségedet.

A herceg lesiet, hirtelen kisütött a nap, mélységesen kék felhők úsznak a tenger felett. Hogy ragyognak, csillognak a hullámhátak, a pálmák gyöngysorokat ringatják a szélben. A herceg egy nedves fehér rózsát szakít a kertben, ahogy átsiet rajta... Rózsám, fehér rózsám.

Halkan lép be a homályos szobába, melynek függönyein aranynyilakat lövöldöz be a nap, egy éppen az aranyhaját találja, mely fölragyog a fehér arc körül, mint az aranyalap a régi képeken.

Rosmarie semmit sem kérdez. Egyetlen tekintettel látja, hogy mi történt. Mintha nem tudta volna, hogy apja, aki máskor negyedórára is alig hagyta el, hol marad ilyen soká. S most elmondja egy tekintet. Harro

megölte a gonosz sárkányt, mely őt karmaiban tartotta.

— Édesapám! — Vékony karját nyaka köré fonja. — Ó, bocsáss meg, bocsáss meg. Nem voltam elég türelmes, vétkeztem a szeretet ellen. Ó, mondd, hogy megbocsátasz!

A herceg szívére szorítja fejét és haját és fehér homlokát csókolja.

— Rózsám, fehér rózsám. Minden meg van bocsátva, csak légy megint egészséges és vidám. Akarod barátodat látni?

De Rosmarie még azt sem akarja már. Mégegyszer átérzi a hosszú szenvedést. Nem, nyugodtan kell feküdni, csak az édesapjától kapott fehér rózsát szoríthatja keskeny, könnytől nedves arcához és csöndesen kell maradnia.

— Beteggé örülte magát, — mondja Harro, mikor meghallja.

— — — — —
Süt a nap, Rosmariet kivihetik a teraszra, hogy ott feküdjék, melegen betakarva. Harro nagy művészettel úgy akasztott föl egy piros selyemkendőt, hogy az csak Rosmarie arcát árnyékolja be, s egész testét süsse a pompás nap. Fehér gyapjúruhát visel s arcát rózsaszínűre festi a kendőn áttündöklő napfény. Harro áldásos hatása az egész házon meglátszik. A herceget miss Granger szobájába szállásolta el, s a veranda mellett kis olvasószobát rendezett be neki. Csak pillanatokra látta Rosmariet s a herceg nem tud eléggé csodálkozni, milyen egyszerűen és nyugodtan folyt le a találkozás, éppen, mint régi barátoknál, akik sohasem voltak távol egymástól.

Ma Harro ül Rosmarie mellett s a herceg egyre növekvő postáját akarja elintézni a mellettük lévő kis szobában. De a legfontosabb dolog sem tudja szorongatott lelkét tartósan lekötöni. Rosmarienak most anya kellene. Anya, aki sejtse és érezze, hogy mi van gyermekével és ezzel a hosszú emberrel, akinek árnyéka egyre jobban rávetődik. Rosmarie előtte üdvözölte barátját, mintha nyolc napig sem lett volna távol tőle. Úgy beszél vele, mint a Léleкке. Művészetről beszélnek, mindig művészetről. Harro ugyan „terpentin-beszélgetés“-nek hívja, de mégis kéjeleg benne. Félelmes, hogy

Rosmarie mennyire tájékozott minden művészeti kérdésben, a herceg még sohasem hallott ilyen kevésbé lányos beszélgetéseket. Mindez igazán csak szemfényvesztés és más nyelven beszélnek, ha magukban vannak? Egy anya megérezné, kiérezné ezekből a távlat-, hangulat- és cseresznyefagyanta-beszélgetésekből az igazi hangot. Igazán gyermek még Rosmarie s csak megszokásból szereti a magas férfit, ahogy mindig szeretted? A herceg sóhajt és szót sem ért az uradalmi igazgató előterjesztéséből. S még más kérdések is szorongatják szívét.

Lassan az üvegajtóhoz megy, mely a verandára vezető előszobába nyúlik. Lármásan nyitja ki. Bizonyosan meghallották azok ketten, ott künn, de talán mégis elleshet egy szót. Azok ketten csakugyan hallották, de a szobát csak most rendezték be, az idegen ajtó semmit sem mond nekik. Nem is gondolnak rá. A herceg postáját intézi...

Harro a zöld székek egyikén ül, melyeknek minden ize recseg, s melyet, szerinte, csak fölmondásig lehet használni. Vázlatkönyvét tartja kezében, egy szitakötő-harcot rajzol, melyet gyors szeme a veranda alatt fekvő üvegházon fedezett föl s melyet Rosmarie nem láthat.

A herceg hallja, hogyan nevet leánya halkan, esengően a vázlaton, hogy tetszik neki a két parányi mérges sárkány. Hát művészet, megint csak művészet, gondolja s szorongó szívvel veszi elő az előterjesztést. Közben megüti fülét Rosmarie különösen szívreható hangja.

— Ügy-e, Harro, holnap még itt leszel?

— Ó, holnap még igen. Holnap még.

— Szeretném előre tudni, nem szabad csak úgy eltűnnöd, hiszen olyan sokáig nem látlak. Ha már szüleimnél kell élnem s anyám akaratához igazodnom... S egyet meg kell ígéred: Karácsonyra mindig küldj valamit. Karácsonykor láttalak először. Tudod, hogy a vázlatkönyvedből kitépelt lap is nagyon boldoggá tesz. Karácsonykor örülni kell valaminek.

— Igen, karácsonykor... — mondja Harro s hangja különösen fátyolos. — Igen, akkor jöttél el hozzám.

— És már előbb. Mikor a királylányt faragtad a szobában, ahol az aranyos inda-minta van a mennyezeten.

— Hát tudod, hát ezt is tudod!

Öfensége leejti ujságját, róla bizonyosan megfeledek-
keztek — vagy azt akarják, hogy hallja?

— Gyakran voltam ott és elnéztem, hogyan dolgozol, miért nem néztél föl?

— Ostoba vagyok és nehézkes és te... de hát hogy lehet az? Téged nem tart fogva a hús és csont börtöne, mint engem és a többieket? Ki tanított erre?

— Nem tudom. Talán nagy vágyam, a magányosság. S te csak nem próbáltad soha.

— Hogy lehet...

— Nagyon egyszerű. Nézd, fekszem és kinyujtózom, amennyire csak tudok, kezemet fejem alá teszem, nézd, így és lélekben visszamegyek gyermekkoromba. Ott te is ott vagy. Nem szabad másra gondolnom, nagyon erősen kell akarnom, nem szabad sokat ennem, egészen csöndben kell feküdnöm. S egy napra, egy órára gondolok, ahogy emlékezetemben őrzöm, nagyon erősen. A szívemen nyomást érzek, egyre erősödik, zúgást hallok, mintha a levegőben röpülnék... Harro, láttál egy évvel ezelőtt?

— Fölemeltem a csészét. Megpróbáltam elhíttetni magammal, hogy elaludtam és csak álmodtam.

— Akkor sikerült először. És ott voltam nálad a Romvárbán; de annyira megerőltetett, hogy elájultam. És azután kerestelek téged, mikor itt egyedül voltam szégyenemmel és nem találtalak. Seholsem találtalak, a Romvárbán sem, az erdőkben sem, ahol olyan sokszor jártunk együtt. Nagyon szomorú voltam. És végre mégis megtaláltalak a szobában, hol aranyos indadiszítés van a mennyezeten.

— Igen, valaki, több-kevesebb szerencsével, Leonardo da Vinci arany zsinórmintáját próbálta utánozni.

— Nagyon nagy út volt, borzasztóak a sötét folyók, melyeken olyan nehéz átkelni. Mindig feketék és szélesek és halálos csöndben vadul rohannak odébb és partjukon megborzong a lélek, hiszen olyan gyöngéd. De át kell jutni. És aztán megtaláltalak. De úgy volt, mint az üveghegyi királykisasszonynál, aludtál...

— És olyan boldog voltam és tovább aludtam. Nem, tudom, rólad álmodtam...

— És egyszer láttalak, mikor a libákat faragtad... és mikor visszatértem, a szoba már üres volt... és

megint elindultam keresni... De nem találtalak. Azután már nem is kereshettek, mert beteg voltam és szenvedtem, s a test vasmarkával fogta a lelket. De karácsonyeste hirtelen megszűnt minden fájdalmam, ott feküdtem a braunecki fenyő alatt és egyedül voltam és korábban is volt, mint máskor. Azt gondoltam, utoljára kereslek. Mert sejtettem, hogy közeledik a szabadság, az aranyos s ha a többieknél vagyok, akik könnyű léptekkel járnak, akkor nem láthatsz és nem érezhetsz többé.

— Hogy csináltad, hogy végre ostoba, bezárt lelkem is megérzett? — suttogja Harro.

— Megtaláltalak, Harro; talán mert karácsony volt, rám gondoltál és kicsit eléim jöttél. És szemem találkozott a tiédde... mint akkor a csésze fölött.

— Olyan voltam, mint a bolond. Fölkutattam az udvart, melyben az örökzölddel futtatott kút van s melynek pedig nincsen kijárata. Kifutottam az uccára. Megint visszamentem a műterembe és föl-alá futkostam, míg lábam egyszer csak utazótáskámba botlott. Akkor észretértem. Bedobáltam holmimat a táskába. Tudtam, hol vagy, hiszen olyan fontos vagy az újságjainknak. Kaptam vonatot, a legrosszabbfajta vegyesvonat volt, melyen nyomorúság utazni. Magam sem tudom, mit éreztem, mikor itt kiszálltam a vonatból. Mit keresek itt? De legalább azt akartam tudni, hol lakol. S találoztam az urakkal... Ó, Lélekke, mit tetél? Egy darab életedbe került. És mégis mindig nem találtál igazán vissza.

— Kis szabadságot kóstoltam... és most nehéz, s ami előttem van, az is.

— Rosmarie, miért? Apád mindent megtesz neked. Mindig úgy ragaszkodott hozzád. Nézd a szép napot, s hogy ragyog meleg fénye a kezeden. És néhány hét múlva megérkezik tengerentúlról a tavasz is, majd láthatod, milyen itt a hazájában.

— Ennyi szépség. De előbb még újra meg kell tanulnom örülni. A szépség is nyomasztó dolog, ha az ember egyedül van. És olyan könnyen beteggé örülöm magam, mert elszoktam mindentől. És vajjon meggyógyulok-e? Nem úgy érzem magam. De még nem ez volna a legrosszabb. Akkor nem kellene a borzasztó bálókba és társaságokba mennem, melyektől már évek

óta félek és mindig Brauneckben maradhatnék. Harro, semmi derekat sem lehet rajtam találni, akárhol méregeti is a varrónő... a kacsalábam!...

Harro hangosan, vígan kacag, s halkán veled az ezüstös tündércacagás is.

— Mama ugyan azt mondja, hogy táncosokban nem volna hiány; mert hercegnő vagyok, megparancsolhatnám az uraknak, hogy velem táncoljanak. S akkor egyre azt kellene gondolnom, hogy bosszankodik mindenik. Nevetsz, Harro, de ha nem szánalomból tennéd és régi barátságból, te szeretnél olyan táncosnót, akinek nincs igazi dereka és kacsalába van?

— Nagyon szépen tudtál táncolni kacsalábadon, nem emlékszel már a pintyóketáncra s a liliumtáncra?

— Igen, Harro, és mamát is megint meg kell szoknom.

— Barátságtalan volt hozzád... úgy értem, a gonosz történet előtt?

— Lefestetted, Harro. Olyannak festetted, amilyen. Nem emlékszel már a kis kegyetlen, rejtett m_osolygásra? Macskát-egeret játszik velem.

— Ó, az rossz. Nagyon rossz. Erről nem tudtam. Nem éppen sokat törődött veled, de csodálatosan engedte, hogy azt tégy, amit akarsz.

— A ruháimat és cipőimet gondolod? Hát, tudod, ezeket maga is olyan csúfnak és nevetségesnek találta, s én is igyekeztem mennél esetlenebb lenni; így voltam leginkább biztonságban tőle. És meg is csúnyultam, csak a hajam szép és hogy gyűlöli!... Akkor éjjel is a hajam csinált minden bajt. Nem lett volna szabad leengednem, ha még úgy fájt is a fejem; tudhattam, hogy ingerli. És ez lesz az életem: ha apám mellett akarok mardani, szegény egerke leszek. Nagyon összekaromolva és megtépve gunnyasztok majd a sarokban. És mégis meg kell próbálnom, apám miatt... Mert nem szenved-e ő maga is? Ki örül az ő örömének? Ki érdeklődik a dolgai iránt? Tőled is tanultam egyet-mást a szép építkezésről és sok könyvet olvastam róla és még többet tanultam látni. És apámnak mindig nagy öröme telt régi kastélyaiban. De mindig, ami neki tetszett, az csak toldalék és stilszerűtlen, úgy, hogy elvesztette a biztonságát és nem is mert örülni. És mióta én tanulmányozok vele — csodálkozni finom hozzáértésén. De

mama hallani sem akar régi kastélyokról. Öreg, csúnya, léghuzamos, pénzevő kísértetvárak. S mindentől, amit apa szeret, elveszik a kedvét. Pedig olyan gyöngéd mamához. Hogy örül, ha mama néha elégedett. Minden áldozatot meghoz, s magában azt reméli, hogy nekem lesz jó. Mert néha-néha már sejti, mit szenvedek. De máskor meg, mikor mama rám haragszik, apa is vele érez, s ez fáj legjobban. És van is oka rá, hiszen természetes, ha azt szeretné, hogy én is olyan legyek, mint más fiatal lányok és örüljek annak, aminek azok — báloknak, és akarjak az udvarhoz menni és ne üljek mindig a sarokban, mint a rút kis kacsa.

— Tudod, hogy abból mi lett?

Rosmarie nevet.

— Amelyikből sohasem lesz hattyú. Talán mégis lett volna belőle, a szegény Rosmarieból, mert ő — mert neki ő, Harro, most elpirultam. Kérlek, ne nézz rám, vagy legalább ne neved, Harro... Légy olyan jó!

— Mert, Rosmarie...? — De Harro nem néz másfelé, egészen bizonyosan nem.

— Nos...?

— Olyan elbizakodottan hangzik egy rút kis kacsa-tól, de mondd csak, nem lehetnek néha csúnya emberek is szépek?

— Az nagyon könnyen megtörténhetik, — mondja Harro komolyan.

— Úgy van, te mindent legjobban tudsz, azért is mondom neked. Gondolhatod, hogy csodálkoztam, mikor először láttam. Éjszaka volt és Liza megmosta a hajamat; mindig kicsit sokáig tart, míg megszárad és azért ágyba küldtem. Egyedül ültem ott és olvastam és vártam, míg hajam annyira megszárad, hogy befonhatom. Mörike verseit olvastam, amit nagyon szeretek. Azt olvastam:

*Szemek, milyenek vagytok, ó, szemek,
És te lélek, még oly jól bezárva itt —*

Hirtelen föltekintettem, mert éreztem, hogy a tüköröm előtt ülök. A tükörben láttam a szememet, olyan volt, mint a görög lányé. Nem szeretem a tükörképemet, mindig szorongva látom, mintha egy szellem

nézne rám, mely én vagyok és mégsem én. Mintha szakadék nyílna meg előttem, melybe nem jó belenézni... Ostoba gondolatok. És akkor megijedtem. Nem, mintha sötét, halálos nyilat láttam volna halántékom mellett, mint Sappho. Láttam, hogy szép vagyok. Könnyű, selymes hajam hullámosan övezte arcomat. Hogy ne hulljon a szemembe, föltettem azt a régi arany homlokkötőmet, melyet az uradalmi tanácsos úr szekrényeiből kerestem ki. Nagyon régi, egészen síma, s tanácsos úr azt mondta, hogy régebben koszorút fontak köréje a kisasszonyok. Talán jobban kiemelte a fejem formáját, vagy más valami tette... ott ültem, a tükörképemet néztem és csodálkoztam. És akkor kezdődött a szerencsétlenség. Mama jött be váratlanul, pompás udvari öltözékében, tollakkal és a gyémántdiadémmal a fején. Éppen akkor jött haza és azt kérdezte, miért ég még a lámpám? És milyen bolond dolgokat csinálók arany koronákkal?... Olyan gonosznak még sohasem láttam. Rosszabb volt, mit a képe. Letépte fejemről a pántot, és sok haját is vele és a földre dobta és szétaposta, bár csak annyit mondtam, hogy: haját mostam. Szegény homlokpántom! Középen eltörött, de egy ügyes berlini ember megcsinálta, keskeny pántot kalapált rá, mert nem akarta elrontani. És mama nagyon jól tudja, hogy a gyémánttiara az enyém, édesanyámtól örököltem, de igazán nem sajnáltam tőle, csak hagyja meg a régi homlokkötőmet. És azóta sohasem lett jobb, semmivel sem.

— Léleкке, mindezt nem szabad eltitkolnod.

— Ó nem, elpanaszoltam a titkos-tanácsos úrnak. És azt mondta, hogy ha gyóntatóatyámnak tekintem, akkor mindent szívébe kell zárnia, amit neki mondok. Csak azt kérdeztem, mit tegyek? Olyan emberekkel kell élnem, akik örülnek szenvedésemnek. Ó, Harro, nem egyszer láttam a vörös tüzet lobogni. És védekezni nem tudok, túrnöm kell. Éreztem, hogy mennél jobban szenvedek, annál nagyobb örömmel kínoz. De a titkos-tanácsos úr, — kicsit hasonlít a lelkész úrra, mindkettő olyan papi, — azt mondta, hogy égen-földön csak egy dolog van, amellyel a gyűlöletet le lehet győzni. Hogy a gyűlöletet csak szeretettel lehet legyőzni.

— Képmutatás, Rosmarie, képmutatás! Mi van azon szeretnivaló? Ha az úrnak a bibliát idézik, én is

idézem: elviselhetetlen terheket raknak rá, de maguk egy ujjal sem segítik... szeretni!

— Eddig én is mindig gyűlöltem. Ó, hogy gyűlöltem, Harro! Minden szerencsétlenségemet a gyűlölet okozta. Azon a zivatáros éjszakán, mikor leggonoszabul gyűlöltem, azt gondoltam, hogy az a kis gyermek is olyan volna, mint ő és magával hozná az irántunk és a kedves régi dolgok iránt való ellenszenvet. És apa mindig azt mondja: Ha csak egyetlen tag hűtelen, úgy megszakad az aranyos lánc, már a mi napjainkban. Minden odavész, amiért a régiek küzdöttek és szenvedtek. Tudod, Harro, a piros fény, kialszik! S mert akkor éjjel olyan gonosz gondolataim voltak, nem tudtam Helén néni szemébe nézni, mikor faggatott, s mindaz, amit mentségemre mondhattam volna, torkomon akadt. Nem, sohasem akarok többé gyűlölni, soha...

— Ne fogadd meg. Aki szeretni tud, annak gyűlölni is kell tudni. Gyűlöletet szeretettel viszonzni, ezt senki sem tudja...

Rosmarie félbeszakítja.

— Ha más nem is, de Jézus megtette. És te is belátod, hogy győzött. Ha megölték is. És most előtte térdelünk, Harro...

De Harro nem felel.

— És a titkos-tanácsos úr azt is mondta, hogy nagyon nehéz és éppen azért olyan dicsőség, amelyet csak a legnehezebb dolgokkal lehet megszerezni.

— Csak mond el a receptedet, nagyon kíváncsi vagyok rá, vagy megelégedett az általános utasítással?

— Nem, de olyan szépen és tudományosan, ahogy ő mondta, én nem tudom elmondani. Elgondoltam magamban.

— Úgy szívesebben is hallgatom. Hát csak mesélj megint!

— Először el kell temetni a gyűlöletet. Hiszen nagyon boldogtalanná tesz a gyűlölet.

— Úgy találod? Melegíteni is tud, egy olyan igazi, rendes gyűlölet.

— Engem boldogtalanná tesz. De, ha az ember el is temette, még nagyon elevenen fekszik a sírjában, készen arra, hogy bármelyik percben föltámadjon...

— Máris hibát csináltál költeményedben, Rosmarie,

átügröttál egy állomást... de szerény leszek... tovább...

— De ha ott lent fekszik is, az üresség, mely utána marad! Igyekezní kell a sírra egy kis szeretet-virágot ültetni. Előbb nagyon szánalmas. Legjobb, ha egy kis részvétet ültetünk. Az ver legkönnyebben gyökeret a talajban, melybe a gyűlöletet temettük. Hát nem boldogtalan az, aki nem láthatja a másikat anélkül, hogy kínozni ne kívánja?

— Miért? Vannak, akik nagyszerűen melegszenek a pokoltűznél.

— Tán mégsem olyan sokan. És aztán. Nem jön-e minden elhajított kő vissza arra, aki elhajította?

— Igazán visszajön, Rosmarie? Nem hiszem. Néme-lyek pompásan érzik magukat gonoszokdásukban.

— Ó, de nem sokáig, Harro. Elhíheded, hogy kis dolgokban is visszajönnek a kövek. Nézd, mama bosszankodik, mert egy este pongyolámban és kibontott hajammal nem vagyok csúnya és letépi szegény homlokpántomat. Abban a percben olyan csúnya lesz, valóságos fúria, pedig előbb még olyan szép volt ékszereti díszében... És akkor éjjel! Ó, Istenem, hogy visszajöttek a nyilak. Egy egész nyílfelhő. Elvesztette a gyermekét, aki pedig talán meglágyította volna a szívet. És így nő a részvét-virágoeska, persze, könnyel kell öntözni. És nincs is egyedül az ember. Egyszer csak aranyeső hull a sírra.

— Lélekke, én nem engedem, hogy mindenáron szentet csináljanak belőled, beszélék apáddal, én...

— De Harro, ne légy olyan heves! Hát ki bánt most engem! És sajnálok lelkétől ezt a kis nyugalmat, békeséget is?

Napfényes kuckójában mozdulatlanul ül a herceg, a két lélek odakünn megfedekezett róla, vagy nem is tudták, hogy ott van. Ujságját elejtette.

Ó, szegény lelki-békéje!

THORSTEIN HAZ.

A nap ebben az esztendőben a Rivierához is jóindulatú. Ha esténként különös sötétkék felhők tornyosulnak is a hegyek mögött s éjjel szakad az eső, reggel

napfény csillog az ugrándozó hullámokon s ragyogó zölden tündökölnék az olajerdők. A Villa Riposa kertjében ibolyák illata száll s a mandarinfák százával hullatják le apró, aranyszínű gyümölseiket. Ahogy elvarázsolt kertekhez illik, egy lélek sem szedi föl őket, ott rothadnak meg.

— Itt csak az eget és vidéket szabad nézni — mondja a herceg Harrónak, egyik hosszú sétájuk közben, melyet együtt szoktak megtenni. — Ha az embreket nézzük, nagyon is elkeseredünk!

A két úr egy sziklán ül, sűrű mirtuszcserjék között, a napon. Messzire ellátnak a tengerre, a fehér partra és a hegyekre, melyek lépcsőzetesen ereszkednek alá, kékesen ragyogva.

— Kék, kékebb, legkékebb — mondja a herceg —. Az ember kicsit megszokja a kék világot. Kedves Németországunkból azt az előítéletet hozzuk, hogy a világnak zöldnek kell lenni. Itt sárga és kék. Nézze amott a kék fákat.

— Olajfák, melyek a hegyoldalhoz símulnak és felöltöztetik. Ezek az olajerdők, — meg kell tanulni beléjük látni. A tépett törzsek, finom, csavarodó, egymásba fonódó ágaikkal. Minden fa egyéniség. Legszebb, ha az alkonyodó nap keresztülsüt rajtuk s megvilágítja a fa legbelső titkait. Mert a fa mindig átlátszó, a finom keskeny levelek minden fénysugarat át bocsátanak.

Olyan szép itt fönn a napsütötte levegőben az ezerféle idegen növény illata között, kilátással a messze csillogó tengerre, melynek messzi kerülete szinte fenyegető, mintha le akarna zuhanni: a tenger magassága.

S a herceg lelkét valami még hótakarója alatt pihenő Brauneckje felé húzza egyre.

— Azt hallom, hogy kész a háza, Harro.

— Csak a nyers épület, fenség. Nagy lett, nagyon is nagy.

— Az a legkisebb hiba. Mikorra lehet készen?

Harro nagyot nevet:

— Soha. Soha, legalább míg én élek. Mindig lesz valami rajta tennivaló. Mikor építeni kezdtem, éppen volt pénzem s nem tudom, mi ütött belém. — Még díszterem is van. Átlátni belőle Brauneckre. Díszterem,

éppen a legszükségesebb a rókok grófjának! De az ember nemcsak magának épít!

— Igaza van, ezerszer igaza van. Brauneck sem egy nap alatt épült.

— Volt elég helyem és még sok használható anyagom is. Szép, régi oszlopfők s az újak is arra a mintára készültek. Az újak sem rosszabbak a régieknél. Rajtuk tanultam meg a vésőt kezelni.

— Harro, csak nem mondja komolyan! Csak nem faragott köveket!

— De mennyire! Valamennyi oszlopfőt magam faragtam ki. Némelyiket a nyers tömbből, később csak a simítást végeztem.

— De... egyszerűen nem értem...

— Éppen úgy vonzódok a szobrászathoz, mint a festészethez. Így tanulhattam meg legjobban az anyagot ismerni. Finom dolog ott állani egy olyan nyers tömb előtt, melyben mindenféle szép dolog rejtőzhetik s nekifeküdni a fickónak, hogy kiadja a lelkét. És sok mindent csak így lehet megtanulni.

— Igen, igen.

De a herceg mégis előkelő borzadást érez s kicsit aggódva kérdi:

— Úgy-e, ezt új műtermében csinálja?

— Ez nem műterem-munka, nyitott színben csinálják. Szükségem is van még az emberek segítségére. Volt egy nagyon ügyes olaszom. Amíg azt utolértem! Most már megkereshetném a kenyeremet.

A herceg összeráncolja homlokát. Olyan arcot vág, mintha keserű pirulát nyelne le. Aki bejött, ott láthatta a hosszú Thorsteinert az udvaron, kövei között kalapálni. Végre azt mondja:

— Nem jobb volna, ha egy dologra összpontosítaná a tehetségét? A festészetre, melyben olyan szép sikerei voltak már?

— Magam is mondtam magamnak, különösen, amikor valami nem sikerült, a véső elesúszott vagy a kő megrepedt. Mennyi bosszúság akad! De fenségednek egyszer meg kell nézni az oszlopfőket. Mielőtt még az ablaknyílásokat bedeszktázták volna, sokszor voltam fönn. Milyen szép egy ilyen darab német haza, zöld erdők, kék ég, vonuló felhőkkel, rétek csillogó patakokkal, a sűrű kőépítmény keretében. Megszépíti a képet,

melegebb benne a zöld és ragyogóbb az ég kékje... S a termet festem. Freskók! Milyen színöröm lesz! A régi Thorsteinereket vonultatom föl... Képünk nem sok volt, el is égtek. De apám és a bátyja, pompás régi alakok. Magam is velük tartok!

A beszélgetésnek ez a fordulója már sokkal jobban tetszik a hercegnek. Botjával sárga bőrkamásniját ve-regeti:

— Pompás, a tengeri levegő. Itt sokkal jobban érezni, mint lent a parton. Ha Rosmariet fölhozhat-nánk ide, még gyorsabban helyre jönne. De mondja csak, Harro, még mindig a Romvárban lakik?

— Le kellett bontani, nem ment máskép. A műter-memben lakom. Elég jó lakás nekem. Az már készen van. Később folyosó köti majd össze a házzal. Az ud-vart szépen zárja majd be s a meleg falat mindenféle virágdíszre használom föl. A folyosó fűthető s virá-gokkal díszítve, egyszersmind kis télikert is lesz.

— Nagyon jó gondolat — dicséri a herceg, akit a dolog rendkívül érdekel —. És a beosztás?

— Lent a háló- és fönt a lakószobák. Egészen fönt, a díszterem fölött a konyha. Most így csinálják, hogy sehose kellemetlenkedjenek a szagok. Ételfelvonó, köz-ponti fűtés és a többi.

— Harro, el kell majd bujnunk régi fészkeinkkel.

— Régi fészket ma is sajnálom és valamennyi dísztermet, felvonót, fogadócsarnokot odaadnám, ha még megvolna.

— Fogadócsarnok! Az is van! Harro, talán öfelsé-get akarja fogadni? — A herceg egyszerre a legragyogóbb hangulatban van.

— Miért ne, ha öfelsége éppen arra kegyeskedik járni? Úgy gondolom, hogy annak a benyomása a leg-marandandóbb, amit először látnak a házból. Különben mindez még csak a jövő zenéje.

Ha már ez a ház az életem munkája, lássák is, hogy ki és mi volt az építője. Azért a lépcsőfeljáratot félköralakúra bővítettem. A belépő érezze meg min-gyárt a ház lelkét. Ünnepeles, fehér körönd, felülről megvilágítva, kevés arany, valami zöld, egy márvány-medence. A hozzávaló tömböt Rómában vettem meg, ez lesz a legközelebbi munkám. Azt hiszem, egy kis eleven víz pompás frisseséget és életet vinne a helyi-

ségbe, ha különben elhagyott is. A falakat legszívesebben aranymozaikkal födném. Drága, sajnós, nagyon drága! A rajzokat már megcsináltam hozzá. Furesa, hogy ezzel a helyiséggel kezdem, mielőtt egyetlen lakószoba készen volna. De nagyon jól élek magamban a műtermemben és kis hálófülkémben.

— Az aranymozaikok, ezek nekem is imponálnának, és drága! Kedves Harro, azon nem múlik, csak tartós legyen.

— Még nagyon is azon múlik, fenség. Parasztjainknak van egy közmondása: A pénz nem boldogít, csak legyen az embernek előbb.

— Harro, már régebben mondtam...

De a Thorsteiner csak nevet.

— Mióta a pénzt, amit keresek, két kézzel szórom el, szerencsém van! Az utolsó napokban történt velem. A gazdag, fiatal amerikai hölgyek, akik, mint mondják, a legnemesebb vadra vadásznak, hercegekre és grófokra, ellenállhatatlanul kedvesek a reggelinél. Azt hiszem, mert gróf és festő vagyok, könnyű prédát sejtenek bennem, sajnós, ilyenekkel is meg kell elégedniök. Ahogy a parton egy vörös gerániummal borított sziklát festek, odajön hozzám a legcsinosabb s dollárokat kínál vázlatomért. Mint udvarias ember, mit tehetek, hamar befejezem a vázlatot s legjobb, a reggeliknél fölfrissített angolságommal átnyujtom neki. A fiatal hölgy a legkékebb szemeket csinálja, amilyent csak tud, de nevémet kéri a képre. Hiába figyelmeztetem a H. T.-re, mely később a bámuló utókornak az igazi Thorsteint igazolja, egész grófi nevémet kéri. Így gyógyultam ki a gondolatból, hogy művészetem ér annyit... Másnap odajön hozzám az apa, mr. Legington Milwaukeeből, egy cipőtalszáraságú, ezüstfejű úr s azt kérdi, nem csinálnék-e nagyobb munkát neki s a bankárom címét kérdi. Első csodálkozásomban megneveztem, de azután mingyárt megmondtam, hogy sem időm, sem hangulatom nagyobb munkához. Mire meghívott az autójába, mely remegve, dohogva állt ott, egy sétaútra.

— Én sohasem eresztek ilyen benzinkocsit a közepembe! — mondja a herceg.

— Nem esküdnék meg rá, fenség. Elindulunk, örült sebességgel, porfelhőket kavarva föl, a házak és fák meghajolnak előttünk, udvariasan elénk jönnek, azután

hegyenesednek megint. Széles folyó, völgy, melyben keskeny vízecke kanyarog nagyon széles mederben. Nagyszerű hegységháttéren az első rózsaszín mandulafák. Egy kiugró hegyen fekete kísértetvár. Város, melynek a házai mintha összenőttek volna, egyetlen tömegben, meredek uccákkal kapaszkodik a hegyre. Mintha a hegy szülte volna a várost, házai, mint lezuhanó sziklák és kiugrók. A város előtt híd, magas gótikus ív, mely sötétén kavargó víz fölött vezet. A híd közepéről, ahol az ív bezárul, ezüstös vízsugár ömlik a folyóba. Ez az ezüstsugár, akármilyen különös is azon a helyen, ez a pont az i-n. A háttér, a hókoronás hegyek, a vár, a város, mint egy ötfelvonásos tragédia. A meredek hegy, ezüstös sugarával a sötét folyó felett. S a folyó és város között, sötét sziklákon, egy csapat rózsaszín mandulafa, mint fiatal királyi gyermekek, akik kitipegtek apjuk sötét várából... Ha nem volna olyan nagyon száraz cipőtalp, megöleltem volna az amerikaiit. Azonnal vázlatot csináltam s mikor látta, hogy milyen komolyan veszem a dolgot, mialatt mi egy uzsonnáskosárból nagyszerűen megreggeliztünk, az autót elküldte festékeimért. Az idő állandó maradt, a misseket, akik velünk jöttek és zavartak, az apa nagyon judvariasan, de határozottan ártalmatlanná tette. Ma aztán sürgönyt kapok a bankáromtól, — igaz, hogy három délelőtt gőzerővel dolgoztam, — hogy kétezer márkát fizettek be neki egy Dolce Aqua képerért. Azóta mindenütt aranymozaikot látok.

A herceg föláll:

— Harro, mégsem szép magától. Rosmarie halálosan szerencsétlen lesz, ha elmesélem neki a képet, mely Amerikába megy. Gondolja, hogy az amerikai átengedné nekem? Nem tud valami embert — az amerikai biztosan jobban ért az üzlethez. Keressen egy üzletembert!

— De fenség, akár egész nap szívesen festek a hercegnőnek. Fenséged egészen boldogtalanná tesz. Csak festhettek a hercegnőnek ajándékba?

— De az aranymozaik? S most már tudjuk, mit ér önnek egy nap.

— Egyszer volt és többször nem. Olyan számítás volna, mint a flúcskáé, aki azt mondta: Apám száz márkát keresek naponta. De csak egyszer egy hónapban, a többi napon ingyen dolgozik.

— Igen szépen írta le a *Dolce Aquát* — siránkozik a herceg —, és: vagy megkapja Rosmarie, vagy ne is tudjon róla. Harro, engedjen magával beszélni, hiszen már visszamegyünk.

— Fenség, csak ha ajándékba adhatom a képet a hercegnőnek. Különben nem sikerül. Örülnöm kell minden ecsetvonásnak...

— És az amerikaiinak?

— Akkor nem is gondolkoztam, csak festettem, de most egyre arra kellene gondolnom, ez a különbség.

— Harro, ugy-e a Thorsteinek mindig jó keményfejtűek voltak?

AZ ARANY TERHE.

Rosmarie ma este sokáig váratja édesapját a kis nappaliban, hol estéenként tűz ég a kályhában. Mert az esték hűvösek és így barátságosabb, az ablakok nyitva lehetnek, ki, az éjszakába, melyből a tenger halk morgása hallatszik be. A szomszédos ebédlőben terítve áll az asztal, magas kehelypoharak díszítik, bennük sötétkék íriszek, amilyenek ezrével szegik most a kert útjait. Most bejön Rosmarie, kicsit lassan és félénken, üdvözli édesapját s pompás szekfűt tűz gomblyukába. A herceg nagyon szereti, ha lánya gyöngéd keze rajta pepecsel. S ma csodálkozva nézi:

— Mondd csak, Rosmarie, valami föltűnt nekem.

— Remélem, kellemes dolog, apa. Talán az, hogy nem kell már pongyolát látnod.

Rosmarie apja széke mögé menekül, nem szereti, ha nagyon megnézik, nagyon is megszokta a lesujtó kritikát. De édesapja szeliden előhúzza.

— Miért bujpsz el, Rosmarie, mikor meg akarlak csodálni?

— Meg akarsz csodálni? Ahoz szívesen előjövök. Megpróbáltam kicsit megszépíteni magam s örülök, hogy ezt mingyárt észre is vetted.

— Hát nekem is van szemem. Mondd csak, Rosmarie, kicsit más, mint a többi fiatal hölgy, az igaz... És mint mama párizsi toalettjei... Ilyen szép holmija soha sincs, pedig az utolsó divat óta a szívárvány minden színében ragyog. Olyanok is a számlák. Az utolsótól

csaknem kővé vált az uradalmi tanácsos úr. S legfeljebb kétszer visel egy darabot. Mi lesz velem, ha két párizsi dámát kell majd öltöztetnem. Ha Harro nem házasodik meg, könnyen megengedheti magának az aranymozaikokat. Kicsiség... Hát szép a ruhád! Olyan lágyan omlik le rajtad... és a hímzések. Mutasd csak! A pánt, mely ruhádat összefogja, egy nagy pillangó!

— Reméltem is, hogy észreveszed, ez a pillangóruhám s kicsit úgy érzem magam benne, mintha kibujtam volna a hernyógubóból. Gondolod, hogy tetszeni fog Harronak?

— Nagy kérdés. A művészurak!

— Ha nem árulsz el, apa és kedves...

— Engedelmes apám vagy...

— Akkor megmondom, hogy jutottam a ruhához.

— Hallgass a ruhákról, Rosmarie, betege vagyok a csillogó rongyoknak! Ha meg kell lenni, hát meg kell lenni. Sejtelled sincs róla, mennyi tervet akadályoz meg, fontosat, szükségeset halaszt el, ez a párizsi örület.

Rosmarie bámulva néz apjára. Valami olyasmit hall, amiről igazán sejtelve sem volt. Apja székének karjára ül, minden hosszúsága mellett is karcsún, könnyedén, gyöngéd karját, melyet csak vékony fátyol takar, hogy a vakító fehér bőr átvilágít rajta, apja nyaka köré fonja s forró homlokát simogatja.

— Apa, a ruhám, csak nem akartam mingyárt megmondani, ezért nem kap számlát a tanácsos úr. Magam rajzoltam, Liza varrta s a hímzés a ládámból való. Mindig hímezek s mert nem mindig tudok vele mit kezdeni, beteszem a sárga ládámba, abból vettem most elő. És a selyem japáni, Helén nénitől kaptam és azt mondta, hogy nagyon sokáig tart.

— De gyerek, lehetetlen! Ezt mégsem lehet. Magad varrni a ruhádat?

— Liza varrta és most már nem vonhatod vissza, azt mondtad, szép! És nézd, az ujját, ezek a pillangószárnyaim. S ha megengeditek, apa, sohasem lesz két párizsi hölgyed.

— Jó felesége leszel egy szegény embernek, ha nem kapod mégis meg a párizsi örületet. Mondd csak, beszélt már neked Harro a fogadócsarnokáról?

— Már évek óta tudom, mindig annyit beszélünk a

házzól és a levegőbe építettünk és mindent olyan szépre terveztünk, ahogy csak akartuk. S hogy most mégis megvalósul! És az aranymozai-kokat is megtartotta! Ó, apa, ha hozzásegíthetnénk Harrot! Életemben sem kívánnék párizsi ruhát!

— Akkor jó üzletet csinálnék Harro aranymozai-kjai-val, Rosmarie. Ne ajánljuk föl neki?

— Ó, úgysem fogadja el! Nagyon is büszke arra, hogy mindenért maga dolgozott meg.

— Rosmarie, eszembe juttattál valamit, amiről le kell Harrot szoktatni. Maga farag köveket az udvaron! Mindenki, aki bejön, láthatja, ahogy ott áll fehér vászonköpenyben és köveket farag!

— A szobrászok mindig fehér köpenyt viselnek, apám.

— Jó és szép, ha azok viselik. De Harro nyitott színben dolgozik a munkásai között! Gondold csak el, ha mama arra hajtat.

— Ahoz mama nem ért, nem is lehet tőle kívánni.

— Lehetetlen, egészen lehetetlen helyzet!

— Ó, az a szép ház — suttogja Rosmarie —, ahol még a köveket is az ő keze faragta. Egyszer meg szabad néz-nem, apa? S valamit ígértem neki a háza számára, azt talán elfogadja. — És Rosmarie elmeséli:

— Egyik szobának Gondúzó a neve. Minden szobának nevet adtunk. Néniszoba is lesz, ott fognak lakni nénjei, a szigorú alapítványi hölgyek, ha egyszer meglátogatják... És a Gondúzóben kárpit lesz és keskeny pannaux-k. És azokat én hímezem. Megígérte Harro, mikor hímezni tanultam. És esupa vidám dolog legyen rajta, hogy aki rosszkedvűen vonul oda vissza, ragyogó kedvben kerüljön megint elő.

— Mit gondolsz, Rosmarie, ha mamának is csinál-tatnánk ilyen szobát?

— Bevallom, apa, már egész csomó készen van belőlük. Egyik kék selyem alapon van. Üdezöld bükk-ágak, köztük sötét fenyőkarok, keskeny zöld út fölé hajolnak, melyre nagy fényfoltokat vet a nap. Aki látja, májusi erdőre gondol. A legkedvesebb, ami a földön van, egy német májusi erdő, lágy, selymes lomb-bal... Másik opálszín atlaszalapon ezüstszállal és kis kristályokkal van hímezve. Zuzmarás tövisbokor, s a sok ezüst, fehér és kékesszürke között még néhány

piros bogyó tündöklik. Ilyen volt az erdő, mikor Harro-t először láttam... Van egy, melynek víziöröm a neve. Egy tó csöndes, sötéten zöld zuga. Egy darab a mi Wachunk-ból, apa. Magas nádszálak állanak szép, sötét tollkoronájukkal. Fölötte kéken csillogó szitakötők szállanak, sok, sok s egy helyen darabka kék ég tükröződik benne.

— És mindezzel már elkészültél, Rosmarie?

— Hiszen olyan szívesen hímezek; mióta senkit sem nézhetek, amint fest, ez a legnagyobb örömöm. Mamának már följánlottam a hímzéseimet, de nem tetszik neki, mert nagyon tarka és nem illik a bútoraihoz.

— Itt vannak a hímzéseid?

— Hogyne, mindenüvé magammal viszem őket. Megmutassam? Ó, már jön Harro, hallom a kertajtót.

— Nagyon finom hallásod lehet, vagy talán a szíveddel hallod. Tud Harro a pannaux-król?

— Nem, apa, és nem is tudom, megmondjuk-e neki. Úgy megváltozott. Olyan különös. Félek most följánlani neki. Nem találod te is, hogy egy idő óta egyáltalában nem a mi öreg Harronk?

— Öreg! Most egyszerre öreg?

— Úgy értem, amilyen azelőtt volt. Olyan nyugodt és hidegvérű. Hardenstein néni a kemény embernek nevezte tréfásan. Most alig kezd el valamit, abba-hagyja, nem is nézhetem nyugodtan. És olyan, mintha, hogyan is mondjam, apa, mintha félne tőlem. Ó és titokzatos és ez fáj legjobban... Volt nekem valaha titkom előtte?

— Nem, nem volt. Ó, Rosmarie, csak volna édes-anyád!

Rosmarie fölkel s egy percig figyelve áll. A lámpa fénye előmlik magas, gyöngéd alakján, ragyogó haján s a kis koronán, mert a régi homlokpántot viseli.

Olyan kedves, olyan poétikus lógó hajával és simuló ruhájában, mintha Schwind mester vázlatkönyvéből jönne s csak a két holló és a fehér szarvas hiányzik mellőle, hogy előttünk álljon a német mese, ahogy nagyanyó bűbájosan szépnek elképzelte. A herceg föl-néz reá. Most barátját várja és még csodálkozik, hogy az nem tudja többé a jó öreg bácsit játszani...

A váravárt bejön s megáll az ajtóban, mintha

gyökeret vert volna és egy szót sem tud szólni.

Rosmarie megijed:

— Ó, Harro, mi bajod? Rossz hírt kaptál, vagy történt valami?

— Semmi különös... és jó estét, fenség... bocsánatot kérek... egy hír... azt hittem... — dadogja. Mi lett a kemény emberből! Végre összeszedi magát s mintha valami betanult dolgot mondana el:

— Azt hiszem, a napokban el kell utaznom. Rómába. A műterem miatt. — Megint megakad. A herceg kicsit mosolyog.

— Milyen kár!

Rosmarie falféher, egy széknek támaszkodik s idegen, furcsa hangon mondja:

— Azt mondtad, Harro, holnap még nem!

Mintha mindketten föllélegzenének. — Holnap még nem. Nem. Még egy napig élek, — gondolja Rosmarie és csaknem barátságosan mondja:

— Menjünk hát asztalhoz, csak rád vártunk, Harro.

Harro bocsánatkéréseket dadog, ma a legjobb akarrattal sem lehet mulatságos társalgónak mondani. És alig néz Rosmariera, úgy hogy az azt gondolja, hát nem tetszik neki a ruhám. Rosmarie igyekszik mennél vidámabb és szeretetreméltóbb lenni. Így valahogy eltelik az étkezés. Utána szokás szerint kicsit együtt ülnek a nappaliban és Rosmarie, aki még mindig kicsit sápadt lesz, ha sokáig ül, lefekszik a pamlagra. Az szép helyen áll, az ablaknál, hová benyulnak a rózsaindák. A lámpa megvilágítja a fehér virágokat, melyek titokzatos kedvességgel kukucskálnak be a kék éjszakából. Rosmarie nagy, lapos, haragos-zöld, aranyzsinóros párnán fekszik, mint egy vízirózsa, fehér és aranyos a zöld vizen, aranyhaja leomlik a párnán. A herceg selyemtakarót borít a lábára, Rosmarie fölmosolyog rá és azt mondja:

— Apa, mit gondolsz, ha Harro nem marad már soká, talán mégis menjünk neki a pannaux-król beszélni? Csak csöngetnem kell Lizának, behozza őket.

— Mit kell merni? Bocsáss meg, a nevémet hallottam.

Harro tréfálkozni próbál, de sehogysem sikerül neki.

— A házáról beszéltünk, Harro, s mindketten, Rosmarie és magam is alapítókként szeretnénk szerepelni az aranymozaiknál, persze, teljes nevünkkel. Nem használhatná Rosmariet, mint korai-gót angyalt? A hosszúsága és vékonysága megvan hozzá! Mi Brauneckiek is akarunk a Thorstein-házban szerepelni. Tehát nekem hagyja az aranymozaikokat és Rosmarie már megtette a magáét. Csöngettél?

Liza egész rakás selyempapírba csomagolt tekeressel jelenik meg.

Ennyit mégsem várt a herceg. Rosmarie nagyon szorgalmas lehetett.

— Kedves Harro, ne haragudj rám! Emlékszel a Gondúzóre s hogy mit terveztünk a falakra. Szürkészöld vásznat akartál alapnak, melyet aranylécek tagoljanak és hímzett részek élénkítsenek.

— Mindezt megjegyezted, annyi esztendőn át, Rosmarie!

Rosmarie átadja neki az egyik tekerestet.

— Nyisd szét, Harro, és nézd meg, olyan lett-e, ahogy elképzelted.

Harro kinyitja. Zuzmarás tövisbokor, széles, ezüstös szalagokból készült ága-bogával, tompa opálfényű alapon. S a bogyók rubintként ragyognak a sok ezüst, fehér és kékesszürke között.

Harro kezében tartja a tekerestet és nézi. A szenteste egy darabja, melyen karján ragadta el a gyermeket a télhaláltól.

— S ez az enyém, az én házamé?

— Csak oda illik, Harro.

A herceg Harro széke mögött áll, lenéz a hímzésre, azután a lányára. A szép sápadt fej most még jobban hasonlít a vízirózsához. Harro vállára teszi kezét.

— Mégis művésznő, Harro, azt meg kell hagyni!

— Nézd meg a májusnapot, Harro, — kéri Rosmarie, — vagy nem, itt a kökényág a citrompillangókkal. Tavaszsejtelemnak neveztük. Mert mindig havazott a kökényvirágokra s te azt mondtad, jobb, ha azt mondjuk, csak sejtjük a tavaszt. Mert az igazi tavaszban nem szabad hópelyheknek hullani az ember kezére.

De nem, Harro nem nyúl a következő tekeres után és halkan kéri:

— Hagyd ezt, Rosmarie, ma este még... én... egy percre...

Az inas jön be, sürgönyt hozott a hercegnek. A herceg homlokát ráncolja és kibontja. Nagyon hosszú lehet és bonyolult tartalmú. Rosmarie szomorúan, féltéken néz föl megváltozott barátjára és azt suttogja:

— Harro, igazán fájdalmat okoztam vele? Ha tudtam volna!

Harro a kezére hajlik:

— Rosmarie, köszönöm neked. Ennyi munka!... Elmélyedés egy hangulatba, melyet olyan hűségesen megőriztél, a sok aprólékos munka között...

A herceg bocsánatkérését mormog és kimegy a szobából. Bizonyosan választ akar írni. Egy darabig olyan esőnd van, hogy hallani lehet a tenger halk lélekezését az éjszakában. Rosmarie sápadt arcán nagy könnyeseppek peregnek; nem remeg, hangtalanul sír, mint az olyan emberek, akik ismerik a büszke, magányos szenvedést.

Harro kibámul a csillagos éjszakába, mely pálmák közül ragyog. Rosmarie halkan suttogja:

— Harro, mondd, mivel bántottalak meg?

A férfi hatalmas alakja megremeg, lehajlik, -- ott térdel már Rosmarie mellett s kezén csókja és könnye ég. Rosmarie szeme kitágul és megsötétedik. Ó, mi baja van Harronak? Mint félénk gyermek, teszi vállára kezét:

— Harro, mondd meg nekem, mi bajod, veled akarok szenvedni!

A férfi fölemeli könnyáztatta arcát:

— Bocsáss meg, Lélek, én Lelkem!

Ó, mi van a szemében? Forró hullám csap Rosmarie szívébe, olyan gyorsan, olyan hirtelen, ahogy a napsugár a csukott bimbót éri és kipattantja. A szeméből ragyog és az édes szégyenkezés arcába hajtja a vért. Kiszabadítja kezét és elrejti arcát. Harro lassan föláll.

— Hadd lássam még egyszer a szemedet, Szerelmem, Bűbájosom és aztán hadd menjek...

Lassan leengedi kezét és fölnéz reá:

— Ó, most már sohasem mégy el tőlem, Harro...

Harro megfogja kezét:

— Lélek, tudod, hogy mennem kell.

Lépések közelednek... a herceg jön be. A falnak támaszkodva ott áll Harro, sápadtan, beesett szemmel... Rosmarie piros, mint a pipacs, melyről lehullott a zöld burok, mely gyöngéd pompáját takarta...

— Fenség, — dadogja Harro.

A herceg gyermekére néz, olyan átszellemült, úgy tündöklik a belső üdvösségtől, mint egy fiatal, harmatos reggel; a gyermeke, szegény fehér Rózsája, aki még nem is olyan régen a lassú, ijesztő halált is inkább akarta, mint szegény életét. Hogy milyen küzdelmet vívott magában az utolsó hetekben, mennyi szép reményét temette el, azt ezek ketten nem tudhatják. Kezét Harro vállára teszi, aki az érintésre összerezzen és azt mondja:

— Kedves Harro, úgy találom, hogy elég sokáig várattd Rosmariet!

— Fenség, ez lehetetlen, ez...

— Harro, beszéljünk meg mindent szépen, nyugodtan. A gyermek amott... Nézd csak meg jól, hogy terjeszti ki szárnyát a napfényben, ahogy akkor mondtad. Nem tehetünk róla... De egyet kikötök: a nyitott udvaron nem faragsz több követ! — —

*

A Thorsteinerre úgy szakadt a boldogság, mint nehéz, terhes aranyeső. Még nem tudja megérteni, előbb meg kell neki magyarázni, hogy a herceg már hetek óta azzal a gondolattal jár-ke, hogy neki adja a gyermekét, ha kéri. Hogy hogyan látta be, hogy gyermekét sohasem tudja elszakítani a Thorsteinertől, azt ne tudják meg; ne tudják meg azt se, hogy kihallgatta beszélgetésüket. S még egy gondolat kívántatta vele, hogy bárcsak Harro kilépne már tartózkodásából.

A megismerés, hogy nem nyujthat többé otthont gyermekének. Rosmarie szavai villámként világították meg házának viszonyait. Most már tisztán látta, amit eddig mindig titkolt önmaga előtt. Hogy Charlotte egészen megváltozott, rideg és követelő lett, vonakodott bármilyen fájdalmat is megosztani vele, mindennapi befolyásával egyre jobban belehajszolta a Rosmarie miatti elkeseredésbe.

Szomorú ifjúság várna leányára s még több szomorúság reá, aki mindig nélkülözné. Tervei voltak, gyógyó tervei, de azt is belátta, hogy Rosmariet nem lehet kényszeríteni. A történet a találkozó lelkekről, akiket semmi testi távolság sem tud elválasztani... Az egyik lélek messzi országokon át megy keresni s a másik megérti a híradást. Testét bezárhatja, lelkét soha. Az kisiklik kezéből és utazni megy s egyszer csak nem talál többé vissza. S ha igazán kényszerítenie kellene, börtönörnek érezné magát.

Hozzájárult még mindehez, hogy most sokáig élt a meleg, könnyű légkörben, mely leányát körülveszi s mely sok földi dolgot más megvilágításban mutat. Még sohasem volt ilyen sokáig és egyedül vele s még hozzá nagy aggodalomtól megrendült szívvel.

Ha már ősi nemzetsége, neve benne kihal, jusson legalább az utolsó sarjnak igazi boldogság. S ez a gondolat olyan jóleső érzéssel töltötte el, mintha önmagának teremtene örömmel és boldogsággal teli zugot, hová a saját házaseletének viharaiból és jeges légköréből menekülhet.

Voltak olyan órái is, mikor kemény küzdelmet vívott büszkeségével s égő fájdalommal gondolt Harro életére.

A gonosz nyelvek, melyek majd megrohanják, saját világának gúnyja, mely nem tudja megérteni, hogy egyetlen lányát önként adta szegény emberhez. De mindezt legyőzte Rosmarie bájos közellété s a mindennapi életétől, foglalkozásától való távollét. Ahogy az emberek a magas, tiszta hegyi levegőben mind mások lesznek.

Most már egészen megnyugodott s nyugalját még a sürgöny sem tudta megzavarni, mely nagyon sok felesleges szóval jelentette másnap reggelre a hercegné érkezését.

Valami nagyon megharagíthatta Berlinben, hogy eszébe jutott menekülni s az unalommal vívott mindennapi harcának színterét Berlinből a Rivierára teszi át.

Olyan jó ürügy a férje utáni vágy s a kötelesség, hogy gyógyuló lányát lássa. — A szavakból egészen más világ lehelete árad a herceg felé és nagyon jó, hogy már minden eldőlt.

A Thorsteinernek teher a boldogság. Idegen neki, nyomasztó, alig meri Rosmarie fehér kezét megfogni és boldogan álmodó szemébe nézni. Látja, hogy lesz egyre sápadtabb, ő, aki úgy ismeri a finom lelket, mint senki más, és tudja, hogy az öröm nagyon is hamar megárt hozzá nem szokott szegény szívének. Megy hát, mielőtt Rosmarie beteggé örülné magát. Még megcsókolja a hűvös fehér kezét és odasúgja a boldogító szót: — Holnap!

Álmodozva megy a délövi csillagos ég alatt.

Le a tengerhez. Fölötte a csillagok ragyognak s a víz halkán lélezkedik, amint a esikorgó kavicsokon lépeget.

A hegyek és pálmaligetek sötétek, csak messziről csillog néhány lámpás.

Életének hirtelen fordulata földre nyomja. Még minden olyan meseszerű, álmhoz hasonló.

Nem a külsőség, Rosmarie gazdagsága, magas rangja a csodálatos, nem, ha arra gondol, megborzad — ha elképzeli az egész braunecki ceremóniát a saját házába átültetve. A csodálatos az, hogy éppen őrá, az örült Thorsteinre, a Romok grófjára akar a föld minden boldogsága rászakadni. A magányos éjszakában, az idegen tenger partján akarja megrendült lelkét megkérdezni...

Lelkem, én lelkem, igazán te vagy az? Te vagy, aki olyan sokáig éhezted a magányosságban s most olyan bőségben lesz részed, melyről álmodni sem mertél. Tiéd legyen az élet minden igazi értéke, élhetsz a tiszta művészetnek, föltámad új otthonod és abban a Búbájos uralkodik majd, és finom kezével napról-napra boldogságod aranyszövetét szövögeti.

Miért jut mindez éppen neked, ami bőségesen elég volna három éhező léleknek is és egyik sem panaszkodhatnék: üres kézzel állok.

És lelke fölnyújtja kezét oda, a szikrázó fények felé, oda, hová mindig valami vonja a föld gyermekét, mikor „maradandó részének örök békéje“ jut eszébe.

Ó, csak tudnék hálát adni, csak vehetném boldogságom az atyai kézből és meghajolhatnék előtte. Ostoba balgaként állok itt, aki csak elfogad, elfogad, mintha joga volna hozzá, ami ezrek és ezrek közül csak neki jut ki.

De idegenül, ellenségesen néznek le rá az égi seregek. Mi néki, aki ott fönnapjait és csillagseregét legetteti, egyetlen emberlélek?

Mint zűrzavaros lárma, úgy hangzik föl hozzá bizonyára a sóhajtás és panasz, az emberi könyörgés a sötét földről.

Hogy remélheté egyetlen hang, hogy túlharsogja milliók hangzavarát?

Különös, hogy fölbukkan benne egy félig elmosódott emlék. A thorsteini kastély régi, ünnepélyes, képes bibliájából. Egy lélek sok ezer esztendőelőtti éjszakai küzdelme és ugyanaz a kérése, mely most az ő lelkéből száll égnek; El nem bocsátlak, míg meg nem áldasz.

Ezeket a szavakat látja egyre; a sötét, csak tompa fényben ragyogó hullámok ezt suttogják feléje az éjszaka homályából, ez van írva az ég szikrázó csillagaiba: El nem bocsátlak, míg meg nem áldasz.

És valami szíve legmélyéről száll föl, még formátlanul, csak egy lehelet, idegen kép lelke megszokott dolgai közt... mintha átmelegítené — könnyek peregnek szeméből... el nem bocsátlak, míg meg nem áldasz.

Mintha halk, gyöngéd hullám ereszkednék alá reá az aranyos csillagokból, mintha valami idegen, fenséges és kimondhatatlanul titokzatos árasztaná el, hogy a test is érzi, amit a lélek, a „magányos“ átél benne.

Más embert a szenvedés, a halál rendít meg. Ezt a férfiút az öröm.

Mely belépett az életébe, tarka sugarával minden zugba bevilágít s vidám ezüsthangján kiáltja a léleknek: Itt vagyok!

A MÁS NAP.

A herceg azzal az érzéssel hajtattott másnap a vasúthoz, hogy néhány igen kellemetlen órában lesz még része ma. Már is borzong, mint aki sokáig állott a meleg napsütésben s most árnyékba kell mennie.

A hercegné nagyon jól aludt a hálókocsiban és hirtelen, váratlan s mint nagyon jól sejti, nem kívánatos megjelenése szívélyesebbé és simulékonyabbá teszi.

Ígaz, valami olyan tekintetet lát férje szemében, mely nem tetszik neki. Ez Rosmarie befolyása lesz.

— Hát ezt a szürke eget Berlinben is megtalálja az ember, mégis örülök, hogy elmenekülhettem az öreg köd- és esőfészekből. Te is örülsz, hogy jövök; bizonyára csak kellemetlenséged és bosszúságod volt.

A herceg mosolyog.

— Nagyon aggodalmas napjaim voltak és Rosmarie még gyöngé, de nagyot haladt az utolsó időben. Igen nagyot!

A Hotel Angst szép, pálmákkal díszített előcsarnokában állanak s a herceg gyorsan behúzza feleségét a liftbe. A mit sem sejtő Harrot látta fönt, virágbokrétával kezében. De a hercegnének nagyon jó szeme van.

— Nem a Thorsteiner volt? Hogy lehet az?

A herceg jónak látja nem válaszolni a kérdésre s most már föl is értek a hercegné szobáiba. Nem a legjobbak a szállóban, azok már le voltak foglalva, de a hercegné egyelőre semmit sem kifogásol.

Csak utazóköpenyét veti le, már föl van öltözve.

— Hát Fried, mit csinál a szegény Rosmarie, bizonyára még nyomorultabb lett.

— Nagyot nézel majd, ha látod, Charlotte.

— Gondolom, nagyobb és fakóbb, mint bárki más. Ez a szerencsétlen hosszúság.

— Nagyon megszépült.

— Szép, a Rosmarie?

— Egészen kiüt a családból. Olyan lesz a Brauneckiek között, mint hattyú a baromfludvarban. Le kell festetnem.

A hercegné férjére bámul. Mi van vele? Valami egészen idegen vidámság van lényében.

— A nagy öröm teszi, Charlotte, az is szépít és jól láttad, a Thorsteiner itt van.

— A Thorsteiner? Utánad utazott?

— Már itt találtam.

— Fried, mi ez, nem értelek, nem tudom, mit mondjak.

— Tehát, Rosmarie tegnap óta menyasszony. S hogy kit szeret és kit szeretett mindig, azt is tudod, hiszen láttad a bokrétájával.

A hercegné élesen hahotázik.

— A romok grófja! A Thorstein Harro, aki mázoló-

saival kereskedik és a Rosmarie! De hát kell neki? Hiszen annyira terhére volt nevetségés szerelmével, már kislánykorában is!

— Bizonyára így bánt Rosmarievel is, — gondolja a herceg.

— Legjobb lesz, Charlotte, ha igyekszel mennél előbb megbékülni a gondolattal. Mindig sokra becsültem Harrot s mindig hálás voltam segítségéért.

— Azt akarod mondani, hogy mikor Rosmarie egyedül volt ezzel a személlyel, ezzel a miss Grangerrel, utánavetette magát. Hát igaz, a Rosmarie igazi aranymadár egy ilyen szegény rablólovagnak!

A herceg háttal áll az ablaknak s olyan merev arc kifejezéssel néz rá, amilyent a hercegné még sohasem látott nála.

— De hát nem gondoltál arra, hogy mit fognak mondani unokaöcséid, mit a testvéreid, hogy egyetlen lányodat egy kalandorhoz adod?

— Mi minden nem lett a derék Harroból, akinek az élete olyan nyíltan folyik le közelünkben! Rablólovag... kalandor...

— A párizsi életéről, — hogy a művészurak mit művelnek modeljeikkel, jól tudjuk, — biztosan nem tudsz semmit. És most Rómában! Csak nem gondold, hogy Rosmarie, aki szemérmetlenül a nyakába vetette magát...

— Fejezzük be ezt a beszélgetést, Charlotte! Pihend ki az utazás fáradalmait és békülj meg a gondolattal. Thorstein Harro nem mindig volt ellenszenves neked; most, hogy családunk tagja lesz, ki kell békülnöd vele.

— Fried, te valamit eltitkolsz előlem! Azt hiszed, nem láttam meg mingyárt rajtad, mikor kiszálltam a vonatból? Ez az ember belopózott ide, kompromittálta Rosmariet, lehetlenné tette — nem tehetsz egyebet!

— Ne nagyon erőltess meg a képzeletedet, az igazat úgysem találod ki. És most bocsáss meg, beszélnem kell Harroval.

És olyan nyugodtan megy ki, mintha a legszívesebben beszélgettek volna egymással.

A hercegné utána néz némán, azután egy székre roskad. — Thorstein Harro... éppen ő! Rosmarieé lesz. Hát, bizonyosan tálcán kínálták neki s kegyesen elfogadta...

Vad, égő fájdalommal vág lelkébe. Mintha az élet mindent, mindent elvett volna tőle, hogy annak a másiknak adja. — Minden, minden az övé! — nyögi és eszébe sem jut, hogy ez milyen esztelenség. Bemegy a hálószobájába, haragosan kiküldi komornáját és ágyára veti magát. A hosszú Thorsteiner, amint legszebb mosolyával, hogy elefántesont fogai kivillannak, fölnéz a kis Rosmariera, aki fölötte egy falon áll, virágos ágat tartva feje fölé. Egyre ezt látja maga előtt. Ha valaki másra mosolygott volna így... igen...

Egyre nagyobb keserőséggel gondol mostani életére, mely dologtalan élvezethajhászás, mennél kevesebb kötelességgel. Hogy ez nem nyújthat kielégülést, azt nem tudja. Hiszen mások még mohóbban, még ragyogóbban élnek s úgy látszik, pompásan mulatnak is mellette.

Elvesztett gyermekét nem siratta meg. Ó, nem, mikor a legrosszabb napok elmúltak s a hívogató szabadság intett feléje, szíve mélyén följuggott. Talán nem volt ok nélkül való, hogy leendő anyaságát olyan kízóznak, nyomasztónak érezte, tán életével fizette volna meg gyermeke születését. De ezt már elfeledte.

Most sírva, jajgatva dobálja magát: — Fiam, gyermekem! Ha az élne, akkor is ilyen semmibe vennének? Hogy átnéznek rajtam, mintha itt sem volnék, a legfontosabb dolgokat elhatározzák, azután nagy kegyesen közlik velem, hogy bele kell törődnöm. De ez Rosmarie befolyása. Megint ura lett gyöngé apjának. A kétszínű! Hogy fog most diadalmaskodni. Gonosz tettéről bizonyára szó sem esik már. Lehazudta és olyan eredményesen, hogy most azt hiszik, ő, a szerencsétlen, megrabolt anya találta ki az egészséget!

Gondolatai kimondhatatlan keserőséggel kínozzák.

És Rosmarie megszépült! Szegény hercegné, előre elképzeli Rosmarie diadalait. Hiszen ismeri a világot. Ha a Thorsteiner hercegnői férj lesz és egyik Brauneck-kastélyban lakik, senki se beszél majd rom-multjáról, csak az alapítványi hölgyek és női meg férfi pletykazsások. A „világ“ nem törődik azzal. Elmegy az estélyeire, megissza apósa pompás borát, kicsit megszólja s udvarol a szép asszonynak.

Mindaz, amiye van, egyszerre értéktelennek látszik, mint a szegényes üveg a gyémánt mellett.

S ami a legkeserűbb: a gyémántok is Rosmarieé. Ó, milyen diadalmasan fogja villogtatni őket!

A hercegné még sohasem érezte magát ilyen szerencsétlennek.

És hát — van is oka rá.

— — — — —

A herceg Harro szobájába megy.

— Kérnem kell tőled valamit. Még ma el kell utaznod.

— Apám — ma?

— Rosmarienek is bele kell nyugodni. Szívesen szántam volna nektek még néhány szép napot, de ilyen az élet... mindennap más arca van. Nem éppen kellemes jelenetem volt a hercegnével s jobbnak tartom a jövőre nézve, ha csak akkor találkozik veled, ha már más hangulatban lesz. Miattad kívánom, Harro. És nem az volna a legjobb, ha Thorsteinbe mennél, hogy az építkezést gyorsítsd?

— Nemsokára nekem akarod már adni Rosmariet?

— Nem gondoltam hosszú várakozásra.

— Reám bízod... tudom, hogy kell kímélni... megígérem.

— Ne olyan hevesen, még nem minden érett meg a megbeszélésre. Azt akarom, hogy a gyermeknek nyugalma legyen. S azt hiszem, Rosmarie is megérti majd, hogy jobb, ha most mégy. Úgy gondoltam, most elmegy a Villa Riposába megreggelizel Rosmarievel és vele maradsz, mondjuk, tizenegyig, azután mingyárt elbúcsuzol tőle. Hidd el, mindent jól megfontoltam.

— Édes apám, csak engednéd, hogy megköszönjem neked!

— Harro, te tudod, hogy mit köszönhetsz nekem. És hová mégy?

— Rómába, ott elrendezek mindent s azután Thorsteinbe. Szeretném, ha hat karom és két fejem volna. Ismerem Rosmarie kívánságait s most, hogy érette dolgozom! ...

— Harro, jól végezd a dolgod Rosmariénál.

Harro veszi a bokrétáját, mielőtt elindul, egy pilantást vet a tükörbe, közben elpirul. A néhány ezüstszál a halántékán nem izgatja. Nem érzi magát öregnek s ahogy leugrál a lépcsőn, úgy érzi, hogy huszonkét-

észtendőös kora óta, mikor egyszerre vesztette el apját és otthonát, nem volt ilyen fiatal.

Rosmarie eléje jön a pálmákig, milyen bájosan piros az arca.

— Egyedül vagy, apa és mama nélkül?

— A hercegnőt még nem láttam, bizonyára előbb ki kell velem békülnie, vagyis új méltóságommal. És veled reggelizhetem.

Még az ajkát sem érinti meg, szép, formás ajkát, mely nem változott. És Rosmarie játszhatja a házias-szonyt s teát készíthet neki, mint régen s gondolhatja a virágát. Átszellemült ünnepélyességgel mozognak, alig mernek egymásra nézni, mintha érzelmeik túlaradásától félnének. S a finom formák, melyek között egész életükben mozogtak, előkelő nyugalmat és méltóságot adnak együttlétüknek. Csak a multról beszélnek. A jelen csupa friss reggeli harmat s a jövő csodálatos aranyország. Hihető-e?

Igazán valóra válik legmerészebb álmod, Rosmarie! Szenvedéshez szokott szívének minden olyan hihetetlen és valószínűtlen!

Ott állanak a kis loggián s kinéznek a kék reggelbe. Gyöngge reggeli szellő borzolja a pálmafákat s messze kimondhatatlan kékség, az ég földrehullt darabja, a tenger. Hogy illatoznak a rózsák s ott az ibolyatáblák.

— Jön a tavasz, Rosmarie.

Szegényes szavak, de milyen mély értelem van most mindenben, ezen a reggelen, melyen olyan új a világ, mintha a teremtés napja volna. Volt már ilyen kék az ég s az ott földi tenger?

Harro gyöngéden megfogja kezét s Rosmarie félénken vállára fekteti fejét, úgy, ahogy gyermekkorában szokta. Boldog hallgatás.

Mintha kis angyalok táncolnának körülöttük, mintha minden ágon csalogány dalolna, mintha először szállt volna a földre a bűbajos szerelem.

Lépés hallatszik, Harro fölrezen, ó, a paradicsomi idő elszáll s a mindennap kopogtat ajtaján.

— Rosmarie, el kell ma válnunk, csak rövid időre. Föl kell építenem házat, a legszebbet az országban, kedves. Apád kívánja, hogy ma menjek. Annyi hálával tartozom neki. Engedelmeskednünk kell. Ne sápadj el, kedves! Még sohasem váltunk el ilyen boldog remény-

séggel. Légy erős, Lélek. Merted volna valaha is remélni, amit tegnap ajándékba kaptunk? Fogd erős kézzel a boldogságodat, kedves! Most ne szomorkodj!

Rosmarie szótlanul pihen keblén.

— Nézz rám. Bűbájosom, szedd össze az egész szívedet!

Ó, a kedves, kedves szavak, azt akarta, hogy szívére permetezzenek. Azt suttogja:

— Harro, nem is akarom, hogy most itt maradj. Ezerszer köszönöm apának, hogy most elküld. És minden — minden csúnyaságot magára vállal. És bátor vagyok, Harro... És valamennyi gyertyám ég!

Harro lehajlik s először csókolja meg tiszta fehér homlokát. Olyan szent előtte csak tegnap öntudatra ébredt lányságában. És kímélete mutatja, hogy méltó reá. Még remeg a karjában, még tavasz van, legelső tavasz a haláltól alig szabadult szívében, a nyár napfényes tüze még messze.

Igy válnak el. Harro szívében ujjonganak a pacsirták, szeme csupa ragyogás és lágyság, amint ezen az első teremtsnapon odébbmegy a tündöklő reggelben,

— — — — —

Herceg és hercegné nyomott hangulatban étkeznek magas, napfényes hotelszobájukban. A herceg nem is próbálja a reggeli beszélgetést megismételni. A hercegné sem akarja kezdeni, életében először fél kicsit a hercegtől s ez nagyon jót tesz neki.

Végre a herceg föláll:

— Rosmariehoz megyek, Harro elutazott s azt hiszem, csak Brauneckben látjuk viszont.

A hercegné csaknem alázatosan mondja:

— Veled megyek.

— Annál jobb.

Gyalog teszik meg a rövid utat, a szűk uccában nem járhat kocsí.

Rosmarie viruló arccal jön eléjük, mint gyöngéd futórózsa, mely befelé pirul el. A herceg nagyot néz, ezt nem várta volna a ma reggeli búcsuzás után. Rosmarie kezét csókol anyjának, aki nagyon sápadt:

— Mama, köszönöm, hogy eljöttél. Ó, milyen rosszat kellett rólam gondolnod!

A hercegné azt feleli:

— Hát még most sem ismered be és meghazudtolsz a saját szememben?

— Hagyjuk ezt a tárgyat, — szól közbe a herceg idegesen.

— Kedves apám, egyszer csak meg kell mondani. Mama elvárhatja. Persze most sem ismerhetem be, amit nem tettem, de hogy mamának különben minden oka megvan, hogy elégedetlen legyen velem... Ó, mama, nagyon szenvedtem miatta.

— Kérlek, Charlotte, legyen elég ebből, — mondja a herceg olyan elkínzott hangon, hogy még a hercegné is megelégszik egy szótlan vállvonással.

Igy hát a herceg nagy megkönnyebbülésére a dolog egyelőre el van temetve, de sejti, hogy nem örökre.

Délután még magukra is hagyja a hölgyeket, míg postáját intézi el. A tegnapi nap nagy eseményéről még csak akkor egyszer esett szó.

A hercegné ott ül Rosmarie kosárszékében, igazán nagy szüksége volna a párizsi nő ráncok elleni szerére. Arcán ott a berlini tél nyoma, valamennyi ebédjével, estélyével, a mondain egész felőrlő életével. A szórakozás örök kergetése, mely ha kellő bensőséggel csinálják, nehezebb, mint a legnehezebb munka. Meghatóan panaszkodik is.

— Elég volt Berlinből. Apád olyan exkluzív, ahogy ma már cseppet sem divatos és így az ember mindig ugyanazokkal találkozik. És végre is, akármilyen nagy uraknak érzitek is magatokat Brauneckben, kik vagyunk Berlinben, ahol minden amerikai részvényember túlszárnyalhat! Csak látnád, hogyan élnek azok! Még autóm sincsen; meg kell elégednem a szent lovakkal, melyeket mindig kímélni kell. Ha meggondolom, mit pazarol apád régi kísértetváraira! Hiszen úgylis csak egyikben lakhatunk. Weitersbergben minden szék nyikorog s a gobelinekbe moly esett. Berlinbe akartam hozatni a gobelineket; benne lett volna az ujságban. Mesés értékük van most. De nem — Weitersbergben kell maradniuk.

— Kedves mama, sehova sem illenének úgy, hiszen a falak számára szótték őket.

— Hát azt úgylis tudom, hogy mindenben apádnak adsz igazat s azt hiszem, ott fogtok majd lakni.

Először említi a jövőt. Rosmarie mélyen elpirul:

— Nem, mama, arra nem is gondoltunk.

A hercegné kiegyenesedik:

— Csak nem a Romvárbán? Ezt nem gondolhatod komolyan!

— Nem, hanem az új házban, melyet Harro épít.

— Házat, persze, fölépítheti a pénzből.

— Ó, minden jól van, ahogy van. Nagyon szép lesz, csodálkozni fogsz. Harro sokat maga csinált. Még soká nem lesz egészen kész. A díszterem fönt.

— Díszterem!

— És még sok egyéb szép. Harro évek óta dolgozik rajta.

Rosmarie megijed. Nem mondott máris igen sokat? Anyja arca ijesztően elváltozott. Karikás, bizonytalan lánggal égő szeme alatt nagy piros foltok gyulladnak, melyet Rosmarie, mint gonosz jelenetek előjelét, már jól ismer.

De most az egyszer még elvonul feje felől a vihar. A hercegné minden átmenet nélkül keserűen kezd panaszkodni a saját életéről. Ha az asszonyok panaszkodni kezdenek, a logika rendesen elérhetetlen messzeségbe menekül. Így a szép Thorstein ház elképzelése is valami társadalmi mellőzést juttat a hercegné eszébe s ezzel egész tarka piramis dőlt fel.

Rosmarienak csodálkozva kell végighallgatni, milyen szenvedéssel teli életet él az anyja. Hogy hogyan utálja Berlint, a porosz merevséget és unalmat s hogy fél Braunecktól, a kísértetvártól. Rosmarie maga is beláthatja, hogy van rá oka! De az Istenért, csak ne beszéljenek róla, mert azzal csak ront a dolgon, és a világ semmiféle komornája sem maradna meg nála, akár milyen magas bért fizet is. S Rosmarienak is el kell ismerni, hogy ijesztő lehet az egész életet annyi halott, festett szem előtt élni le, mikor az embert sohasem ismerik el teljesen, és mindennap éreztetik vele, hogy még mindig nem született fia.

Persze, csak mostanáig. Mert szentül hiszi, hogy ha titoljára nem keserítették volna meg rendeletekkel és tilalmakkal az életét, minden jó lett volna. De a régi-módi orvosok, akiket Brauneckben őriznek, míg megpenészednek, mint minden más, csak azok az okai. Sohasem szolgáltatná ki többé magát nekik. És egész idő

alatt be sem tenné a lábát Brauneckbe, ahol ajtók, emberek, képek esküsznek össze ellene.

— Igen, Rosmarie, azt tették s te sem mondhatod, hogy nem.

Rosmarie átöleli hevesen zokogó anyját.

— Szegény mama! — suttogja, remegő vállát símogatja s olyan mély részvéttel hallgatja a kifogyhatatlan panaszkodást és vádaskodást, mely mélységes szánságot rejt. Milyen zilált lélekre mutatnak a szavak. És ő maga olyan gazdag! A szeretet és könnyörület minden gyertyája ég szívében.

És különös, több mint különös, a herceg csodálatosan szelíd hangulatban találja két hölgyét. A nagy eseményt még mindig nem szabad említenie, Rosmarie tekintete óvja tőle. De milyen jótétemény, hogy a reggeli jeges szél elült.

KÉT VILÁG.

Bordighera, április 6.

Kedves Harrom!

Ma láttam a tavaszt. A tengeren túlról jött s ahol a partra lépett, kibujt a zöld a pálmák alatt. A zöld között pedig fehér, sárga, tűzpiros idegen liliomok állanak, mint lángok csaptak ki a gyöngye fűből. Magas ciprusok néznek le rájuk s hogy azok se legyenek olyan egyedül fön a magasban, tearózsák futnak föl törzseiken s lány virágarcukkal a durva kéreghez símulnak, indáikkal összekötözik, egybefonják őket és gyöngéd, finom, sápadt arcukkal mosolyognak. Ismered az olajfát, melynek finom ágai százféle árnyékot vetnek a sárga sziklafalra? S amelyik olyan öreg és megtépett és szaggatott, hogy kankalin lakik és virul a törzsében?

Nem ismernél rá az öreg lélekre. Tele, tele van viruló rózsaszínű rózsával. A csúcsáig kúsznak föl, zöldjük nem is látszik, csak rózsaszínű fejceskéik és az ezüstösen kék és a ragyogó rózsaszín egymás mellett, hogy kacag az ember szeme!

A kedves, finom öreg lélek, rózsakoszorúival!

Azután bizonyára a vízmosáson ment föl a tavasz könnyű lábain, ahol a sziklafal mögött a pálmák álla-

nak. Azok kicsit köszöntik, az ő barátjuk a tüzes nyár, mely régi hazájukat hozza el, azért nem mozognak most jobban. A tavasz kék köpenye egy mimóزابorkorba akad.

Hogy föllángol a bokor! Aranyhegy lesz belőle, mely kitör a kövek közül s körül mindent eláraszt aranyos porával és illatával. Mint igazi csoda áll ott a mimóza, mintha ma ültették volna ki a paradicsomkertből. A tavasz bizonyára megállt mellette, hogy ragyogó szemével kicsit körülnézzen. A büszke pálmák között karsú sötét fa áll. Egyet lehel rá s a fehér virágok elborítják a cseresznyefát, minden ága rakva virágfészkekkel.

Milyen meghitt, az otthoni fa. Ó, bájos tavasz, törj le egy ágat belőle, tűzd a kalapod mellé és vidd el neki a hétszer hét hegyen át, hó- és jégpaloták fölött a szeretett napfényes hegyoldalra, ahol most még csak félnék kankalinok és az első aranyvirágok bujnak ki a kövek közül. És fujd be a keserűnédes illatot, hogy föltekintsen, abbahagyja a munkáját, kísétáljon és lenézzen a völgybe!

Úgy-e, te sem tudtad, Harro, hogy ennyi csalogány van a világon? Néha nagy, sárga hold világít, amelytől a Liza fél, mert egészen más, mint a braunecki hold. És akkor énekelnek a csalogányok. És a békák kurruttyolnak, a kicsik, zöldek, ki ahogy bírja. Úgy kurruttyolnak, mintha száz meg száz apró malom járna s azok is egész éjjel szerelmet örölnek. Az ember nem is alhatik a sok szerelemtől.

Apa megérkezett Brauneckbe és Helén néni ide. Milyen jó és milyen furcsa. Azt mondja, mindenben elütök a többiektől és nehogy azt higyjem, hogy az élet mindig porcellán kisasszonyként fog velem bánni, mint eddig. Azután megint megesókol és azt mondja: — Néked kívánom legjobban, hogy szíved szerint élhess. Csak azt szeretném tudni, hány száz év óta vagy te az első a braunecki lányok közül, aki nem sírja ki az esküvője előtt a szemét s akinek nem kell hímzóráma, papagály és öleb mellett meghúzódni a hercegnőpalotában! Ó, te porcellánkisasszony!

S hagynom kell, hogy így nevezzen és elmesélje, hogyan bántak a közönséges edénnyel, ilyennek mondja

magát is Helén néni, aki pedig szintén eredeti Brauneck. És szívből szeretem Helén nénit.

Mama Wiesbadenben van s nehéz lesz megint Brauneckbe kapni, melyet egyre jobban gyűlöl.

És ez fáj apának, aki azt mondja, hogy a világon sem élni, sem meghalni nem lehet sehol olyan jól, mint Brauneckben.

Szép szobrod, a libapásztor királykisasszony, mindenkinek nagyon tetszik. A tanár úr mindig úgy ül, hogy láthassa, óvatos kézzel kicsit forgatja, hogy végre eldöntse, melyik oldalról is tetszik neki a legjobban. Azt is mondja, hogy még nem foglalkozott eléggé ezekkel az érdekes állatokkal, a libákkal, s nem igyekezett emberileg közelebb férni hozzájuk. Eddig csak sült állapotban becsülte őket. De ez már egy teljesen meghaladott, mert nagyon durva álláspont. Megvan győződve róla, hogy a legelső liba régen átlátta az egész helyzetet, melyet a Kürdchen még csak sejt. Azért is sétál olyan büszkén előre. És a második megvetően sziszeg az ostoba fiú, a Kürdchen felé, és kész minden támadástól, akár ügyetlen fiúkezekről, akár más teremtménytől, megvédeni királykisasszonyát.

Nem kedves dolog, hogy így belemélyed? S hogy szeretné valamelyik képedet látni. Legjobban az ősök termét. S képzeld, megígérte, hogy meglátogat Thorsteinben.

Ó, ez a szívemet érte. Hogy is merem mondani, — elfog a félelem. Tudod, úgy:

*Világ, el ne pūsztulj,
Ég, le ne szakadj —*

Kedves Harro, hát igaz!

Rosmaried.

Thörstein, május 20.

Kedvesem, Bűbájósom, ó, te kék Mennyországom!

Ma hallanád a kutat madárdalával. A rigó fönt ül a fenyőn és dalol, dalol. És amit a kút abból csinál, az éppen olyan, mint amit te csinálsz a képeimből. Régi, zöld bársonyköpenye hirtelen fölragyog, kimondhatatlanul szép! Előbb azt hiszem, hogy a műzsikájának őrtül, azért ragyog. Végre mégis furcsának találok,

este rendesen alusznak a színei. Rájövök, hogy a ház új ablakainak fénye tükröződik vissza benne. Gyerekesen örülök neki s a kút is örülhet, hogy a nap be-
ragyogja onnan a magasból.

Hát ezt te is meglátod majd. És mindennap megígérem neki, hogy a Búbajos egyszer ott fog ülni zöld káváján, leereszti hosszú haját s a kút sötét szeme visszatükrözi majd az aranyat és fehéret. Akkor megint itt lesz Hallgatásvár tündére. Még mindig nem tudod a történetet?

Apa tegnap itt volt s jó két órát mászkáltunk mindenfelé vödörök és létrák és a kőmivesepipák és — kottettek illata között. Hogy az utóbbi mi, azt Holdsugárhercegnőmnek nem merem elmondani. Életszükséglet az embereknél s apa is nagylelkűen eltekintett a különös illatszertől. Szerencsére nagyon meg volt elégedve s meg kellett esküdnöm, hogy minden munkát, amit nem ecsettel és palettával csinálók, mint szobrászat, faragás, csak a nyilvánosság szigorú kizárásával végzem el. Persze, a Gondúzt, mely a te pannauxidat kapja s melynek a mennyezetét én festem — én is ott akarok szerepelni a te remekműved mellett —, csak a helyszínén festhetem, még mindig rettenetesen összemázolom magam a mennyezetfestés közben. Erre nem mertem figyelmeztetni. Majd bezárom az ajtókat.

Mikor legutóbb összemázolva lejöttem a műterembe, ijesztő volt rámnézni s félóráig mostam a hajam, míg tiszta lett, — persze, a sapkámat mindegyre elvesztettem. Nagyon fölüdített, mikor este magától Michel Angelótól olvastam, hogyan szenvedett, míg a Sixtinát festette. Megjegyeztem a leírást, hogy ha netalán apa valamit hallana a fejemen, köpenyemen és kezemen tomboló színorgiáról, mingyárt eléje tartassam. Akkor legalább el kell ismernie, hogy jó társaságban vagyok.

Nehogy ezekből az esti olvasmányokból arra következtess, hogy könyvek mellett gunnyasztok. Ó nem, úgy dolgozom, mint egy ló, néha éjjel két óráig s másnap rendesen nem tudom, hogy kerültem fekvőhelyemre. Gyönyörűség így élni. Repül a munka. Még így sohasem kéjelegtem formákban és színekben.

Ó, kedvesem, alázatos Harrodnak kérése volna!

Próbáld elképzelni, hogy a braunecki szertartás az én házamba, majdnem azt mondtam a Romvárba, átültetve, legalázatosabb szolgálodat nagyon boldogtalanná tenné. A hosszú étkezések, éppen abban az időben, mikor legsürgősebb a munka, a csokoládé- vagy mászínű dologtalan lakájok szüntelen jövése, menése! — Tudod, nálatok is sokszor láttam, hogy zabot hegyeztek. Gondold meg, kedves, hogy mindez okvetlenül szükséges-e a boldogságodhoz. Hogy vajjon lealacsonyítva éreznéd-e magad, ha egyszer egy csinos, tiszta, fejkötős szobalány hozná be a tálat? De ha csak kicsit is félsz ettől a leereszkedéstől, akkor szerény leszek. Csak egy van, amiben nem engedhetek. Ez az, hogy kenyérért dolgozó férjed lesz. Tudom, hogy legszívesebben pehelyre fektetnél és minden gondot, küzdelmet távol tartanál tőlem, nehogy durva lehelet érhessen, ahogy már most is megpróbálsz.

De bennem van valami, ami csak a szolgálgyon, amin még most is alszom, és viharban érzi jól magát. Mondd el mindezt meleg szívednek s az majd helyes tanácsot ad. Az emberek közt mindig te értettél meg legjobban, már akkor is, mikor még kicsiny gyermek voltál s tulajdonképpen mindaz, amit rólam hallottál, igen magas volt neked.

De hát már akkor is megvolt a hatodik érzéked! Különösen irántam. Mit szólna a Gondúzó mennyezetéhez? Mégegyszer elolvastam leveledet a tavaszról, s abból vettem az eszmét. Bár magát a tavaszt, kék köpenyével, akárhogy is szeretem, nem akarom oda föltűzni. Mégis kicsit megsokálná az ember. Így kék szimfónia lett. Kék, kékebb, legkékebb, ahogy édesapád a Rivierán reggeli sétánkon mondta. Kék, letompított ég, rajta egy csapat vándormadár, a sötét szárnyak még kiemelik a kék ragyogását. A végén könnyű aranyrács, melyen tavaszi áradat kúszik föl, aranyeső, orgona, virágos almaág, tűzszínű vöröstövis. Jó lesz így? A pannauxidat, amennyi készen van, szeretném megkapni, jó, ha néha odatartom, megerősíteni nem merem, a mázolás miatt. Úgy gondoltam, hogy a táblákat apró, fölfelé elágazó fácskák válasszák el, aranyzínűek, s ezek átolvadnak a mennyezetbe. Közte mindenütt a szürke falburkolat, nehogy nyugtalan legyen a kép.

Ha a kész szobákban csak fele annyi örömünk is lesz, mint nekem a munka közben, akkor sohasem kell félóránál tovább időznünk a Gondűzőben.

Büszkén látom, hogy már a negyedik oldalt kezdem. Még sohasem írtam két oldalnál hosszabb levelet.

Ne vedd nagyon tragikusan, kedves, amire kértelek. Boldog légy. Ez a fődolog. S ha úgy látszik, hogy a csokoládészínűek és az egész ceremónia nélkül, melyet gyerekkorod óta megszoktál, nem megy, azt is elrendezzük. Csak egyben nem engedhetek. Ami a munkámat illeti. De ezt te fogod legkevésbé kívánni.

Isten veled, bűbájos, édes! Csak tudnék olyan képet festeni neked, olyan kéket, amelyet szerelmed borított az életemre!

Harrod.

Brauneck hercegné levele barátnőjéhez, Effie Thara grófnéhoz.

Kedves Effim!

Hát te is hallottál már róla, s azt kérded, hogyan lehetséges! Sajnos, mindent meg kell erősítenem... Elhiszed, hogy ebben is, mint sok másban, belátásom ellenére történt. Azt mondod, a dolog olyan kínosan érintette az uraságokat, hogy siettél megcáfolni, míg kicsit megszokják a gondolatot. Nem látom, hogy ez mire volna jó. Mert a dolgon változtatni már nem lehet! A herceg azóta egészen megváltozott. Kemény mint a vas, s egyre jobban a céltudatos intrikus befolyása alá kerül. Elhiheted, hogy szomorú napjaim vannak. Még nem tudtam rászánni magam, hogy visszatérjek Brauneckbe, ahol mindennap megeshetik velem, hogy találkozom ezzel az emberrel. Bár még nem járt Brauneckben, de a herceg mindennap átlovgol hozzá. Igazad van, nagy rövidlátás volt tőlünk, hogy egyetlen telet sem töltöttünk Rosmarieval Berlinben, ahol más embert is megismert és így összehasonlíthatott volna. Most már tizenkilenc évével, amikor mások éppen hogy kikerülnek a gyermekszobából, egész életére el van ígérve.

Igen, kedves Effim, csak egyet akarok mondani... Nem is sejtéd, milyen munka lett volna Rosmariet csak kicsit is társaságképesse formálni. A dereka hatvannyolc centiméter. Többet nem is mondok. Azután a

lába. Azt állítja, hogy csak szandálszerű holmit tud viselni, s így széles, formátlan papucsban járkal. Az uraságok állítólag azt mondták, hogy csodálatosan királynői járása van. Ha ezt a járást csak ilyen cipővel lehet elérni, akkor inkább lemondok róla. Az a hölgy, aki öfelsége ruháit szabja, nagy könyörgésemre elárulta, hogy hogyan lehetne Rosmarie alakját rövid idő alatt átformálni. Legalább hat hétig éjjel nappal finom gumiszalagocskákból varrt fűzöt kellene viselnie. Csakis ez használhat még ilyen hosszú elhanyagoltság után. De hogy tudjam ezt rákényszeríteni? Még egy társaságbeli vereség után is nehezen, ha ugyan egyáltalán észrevenné. Sejtheted hát a nehézségeket, melyeket lányom okoz. Hát, mint művészfesleg úgy öltözhetik, ahogy akar, s a férjének így is jó lesz. Hiszen egészen el van parasztosodva. Tulajdonképpen kár érte. Azelőtt különiségei mellett is gavallér volt. De hát a hosszas érintkezés művészekkel, modellekkel és ki tudja még kikkel, érthető. Azelőtt más is tetszett neki. Júliusban lesz az eljegyzés, addig Rosmarie Helén sógornőmnél marad, Badenben. Ismered eredetieskedő vágyát, s így nem fog meglepni, hogy egyáltalán nem nehezítette meg a dolgot bátyjának. Egyre kövérebb a jámbor, s egészen csinos bajuszkája van. Jelenleg nagyon jóba van Rosmarieval, aki tud neki hízelegni. Ehez Rosmarie különben is jól ért, még nálam is megpróbálta, de én nagyon is jól keresztüllátok rajta, s nem tudom neki elfelejteni, mi mindent csinált ellenem a hátam mögött. De ezt kegyeskedik teljesen elfelejteni.

Itt biztonságban vagyok tőle, Lenette van nálam, eljegyzése már csak idő kérdése, azért akad még izgalom. Itt vannak a lovaim, sokat lovagolok, s Lenettevel együtt sokat érintkezünk a Schwelmekkel, akiknek a birtoka itt van a közelben. Odalovagolok, legtöbbszörre a fiatal Arno Schwelm kíséretében, aki nagyon mulatságos. Jó céllövő is és Schwelmben kitűnő céllövölde van. Gyakran lövünk célba, s egyre jobban utolérem. Legutóbb felül is múltam. Sokáig lövöldöztünk, én nem sok eredménnyel. Akkor azt mondta, hogy nagyon hidegvérrel lövök. A cél bizonyára nem érdekel. Próbáljam elképzelní, hogy az unalmas céltábla helyett olyasmire lövök, ami fenyeget, vagy pedig,

nevetett, amit gyűlölök. Az illetőnek úgysem árt. Van néha ilyen ötlete. Tudod, azt mondják, hogy nagy, csaknem félelmes szerencséje van a nőknél. Több párbajáról tudnak. Egyszer egy egész évig ült, de a dologról nem beszélnek többet. Nagyon csinos, csak kétféle szeme van, egyik kék, másik barna, ami valami két színűséget ad az arcának. Csodálkozom, hogy milyen buzgó mindennapi lovaglásainkon, s mondhatom, hogy mulattató és néha izgató társasága nélkül meghalnék itt az unalomtól és bánattól. Lenette sorsát is fárasztó mindig együttélni. De elfelejtettem mondani, hogy utasítása után folyton célba találtam.

Új párizsi tavaszi ruháim megérkeztek, s egészben kielégítők. Némelyikre kicsit ferdén néznek majd Brauneckben, ahol a nagymamásat, jámborat szeretik, s az emberből legszívesebben matrónát csinálnának. No, nem is akarok sokáig Brauneckben maradni. Nehéz, halott ott a levegő. Minden tárgyat kegyeletsugarak vesznek körül és nem szabad helyéről elmozdítani. Még autóm sincs, mellyel legalább néha gyorsan megszökhetnék abból a légkörből. Azután jön az eljegyzési ünnepély és néhány nyilvános fogadónap (rettentően unalmasak és fárasztók). Ó, sajnáld kicsit

Charlottedet.

ARANYMARIE.

A braunecki kastélyban megint ünnepre készülődnek. A hercegné visszatért a hercegnővel, aki az utolsó évben úgy megváltozott, hogy az emberek hitetlenül bámulnak rá, mikor anyjával arra hajtat. — Igazán Rosmarie hercegnő volna ez a csodaszép fiatal hölgy!

S ami még különösebb, a legfinomabb orrok sem vették észre, ami történt, míg egy csokoládészínű sorra nem járja az előkelőségek házait jelentve: — Öfenségek tudtára adják az uraságoknak, hogy Rosmarie hercegnő eljegyezte magát Thorsteini Thorstein gróffal.

Ez aztán nagy ujság. A csokoládészínűt nemsokára gyereksereg követi házról házra, nemsokára látni, amint a gyógyszerészné látogatóruhában átsiet legjobb barát-
nőjéhez, a tanító feleségéhez.

A kérdezősködésre azt is megmondja a csokoládé-színű, hogy a herceg, hercegné és a jegyesek kedden fogadnak látogatókat.

Hát ez volt az a főnyeremény, amit a romok grófja kihúzott. Akinek építési buzgalmáról már legendákat meséltek a környéken. Azt mondják, Thorsteinben minden csupa márvány és arany. Még a falakat is arannyal főttek, s egész sereg olasz munkás dolgozik odaát, napi tíz márkát kapnak. Bár még egyetlen ember sem látta az épületet, de ettől még nagyszerűbb lesz.

Eddig megoszlottak a vélemények. Egyik csoport azt mondta, hogy a romok grófja háborúban elásott kincset talált a romok között. Határozottan ez a népszerűbb magyarázat.

A realisabb elemek azt állítják, hogy a Thorsteiner kihúzta a főnyereményt. Mert máskép honnan az ördögből volna a romok grófjának egyszerre ennyi pénze? S rajta ugyan nem látszik meg anyagi helyzetének javulása. A zubbonyai még éppen olyan zöldek, s öreg filekalapja már harmadszor változtatja a színét.

Azt is tudják, hogy az építésnél, még a kövek kifaragásánál is, maga is segített, s mindenütt ott van, ahol különösen nehéz vagy kényes feladatot kell megoldani.

A hegyestetejű házacskák ablakai mind egy-egy kíváncsi szem, minden elsiető lakájt gyereksereg követ s a legmerészebbek azt kiáltják: lakodalom! lakodalom!

A szép, júliusi reggelen, melyen a nap olyan aranyfényel ragyogja be Brauneck négy vastag tornyát, a hölgyek egymáshoz mennek látogatóba. S mikor tíz óra tájban magas hajtókosiján, a két szép aranypejt maga hajtva, a romok grófja elrobog, a kis ablakok függönye sorra mind félrehúzódik. A legtöbben csak akkor ismernek rá, mikor már odébbhajt. Mert a húséges filekalap és zubbony is eltűnt s a hátul ülő inasban egyetlen braunecki sem ismer a húséges Märtre, aki annyi sorsfordulást ért meg már urával. A kosi és lovak a herceg ajándéka a mai napra: azt akarta, hogy veje saját kocsiján érkezék meg.

A herceg a nagy kapuig megy Harro elé, mely a

fegyverterembe vezet, s melyet csak ünnepélyes alkalmakkor nyitnak ki. Az urak mindennap látják egymást, de a mai nappal más viszonyba kerülnek egymással s mikor Harro lehajlik, hogy a hercegnek kezét csókoljon, az vállára teszi kezét és szép, sötét szeme könnyes lesz.

— Te, tudod, Harro, hogy van-e köszönni valód.

Rosmarie és mostohája csak tegnap látták viszont egymást. Rosmarie dobogó szívvel, de bizakodva közeledett a hercegnéhez. Mamának is észre kellett venni, hogy igyekszik mindenben kedvében járni s apjánál is mindent lehetőleg a hercegné kívánsága szerint intézett el.

S a hercegné csaknem szeretetreméltó is. Azt persze senki sem tudhatja, hogy milyen lesz Harrohoz. Ez aggasztja Rosmariet és a herceget is.

És azután a nagy öröm minden mást eltakar Rosmarie elől.

Ma jön Harro, ezt írja a napsugár aranynyila a a falra, ezt suttogja a hársfa, a folyó minden csillogó hulláma ezt adja tovább a másiknak és viszi hírül a völgybe. A fecskék, melyek mint sötét nyilak cikáznak a kastély fala körül, csicseregve kiáltják oda egymásnak.

Hogy játszik ma a reggeli szél a vörös torony bokkrétájával; mintha ma még merészebben tűzte volna kalapja mellé a bokor-tollat s ragyogó szeme azt pislogja a nehéz pilla mögött: Tudom, ki jön! A levegő örömmel van tele, az ember úgy érzi, mintha boldogságot lehelne be. Ó, hogy ma szomorú és magányos emberek is vannak, akik csak a halált várhatják!

Lizának egész csomó ajándékot kell elfogadni, mert mindenkinek jusson ma az örömből, akivel csak Rosmarienak dolga van, különben nem is bírná el boldogságának terhét.

Világos, könnyű batisztruhájában, melyet keble alatt kék selyemszalag tart össze, lemegy a reggelihez, hol szülei már várják. Jön, mintha a nyarat hozná a magas, árnyékos szobába, melynek függönyeit leeresztették a nap ellen.

A hercegné föltekint, fakó, kiélt és fáradt az arca. Mikor Rosmariet meglátja, elsárgul. Az apa

szeme fölragyog. Láttak már ezek az öreg falak valaha ilyen szépet? A sok festett szem alánéz a falról, némelyik árnyékban van, másikon napfény surran át.

Van köztük egy hölgy, merev ezüstderékban, tekintélyes görbe orral, akinek a szeme úgy van festve, hogy a ránézőre tekint. Bámult-e már valaha így az öreg braunecki dáma, aki olyan ünnepélyesen tartja kezében az ezüstveretes imakönyvet? Nézd meg jól, öreg hölgy, az utolsó, a legbájosabb braunecki gyermeket!

Rosmarie kezét csókol anyjának s kérve néz rá, nem szeretetet, csak türelmet kér. Amit a ránéző szemben lát, az valami megfeszített, még sohasem látta.

Azután édesapjának nyújtja arcát, kicsit le kell hajolnia, hiszen nagyobb nála.

Anyja nem is állja meg szó nélkül:

— Rosmarie, már megint nőttél. Most már a csillárookra is vigyáznod kell.

— Vigyázok, mama; előre engedhetem Harrot, ahol ő átfér, ott én is átjutok.

— Apa, érezted már a hárs illatát, elárasztja az egész kastélyt, az északi oldala virágzik, ó, hogy zümmög és zeng benne!

Leül a helyére, apjával szemben, a hercegné mellé, aranyszínű mézet ken magának a zsemleire, apja örömmel nézi, milyen pompásan ízlik neki.

— Csak egyél sokat ebből, a méz illik hozzád, átlátszó és édes leszél tőle.

Még egyikük sem beszélt a nap nagy eseményéről, a hercegné kezdi.

— Tehát tíz órakor jön a vőlegény és tizenkettőkor van a fogadás. Istenem, milyen unalmasak lesznek az emberek, mindenik ugyanazt igyekszik majd másképpen elmondani.

A nyafogó hang bosszantja a herceget. Gyorsan föláll:

— Az uradalmi tanácsos úrral van beszélhivalóm. Rosmarie, ez az egész dicséd, vagy jön még valami szebb is?

— Ez csak a reggeli pongyolám, apa, jön még szebb is.

A hercegné azt mondja:

— Minden egyformán lóg rajtad, nehéz megkülönböztetni. Apád máskor nem olyan gyerekes a ruhaügyekben. Hát most már nem kell szégyenkezni azért, hogy hogyan öltözködsz.

A herceg sürgősen eltűnik. Hogy gyűlöli ezt a hangot! Nem hagyhatná legalább ma békében a gyermekét!

Rosmarie elpirult, nagyon jól tudja, hogyan bosszantotta makaességával mostoháját, aki nem tudhat arról, amit ő éveken át szíve mélyén őrzött.

— Mama, nem tudok eléggé hálás lenni neked, hogy engedted azt tenni, amit akartam! Csak most értem meg, milyen kellemetlen lehetett neked. S most nem szeretnék más lenni.

A hercegné vállat von:

— Nos, feladatom véget ért.

Csönd van a magas, hűvös szobában, csak egy éjjeli pillangó, melyet a nap fölriasztott, csapkodja szárnyával a függönyt.

Rosmarie fejét töri, hogy mi engesztelőt mondhatna anyjának. Ő ma az Aranymarie, milyen hálátlanság volna, ha nem próbálna másoknak is juttatni boldogságából. S mama olyan különös ma, egészen fakó, szeme alatt nagy, piros foltokkal.

Rosmarie arra gondol, milyen fogadás vár Harrora, ha mama ilyen rossz hangulatban marad. Kopognak, egy lakáj selyempapírba burkolt valamit hoz.

— Rosmarie hercegnő öfenségének hozták.

Rosmarie kibontja. Nagy, üde, harmatos bokréta. Örömeben halkan fölkiált. Csak rózsaszín tollasszegfűk és gyöngéd, barna és zöld füvek, régi kék szalaggal összekötve.

Ismeri a helyet, ahol a virágok nőnek, a világos tölgyeket, ahol a füvel benőtt út mentén állanak, a hajszalagot, melyet Léleкке elveszített és Harro megtalálta, mert megfakult és harmatfoltok vannak rajta ... És a lilomnap, mikor gyerekes szerelmi vallomását füvekre szúrt számócákkal nyujtotta neki át.

Harro már kora reggel ott járt tehát és összegyűjtötte élete első nagy ünnepnapjának gyermeki örömeit. Rosmarie szürke szeme megnedvesedik. Meg-

feledkezík az egész világról, elfelejti, hogy mellette a leselkedő gyűlölet és a sápadt, kízó irigység van. Virágait kezében tartva, följük hajlik, ajkával érinti a virágfejeket s arca gyöngéden kipirul. Olyan szép, olyan boldogan néma, amint gyermekkorának üdvözetét tartja menyasszony-kezében.

Hirtelen föltrezen, a hercegné megnyitotta a tea-főzőt s följe hajlik, hogy kiengedje a vizet. Mindig sok csésze nagyon erős teát iszik, melynek elkészítését nem bízza senkire.

— Még nincs is teád, Rosmarie.

A hercegnő óvatosan leteszi bokrétáját.

— Ha lennél olyan szíves, mama, de ne olyan erőset, adj vizet bele. — S közben mosolyog és elpirul, valami juthatott az eszébe, míg csészéjét odatartja.

A hercegné előrehajlik s a következő pillanatban forró vízsugár lövell Rosmarie meztelen két karjára, széles vörös szalagot rajzolva rájuk. Fölkialt. A hercegné fölemeli hamuszínű arcát, melyből két vörösfényben izzó szem szikrázik:

— Ó, a gép félrebillent!

Rosmarie elsápadt, szeme egészen sötét s összeszorítja fogát a fájdalomtól, szólni nem tud, csak büszke megvetéssel méri végig. A szelid, boldogan álmódó szűzben hirtelen fölébredt a büszke, királyi braunecki. Remegő kézzel veszi virágait, tekintete mintha azt mondaná, még a szegény virágokat sem bízom rád — és kimegy.

A hercegné, aki fölugrott, visszarogy székébe s remegő szájjal bámul maga elé. Egy percig még vad gúny lángol arcán, azután hamvad a parázs s kezét arca elé csapja, mintha hirtelen fölébredne.

Mintha az öreg braunecki dáma egészen feléje fordulna, ezüstveretes imakönyvével együtt. Furcsa, idegen lett a levegő az előbb még olyan barátságos szobában. A hercegné még a hátán is ott érzi a szemek égő tekintetét, mikor vad léptekkel kirohan a szobából.

Rosmarie fölsietett hűséges Lizájához, aki éppen fehér selyemruháját tartotta a karján:

— Liza, segíthetsz rajtam... ügyetlenség... nagyon szenvedek... az udvari tanácsos urat nem hív-

hatjuk, mert akkor mindenki megtudja... Vedd el a virágokat. Ó, Istenem, nem tudod, mit tegyünk?

Lizának szerencsére eszébe jut, hogy Éva testvért látta a kastélyba bejönni, Lene tegnap megégette magát a konyhában; az ijedtségtől sápadtan siet le.

Rosmarie ágyára borulva, arcát a párnákba temeti. Már jön a fiatal, félénk diakonissza, a községi betegápolónő, kék kötényében hoz mindent, ami kell.

— Testvér, nem látta senki? A hátsó lépcsőn jött?

Rosmarie már nem sápadt, arca sötétvörös, ajka szünet nélkül remeg s egy óra múlva jön a vőlegény.

Éva testvér erélyes, ügyes kézzel megcsinálja a kötést.

— De mégis meg kell majd mutatni az udvari tanácsos úrnak, fenség, különben nagyon nyugtalan lennék.

— Ma este, igen.

A testvér elmegy.

— Milyen jótékony angyal — suttogja Rosmarie —, ez is milyen szép hivatás. Liza, mikor az embert úgy várják, lesik a lépését! Éva testvér úgy jött be, mint egy égi kép. S kicsit jobban is vagyok.

— Ó, fenség, éppen ma, — zokog Liza.

— Még van időnk, egy perc alatt felöltözöm, nézz a ruhám után, hiszen rövid újja van s ha valaki kopog, mondd, hogy öltözöm. Senkinek sem szabad megtudni; senkinek.

Mozdulatlanul fekszik ágyán, bekötött karját feje fölé tartja, mert így könnyebb elviselni a fájdalmat, arcán nagy könnyecseppek peregnek.

Lizának sietnie kell, a tű csak úgy repül a selymen és csipkén keresztül. És úgy sajnálja fiatal úrnőjét, aki élete legszebb napján, minden lélegzetvételért fájdalommal fizet. De Rosmarie szívében vad harag és felháborodás lángol; nagyon is jól látta a hercegné tekintetét. Azután valami más érzés tölti el, mérhetetlen szánalmat érez édesapja iránt, aki ehez az asszonyhoz van láncolva.

Szegény apa! Mennyit szenvedhetett már titokban! S megint a zivataros éjszaka áll előtte. Ha most gyermeke volna ennek a kegyetlen asszonynak, fia! És Rosmarie azt kérdi magától, elhallgassa-e a történeteket? De csak egy percig, azután mingyárt belátja,

hogy önmagának tartozik vele. S hideg megvetéssel gondol mostohájára.

Ebben a pillanatban kihál belőle minden szánalom, megérteni- és megbocsátanivágyás, amit hónapokon át összegyűjtött.

Milyen könnyűnek és egyszerűnek látott mindent, mikor a szeretet és jóság alamizsnamorzsáit akarta ennek az asszonynak odadobni. Mikor a gyűlölet sírjára szeretet-virágot akart ültetni, ahogy neki is megbocsáttatott. Azzal, hogy a hallgatás leplét borítja mindenre, éppen eleget tesz. És érezze a hercegné, hogy néhány keserűen fájdalmas órát és napot ugyan okozhat neki, de szívéhez nem érhet el.

A mérges gúnyos pillantás: Mára hát elrontottam az örömdetet! Nem, ne legyen meg ez a diadala.

Rosmarie föláll, de előbb még meg kell tanulnia nyugodtan állni s a karját lelógatni. Liza félve nézi. Ahogy föl-alá jár s még szája áruló remegését is le akarja küzdeni. És könny szökik a szemébe, ha arra gondol, milyen boldogan örülhetne most!

A selyemruhára is, melyet Liza ráad, hull még néhány könnycsepp.

A herceg már kétszer kopogott és kétszer küldték el. Ma nagyon szép akar lenni, a Rosmarie! S kicsit mosolyog. Ezt éppen akkor akarják a lányok, mikor legkevesebb szükségük van rá. Mikor harmadszor jön, végre megnyílik az ajtó s kilép a leánya. Igen, szép, gyönyörű, de nem olyan, mint ma reggel.

Arca sápadt, ajka sötétpiros s fehér ruhája úgy simul hozzá, mint hattyútollazat. Aranyhajában ott a régi homlokkötő.

— Rosmarie, nem tudod, milyen lesz mama ma? Reggel nem volt valami jó hangulatban. Harro miatt aggodom...

— Ó, apám, nincs mitől félned, — feleli Rosmarie, aki érzi, hogy ma fegyver van kezében anyjával szemben. — Semmitől se félj és kérlek, menj eléje, mi mával a kék szalonban várunk.

Összefogja hattyútollazatát, elsuhog a herceg előtt, végig a hosszú folyosón, a festett szemek sorfala között s valahányszor egyik ablakmélyedés előtt megy el, melyen keresztül a nap besüt a padlóra és falakra,

fehér alakja és büszketartású aranyos feje fölragyog a nap aranyfényében.

A herceg utánanéz, míg eltűnik a szeme elől.

A kék szalonban, ahol Rosmarie édesanyjának nagy képe függ, még nincs senki. Egy percre megáll a kép előtt és szeme megtelik könnyel:

— Te ma együtt örültél volna gyermekeddel, anyám!

Mögötte ruha suhog. A hercegné, díszruhájában s Rosmarie mingyárt látja, hogy ki van festve. Pirosra és fehérre, nagyon művésziesen, és szikrázik rajta a mindenféle finom ékszer.

Tekintetük összevillan, a hercegné lesüti szemét s Rosmarie látja, hogy keblén a gyémántcsillag sokszínű fényben szikrázik. Nagyon nyugtalan szív doboghat alatta.

Rosmarie tudja, hogy ma már nem kell tőle félnie.

Kocsirobogás, Rosmarie gyöngén elpirul. Ebben a percben minden fájdalmat elfelejt.

Szürke szeme ragyogva nézi az ajtót — lépések. Örömpatakok öntik el a lelkét. Azután Harro karjában tartja, tekintetük egymásbamélyed s feledve van a világ.

Harro szót sem szól, de melegedni lehet a tekinteténél. Mikor a hercegnét köszönti, egy percre megdöbben.

Ahogy az ember megijed, de titkolni igyekszik, ha valakit, akit egészségesen hagyott el, halálosbetegen lát viszont. Az első benyomás mindig a legijesztőbb. Később megtaláljuk a régi vonásokat s tán egy idő múlva csodálkozunk is, hogy úgy megijedtünk.

És a hercegnő kegyes, nagyon kegyes. Még csak nem is leereszkedő, hanem olyan, amilyen akkor lehetne, ha Harro a legkívánatosabb vő volna számára. A herceg csodálkozik s azt gondolja, amit már annyiszor: A hölgyek mindig meglepetéseket okoznak az embernek és férfiember sohasem tudhatja kiismerni és kiszámítani őket. De mégis nagyon megkönnyebbült.

Azután leányát nézi újra, s megint az a különös, nyomasztó érzés fogja el, hogy így, éppen így látta már egyszer s végre meg kell tudnia, hogy kihez is hasonlít.

Azután ünnepélyes fogadás van és Rosmarie sok

emberrel fog kezét és megrázzák és nagyon szenved, úgyhogy néha egészen elsötétül előtte a világ. A reggeli bájos, menyasszonyi boldogság eltűnt arcáról. Már csak gépiesen mosolyog.

Végre ennek is vége s Rosmarie szülei mögött, Harro karján megy az agancs-folyosón át, mely most teljesen árnyékos, az ebédlőbe.

Harro azt sutlogja:

— Mi bajod, Bübájos? Valami idegen van rajtad, mingyárt láttam... És olyan szép vagy! Megijedtem, mikor megláttalak.

Rosmarie ránéz, csodaszépen mosolyog és szeme könnyes.

— Semmi idegen sincs rajtam, Harro, csak minden olyan valószínűtlen és álomszerű; azt hiszem, mingyárt fölébredek és megint a rút kis kacsa leszek. Ó, Harro, köszönöm, köszönöm neked! Ó, milyen szegény volnék nélküled!

— Nem, Lélek, valamit eltitkolsz előlem, szenvedsz!

— Harro, kérlek, hallgass... Semmiség. Csak ügyetlenség ma reggelről... a kezemhez ne nyúlj. édes... de kérlek, ne áruld el apának. Holnapra már elmulik és nem érdemes róla beszélni.

Már az ebédlőben vannak, hol rózsák illata száll s olyan pompásan hűvös van és a festett szemek várnak rájuk. Csak négyen vannak, az ünnepi lakoma később lesz. Rosmarie és vőlegénye régóta nem látták egymást, ne zavarja hát senki első együttlétüket. Harro homlokán ránc. Teljesítenie kell Rosmarie kérését s engedni, hogy hallgasson. Szeme olyan könnyörögve kéri.

Rosmarie kevés bort ivott s hirtelen kivirul mint a rózsza, szürke szeme csaknem ijesztő tűzben ragyog.

De a herceg mégis odasúgja:

— Rosmarie, ne hagyj minden tányért érintetlenül, az ember nemcsak mézből és szerelemből él.

A kávéát állva isszák meg a hercegné szobájában; milyen jól ismeri Harro az egész braunecki szertartást s hogy végigfut rajta a hideg, minden vőlegényi boldogság ellenére is, ha arra gondol, hogy most már fogva van benne örökre. Hogy szeretné Rosmariet karjába venni, átmenni vele a régi tanulószobába s megpróbálni, hogy szenvedésén enyhítsen. De kávé-

csészéjét kell egyensúlyoznia és a hercegnével társalogni. Azután majd a herceggel, vagy a nyárszobába, vagy a céllövöldébe — ott van most a leghűvösebb — megy szivarozni. A hölgyek ittmaradnak és eltűnnek. Ez így van öröktől fogva s így lesz örökké. S Harro azon töpreng, vajjon a herceg, fiatalkorában, nem kapott-e szintén idegrángást tőle. Hirtelen eszébe jut, hogy az ősgermánok néha el is szokták rabolni menyasszonyukat s őszinte elismeréssel gondol erre a sommás eljárásra.

Minden az ősi braunecki szabályok szerint történik. Rosmarie szobájába megy, Harro a herceggel szivarozik s a jegyesség tartamát beszélük meg. A herceg a következő nyárig tervezi. Akkor lesz Rosmarie húsz esztendő. Egy év sok is volna.

— Harro, beláthatod, hogy Rosmarie gyenge testalkata mellett okvetlenül meg kell várni huszadik évét. Hiszen eltelik ez az idő hamar.

Az idősebb emberek, akiknek már igen gyorsan repülnek az évek, mindig ezzel vigasztalják a fiatalokat, akiknek pedig egy esztendő rettenetesen hosszú idő. Harro nem felel. Nem akar már most követelőzni.

Hanem akkor igazán felesleges volt úgy sietnie az építkezéssel, napi négy órai alvást sem engedélyezett magának s magas alakja nagyon lefogyott.

Úgy érzi, hogy mázsás súlyt raknak a vállára, mert a herceg a „feltétlenül szükséges“ kocsikról és lovakról kezd beszélni s Harro verejtékezve gondol arra, hogyan fogja mindezt eltartani. Eddig még mindig azt remélte, hogy maga tarthatja el a thorsteini háztartását. Azt nem bánja, ha Rosmarie a ruháit s ami ahhoz tartozik, maga fizeti; de hogy Rosmarie vagyonából éljen, ez olyan pirula, amit még nem tudott lenyelni. S a braunecki álláspont bizonyára az arcképfestést is megtiltja majd, mellyel pedig mostani összeköttetései segítségével sokat kereshetne.

Így hát csak képeit s néha egy-egy szobrát adhatja el. S azt is sejti, hogy minden eladandó képért keserves harca lesz Rosmarieval.

Minden eladást nagy megbotránkozással fogad. Csak az építkezés szükségességével lehetett meggyőzni. Harro keservesen nyög magában, míg a mitsem sejtő

herceg kedélyes terjengősséggel mesél legkevesebb négy hintóparipáról, két hátszlóról és két igáslóról.

Csaknem torkán akad a szó, mikor a reggeli, szép ajándékot akarja megköszönni. Rosmarie, a pénzeszsákod! Igazán árkon, bokron keresztül kell szegény Harrodnak cipelni?

S amellet hálátlaunak érzi magát, akit minden jóval elhalmoznak, mint a jóllakott gyermeket, aki a mindig visszatérő édes kását kiüti anyja kezéből.

Végre a herceg is észreveszi, hogy Harro milyen rosszkedvű s azt gondolja: Persze. Szerelmes. És egyedül szeretnének lenni ketten.

Mosolyogva mondja:

— Az erdőbe kocsikázunk öt órakor, mikor már elmúlt a legnagyobb hőség s én magamra vállalom a hercegnét, a hideg kúttól a világos tölgyekig; persze, csak akkor, ha a hercegné nem sokallja. Nem szereti a sétát. De ti odáig mentek s odamegy értetek a kocsi.

Harronak hálás örömet kell mutatni, bár borzadva gondol a körülményességre, mellyel rövid, hátulról szemmel tartott együttlétet engedélyeznek nekik. Szent Isten, és ezt még egy évig! A türelmetlenség csaknem szétveti. Ugysem tartozik a legtürelmesebb emberek közé. De csúnyaság volna megbántani a herceget, aki a szerelmesek nagylelkű pártfogójának érzi magát. — Rámbízzák egy egész életre, tehetek vele, amit akarok, megölhetem benne lassan az életörömet, összetörhetem a szívét, de most nem ülhetek vele félórára a virágzó hárs alá a pompás melegbe, — ennyire nem bíznak bennem. Pedig szenved, a dolog nem olyan csekélység, mint ahogy mondja.

Végre valóra válik. Kiköcsiznek az erdőbe, a herceg és Harro az új aranypejekkel, s a herceg kritikus szemmel figyeli, hogyan hajt Harro. Nemsokára őszinte csodálatát fejezi ki.

— Az ember azt hinné, hogy soha egyebet sem csináltál, Harro, mint lovat hajtottál.

— Az ilyesmit nem felejt el az ember, apám.

— Ó, dehogynem, de úgy látszik, te mindent tudsz. Harro nevet.

— Nem. De azt tapasztaltam, hogy aki valamihez igazán ért, az többfélét is tud. Különben pompás lovak. Már nem is tudja befogni a száját, egyre nevetésre

áll. S nagyon jó ápolásban lesz részük. Már is olyan ember, aki sok mindenhez ért.

— Hát, ha megbízható, akkor rábízhatod az istállók felügyeletét, a bakon nem jól fest. Még ha jól van is felöltözve, nagyon furesa.

Harro homloka elborul, de szerencsére már itt az erdő, pompás hűvösség árad feléjük. Pár percig még lágy erdei talajon futnak a lovak, ragyogó kék- és fehér tollú magtörő rebben fel előttük s a hercegnek megint van alkalma Harro hajtási tudományát megcsodálni. Azután megáll a kocsi.

A kevésbé dekoratív Márta a terebélyes tölgy alatt vár, átveszi a gyeplőt s Harro kiségetheti a hölgyeket a kocsiból. Széles, füves út vezet keresztül az erdőn, mely itt többféle fából áll. Nagy, pompás bükkök, törzsük mint szürke márványoszlop, melynek északi oldalán zöld moha-patina fut végig. Köztük magas fenyők, kitért karokkal. Az út kelet felé kissé lejtősödik s az ágak olyan védve, melegen zárják körül, mintha innen nem is vezetne út a nyugtalan, rohanó világba. Ezt az utat, melynek ismeretlen okból „a Glória“ a neve, mindnyájan szeretik, a herceg hétéves korában ide lovagolt ki először, minden fát ismer s egyre harcol erdészével életük meghosszabbításáért.

Harro Rosmarieval a napfoltos zöld szőnyegen megy. A magas, sápadt harangvirágok, melyek az út szélén állanak, feléjük integetnek, a vadgalambok egymást hívják s a magtörő, mint eleven drágakő, repked előttük.

Az öreg uraságok hátramaradtak s most körülzárják őket az ágak.

Egymás mellett megy a két magas alak. Harro nem mer Rosmariehoz nyulni, vagy karját nyújtani neki, amíg nem tudja, hogy hol van megsérülve.

— Édes, ne nézz mindig félre, hadd lássam a szemedet. Szegénykém... nagyon fáj!

— Erről ne beszéljünk, Harro! Inkább mondd meg, hogy téged mi bánt. Redőt látok a homlokodon. Bánt, hogy apától a lovakat kaptad? — Kicsit megijedtem, mikor megmondta, de engem is meg akart lepni vele.

— Olyan hálátlan nem vagyok; a lovak nagyon szépek.

— Érzem, hogy valami bánt!

— Édes, miért keserítsük meg ezt a csodaszép napot.

Rosmarie arca megvönaglik. Igen, meg van keserítve! De azt egyedül akarja elszenvedni. Harro, miután meggyőződött róla, hogy jószívű kanyarulat takarja el őket az utánuk jövők elől, karját Rosmarie vállára teszi.

— Nem okozok így fájdalmat neked, édes?

— Nem, de Harro, látom, hogy valami bánt, a lovak lennének? Mama nagyon kellemes volt, amilyen csak tud lenni!

— Megijedtem tőle, szörnyű a fehér és piros festék az arcán. Mint egy festett fabáb. Ijesztő!

— Azt hiszem, ő szépnek találja! Mit beszélt apa veled? Mondtam neki, hogy meg fogsz ijedni ajándéktól. Már régen szeretnél hátaslovat, de nem tartatsz, mert nem él meg üres festéktubusokból és tépett levélborítékokból. Kinevetett és azt mondta: Te nagyon jól tudod, miből él egy ló.

— Igen és miből él hat, nem, nyolc ló! — dörmög Harro —. Föl fognak egészen falni.

— Nyolc ló! De hiszen csak kettő!

— Édes, ma megmagyarázták nekem, hogy a legkevesebb, amit te kívánhatsz, nyolc ló.

— Én kívánom? Nyolc lovat!

Rosmarie sápadtan, az ijedtségtől kövé dermedve áll. Harro nagyot kacag. Hogy tör ki széles melléből a hang! Szempillantás alatt eltűnt homlokáról és szeméből a felhő, a ragyogó nyári nap kacag benne.

— Nincs már semmi bajom. Minden gondot vigyen az ördög! Ó, bocsáss meg, az ember nagyon tősgyökeres lesz, ha kőművesek, vödrök és létrák között él! Nem, még engem sem ijesztett így meg a nyolc ló. Meg kell próbálnod egyiket a másik után lealkudni apától.

Rosmarie is mősolyog, de még kicsit könnyesen és kér:

— Harro, neked egy hátaslovat...

— S egyet neked!

— Ó, nekem ne, tudod, hogy nem szeretek lovagolni. Te csak reggel szeretsz kilovagolni s olyankor legédesebb az álom.

— Ahogy akarod. De most beszéljünk másról. Szégyen, itt a fák alatt! Ma reggel erre jártam, mikor a

nap fölkel s virágot szedtem neked. Akkor igazán nem gondoltam, hogy ezen az úton lovakról fogunk beszélni. De lásd, nagyon megdöbbsentem. Az egész braunecki kíséretet ott láttam már nálunk. Tudom, édes, hogy szeretnél vattába csomagolni, de vajjon nem gond és teher lesz-e belőle?

— Harro, én már nem vagyok olyan ostoba, mint te gondolod. Annyit tanultam Helén néninél. Nem, ne mosolyogj. Hallgass csak ide. Apa teljesen érintetlenül őrizte meg számomra anyám vagyont, a kamatokat is hozzátette... de Harro, ne nevedd hát, ha egyszer igazán praktikus vagyok.

— Olyan csodálatos, hogy te itt a Glóriában kamatokról beszélj. Nevetnem kell. Tudod te, hogy mi az a kamat?

— Hogyne — mondja Rosmarie büszkén. — Kamatszámítást is csináltam a kántor úrnál, igaz, hogy sohasem tudtam hibátlanul megcsinálni; de a kántor úr kijavította s ezt te is megtehetnéd, te mindent tudsz! És apa azt mondja, ha nem leszek nagyon nagyigényű és nem kapom meg a párizsi ruhaörületet, egészen jól megélhetünk belőle.

Harro egész hosszúságában kiegyenesedve áll előtte.

— S engem úgy képzeltél, mint a te nyugdíjasodat, a hercegnő-férjet és szelvényvágót! A festést még talán nagykegyesen megengedik. A szobrászatot, mert piszkos munka és csak zubbonyban csinálható, már nem. A plasztika, mert rontja a kezet és kézművességhez hasonló, egészen tilos... Az egész braunecki pompa funèbre átültetve. Az udvar tele zöld vagy más papagájszínű lakájjal... Három órai harangozáskor ebédelünk... Mártet, mert az orra eltér a klasszikus ideáltól, száműzzük az istállóba. Étkezés, reménytelen küzdelem a kövérséggel, mely nemcsak a testet, hanem a lelket is ellepi. Ezt akarod?

— Harro, hagyd már abba! Szörnyű vagy! Ó, hallgass hát végig! El akarom neked mondani a titkomat! Apának és mamának nem szabad megtudni. Titokban főzni tanultam Helén néninél! Mindenfélét tudok csinálni. Olyan dolgokat is, amik nem drágák. És vesepecsenyét és rizspuddingot, amit egészen szegény emberek esznek. Úgy igyekeztem!

— Ó, te édes kis bolondom, te édes, te! Te fehér báránykám! És igazán főzőkanalat vettél a kezvedbe? Nagy stílushiba! Elhiszem neked, mert te mindent komolyan csinálsz, de holdsugárhercegnők és fiatal királynők nem főznek, van más ember, aki megteszi helyettük... Azok legföljebb bájított főznek s gyanutlan lovagokkal és romlakókkal itatják meg. Nézd ott az aranyfényt a fenyők között az égen...

— Harro, te nem veszel komolyan... azt hiszed...

— De igen, Rozsa, belelátok a szívedbe, egészen a közepéig! Ó, ragyogó kék mennyországom. Megint fölöttem ragyog... Csak a főzési tudományodat nem veszem nagyon komolyan.

— Hát te sem ennél belőle, mint Helén néni? És gondold el: végre is... ó, már megint nevetsz!...

— Hát ne örüljek? Persze, hogy eszem belőle, az erdei cukorházacskában, ahol te majd fánkot sütsz nekem.

— Harro — mondja Rosmarie csüggedten —, azt igazán nem szívesen csinállok. Nagyon sisteregnek és nagyon kell sietni és a tűz sem mindig azt teszi, amit kellene.

— Helyes, akkor hát én sütöm s te kavarod majd hófehér kacsóddal! Ó, te kék mennyországom! S egy egész évig várjak még, míg elvihetlek Thorsteinbe. Pedig úgy siettem! Három hónap alatt készen lehetnék a legszükségesebbel. Persze, nem mindennel, sokmindent te is végignéznél!

— Az lehetetlen, Harro! Még egy évig Brauneckben! Mi lenne ebből!

Harro csodálkozva néz rá.

— Mi történt veled, Rosmarie? Azt hittem, csak ezer könny árán tudlak majd elszakítani Braunecktól.

— Más világ van most ott, Harro. Nem a régi Brauneckem ez. Már tegnap éreztem, mikor hazaérkeztem. Hogy örültem. De valami idegen van ott, valami, ami rámnehezedik, mint egy nagy teher. És ma — nem, nem lehet. Beszélned kell apával, meg kell kérned. Ha én tenném, nagyon fájna neki.

— Kérni fogom, szívesen, de apádnak oka, nagy oka van rá, amiért nem akarja.

— Ó, Harro, mama nem tud minket együtt látni! Nem túri. Ma beléláttam! Ne kérdezz! Nem, de higgy

nekem!... És félek tőle. Reszketek. Csak akkor vagyok nyugodt, ha te is ott vagy... Nem akarok megint egyedül maradni vele. A gyémántjai úgy csillognak. Gyűlölöm a gyémántokat. Gonosz kövek. Egyszer azt álmodtam, hogy egy nagy, ragyogó, szikrázó gyémánt rámvetette sugarait, mind a hét sugarát. S az utolsó a szívemet érte. Még két lépést mentem, azután elestem, előbb a jobb térdemre, azután előre. S tudtam, hogy halott vagyok.

— Rosmarie, különös vagy! Nem, álmokra igazán nem lehet nálad adni. Álmomban már én is mindenféle halálnemet szenvedtem, anyyit, amennyi még nekem sem kellene, hogy meghaljak. Berlinben, borzasztó volt. De ha félsz... Csak apád érvei...

— S az igényeimtől nem kell félned, Harro. Makacs is tudok lenni. De még milyen! S hogy mit nem akarsz, azt is tudom...

Hallgatva mennek egymás mellett. Ott csobog már a hideg kút, csodálatos alkonypír ragyog a körülötte álló tölgyeken. Öreg, villámsujtotta daliák, hosszú kígyókarokkal s vadul megtépett kéreggel. Mindenik egyéniség. Jóval túl az időn, kímélik őket, az erdész szemének szörnyűség, mert haszontalanok és elfoglalják a helyet, de a festő szemének gyönyörűség, a braunecki tölgyek. Ott várnak a kocsik és mama már beszállt.

— Nem mehetnék veled, Harro, kérlek!

— Ha rámbíznak. Azt hiszem, apa eléggé levizsgáztatott.

Megengedik, de a hercegen látszik, hogy nagy áldozatot hoz ezzel a felesége mellett megtett úttal.

Ó, csak tovább tartana a felséges út. Az aranyfényű estében, előtte a tüzes lovakkal, melyeket Harro olyan biztos kézzel irányít, védve, magasan a földi dolgok felett, megvédve a leselkedő gyűlölettől.

— Nagyon jó kocsizni — mondja Rosmarie —. Nem is tudtam. De csak ha az ember szabadon ülhet ott fönn. Nézd csak, hogy virulnak az ég rózsái és a folyó amott aranyos szalag és a gyöngéd erdei árnyék! És nézd amott a park szélét, a hegyoldal felé, milyen titokzatos az átmenet a sötétbe... Ó, milyen szép az élet, kedves! És az otthon. És nem szeretnék

meghalni. Élni szeretnék, veled, amíg egészen öregek és
fehérek leszünk.

— Ki beszél meghalásról, Búbájos, ez csak onnan
van, mert még nem tudsz igazán hinni a boldogságban
s félsz, hogy hirtelen elragadják tőled. Bennem több a
hit. Nézd, hogy ragyog a vörös torony ablaka, mint egy
kis piros tűz!

— Az a szeme. Olyan messzire ellát vele. Annyit lá-
tott már közülünk, akik itt lovagoltak és kocsiztak és
többé nem látja őket. Eltűntek, mint az árnyak.

— Ha csak nekik is megvolt az aranynapjuk, mint
nekünk ma, kedves...

— — — — —
Aki a hercegnét aznap este látta, bizony megijed-
hetett, olyan éles és természetellenes arcán a festés. Az
örökké egyforma körülhatárolt piros és egyhangú fehér
s hozzá a nyugtalanul villogó szem.

A hercegnek is, akinek pedig nincs művészszeme,
mint Harronak, feltűnik valami s felesége különös,
csapongó élénksége is.

Rosmarie alig beszél az étkezésnél. Harrotól már a
kastély kapujában elbúcsúztak. Rosmarie odasúgta
neki:

— Menj, Harro, viszontlátásra holnap!

Így elhajtott, a herceg nagy csodálkozására. Azok
ketten, máris történt volna valami köztük?

Maga is lehangoltnak találta Harrot. Pedig igazán
semmi oka rá. Még a hercegné is kegyes volt hozzá. De
Rosmariet nem kérdezheti. Szerelmesek között gyakori
a nézeteltérés, mikor az érzelmek úgy föl vannak fo-
kozva. Szívesen maradt volna még egyedül Rosmarie-
val, de a hercegné valósággal melléje ragadt és Ros-
marie egyszerre olyan fáradtnak látszik, hogy hamar
ágyba küldi. Némán búcsuzik anyjától s míg el nem
hagyja a szobát, a hercegné tekintete egyre rajta csüng,
s keblén a gyémántcsillag csak azután veszi el hét-
színű szikráit és nyugszik meg.

Tehát Rosmarie hallgatott. Elhalasztotta bosszúját,
vagy meg akarja tartani ellenében ezt a titkos fegy-
vert? De akkor legalább bevallhatta volna, hogy meg-
sebesült.

Most egyszerre a hercegné is fáradt s azt mondja,

nagy megnyugvás, hogy ez a nap is elmúlt. A világ legunalmasabb látványa egy jegyespár!

Ő is megy. Ott, ahol azelőtt a folyosóba vezető ajtó volt, most kristályból és fémből készült díszszekrényke áll. A hercegné a háromszoros tükör elé lép, mely alakját háromfelől mutatja s megijed.

Igazán ő volna ez? A festék rosszul van föltéve, ijesztően rosszul. Miért nem látta már előbb? Denise merte volna ilyen nevetségessé tenni? Keze, mely már a csengőért nyúl, lehanyatlik.

Nem, nem akarja azt a személyt látni!

Borzasztó, hogy látszik a tükörben minden mozdulata...

Igazán ő az -- az a félelmes?

Ilyen voltam mindig; nem voltam szép és lány valamikor?...

Mindazt, amire vágytam, elviszi előlem. S most, mert úgy ingerelt, csak mert olyan kimondhatatlanul ingerelt, kiszolgáltattam magam neki...

Nem jó, hogy hallgattam. Nagy jelenetet kellett volna csinálnom, letagadni...

Ó, Istenem, mi mindent szenvedtem már ebben a házban! Megátkozott ház lehet. És egyre borzasztóbb lesz a ház. Megváltoztatja az embereket is, ijesztökké teszi őket. Ó, csak sohase láttam volna!

És ez a Rosmarie a rossz szellemem!

A hercegné türelmetlenül tépdesi csipkederekeit, mégis be kell hívnia a komornát.

— Ha csak a szemével mer mosolyogni, elküldöm.

De a francia nő, magasra tornyozott hajával, darázsderekával, magassarkú cipőjében, olyan ártatlan arccal jön be, azaz olyan ártatlan arccal, amilyen a Dubourg Deniseé egyáltalán lehet.

S a hercegné, aki kicsit fél is ettől a tekintélytől, enged, hogy levetköztesse.

Az ügyes kezek csakhamar megszabadítják pompájától, bő pongyolát adat magára s kivéve az ágy mellett, valamennyi lángot eloltatja. Azután az ágya melletti mély karosszékbe süpped.

Nem villám futott át ott messze az égen? Villámlik. Akkor álmatlan éjszakája lesz. A braunecki viharok! Hogy gyűlöli őket! Minden gonosz braunecki varázslat ott tombol bennük. Alvásra hát gondolni sem lehet.

Maga elé bámul s összerenzen. Két hófehér kart lát maga előtt, melyeken széles vörös vonal fut körül...

Föl és alá jár a szobában. A tükörfalak alakját mutatják... ijedt szemét, remegő száját. Nyugtalanul jár, mint egy kísértet s tükörképe vele megy. Sohasem fogja többé elvesztett arcát tükrözni a síma lap.

— Félnem kell... Félnem, ettől a Rosmarietól! Megmondta a Thorsteinernek? Nem, nem mondta meg. Megcsókolta a kezemet, mikor elment... Nem tette volna meg, kemény nyaka van.

Majd megmondja holnap. Félnem kell tőle, a Rosmarietól. A szemében fogom látni.

Hogyan néz rá a Thorsteiner! Reám így sohasem néztek. Ha akarta volna... Nincs-e nekem is jogom élvezetre és szerelemre, mint másoknak? Örökre bezárva régi, merev formák közé, kísértetházba, falak közé, melyek hirtelen megnyílnak... Botrány. Ó, gondoskodtak volna róla, hogy ne legyen... Ezek a Braunecek, családi bálványaikkal. Egyszer mégis éltem volna... S most végignézni ezt... Napról-napra. Hogy ilyen boldogtalannak kell lennem! S még vannak emberek, akik irigyelnek! Hát csak nekem jusson a szenvedés? És másoknak minden öröm?

Osztozzunk, Rosmarie, osztozzunk!

S a tükör, mely előtt elsiet, olyan gonosz képet mutat, amilyent ezek a falak még nem igen láttak. Különbömben már nem állának. Nyitott, kiégett barlangok lennének, a régi falak, melyen átsüvítének a viharok s mély ablakfülkéikben baglyok és kuvikok tanyáznának.

(Vége az első kötetnek.)

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

